

*Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego*

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

TEKST ZMIANY PLANU

*Tom 1
POLITYKA PRZESTRZENNA*

Opole, kwiecień 2019 r.

Opracowanie:

Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

Dyrektor Departamentu:

Waldemar Zadka

Z-ca Dyrektora Departamentu:

Jacek Niestuchowski

Generalny Projektant Planu:

Jacek Tabor (upr. urbanistyczne nr 1698)

Zespół projektowy Planu:

Małgorzata Błaszczuk-Leśniak

Katarzyna Lichota

Maciej Michałowski

Tomasz Midura

Elżbieta Pawlik

Zdzisław Stefaniak

Opracowanie grafiki i baz danych:

Beata Linkiewicz

Maciej Michałowski

Monika Wesołowska

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	6
1.1.	Podstawa prawna	7
1.2.	Podstawa merytoryczna	8
1.3.	Zakres opracowania	9
1.4.	Przebieg prac na zmianą planu	9
II.	CECHY PRZESTRZENNE WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	12
2.1.	Potencjał przestrzenny	12
2.2.	Główne kolizje i konflikty przestrzenne	14
III.	STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	16
IV.	OBSZARY FUNKCJONALNE	19
4.1.	Miejskie obszary funkcjonalne	19
4.1.1.	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego	19
4.1.2.	Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych	21
4.2.	Wiejskie obszary funkcjonalne	25
4.2.1.	Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych	26
4.2.2.	Funkcjonalne obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych	27
4.3.	Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej	28
4.4.	Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych	29
4.5.	Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej	32
4.5.1.	Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych	32
4.5.2.	Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	33
4.5.3.	Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe	35
4.5.4.	Obszary przygraniczne	36
4.5.5.	Obszary o najniższej dostępności do ośrodków wojewódzkich	38
4.6.	Obszary o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych	39
V.	WYZWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	40
VI.	WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	42
6.1.	Przestrzeń województwa opolskiego jest konkurencyjna	43
6.2.	Województwo opolskie jest przestrzenią spójną i zintegrowaną	44
6.3.	Przestrzeń województwa opolskiego jest odporna na zagrożenia związane z bezpieczeństwem naturalnym i energetycznym	45
6.4.	Przestrzeń województwa opolskiego cechuje wysoka jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych	46
6.5.	Przestrzeń województwa opolskiego jest uporządkowana	47
VII.	CELE I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	49
VIII.	MODEL ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	52
IX.	POLITYKA PRZESTRZENNA	56
9.1.	Polityka podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa	59
9.1.1.	Wzmocnienie funkcji gospodarczych i społecznych głównych węzłów sieci osadniczej regionu	62
9.1.2.	Wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej	64
9.1.3.	Rozwój integracji funkcjonalnej w subregionach	66
9.2.	Polityka poprawy dostępności transportowej województwa	68
9.2.1.	Rozwój infrastruktury drogowej	69
9.2.2.	Rozwój transportu kolejowego	77
9.2.3.	Rozwój Opolskiego Węzła Transportowego	79
9.2.4.	Rozwój transportu wodnego	79
9.2.5.	Rozwój transportu zbiorowego poprzez integrację systemów transportowych	81
9.2.6.	Transport towarów i logistyka	82

9.3.	Polityka kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska	82
9.3.1.	Ochrona, wzmocnianie i uspołnianie systemu przyrodniczego województwa	86
9.3.2.	Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi	88
9.3.3.	Poprawa stanu środowiska	90
9.3.4.	Niskoemisyjna i efektywna gospodarka	91
9.3.5.	Ochrona krajobrazu	93
9.4.	Polityka kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa	94
9.4.1.	Zachowania dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ich wykorzystania dla rozwoju turystyki	96
9.4.2.	Wykorzystania terenów wiejskich dla rozwoju turystyki	96
9.4.3.	Rozwój infrastruktury turystycznej	96
9.4.4.	Rozwój systemu szlaków tematycznych	98
9.5.	Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej	98
9.5.1.	Zachowanie ciągłości dziedzictwa regionalnego	100
9.5.2.	Umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego	100
9.5.3.	Kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego	102
9.6.	Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	102
9.6.1.	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego państwa i regionu	105
9.6.2.	Zwiększenie odporności przestrzeni na skutki zmian klimatycznych i poważnych awarii	106
9.6.3.	Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	110
9.7.	Polityka rozwoju infrastruktury technicznej	110
9.7.1.	Rozwój systemu energetycznego	112
9.7.2.	Rozwój systemu gazowniczego	115
9.7.3.	Rozwój systemu ciepłowniczego	116
9.7.4.	Wzrost produkcji energii odnawialnej	118
9.7.5.	Gospodarka wodno-ściekowa	120
9.7.6.	Rozwój systemu telekomunikacyjnego	125
9.7.7.	Gospodarka odpadami	125
9.8.	Polityka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich	129
9.8.1.	Zrównoważone kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	130
9.8.2.	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców wsi, poprzez wzmocnienie wyposażenia infrastrukturalnego i dostępności komunikacyjnej wsi	130
9.8.3.	Rozbudowa potencjału produkcyjnego w oparciu o lokalną bazę surowców	131
9.8.4.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarów wiejskich oraz ich wykorzystanie w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego wsi	131
9.8.5.	Powstrzymanie chaotycznego charakteru przekształceń przestrzeni wiejskiej	131
9.9.	Polityka poprawy ładu przestrzennego	133
X.	POLITYKI PRZESTRZENNE W OBSZARACH FUNKcjONALNYCH	135
10.1.	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	135
10.1.1.	Plan Zagospodarowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Opola	135
10.1.2.	Wiejski obszar funkcjonalny	156
10.1.3.	Górski obszar funkcjonalny	160
10.1.4.	Przygraniczny obszar funkcjonalny	162
10.2.	Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	165
10.2.1.	Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych	165
10.2.2.	Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej	168
10.2.3.	Obszary zagrożone powodzią	170
10.2.4.	Tereny zamknięte	173
10.2.5.	Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych	176

XI.	REALIZACJA USTALEŃ PLANU	180
11.1.	Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	180
11.1.1.	Komunikacja	182
11.1.2.	Infrastruktura techniczna	186
11.1.3.	Gospodarka wodna	190
11.1.4.	Dziedzictwo kulturowe	197
11.1.5.	Infrastruktura społeczna	199
11.2.	Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	200
11.3.	Zasady wdrażania ustaleń planu na poziomie lokalnym	208
XII.	REKOMENDACJE	209
12.1.	Rekomendacje do polityki przestrzennej państwa	209
12.2.	Rekomendacje do polityki przestrzennej sąsiednich regionów	212
XIII.	MONITORING REALIZACJI CELÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	215
	SPIS RYSUNKÓW	218
	SPIS TABEL	219
	SPIS MAP	220
	WYKAZ BAZ DANYCH GIS	220

I. WPROWADZENIE

W polskim systemie planowania przestrzennego podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Głównym celem takiego planu jest określenie struktur przestrzennych oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego, w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa.

Pierwszą edycję Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO) opracowano w latach 2000-2002 w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. nr 15, poz. 139 z późn. zm.) i przyjęto Uchwałą Nr XLIX/357/2002 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 września 2002 r.

Z kolei w roku 2010 PZPWO został zaktualizowany Uchwałą Nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r. Podstawą aktualizacji (zmiany) PZPWO była zmiana uwarunkowań prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego wynikająca ze zmiany Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego w 2005 r., zmiany planów inwestycyjnych podmiotów, w gestii których znajdują się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz wskutek zmiany obowiązujących podstaw i wymogów prawnych. Po wejściu Polski do UE zmieniły się w istotnym zakresie wymogi i zasady przygotowywania i realizacji dokumentów określających politykę społeczną, gospodarczą i środowiskową – decydujące dla zrównoważonego rozwoju: powstały liczne projekty zmian w regulacjach prawnych dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz realizacji inwestycji. Ponadto, wobec tego, że nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązująca od 11 lipca 2003 r., stworzyła nowe uwarunkowania dotyczące zakresu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, zaistniała konieczność weryfikacji i uzupełnienia zapisów tekstowych i graficznych planu, w szczególności w zakresie:

- 1) rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- 2) obszarów problemowych oraz zasad ich zagospodarowania;
- 3) terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

W efekcie wykonanych prac dostosowano dotychczasowe ustalenia planu, zarówno w jego części opisowej, jak i graficznej, do aktualnej w owym czasie (2008-2010) sytuacji społeczno-gospodarczej, bieżących – strategicznych celów rozwojowych oraz do obowiązujących wymogów prawnych.

Przeprowadzona w ramach opracowanego w 2013 r. *Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* ocena jego aktualności wykazała, że PZPWO, pomimo upływu zaledwie 3 lat od jego uchwalenia wymaga aktualizacji, w szczególności z uwagi na zmianę uwarunkowań prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie krajowym – wskutek przyjęcia w 2011 r. przez Radę Ministrów *Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 (KPZK 2030)* oraz polityki rozwoju na poziomie województwa – w związku z uchwaleniem przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 28 grudnia 2012 r. *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*

Wynikające z wyżej wymienionych dokumentów ustalenia powodują konieczność dostosowania treści planu do zgodności z KPZK 2030 i SRWO, w tym poprzez uwzględnienie w planie:

- obszarów funkcjonalnych zgodnych z typologią określoną w KPZK 2030 i sposobem wyznaczania wg metodologii Ministerstwa Rozwoju Regionalnego;
- obszarów strategicznej interwencji zdefiniowanych w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*

Ponadto w ramach zmiany PZPWO należy uwzględnić:

- zmianę uwarunkowań prawnych;
- stwierdzone zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym województwa;
- zrealizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- zgłoszone wnioski w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

1.1. Podstawa prawna

Podstawę prawną opracowania zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego stanowią:

- Uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XXXIV/419/2013 z dnia 25 października 2013 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, zmieniona Uchwałą Nr X/112/2015 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 października 2015 r., Uchwałą Nr XIX/213/2016 z dnia 30 sierpnia 2016 r., Uchwałą Nr XXXII/357/2017 z dnia 26 września 2017 r., Uchwałą Nr XXXIX/425/2018 z dnia 27 marca 2018 r. oraz Uchwałą Nr XLVI/466/2018 z dnia 26 września 2018 r.;
- ustawa o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512);
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z późn. zm.).

Przesłanką podjęcia Uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XXXIV/419/2013 z dnia 25 października 2013 roku były wyniki przeprowadzonej oceny aktualności PZPWO, wykazujące potrzebę aktualizacji obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, w szczególności z uwagi na zmianę uwarunkowań prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie krajowym (wskutek przyjęcia w 2011 r. przez Radę Ministrów *Konceptji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*) oraz polityki rozwoju na poziomie województwa (w związku z uchwaleniem przez Sejmik Województwa Opolskiego *Strategii rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.*).

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa, samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w tym m.in. w zakresie zagospodarowania przestrzennego, a także kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, ochrony środowiska, gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, transportu zbiorowego i dróg publicznych, modernizacji terenów wiejskich, obronności.

Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Z kolei stosownie do art. 42 ust. 1 zadaniem zarządu województwa jest m.in. przygotowanie projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa i jego wykonywanie.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada na samorząd województwa obowiązek kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, w tym uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Stosownie do przepisów art. 39 ust. 3 ustawy, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa oraz określa się w szczególności:

- podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań transgranicznych;
- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Ponadto w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się: ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programy, o których mowa w art. 48 ust. 1 usta-

wy oraz umieszcza się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza wyłącznych uprawnień gmin w zakresie podejmowania decyzji o przeznaczeniu i sposobie zagospodarowania terenów.

Związki planu zagospodarowania przestrzennego województwa z planami miejscowymi realizowane są drogą uzgadniania i negocjowania rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz uzgadniania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

1.2. Podstawa merytoryczna

PZPWO sporządzono z uwzględnieniem szeregu dokumentów strategicznych, programowych, studialnych oraz wniosków do zmiany planu, w tym m.in.:

- *Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020* (Uchwała Nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 roku),
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, 2014 r.,
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, (Monitor Polski 2012, poz. 252),
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, (Monitor Polski 2017, poz. 260),
- *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, 2013 r.,
- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin województwa opolskiego,
- *Strategia rozwoju pogranicza polsko-czeskiego – Polsko-Czeska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej*, 2000 r.,
- Projekt Strategii Rozwoju Pogranicza Polsko-Czeskiego ze szczególnym uwzględnieniem Powiatu Prudnickiego i Mikroregionu Krnowskiego, 2014 r.,
- *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego*, 2006 r.,
- *Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry*, 2001 r.,
- Wnioski do zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2014 r.,
- *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020*, 2014 r.,
- Raport końcowy z badania: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, 2012 r.,
- *Założenia uspołnienienia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego do Strategii rozwoju województwa opolskiego*, 2014 r.,
- *Wspólna strategia rozwoju przestrzennego krajów V4+2*, 2014 r.,
- Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW Gliwice. Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Odry. RZGW Gliwice. Kraków 2014 r.,
- *Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy – etap I*. RZGW Wrocław. Lectore-Eco, Gliwice 2012 r.,
- *Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy – etap II*. RZGW Wrocław. Lectore-Eco, Gliwice 2012 r.,
- *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (dokument przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., Dz. U. z 2016 r., poz. 1938),
- *Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy dla regionu wodnego Warty*. RZGW Poznań, 2017 r.,
- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (dokument przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., Dz. U. z 2016 r., poz. 1967),

- Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju. KZGW, 2016 r.,
- Subregionalne bieguny wzrostu województwa opolskiego, 2016 r.,
- Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030, (Monitor Polski 2016, poz. 711),
- Program Ochrony Środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020, ECOPLAN, 2016 r.,
- Plan Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028, ATMOTERM, 2017 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego, UMWO Opole, 2008 r.,
- Aktualizacja Opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego, UMWO Opole, 2016 r.,
- Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim, UMWO Opole 2017 r.

1.3. Zakres opracowania

Zakres przestrzenny

PZPWO obejmuje swoimi ustaleniami obszar województwa opolskiego w granicach określonych ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. z 1998 r. Nr 96, poz. 603, z późn. zm.).

Analizy dokonywane w procesie sporządzania planu wykraczały poza granice administracyjne, w zakresie powiązań przestrzennych z województwami ościennymi – dolnośląskim, wielkopolskim, łódzkim i śląskim oraz z graniczącym od południa obszarem Republiki Czeskiej.

Zakres czasowy

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie ma ograniczonego horyzontu czasowego.

Plan ma charakter długookresowy – uwzględnia przebieg procesów przestrzennych w perspektywie wykraczającej poza 2020 r., formułuje propozycje rozwiązań realizowanych w okresie około 15 lat.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego podlega okresowej aktualizacji na zasadach ogólnych określonych w ustawie.

1.4. Przebieg prac nad zmianą PZPWO

Przyjęty w Uchwale Sejmiku Województwa w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany PZPWO tok prac obejmował trzy fazy projektowe:

- fazę wstępną,
- fazę koncepcji planu,
- fazę projektu planu.

W fazie wstępnej rozpatrzono wnioski zgłoszone w związku z zawiadomieniem o przystąpieniu do sporządzania zmiany planu. Faza koncepcji planu objęła aktualizację uwarunkowań zagospodarowania oraz sformułowanie koncepcji projektu planu, natomiast w ostatniej fazie nastąpiło dostosowanie koncepcji do formy projektu planu.

Celem zrealizowanych dotychczas faz opracowania było odpowiednio:

- zebranie i rozpatrzenie wniosków podmiotów mających wpływ na kształtowanie zagospodarowania obszaru województwa oraz wykorzystywanie jego przestrzeni;

- identyfikacja aktualnych czynników, zjawisk i procesów przyczyniających się do formułowania celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz do podejmowania przez użytkowników przestrzeni określonych działań skutkujących przeobrażeniami zagospodarowania;
- sformułowanie założeń rozwoju i przekształceń struktury przestrzennej regionu oraz nakreślenie kierunków polityki przestrzennej dla podstawowych systemów zagospodarowania przestrzennego.

Tok prac nad planem objął następujące czynności:

- 1) ogłoszenie w prasie o przystąpieniu do sporządzania zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, w tym:
 - w prasie regionalnej (NTO) w dniu 19.12.2013 r.,
 - w prasie ogólnopolskiej (Gazeta Wyborcza) w dniach 19.12.2013 r.;
- 2) ogłoszenie na stronie internetowej i na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w dniach 18.12.2013 – 06.05.2014 r.;
- 3) zawiadomienie pisemne z dnia 18.12.2013 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany planu województwa następujących organów i jednostek:
 - wojewodę opolskiego,
 - starostów powiatów opolskich,
 - wszystkich wójtów, burmistrzów i prezydentów miast,
 - wojewodów, marszałków sąsiednich województw oraz hetmanów kraju ołomunieckiego i śląsko-morawskiego,
 - instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania planu, w tym m.in.: Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną, Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Geologa Wojewódzkiego, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, zarządców dróg (Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu, Zarządy Powiatowe Dróg), Oddziały Straży Granicznej w Raciborzu i Kłodzku, Wojewódzki Sztab Wojskowy w Opolu, Wojewódzką Komendę Policji w Opolu, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendę Wojewódzką Straży Pożarnych w Opolu, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Gliwicach i Poznaniu, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Opolu, Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach, Urząd Lotnictwa Cywilnego w Warszawie oraz Urząd Komunikacji Elektroniczne (łącznie 33 instytucje);
- 4) analizę zgłoszonych postulatów i wniosków – prezentacja analizy zgłoszonych wniosków na posiedzeniu Zarządu Województwa Opolskiego w dniu 29.07.2014 r.;
- 5) opracowanie koncepcji planu;

prezentacja koncepcji zmiany PZPWO na Komisji Polityki Regionalnej, Gospodarki i Turystyki Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 26 marca 2015 r.;
- 6) opiniowanie koncepcji zmiany PZPWO przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną w Opolu w dniu 29 kwietnia 2015 r.;
- 7) opiniowanie koncepcji zmiany PZPWO przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną w Opolu w dniu 29 kwietnia 2015 r.;
- 8) prezentacja koncepcji zmiany PZPWO na Komisji Polityki Regionalnej, Gospodarki i Turystyki Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 09 czerwca 2016 r.;
- 9) opracowanie projektu zmiany PZPWO wraz z planem zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, stanowiącym część projektu zmiany PZPWO, 2015 - 2017;
- 10) opiniowanie wewnętrzne projektu zmiany PZPWO przez merytoryczne departamenty UMWO oraz wybrane jednostki podległe realizujące zadania samorządu województwa w okresie od 23.03.2016 r. do 11.04.2016 r. oraz w okresie od 23.05 do 02.06.2017 r.;
- 11) przyjęcie przez Zarząd Województwa Opolskiego projektu zmiany PZPWO i jego skierowanie do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w dniu 15.05.2017 r.;

- 12) opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko do projektu zmiany PZPWO, 2017 r.;
- 13) opiniowanie projektu zmiany PZPWO przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną w Opolu w dniu 30 listopada 2017 r.
- 14) opiniowanie projektu zmiany planu przez właściwe instytucje i organy, a także wojewodę, zarządy powiatów, wójtów, burmistrzów gmin i prezydentów miast położonych na terenie województwa oraz rządowych i samorządowych organów administracji publicznej na terenach przyległych do granic województwa, grudzień 2017 r. – maj 2018 r.;
- 15) uzgodnienie projektu zmiany planu z organami określonymi w przepisach odrębnych, grudzień 2017 r. – maj 2018 r.;
- 16) weryfikacja projektu zmiany planu w wyniku przeprowadzonych konsultacji, opiniowania i uzgadniania.

II. CECHY PRZESTRZENNE WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

2.1. Potencjał przestrzenny

Województwo opolskie jest najmniejszym regionem w Polsce, zarówno pod względem zajmowanej powierzchni jak i potencjału ludnościowego.

Powierzchnia województwa wynosi 9 412 km², co stanowi 3% powierzchni kraju, a jego populacja oscyluje wokół 1 mln mieszkańców (2,6% ludności kraju).

Według stanu na koniec grudnia 2016 r. województwo opolskie zamieszkiwało 993 036 osób (w tym 512 607 kobiet – 51,6%). Gęstość zaludnienia w województwie wynosi 105 osób na 1 km² powierzchni ogólnej przy średniej krajowej 123 osób na 1 km² i systematycznie spada.

Wskaźnik urbanizacji województwa opolskiego wynosi 52% i plasuje region poniżej poziomu krajowego (60,3%).

Układ osadniczy regionu jest równomiernie rozwinięty, a do największych miast należą: Opole (118,7 tys. mieszkańców)¹, Kędzierzyn-Koźle (62,1 tys.), Nysa (44,5 tys.), Brzeg (36,3 tys.) i Kluczbork (24,0 tys.). Administracyjnie Opolszczyzna dzieli się na 12 powiatów, 71 gmin, w tym 3 gminy miejskie, 32 gminy miejsko-wiejskie oraz 36 gmin wiejskich. Sieć osadniczą tworzy 1208 miejscowości², w tym 35 miast. Podsystem wiejskich jednostek osadniczych liczy obecnie 1016 wsi.

Podstawowymi cechami przestrzennymi warunkującymi możliwości rozwojowe województwa opolskiego są:

1) w kategorii potencjału rozwojowego:

- **korzystne rozmieszczenie sieci osadniczej z centralnym usytuowaniem Opola** – stolicy regionu oraz pierścieniowym rozmieszczeniem ośrodków subregionalnych – zapewniające prawidłową obsługę i dogodną dostępność do usług ponadlokalnych;
- **położenie w paśmie europejskiego korytarza transportowego** w relacji zachód – wschód, łączącego regiony trzech państw Europy środkowej i środkowo-wschodniej: Niemiec, Polski i Ukrainy – zapewniające dogodne powiązanie z krajowymi oraz europejskimi ośrodkami i regionami, stwarzające szansę wzrostu atrakcyjności gospodarczej obszarów dobrze skomunikowanych z korytarzem, co warunkuje sprawną dystrybucję towarów wytworzonych na terenie województwa lub możliwość lokowania centrów logistycznych;
- **dobrze rozwinięta i zróżnicowana infrastruktura transportowa oraz duża gęstość sieci drogowej i kolejowej** zapewnia dobre połączenia komunikacyjne stolicy regionu z resztą województwa, a wysokie wskaźniki gęstości sieci dróg i linii kolejowych, stawiają region wśród najzasobniejszych pod tym względem w kraju;
- **kształtująca się aglomeracja opolska** – krajowy biegun wzrostu, ogniskujący funkcje społeczno-gospodarcze regionu, dysponująca potencjałem instytucjonalnym, naukowym i technicznym umożliwiającym efektywne włączenie się w procesy wzmacniające pozycję konkurencyjną ośrodka wojewódzkiego jak i całego regionu na arenie krajowej, wymagający jednak wzmocnienia tego potencjału;
- **potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej**³ – najwyższy w kraju, korzystny dla rozwoju wysoko produktywnego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego;

¹ Miasto Opole w nowych granicach administracyjnych od 1 stycznia 2017 r. liczy **128,1 tys. mieszkańców**.

² Dane z Banku Danych Lokalnych GUS za 2016 r.

³ Opisana przez syntetyczny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, uwzględniający następujące czynniki: rzeźbę terenu, jakość i przydatność rolnicza gleb, warunki wodne, warunki agroklimatyczne.

- **potencjał kopalin** – zróżnicowana ilościowo i jakościowo, dostępna do eksploatacji baza surowców mineralnych, w szczególności skał węglanowych, kamieni drogowych, piasków i żwirów stwarza podstawy dla dalszego, dynamicznego rozwoju sektora budowlanego i przemysłu materiałów budowlanych, jednej ze głównych specjalizacji regionalnych województwa;
- **zróżnicowana struktura gałęziowa przemysłu**, w której wiodącą rolę odgrywają zakłady przemysłu spożywczego, chemicznego, koksowniczego, energetycznego, cementowo-wapienniczego, metalowego, a ponadto przemysł meblarski i drzewny;
- **dostępność odrzańskiej drogi wodnej**, stwarzająca szansę na wykorzystanie potencjału żeglugoego Odry do celów transportowych i włączenie jej do europejskiego systemu dróg wodnych;
- **wysoka bioróżnorodność i zróżnicowane walory przyrodniczo-krajobrazowe**, sprzyjające rozwojowi turystyki, rekreacji, gospodarki i przemysłu leśnego;
- **bogate zasoby dziedzictwa kulturowego**, które w połączeniu z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi województwa stanowią o możliwości rozwoju sektora usług turystycznych, działalności naukowej i edukacji;

2) w kategorii występujących silnych zróżnicowań wewnętrznych, w tym:

- **gospodarczych**, tj. wyraźne zróżnicowanie wartości wytwarzanego PKB *per capita* w części wschodniej i zachodniej Opolszczyzny [podregion opolski z wartością 41 525 zł należy do grupy obszarów o wysokim poziomie rozwoju, zaś podregion nyski z wartością 27 694 zł do grupy o najniższym, statystycznym poziomie rozwoju w całym kraju (64 miejsce na 72 podregiony)⁴];
- **demograficznych**, tj. zróżnicowanie intensywności procesów depopulacyjnych przejawiające się większym tempem odpływu ludności w gminach położonych w południowo-wschodniej części województwa (na terenie powiatów: strzeleckiego, krapkowickiego, kędzierzyńsko-kozielskiego i w części powiatu głubczyckiego) oraz nierównomierne rozmieszczenie ludności – ze stosunkowo dużą gęstością zaludnienia na obszarze pomiędzy Opolem a Kędzierzynem-Koźlem i małą w rejonie północnym województwa;
- **środowiskowych**, w tym głównie odmienne warunki naturalne części południowo-zachodniej, o wyraźnej dominacji funkcji rolnych, z najkorzystniejszymi warunkami do produkcji rolnej i północno-wschodniej województwa, z koncentracją terenów leśnych (max. lesistość do 73,3% powierzchni gminy Murów) i mniej korzystnymi warunkami do produkcji rolnej;

3) w kategorii barier rozwojowych:

- **depopulacja** obszaru województwa, skutkująca spadkiem ogólnej liczby ludności, jak i zmianami w strukturze grup wiekowych, a w konsekwencji spadkiem zasobów pracy;
- **wolne tempo rozwoju gospodarczego** – region rozwijał się wolniej, nie tylko w porównaniu z sąsiadującymi województwami, ale również względem regionów statystycznie najbiedniejszych – położonych na ścianie wschodniej⁵;
- **bardzo silna konkurencja regionów sąsiadujących** – „wypłukujących” nie tylko zasoby kapitału ludzkiego, ale i przechwytyjących nowe inwestycje, a szczególnie bezpośrednie inwestycje zagraniczne⁶;

⁴ Dane za 2014 r. BDL GUS.

⁵ Na podstawie *Materiału roboczego do wypracowania Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego w ramach procesu przygotowania Strategii rozwoju województwa opolskiego*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, styczeń 2012 r. oraz *Diagnozy wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020*, Zarząd Województwa Opolskiego, kwiecień 2014 r.;

- **ograniczona dostępność transportowa wewnątrz regionu**, wynikająca z:
 - niewystarczającej ilości przepraw mostowych przez rzekę Odrę,
 - braku powiązania komunikacyjnego na kierunku północ – południe, gdzie nie wykształcił się żaden ważny korytarz transportowy, a istniejące drogi rangi międzyregionalnej i regionalnej na wielu odcinkach wymagają modernizacji i wyprowadzenia poza tereny zabudowane,
 - ograniczonej przepustowości dróg, niedostosowanych parametrami technicznymi do pełnych funkcji,
 - złego stanu technicznego dróg i szlaków kolejowych,
 - braku wielu obwodnic na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez tereny zabudowane, co powoduje negatywne i uciążliwe skutki dla mieszkańców w postaci nadmiernego poziomu hałasu i zanieczyszczenia powietrza,
 - marginalizacji lokalnych linii kolejowych – lokalne linie kolejowe są zdekapitalizowane lub wyłączone z ruchu z powodu złego stanu technicznego. Zaniechanie działań rewitalizacyjnych na tych liniach może doprowadzić do ich całkowitej utraty i braku możliwości wyeksponowania ich wartości turystycznych i krajoznawczych oraz będzie skutkowało koniecznością oparcia transportu publicznego wyłącznie na transporcie drogowym;
- **zanik transportu Odrzańską Drogą Wodną** – obecnie transportowe wykorzystanie rzeki Odry jest marginalne. Za taki stan rzeczy odpowiada wiele czynników z czego najistotniejsze mają miejsce poza obszarem województwa opolskiego, a ich efektem jest ograniczenie spławności Odry w jej środkowym biegu;
- **nieciągłość systemu przyrodniczego na terenach miejskich** (Opole, Krapkowice, Kędzierzyn-Koźle, Nysa) i niewystarczająca spójność regionalnego systemu obszarów chronionych (brak gatunkowych korytarzy ekologicznych);
- **anomalne zjawiska pogodowe**, w szczególności powodzie w dolinie Odry i jej dopływów, silne wiatry (aleja trąb powietrznych przebiegająca od Bramy Morawskiej w kierunku północnym przez południowo-wschodnią część województwa opolskiego) oraz długotrwałe susze, dodatkowo wzmagane przez niską retencję wodną – naturalną i sztuczną;
- **zły stan techniczny części linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz GPZ** – wymagający modernizacji lub przebudowy wraz ze stacjami GPZ 110/15 kV. Ich obecny stan z uwagi na ryzyko przeciążenia sieci nie pozwala na podłączenie nowych źródeł wytwórczych OZE.

2.2. Główne kolizje i konflikty przestrzenne

Sytuacje, w których sposób zagospodarowania i użytkowania terenu w skutek niedostosowania do endogenicznych cech obszarów wykorzystywanych wywołuje lub może wywoływać niekorzystny wpływ na biosferę, w tym także na bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców, traktowane są jako kolizje (wówczas, gdy mogą zaistnieć potencjalnie niekorzystne zmiany) lub konflikty przestrzenne (gdy negatywne skutki już występują).

W województwie opolskim do zasadniczych obszarów występowania konfliktów i kolizji przestrzennych należy zaliczyć te, które są związane z:

- **eksploatacją** (w tym perspektywiczną) surowców mineralnych:
 - w dolinach rzecznych i na obszarach cennych przyrodniczo (Góraždze, Dębowiec, Devon Pokrzywna, Krasiejów, dolina Odry (Januszkowice Lesiana, Landzmierny), Nysy Kłodzkiej (Bielice, Drogoszów, Lewin Brzeski, Malerzowie), Osobłogi (Raclawice Śląskie), Bierawki (Kotlarnia), zbiorniki otmuchowsko-nyskie),

⁶ j.w.

- na terenach rozwoju urbanizacji (Opole, Strzelce Opolskie),
- na obszarze cennych struktur wodnych, zaopatrujących ludność w wodę pitną (obszary wychodni węglanowych na obszarze GZWP 333, kopalna rynnna wodonośna Kędzierzyn-Rudy);
- **realizacją i funkcjonowaniem elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej na obszarach przyrodniczo-krajobrazowych** (PK „Góra Św. Anny”, Stobrawski Park Krajobrazowy, OChK „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, OChK „Bory Niemodlińskie”);
- **planowaną realizacją drogowej obwodnicy Opola** w południowej części miasta i lokalizacją nowego cmentarza komunalnego;
- **presją urbanizacji na terenach zagrożenia powodziowego** w dolinach Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Osobłogi, Stobrawy, Ścinawy Niemodlińskiej, Białej Głuchołaskiej, Złotego Potoku, Psiny, Troi i Opawicy;
- **oddziaływaniem przemysłu na tereny zurbanizowane** (Opole, Kędzierzyn-Koźle, Zdieszowice);
- **lokalizacją potencjalnych farm wiatrowych** w pobliżu terenów zurbanizowanych, ze zorganizowaną i powszechną kontestacją społeczności lokalnych – na obszarze całego województwa;
- **presją zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego obrzeży zbiorników retencyjnych** a funkcjami ochrony siedlisk ptactwa wodnego i gospodarką wodną.

Obszarami najpoważniejszych nagromadzeń konfliktów i kolizji przestrzennych w województwie są:

Aglomeracja Opolska, gdzie obszary potencjalnego rozwoju urbanizacji kolidują z potencjałem przyrodniczo-rekreacyjnym i zagrożeniem powodziowym w dolinie Odry, obszarami koncentracji kopalin i obszarami ich eksploatacji, obniżonymi standardami środowiska (zanieczyszczenie powietrza, hałas komunikacyjny) oraz koncentracji barier infrastrukturalnych.

Obszar funkcjonalny Kędzierzyna-Koźla, w którym występuje silna presja funkcjonującego przemysłu na obszary mieszkaniowe (obniżone standardy jakości środowiska w zakresie ochrony powietrza), silne przekształcenia powierzchni ziemi (eksploatacja piasku na terenie gminy Bierawa) i degradacja lasów, presja urbanizacyjna na tereny zagrożenia powodziowego.

Dolina Odry, w której dochodzi do wzajemnego przenikania się potrzeb rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, eksploatacji surowców mineralnych, przełamywania barier komunikacyjnych, ochrony potencjału przyrodniczego z jednoczesnym wymogiem zapewnienia bezpieczeństwa powodziowego.

Rejon nyski, gdzie ogniskują się kolizje i konflikty między funkcjami przyrodniczymi i naturalnymi zagrożeniami powodziowymi, a intensyfikacją funkcji rekreacyjnych, gospodarczych (związanych z eksploatacją surowców mineralnych i intensyfikacją rolniczego użytkowania gruntów narażonych na przyspieszoną degradację (erozję)).

Rejon głubczycki, obszar nakładania się potencjału rolniczego, przyrodniczo-rekreacyjnego i obszarów potencjalnego rozwoju funkcji urbanistycznych ośrodka lokalnego z degradacją przestrzeni rolniczej (erozja, intensywna gospodarka rolna), zagrożeniem powodziowym, obszarami koncentracji kopalin i obszarami ich eksploatacji.

III. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu (Rys. 2) tworzą jednorodne jednostki terytorialne (funkcjonalne) o zróżnicowanych cechach zagospodarowania i odmiennych formach aktywności społeczno-gospodarczej, w tym:

Strefy, które obejmują obszary z określonym, wiodącym sposobem użytkowania i zagospodarowania, w tym zdominowane:

- **funkcjami rolnymi** (obszary słabo zurbanizowane z wysokim udziałem użytków rolnych i wysokim poziomem utrzymujących się z rolnictwa, niskim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców).

Obszary zdominowane funkcjami rolnymi obejmują głównie tereny położone w południowej i zachodniej części województwa w obrębie Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej. Są to obszary występowania gleb żyznych i bardzo żyznych, wysokich klas bonitacyjnych, o najkorzystniejszych na terenie województwa warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej i przetwórstwa rolnego.

- **funkcjami leśno-rolnymi** (obszary z wysokim udziałem terenów leśnych, słabo zurbanizowane, ze znacznym udziałem pracujących w rolnictwie, leśnictwie i łowiectwie, niskim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców).

Są to obszary położone głównie po wschodniej i północnej stronie Odry na Równinie Opolskiej, Równinie Oleśnickiej, Progu Herbskiego, Progu Woźnickiego oraz po zachodniej stronie Odry na Równinie Niemodlińskiej. Istotną funkcją tej strefy są funkcje przyrodnicze z uwagi na zachowany zasób cennych przyrodniczo kompleksów leśnych i łąkowych.

- **procesami aglomeracyjnymi** (obszary z licznymi wewnętrznymi powiązaniem funkcjonalnymi, zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, wysokim udziałem pracujących w zawodach pozarolniczych, wysokim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców).

W województwie opolskim jest to obszar funkcjonalny największego ośrodka miejskiego – Opola, w którym skala wzajemnych powiązań przestrzennych, interakcji i zjawisk społeczno-gospodarczych jest najwyraźniejsza.

Ponadto do obszarów o ww. cechach zaliczają się obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych Brzegu, Kędzierzyna-Koźła, Kluczborka i Nysy.

Z punktu widzenia cech funkcjonalnych w strukturze przestrzennej województwa wyróżniają się 3 strefy nawiązujące do specyficznych uwarunkowań przyrodniczych występujących w ich obrębie (rys. 1.):

- **strefa centralna**, obejmująca obszary wzdłuż głównej jednostki fizyczno-geograficznej regionu, tj. rozległej doliny Odry. Cechą charakterystyczną tej strefy jest koncentracja potencjału społeczno-gospodarczego (stolica województwa, 2 ośrodki subregionalne: Kędzierzyn-Koźle i Brzeg, 2 miasta o znaczeniu ponadlokalnym: Krapkowice i Strzelce Opolskie, 11 pozostałych miast) i infrastrukturalnego regionu (elementy strukturalne III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego: autostrada A4, droga alternatywna dla autostrady – DK 94, magistralne linie kolejowe E-30, E-59, odrzańska droga wodna; liczne linie przesyłowe energii, gazu, itp.). Ponadto w strefie centralnej występuje istotna koncentracja wrażliwych obszarów przyrodniczych i środowiskowych.

Strefa nie jest zupełnie jednorodna, choć jej wspólnym wyróżnikiem w aspekcie rozwoju przestrzennego jest potrzeba integracji zagospodarowania z nowoczesnym transportem.

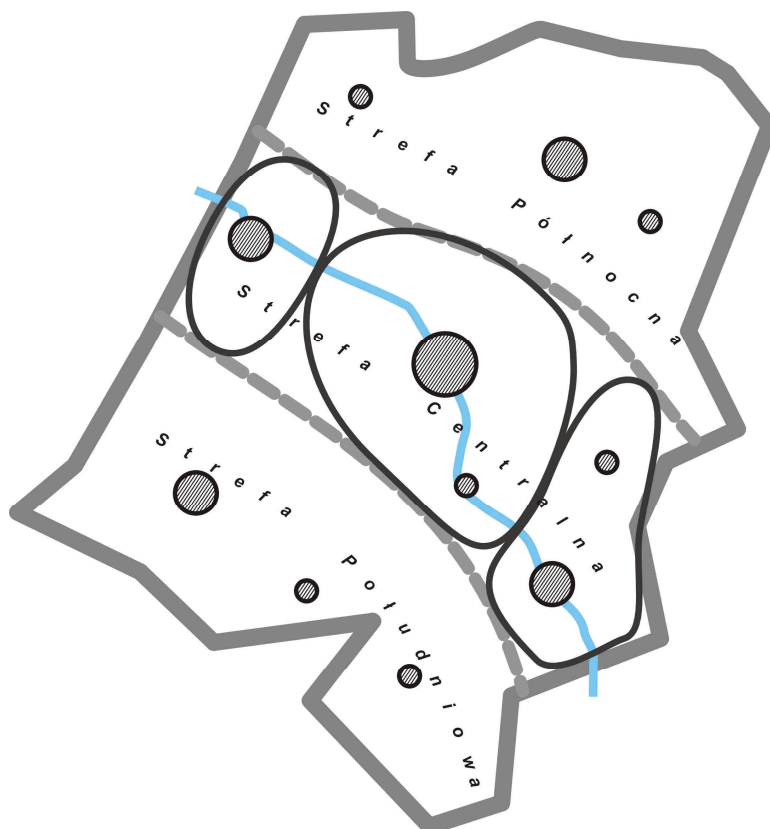
Środkową część strefy centralnej zajmuje Aglomeracja Opolska – główna struktura rozwojowa regionu, także zróżnicowana wewnętrznie na strefę wewnętrzną oraz zewnętrzną – peryferyjną, której zasadniczą rolą jest zapewnienie w ramach aglomeracji funkcji odpowiedniego zasobu

przyrodniczego przede wszystkim dla rekreacji i wypoczynku. Głównym problemem rozwojowym aglomeracji opolskiej jest niedostatek funkcji metropolitalnych.

W ramach centralnej strefy wyróżniono dwa zewnętrzne obszary - **zachodni**: brzesko-grodkowski oraz **wschodni**: kędzierzyńsko-strzelecki, jako obszary o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju i intensyfikacji zagospodarowania, wymagające znacznego wysiłku inwestycyjnego w infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe do węzłów autostradowych) i techniczną (uzbrajanie terenów) przy jednoczesnym usuwaniu barier i godzeniu konfliktów przestrzennych.

- **strefa południowa**, związana z położeniem na przedpolu Sudetów Wschodnich, wzdłuż granicy z Republiką Czeską, zdominowana funkcjami gospodarki rolnej, uzupełnianej funkcjami rekreacyjno-wypoczynkowymi i przyrodniczymi, z cechami właściwymi dla obszarów peryferyjnych (gorsza dostępność komunikacyjna i do usług).
- **strefa północna**, którą stanowią północna część Niziny Śląskiej i fragment Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, o charakterze leśno-rolnym, z podobnymi problemami jak strefa południowa.

Rys. 1. Strefy funkcjonalne województwa opolskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Węzły, to z kolei obszary koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego, a więc główne ośrodki osadnicze, dysponujące potencjałem oddziałującym na znaczną część województwa, w tym: Opole – o znaczeniu krajowym, Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Kluczbork – o znaczeniu subregionalnym oraz Głubczyce, Krapkowice, Namysłów, Olesno, Prudnik, Strzelce Opolskie – o znaczeniu ponadlokalnym.

Układy pasmowe, które kształtują się w oparciu o korytarze transportowe, gdzie odbywa się koncentracja przeobrażeń przestrzennych wzdłuż głównych ciągów infrastruktury komunikacyjnej. W przestrzeni województwa wyodrębniają się: korytarz o znaczeniu europejskim (III Paneuropejski Korytarz Transportowy) oraz korytarze transportowe o znaczeniu krajowym i regionalnym.

Rys. 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego

Węzły struktury wg. hierarchii ośrodków

- ośrodek wojewódzki
- ośrodek subregionalny
- ośrodek ponadlokalny

Powiązania funkcjonalne (pasma)

- korytarz transportowy o znaczeniu europejskim
- korytarz transportowy o znaczeniu krajowym i regionalnym

Strefy funkcjonalno-przestrzenne

- Centralna, Południowa, Północna
- Aglomeracja Opolska
- Subregiony

Obszary funkcjonalne

- miejskie obszary funkcjonalne
- obszary rolne
- obszary leśno-rolne

Źródło: Opracowanie własne.

IV. OBSZARY FUNKCJONALNE

Zgodnie z obowiązującą doktryną prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego w Polsce, planowanie zagospodarowania przestrzennego powinno odbywać się z uwzględnieniem obszarów o specyficznych cechach fizyczno-geograficznych lub zjawiskach społeczno-gospodarczych, dzięki czemu możliwe będzie wydobycie lokalnych i regionalnych potencjałów oraz minimalizowanie sytuacji konfliktowych.

W podejściu zintegrowanym w ramach planowania przestrzennego, obszary funkcjonalne, rozumiane jako wyodrębnione przestrzenie specyficzne kompleksy terytorialne, są zarówno celem, jak i przedmiotem interwencji publicznej.

Wyróżnikami obszarów funkcjonalnych są: wspólne powiązania funkcjonalne między elementami strukturalnymi obszaru (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), zwartość przestrzenna, wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), wspólna polityka rozwoju (wspólne cele i narzędzia).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – podstawowy dokument określający politykę przestrzenną państwa, wskazuje cztery podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:

- określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego, wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji, obejmujące obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne oraz obszary funkcjonalne wiejskie;
- wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroekonomicznej;
- wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego;
- wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Na tych obszarach dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, co staje się barierą dla osiągnięcia spójności przestrzennej kraju.

4.1. Miejskie obszary funkcjonalne

Według KPZK 2030 miejski obszar funkcjonalny jest układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Administracyjnie obszary te mogą obejmować gminy miejskie, wiejskie i wiejsko-miejskie⁷. KPZK 2030 dzieli obszary funkcjonalne na cztery podtypy: ośrodków wojewódzkich, regionalnych, subregionalnych i lokalnych.

W województwie opolskim, zgodnie z KPZK 2030, wskazano miejskie obszary funkcjonalne ośrodka wojewódzkiego oraz ośrodków subregionalnych. W przypadku miast pełniących funkcje ośrodków lokalnych uznano, że ich powiązania funkcjonalne nie wykraczają znacząco poza granice administracyjne tych miast.

4.1.1. Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego

Delimitację MOF OW – miasta Opola przeprowadzono w oparciu o dokument Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt.: *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*⁸, zmodyfikowane w regionie o aspekt planistyczny⁹.

⁷ KPZK 2030, s. 191.

⁸ Dokument został wypracowany na bazie ekspertyzy Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk (IGiPZ PAN) wykonanej przez prof. Przemysława Śleszyńskiego. Wypracowano go z jednej strony w oparciu o typologię obszarów funkcjonalnych zawartą w KPZK 2030, której celem była potrzeba ujednoczenia podejść dla prowadzenia polityki regionalnej w sytuacji równoległego współistnienia pojęć: obszar metropolitalny, obszar funkcjonalny, obszar problemowy. Z drugiej strony jest on efektem dyskusji na temat zasad i wskaźników prowadzonej podczas spotkań z udziałem regionów,

Obszar funkcjonalny Opola, zgodnie z delimitacją MRR obejmuje 11 gmin: Dąbrowa, Komprachcice, Prószków, Tułowice, Niemodlin, Lewin Brzeski, Dobrzeń Wielki, Łubniany, Turawa, Chrząstowice, Tarnów Opolski. Tak wyznaczony obszar funkcjonalny wraz z rdzeniem zajmuje powierzchnię 1381 km² i jest zamieszkały przez 231,7 tys. osób.

Delimitacja wg MRR wskazuje minimalny zasięg obszaru funkcjonalnego, który został rozszerzony w wyniku uwzględnienia aspektów planistycznych wynikających z zapisów regionalnych planów i strategii rozwojowych.

Mając na uwadze znaczenie wspólnej polityki rozwoju, jako istotnego elementu wskazującego na związki funkcjonalne w ramach określonego obszaru, uznano, że obszar funkcjonalny Opola będzie tożsamy z obszarem Aglomeracji Opolskiej, obejmującej terytoria gmin, które wyraziły wolę podejmowania wspólnych działań. Są to: gminy powiatu opolskiego, gmina Izbicko (powiat strzelecki), gmina Lewin Brzeski (powiat brzeski) oraz wszystkie gminy powiatu krapkowickiego. Łącznie obszar współpracy obejmuje 21 gmin, które zamieszkuje ok. 335 tys. mieszkańców (Rys. 3).

Z uwagi na zróżnicowanie cech przestrzenno-funkcjonalnych, w obrębie obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Opolskiej zaproponowano wydzielenie: obszaru rdzeniowego, strefy wewnętrznej (odpowiadającej zasadniczo obszarowi zdelimitowanemu w opracowaniu MRR i strefy zewnętrznej, która pomimo braku wymaganego spełnienia liczby przyjętych kryteriów, objęta jest wspólnymi dla całego obszaru Aglomeracji celami rozwojowymi zapisanymi w strategii rozwoju województwa opolskiego do 2020 roku.

Tabela 1. Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy Aglomeracji Opolskiej w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Aglomeracja opolska							
		Rdzeń – miasto Opole ¹⁰		Strefa wewnętrzna		Strefa zewnętrzna		Ogółem	
			[%]		[%]		[%]		[%]
1.	Powierzchnia [km ²]	97	4,8	1410	52,8	863	42,4	2036	100,0
2.	Liczba mieszkańców [osoba]	118 722	35,5	132 764	39,6	83 388	24,9	334 874	100,0
3.	Gęstość zaludnienia [osób na 1 km ²]	1224	-	94,2	-	96,6	-	164,5	-
4.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON [tys.]	20,7	52,7	12,3	31,3	6,3	16,0	39,3	100,0
5.	Liczba pracujących w gospodarce narodowej [tys.]	53,0	56,6	21,0	22,5	19,6	20,9	93,6	100,0

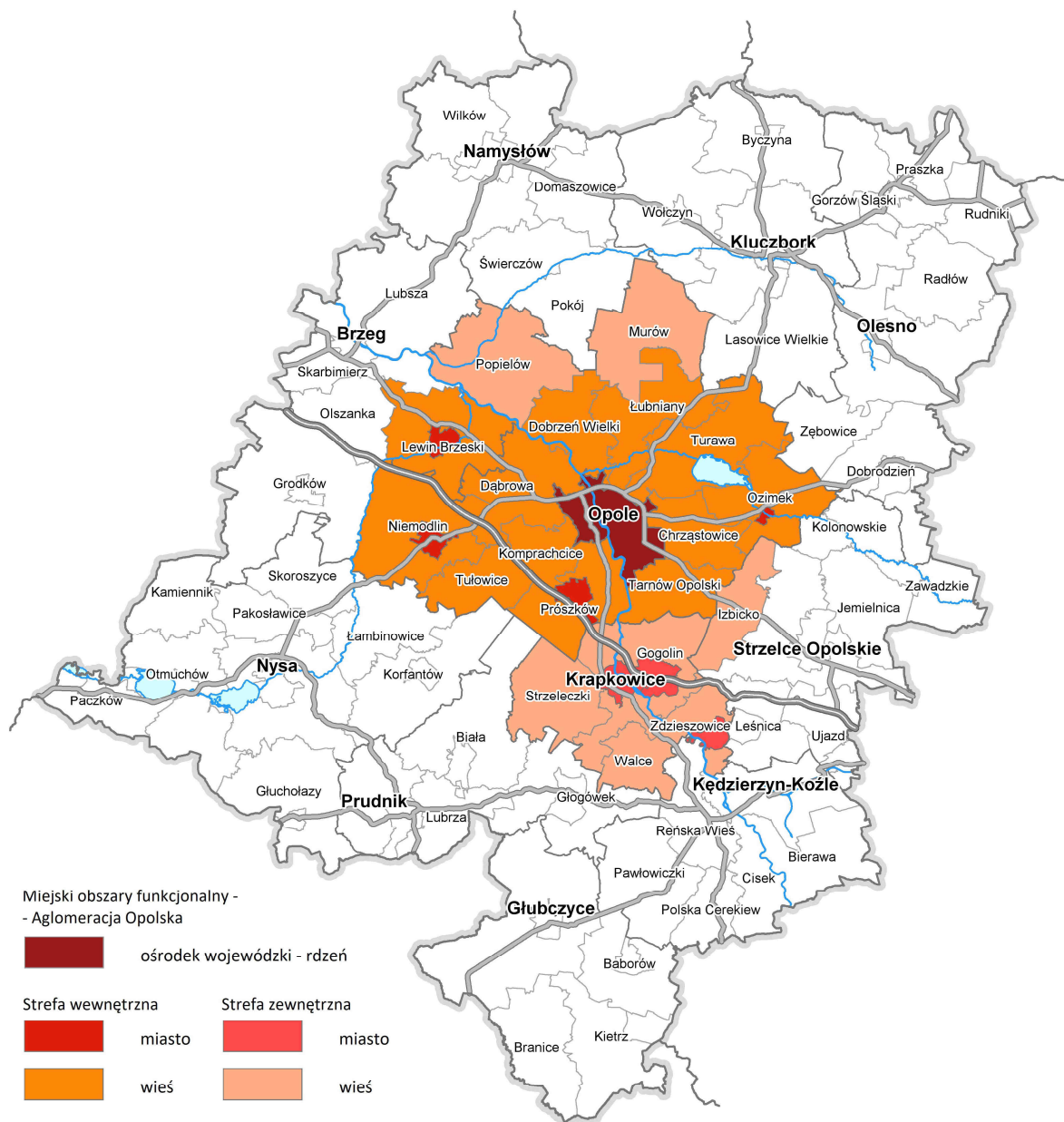
Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

zgłaszane przez nie pisemne uwagi oraz przeprowadzoną przez IGiPZ PAN i przedyskutowaną z regionami metodologię, która została porównana z metodyką *Larger Urban Zone* (LUZ) prowadzoną przez Główny Urząd Statystyczny.

⁹ Uwzględniono ekspercką wiedzę nt funkcjonowania samorządowych związków celowych bądź porozumień, np. w sprawie transportu publicznego, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadowej, usług publicznych lub innych, przyznając nadrzędność kryterium „celowego” w stosunku do kryteriów minimalnych, co oznacza, że niespełnienie niektórych kryteriów „statystycznych” nie eliminuje gminy z miejskiego obszaru funkcjonalnego.

¹⁰ Miasto Opole w nowych granicach administracyjnych od 1 stycznia 2017 r. liczy **128,1 tys.** mieszkańców i zajmuje **148,9 km²** powierzchni.

Rys. 3. Strefa funkcjonalna Opola – Aglomeracja Opolska (przed zmianą granic administracyjnych Opola z dniem 01.01.2017 r.)

Źródło: Opracowanie własne

4.1.2. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

W praktyce planistycznej pojęcie ośrodków subregionalnych, choć nie jest zdefiniowane ustawowo, jest wykorzystywane w szczególności na poziomie planowania regionalnego i krajowego, jako użyteczne narzędzie pozwalające opisywać i organizować strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionów. Miasta subregionalne pełnią ważną rolę jako ośrodki koncentrujące funkcje społeczne i gospodarcze, a także zapewniają dostęp do usług publicznych istotnych z punktu widzenia mieszkańców otaczających je terenów wiejskich. Miasta te mogą posiadać określoną specjalizację, np. turystyczną, przemysłową itp.

Według *KPKZ 2030* ośrodkami subregionalnymi są miasta liczące pomiędzy 50 a 100 tys. mieszkańców. Ze względu na znaczenie gospodarcze do tej grupy miast mogą być także dołączone mniejsze miasta.

W województwie opolskim, z uwagi na wielkość regionu, rozkład przestrzenny sieci osadniczej i jej policentryzm, a także celowość zapewnienia równomiernej dostępności, w szczególności do usług, poza wymienionymi w KPZK 2030 miastami Kędzierzyna-Koźle i Nysą, do tej kategorii ośrodków zaliczono¹¹ także miasta Brzeg i Kluczbork (choć nie spełniają kryterium potencjału ludnościowego). Jak pokazały wyniki badania *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim* ośrodki subregionalne wykazują silne pozytywne tendencje rozwojowe (analiza biegunów wzrostu¹²) co oznacza, że posiadają one potencjał aby gromadzić i rozprzestrzeniać procesy rozwojowe.

W KPZK 2030 wskazano, że **obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych obejmują gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie tych ośrodków.**

Z uwagi na potrzebę zachowania zasady rozłączności obszarów funkcjonalnych, która oznacza, że gmina może wchodzić w skład tylko jednego miejskiego obszaru funkcjonalnego, dokonano odstępstwa od reguły bezpośredniego sąsiedztwa w obszarze funkcjonalnym Kędzierzyna-Koźla, gdzie gmina Zdzeszowice, pomimo tego, że jej obszar wiejski graniczy bezpośrednio z obszarem ośrodka subregionalnego, przynależy do obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Opolskiej.

W ten sposób granice obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w woj. opolskim obejmują:

- miasto Brzeg (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: gm. Skarbimierz, gm. Lubsza,
- miasto Kędzierzyna-Koźle (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: gm. Bierawa, gm. Cisek, gm. Reńska Wieś, gm. Leśnica, gm. Ujazd,
- miasto Kluczbork (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: obszar wiejski gminy Kluczbork,
- miasto Nysa (rdzeń) oraz strefę zewnętrzną: obszar wiejski gminy Nysa.

Zrealizowane w roku 2016 badanie pn. *Subregionalne bieguny wzrostu województwa opolskiego*¹³, którego jednym z głównych celów było określenie charakteru oraz intensywności związków funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich województwa opolskiego z ich otoczeniem, pozwoliło zweryfikować powyższe – minimalne zasięgi granic obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych.

Podstawowym kryterium weryfikacji była ocena przepływów ludności (dojazdy do pracy, dojazdy do szkół oraz skala zjawiska suburbanizacji).

Do delimitacji granic obszarów funkcjonalnych zastosowano 3 wskaźniki funkcjonalne:

1) liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do ośrodka subregionalnego (rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego) na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2011 r.

Zgodnie z projektem Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic (z dnia 18.11.2014 r.) przyjęto, że wartością progową wskaźnika dla strefy najbardziej intensywnych dojazdów do pracy będzie minimum 70 osób wyjeżdżających do pracy na 1000 mieszkańców danej gminy w wieku produkcyjnym.

2) liczba zameldowań z ośrodka subregionalnego na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015.

W celu określenia zasięgu zjawiska suburbanizacji głównych miast województwa posłużono się wskaźnikiem liczby osób emigrujących z tych miast w latach 2010–2015 do poszczególnych gmin re-

¹¹ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (2010 r.) oraz *Strategia rozwoju województwa opolskiego* (2012 r.).

¹² Bieguny wzrostu wg KSRR – podstawowe obszary koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionów, tj. główne ośrodki miejskie wraz z ich zapleczem funkcjonalnym, o największej kumulacji pozytywnych procesów rozwojowych.

¹³ Badanie realizowane w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, wyk. Instytut Rozwoju Miast oraz GEOPROFIT Wojciech Dziemianowicz, Kraków – Warszawa, 2016 r.

gionu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Zgodnie z projektem Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic, za wartość graniczną wskaźnika dla strefy wysokiej intensywności procesu suburbanizacji przyjęto 15 osób¹⁴.

3) liczba uczniów dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 100 osób w wieku 16-19 lat.

W celu określenia intensywności powiązań głównych miast województwa opolskiego z ich otoczeniem w obszarze edukacji posłużono się wskaźnikiem liczby uczniów dojeżdżających¹⁵ z poszczególnych gmin regionu do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w badanych ośrodkach miejskich w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku 16–19 lat. Przyjęto, że wartością progową będzie minimum 50 uczniów.

Dla wyznaczenia granic miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych przyjęto wymóg jednoczesnego spełnienia 3 minimów dla ustalonych wskaźników funkcjonalnych.

Tabela 2. Minimalne kryteria dla wyznaczenia granic MOF ośrodków subregionalnych

Wskaźnik funkcjonalny			Liczba spełnionych kryteriów
liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do ośrodka subregionalnego	liczba zameldowań z ośrodka subregionalnego na 1000 mieszkańców	liczba uczniów dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 100 osób w wieku 16-19 lat	
Powyżej 70,0	Powyżej 15,0	Powyżej 50,0	2

Tabela 3. Gminy spełniające warunki przyjętych minimów wskaźników funkcjonalnych

Ośrodek subregionalny	Gmina	Liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do ośrodka subregionalnego Powyżej 70,0	Liczba zameldowań z ośrodka subregionalnego na 1000 mieszkańców Powyżej 15,0	Liczba uczniów dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 100 osób w wieku 16-19 lat Powyżej 50,0	Liczba spełnionych kryteriów
Brzeg	Lubsza				3
	Olszanka				3
	Skarbimierz				3
	Lewin Brzeski				0
	Grodków				0
Kędzierzyn-Koźle	Bierawa				3
	Cisek				1
	Polska Cerekiew				0
	Reńska Wieś				3
	Pawłowiczki				0
	Zdzieszowice				0
	Leśnica				0
	Ujazd				1
Kluczbork	Kluczbork (obszar wiejski)				3
	Byczyna				1
	Gorzów Śl.				0
	Olesno				0
	Lasowice Wielkie				0
	Murów				0
	Wołczyn				0

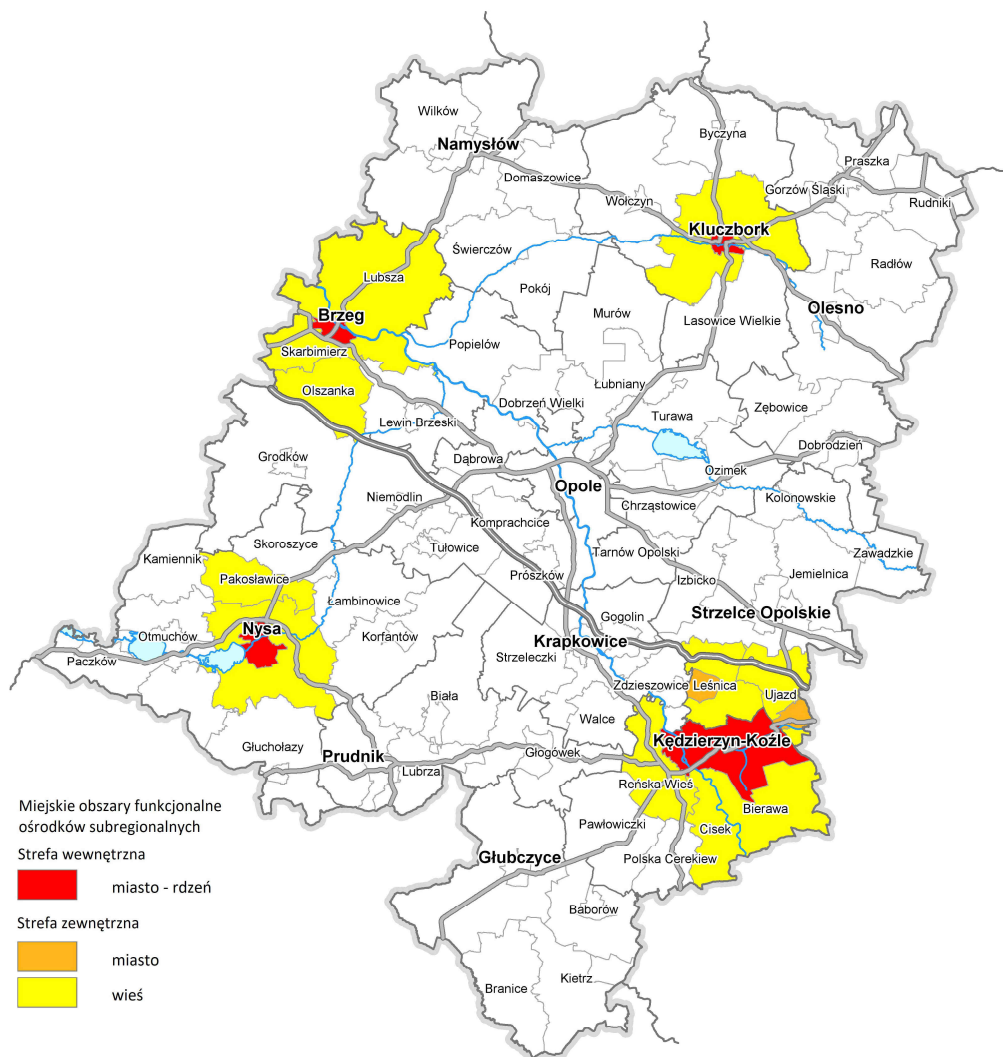
¹⁴ Wartość tę przyjęto w oparciu o projekt Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic (z dnia 18.11.2014 r.).

¹⁵ Dane pozyskano bezpośrednio od szkół ponadgimnazjalnych w ramach badania *Subregionalne bieguny wzrostu w województwie opolskim*. Dane odnoszą się do roku szkolnego 2016/2017.

Ośrodek subregionalny	Gmina	Liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do ośrodka subregionalnego Powyżej 70,0	Liczba zameldowań z ośrodka subregionalnego na 1000 mieszkańców Powyżej 15,0	Liczba uczniów dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych na 100 osób w wieku 16-19 lat Powyżej 50,0	Liczba spełnionych kryteriów
Nysa	Nysa (obszar wiejski)				3
	Głucholązy				0
	Otmuchów				0
	Pakosławice				3
	Łambinowice				0
	Korfantów				0
	Prudnik				0

Przeprowadzona w ten sposób analiza potwierdziła, że najsilniejsze powiązania między ośrodkiem subregionalnym a jego otoczeniem dotyczą obszarów gmin bezpośrednio graniczących z takim ośrodkiem. W przypadku Brzegu i Nysy bardzo silne powiązania z miastem wykazują także pojedyncze gminy tzw. dalszego sąsiedztwa (Olszanka – Brzeg oraz Pakosławice – Nysa). Uwzględniając powyższe, ostateczne wyniki delimitacji przedstawiono na Rys. 4

Rys. 4. Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4. Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia		Liczba mieszkańców		Gęstość zaludnienia	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON		Liczba pracujących w gospodarce narodowej	
		[km ²]	%	[osoba]	%	[osób na 1 km ²]	[liczba]	%	[tys.]	%
1.	Obszar funkcjonalny miasta Brzeg, w tym:	430	100	58 208	100	135,4	7 081	100	11,8	100
	✓ rdzeń	15	3,5	36 292	62,3	2 419	5 050	71,3	7,3	61,9
	✓ strefa zewnętrzna	415	96,5	21 916	37,7	52,8	2 031	28,7	4,5	38,1
2.	Obszar funkcjonalny miasta Kędzierzyn-Koźle, w tym:	590	100	98 145	100	166,4	9 262	100	21,2	100
	✓ rdzeń	124	21,0	62 088	63,3	500,7	6 921	74,7	16,7	78,8
	✓ strefa zewnętrzna	466	79,0	36 057	36,7	77,4	2 341	25,3	4,5	21,2
3.	Obszar funkcjonalny miasta Kluczbork, w tym:	217	100	36 262	100	167,1	3 964	100	8,5	100
	✓ rdzeń	12	5,5	24 000	66,2	2 000	2 972	75,0	7,3	85,9
	✓ strefa zewnętrzna	205	94,5	12 262	33,8	59,8	992	25,0	1,2	14,1
4.	Obszar funkcjonalny miasta Nysa, w tym:	218	100	57 641	100	264,4	6 698	100	12,4	100
	• rdzeń	28	13,0	44 474	77,2	1 588,3	5 566	83,1	11,2	90,3
	• strefa zewnętrzna	190	87,0	13 167	22,8	69,3	1 132	17,0	1,2	9,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

4.2. Wiejskie obszary funkcjonalne

Drugą grupę obszarów funkcjonalnych wyodrębnionych na podstawie stopnia urbanizacji stanowią wiejskie obszary funkcjonalne. Są to jednostki terytorialne zdominowane i sklasyfikowane jako rolnicze, leśne lub naturalne, odznaczające się przy tym niską gęstością zaludnienia. Zgodnie z definicją GUS, obszary wiejskie są wyodrębnione na podstawie podziału terytorialnego według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT, tj. zalicza się do nich gminy wiejskie oraz część wiejską gmin miejsko-wiejskich.

Z racji występujących różnicowań potencjału wewnętrznego w obrębie obszarów wiejskich, KPZK 2030 wyróżnia dwa rodzaje wiejskich obszarów funkcjonalnych, tj. położonych w sąsiedztwie dużego miasta oraz peryferyjnych – pozostających na uboczu procesów integracyjnych, a tym samym zagrożonych marginalizacją społeczną i ekonomiczną.

4.2.1. Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych

Zgodnie z *KPKZ 2030* obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych charakteryzują się:

- specjalizacją wynikającą z bliskości miast i miejscami pracy w innych sektorach gospodarki (turystyka, leśnictwo, przemysł, budownictwo i uzupełniająco administracja oraz inne służby publiczne),
- dostępem do zatrudnienia w ośrodkach miejskich (migracje wahadłowe),
- dobrym dostępem do podstawowych usług publicznych,
- dostępem do usług wyższego rzędu,
- potencjałem rolniczym i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa (zmierzającego do zwiększenia towarowości i wydajności).

Według opracowania pn. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, do zdelimitowania wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwoju w województwie opolskim wykorzystano wskaźniki ilościowe, w tym: wartość standaryzowanego wskaźnika syntetycznego kapitałów w gminach wiejskich powyżej 2 oraz dodatnie saldo migracji w latach 1995-2011, a także kryteria jakościowe, takie jak: bliskość silnych ośrodków miejskich oraz istnienie stref ekonomicznych lub stref rozwoju gospodarczego.

Kryteria ilościowe spełniają gminy wiejskie strefy podmiejskiej Opola, w szczególności wysokim wskaźnikiem syntetycznym odznaczają się tu gminy Dobrzeń Wielki i Turawa oraz gmina Skarbimierz pod Brzegiem. Wszystkie te obszary cechuje wysoka wartość wskaźnika syntetycznego uwzględniającego poziom rozwoju 5 kapitałów (fizycznego, finansowego, administracyjnego, społeczno-gospodarczego i intelektualnego), którego wartości podano w poniższej tabeli [dla porównania w najślabszej gminie wiejskiej (Radłów) wskaźnik ten przyjął wartość -4,30].

Tabela 5. Wskaźnik syntetyczny rozwoju 5 kapitałów

Nazwa gminy i typ (1-miejska, 2-wiejska, 3-miejsko-wiejska)	Suma standaryzowanych wskaźników rozwoju 5 kapitałów
Opole (1)	26,31
Dobrzeń Wielki (2)	8,27
Brzeg (1)	8,04
Gogolin (3)	6,16
Kędzierzyn-Koźle (1)	6,06
Skarbimierz (2)	5,00
Nysa (3)	3,84
Zdzieszowice (3)	2,88
Turawa (2)	2,40
Namysłów (3)	2,04
Bierawa (2)	1,62
Krapkowice (3)	1,43
Praszka (3)	1,31
Dąbrowa (2)	1,09
Rudniki (2)	1,05
Olesno (3)	1,05

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o. 2012 r.*, na podstawie danych BDL GUS.

Równocześnie uznano, że przejawem procesów rozwojowych jest także dodatnie saldo migracji na przestrzeni lat 1995-2011 w powiązaniu z bliskością silnych ośrodków miejskich. To kryterium spełniają gminy strefy wewnętrznej Aglomeracji Opolskiej: Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany, Prószków, Turawa i Izbicko. Pomimo ujemnego salda migracji gminę Tarnów Opolski

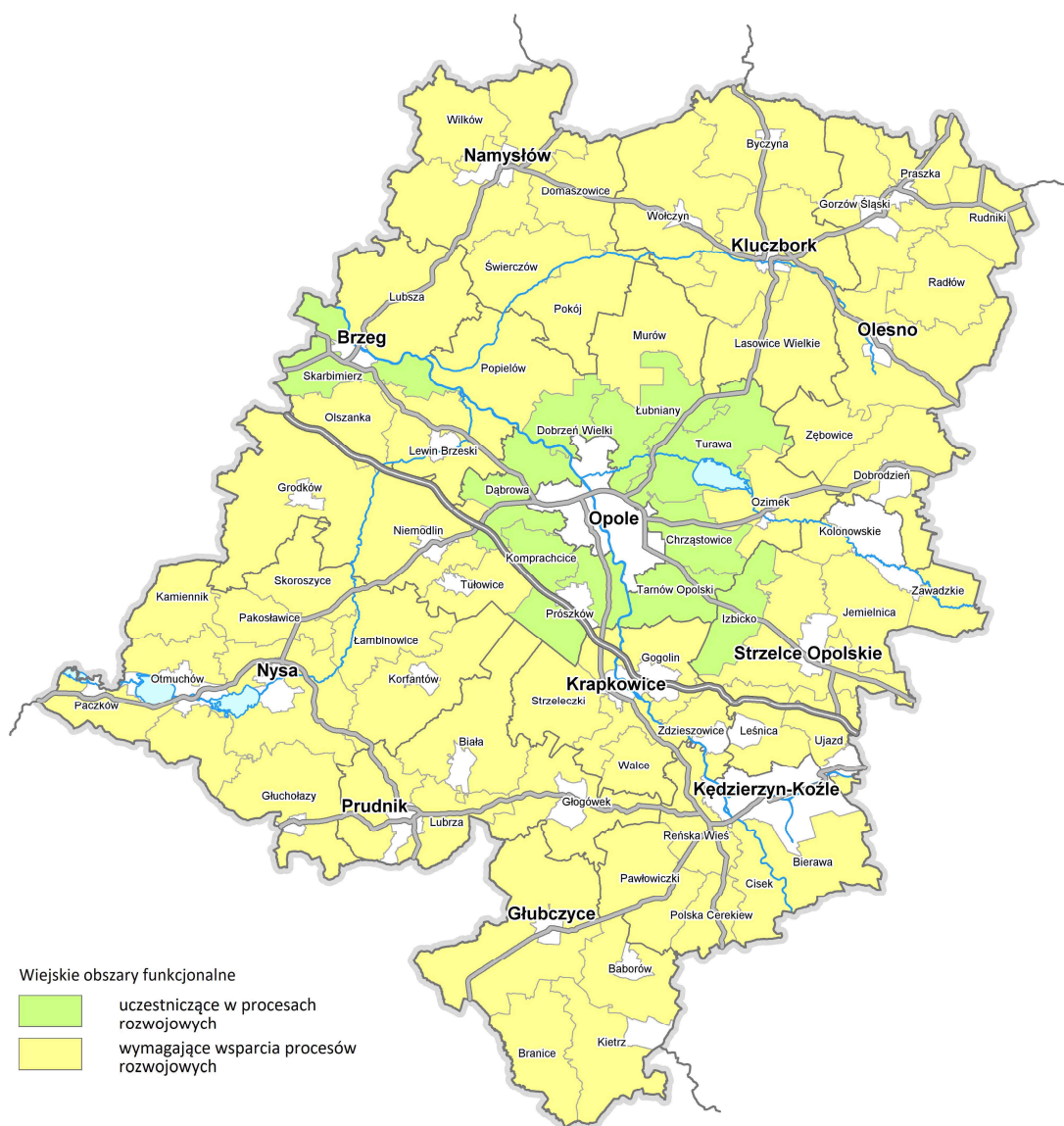
z racji jej bezpośredniego sąsiedztwa z rdzeniem Aglomeracji Opolskiej, zaliczono do obszaru uczestniczącego w procesach rozwojowych.

4.2.2. Funkcjonalne obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych

W przypadku województwa opolskiego obszarami wiejskimi wymagającymi wsparcia procesów rozwojowych uznano gminy wiejskie i miejsko-wiejskie prezentujące najniższe wartości standaryzowanego wskaźnika syntetycznego kapitałów intelektualnego, fizycznego i administracyjnego, które odznaczają się dominacją funkcji rolniczej i ofertą miejsc pracy głównie w sektorze usług publicznych oraz uzupełniająco w innych sektorach, niską dostępnością do podstawowych usług publicznych, które w znikomym stopniu uczestniczą w procesach rozwojowych.

Na tej podstawie obszarami wiejskimi wymagającymi wsparcia procesów rozwojowych są zatem wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie poza okolicami Brzegu (Gm. Skarbimierz) i częścią gmin położonych w obszarze funkcjonalnym Opola (Gm. Dobrzeń Wielki, Turawa, Ozimek, Chrzęstowice, Dąbrowa, Tarnów Opolski, Prószków).

Rys. 5. Wiejskie obszary funkcjonalne

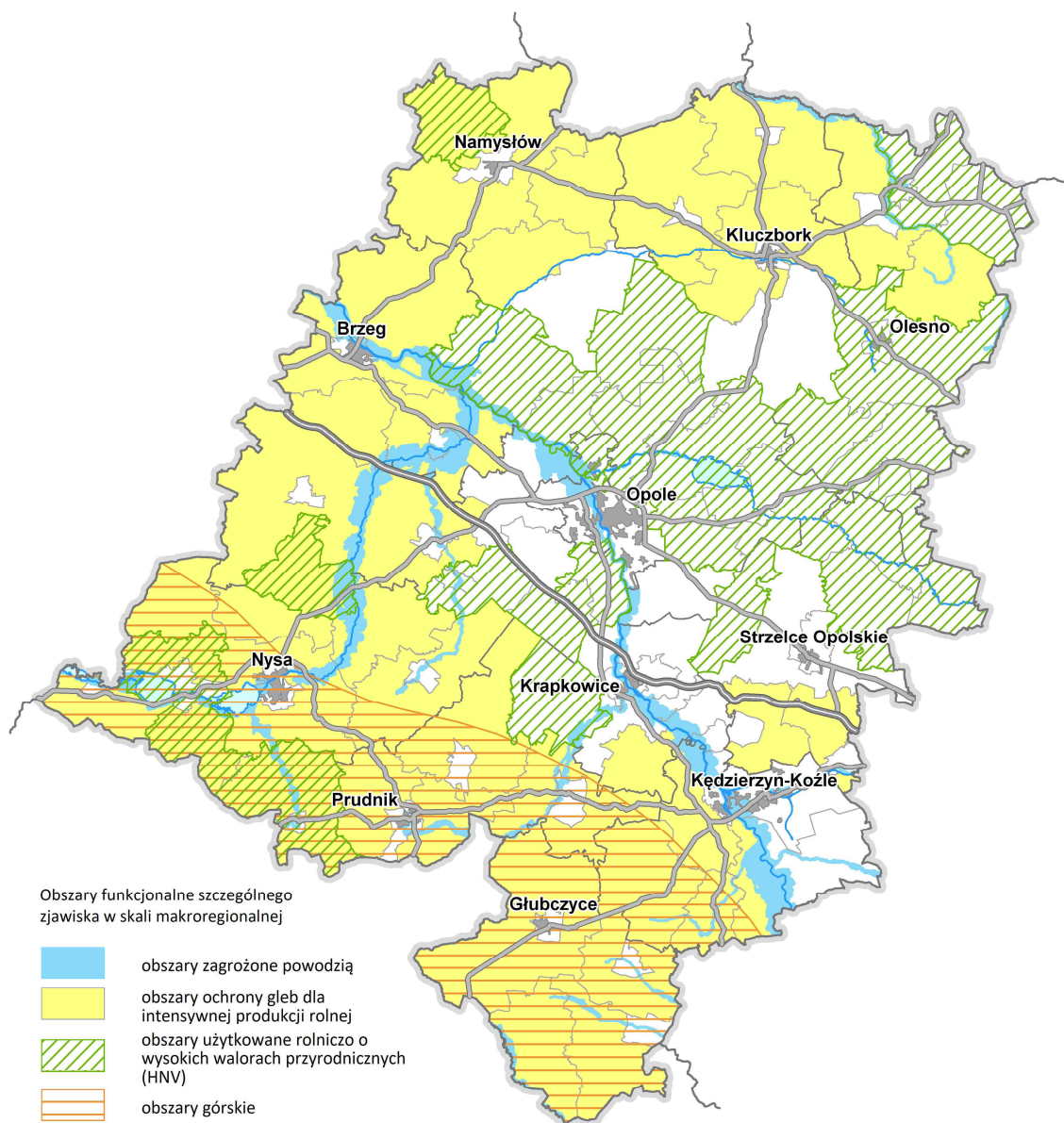

Źródło: Opracowanie własne.

4.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej wyróżnione zostały w KPZK 2030 na podstawie dominującego w ich obrębie problemu o charakterze przestrzennym, którego zasięg oddziaływania wykracza poza sferę lokalną i regionalną, a rozwiązanie wymaga koordynacji działań na poziomie makroregionalnym¹⁶.

Rys. 6. Obszary szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.

¹⁶ KPZK 2030, s. 197

Tabela 6. Kryteria delimitacji obszarów szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej

Typ obszaru	Kryteria wyznaczania
Tereny zamknięte	Wg ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (z późn. zmianami)
Obszary górskie	Na podstawie regionalizacji fizycznogeograficznej J. Kondrackiego, dodatkowo można zaliczyć obszary o wysokiej zmienności i różnorodności ukształtowania powierzchni, o dużych spadkach terenu
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	Na podstawie dokumentów opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej: <i>Wstępna ocena ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego</i> oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczach
Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej	Tereny zagrożone erozją wodną lub wietrzną, obszary zagrożone zakwaszeniem gleb w związku z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ze źródeł energetycznych, przemysłowych i motoryzacyjnych

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.*

W województwie opolskim według autorów opracowania pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, można wyróżnić:

- tereny zamknięte (tereny wojskowe, kolejowe itd.);
- obszary górskie (Góry Opawskie – na terenie gmin: Głuchołazy, Prudnik, Lubrza, Głubczyce, Branice, Kietrz);
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (przede wszystkim Dolina Odry, Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi);
- obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej (Płaskowyż Głubczycki, Masyw Chełmu, Wzgórza Strzebińsko-Niemczańskie).

4.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych

Według KPZK 2030 obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych wyznacza się w celu ich dalszego rozwoju i wykorzystania potencjałów endogenicznych związanych z istniejącymi na nich zasobami kulturowymi lub naturalnymi. Są to obszary funkcjonalne, wobec których konieczne jest stosowanie działań ochronnych, ograniczeń i wykluczeń funkcji oraz specyficznych form użytkowania, ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych. Wskazane obszary wymagają uwzględnienia w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz w studiach i planach miejscowych gmin¹⁷.

Tabela 7. Kryteria delimitacji obszarów kształtowania potencjału rozwojowego wymagających programowania działań ochronnych

Typ obszaru	Kryteria wyznaczania
Kształtowania i ochrony zasobów wodnych	Wg zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego: zlewnie ochronne wód powierzchniowych rzek, obszary ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych
Tereny należące do systemu obszarów przyrodniczych i obszary ochrony krajobrazów kulturowych	Tereny należące do systemu obszarów przyrodniczych: Parków Krajobrazowych, Obszarów Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, parków i zespołów parkowo-zabytkowych
Obszar kształtowania nowych funkcji społeczno-gospodarczych (funkcji turystycznej, transportowej)	Istniejące, lecz niewykorzystywane na szeroką skalę walory kulturowe, przyrodnicze, infrastrukturalne

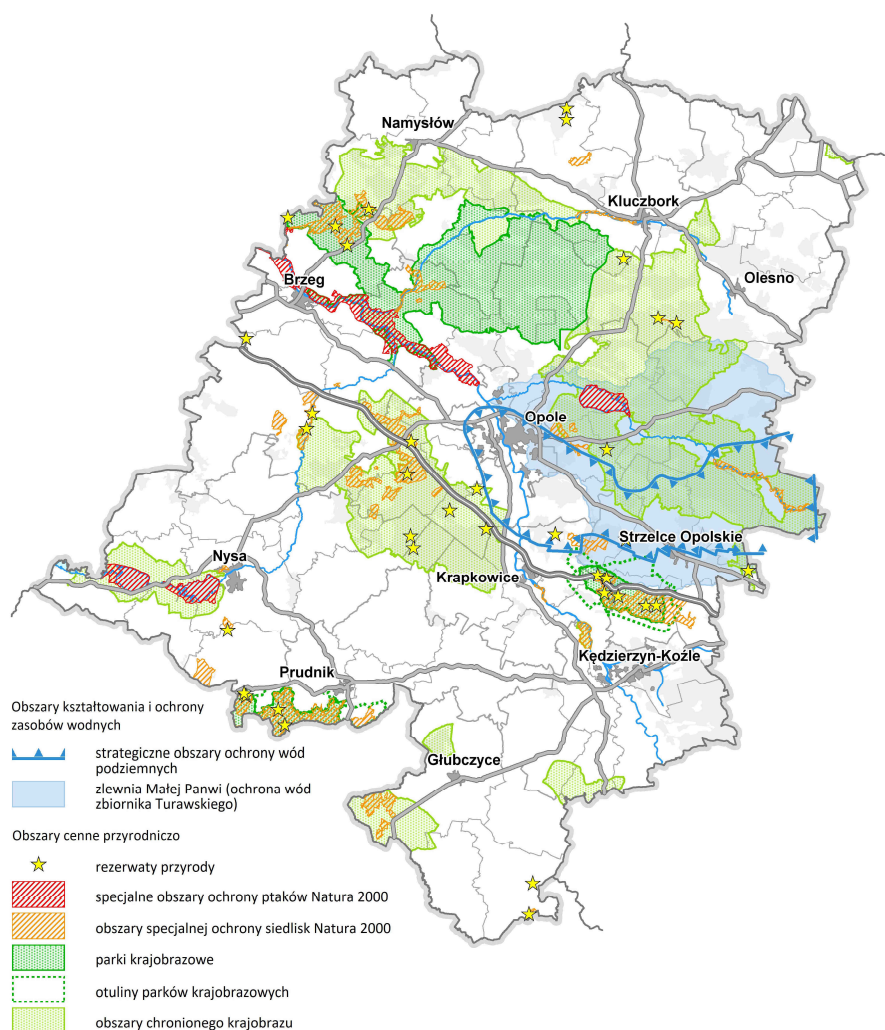
Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.*

¹⁷ KPZK 2030, s.204

Zgodnie z powyższymi kryteriami w grupie obszarów *Kształtowania i ochrony zasobów wodnych* należy uwzględnić: OF zlewni ochronnej wód powierzchniowych Nysy Kłodzkiej i zlewni Małej Panwi oraz obszar ochrony zbiorników wód podziemnych, zwłaszcza Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nr 333 – Zbiornik Opole-Zawadzkie, nr 336 – Niecka opolska oraz nr 327 – Zbiornik Lubliniec-Myszków i nr 328 – Dolina kopalna rzeki Mała Panew¹⁸.

Grupa *Terenów należących do systemu obszarów przyrodniczych i obszarów ochrony krajobrazów kulturowych* obejmuje: tereny istniejących parków krajobrazowych (PK Góry Opawskie, PK Góra Świętej Anny, Stobrawski PK), Obszarów Chronionego Krajobrazu (Otmuchowsko-Nyski, OChK Wronin-Maciowakrze, OChK Mokre-Lewice, Las Głubczycki, Łęg Zdieszowicki, Lasy Stobrawsko-Turawskie, Bory Niemodlińskie), istotne znaczenie odgrywają także dwadzieścia cztery¹⁹ obszary Natura 2000 (w tym, o powierzchni powyżej 2000 ha: Grądy Odrzańskie, Góry Opawskie, Góra Świętej Anny, Bory Niemodlińskie, Lasy Barucickie, Zbiornik Nyski, Zbiornik Turawski, Zbiornik Otmuchowski²⁰) oraz korytarze ekologiczne.

Rys. 7. System obszarów przyrodniczych i tereny kształtowania i ochrony zasobów wodnych

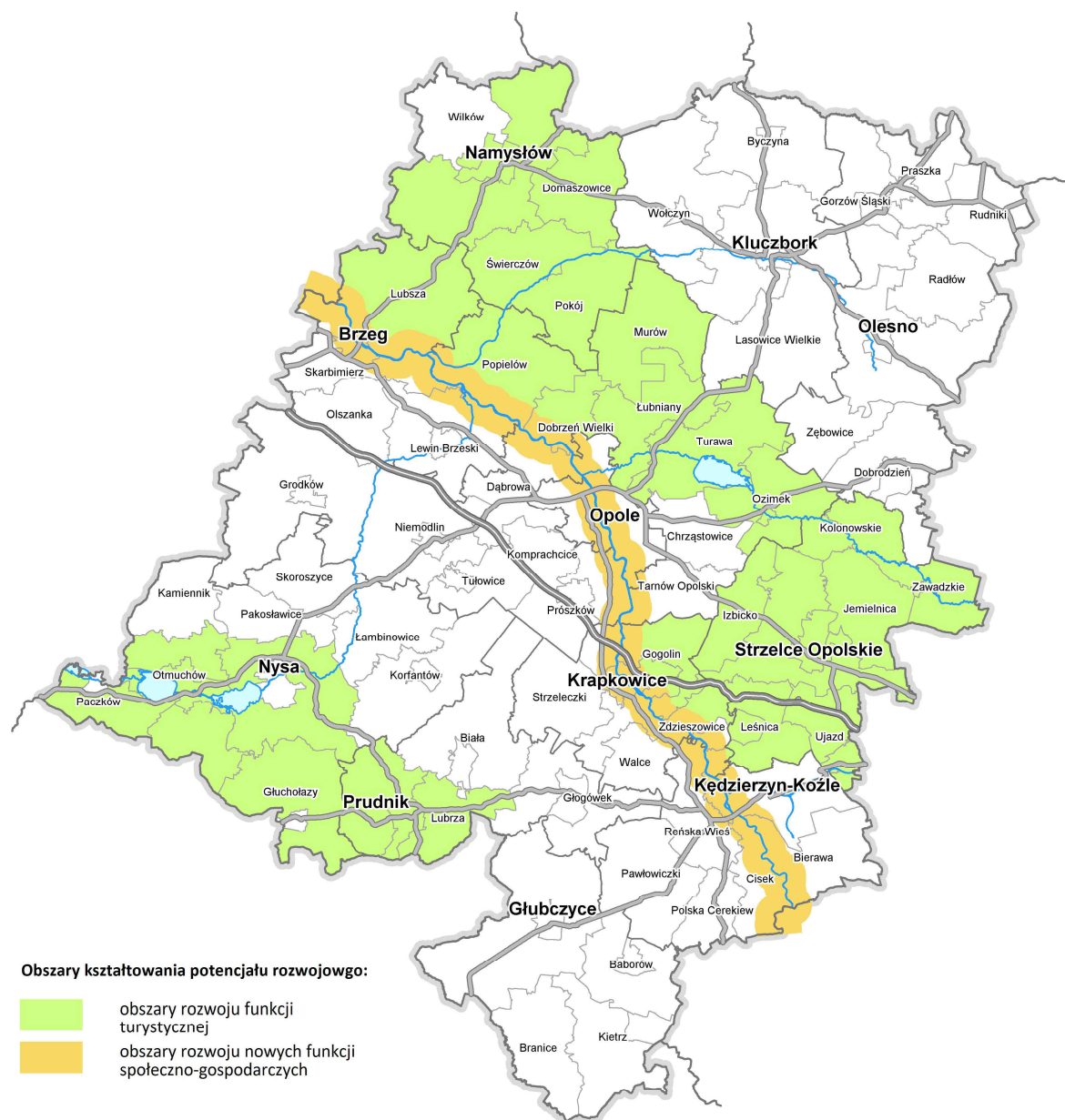
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.

¹⁸ Pobór wód w województwie opolskim w 2009 r. – Komunikat WIOŚ w Opolu nr 2/W/10, s. 3.

¹⁹ Wg bazy danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska liczba ta wynosi 20 - <http://natura2000.gdos.gov.pl/libraries> [dostęp 30.10.2012 r.]

²⁰ Katalog obszarów Natura 2000 [w:] <http://obszary.natura2000.org.pl/> [dostęp 30.10.2012 r.]

Rys. 8. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.

Z kolei jako *Obszary kształtowania nowych funkcji społeczno-gospodarczych*, zgodnie z dotychczasowym PZPWO, proponowane są także:

- obszar rozwoju turystyki w południowej części województwa w oparciu o istniejące, słabo wykorzystane walory kulturowe (np. Paczków – „Polskie Carcassonne”, Otmuchów – „Miasto Kwiatów”) oraz przyrodnicze (np. Jeziora Nyskie i Otmuchowskie, Góry Opawskie) – proponuje się, by obszar ten obejmował gminy: Nysa, Paczków, Otmuchów, Głucholazy, Prudnik;
- obszar Doliny Odry, jako teren możliwego rozwoju funkcji związanej z transportem rzeczny, przeładunkiem towarów oraz turystyką w przypadku rewitalizacji szlaku żeglownego;
- obszar rozwoju funkcji turystycznej, obejmującej gminy: Ozimek, Turawa, Kolonowskie, Zawadzkie, Leśnica, Ujazd, Zdieszowice, Strzelce Opolskie (zwłaszcza w południowej części), Gogolin, Izbicko. Jest to obszar cechujący się wysokim potencjałem kulturowym i przyrodniczym z uwagi na położenie

miejsca kultu religijnego i pomnika historii na Górze Św. Anny, Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”, pomnika historii w Ozimku i projektowanego Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi”, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”. Istnienie stanowiska paleontologicznego rangi światowej przyczyniło się do powstania nowego produktu turystycznego, jakim jest park dinozaurów „Jurapark” w Krasiejowie. Teren ten cechuje także potencjał infrastrukturalny i bazy turystycznej: długość szlaków turystyki rowerowej i turystyki pieszej wynosi ok. 300 km, istnieje także szlak kajakowy Dolina Małej Panwi, dla turystyki wypoczynkowej rosnące znaczenie ma także kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy Jezior Turawskich.

4.5. Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej

Niektóre obszary kraju cechuje koncentracja negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym. Problemy te oddziałują na rozwój tych obszarów oraz mają silny wpływ również na procesy zagospodarowania przestrzennego kraju. Stąd też w KPZK 2030 pojawia się grupa obszarów funkcjonalnych, które zostały także wymienione w KSRR. Obszary te – ze względu na zasięg i skalę problemów – wymagają działań nie tylko w sferze polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, ale także w sferze polityki regionalnej²¹.

4.5.1. Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych

Zgodnie z KPZK 2030, obszarami o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych są te, które cechuje niski poziom PKB *per capita*, słaba dostępność oraz jakość usług publicznych, a także mały potencjał ośrodków miejskich, słabo rozwinięta sieć osadnicza i zaburzona struktura demograficzna, wywołana m.in. migracjami młodych ludzi do największych miast w kraju i za granicą²². Według opracowania pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, najłagodniejsze tendencje rozwojowe w regionie posiadają następujące gminy:

- Północna część regionu – Wołczyn, Domaszowice, Radłów;
- Wschodnia część regionu – niesąsiadujące ze sobą gminy Zębowice i Zawadzkie;
- Południowa część regionu – Kietrz, Baborów, Pawłowiczki;
- Południowo-zachodnia część regionu – Lubrza, Biała, Korfantów, Łambinowice, Skoroszyce oraz Kamiennik.

Jednocześnie, na podstawie oceny eksperckiej, dokonano weryfikacji w/w zestawienia w ten sposób, że dodano wybrane gminy z podregionu nyskiego²³, odbiegającego poziomem rozwoju mierzonym wartością PKB na mieszkańca od podregionu opolskiego, w tym:

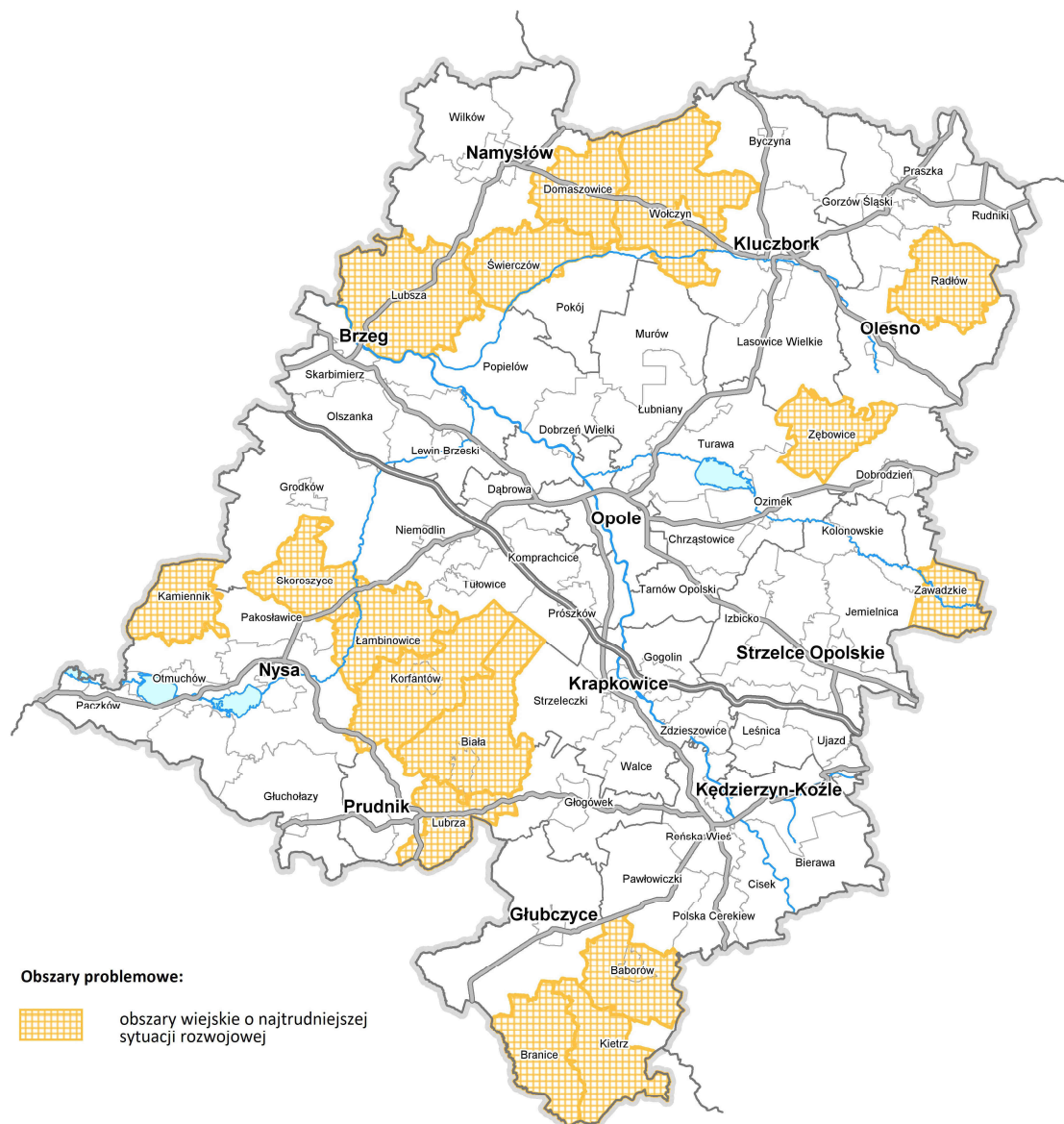
- Świerczów i Lubsza w rejonie północno-zachodnim, z powodu dodatkowej niskiej wartości kapitału naturalnego (niska wartość wskaźników rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zagrożenie powodziowe najbardziej zurbanizowanej części gminy Lubsza w dolinie Odry),
- Branice zamiast gminy Pawłowiczki, z uwagi na znacznie korzystniejsze uwarunkowania dotyczące możliwości wzmacniania powiązań funkcjonalnych między gminą Pawłowiczki a biegunem wzrostu – miastem Kędzierzynom-Koźle, niż peryferyjnie położonej gminy Branice.

²¹ *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r., str. 71.

²² KPZK 2030, s. 208.

²³ W proponowanej formule obejmującej powiaty: namysłowski, brzeski, nyski, prudnicki, głubczycki.

Rys. 9. Obszary wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej

Źródło: Opracowanie własne.

4.5.2. Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze

Analizy wykonane na potrzeby *KSRR 2020* i *KPKZ 2030* wskazują, że w wyniku przemian gospodarczych o charakterze strukturalnym oraz zmian na lokalnych rynkach zatrudnienia dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego pewnych obszarów, w szczególności miejskich, a także do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich. Zjawiska te dotyczą najczęściej ośrodków lokalnych i subregionalnych, w których niemożliwe jest przeprowadzenie w krótkim czasie restrukturyzacji upadających tradycyjnych gałęzi przemysłu. Ze względu na dużą dynamikę zmian i naturalne procesy przepływu osób w dużych ośrodkach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych, negatywne zjawiska tego typu mają tendencję do koncentracji w pewnych dzielnicach. W Polsce przeważnie są to obszary blokowisk oraz stare dzielnice miast, w których nie uregulowano stosunków własnościowych. Obok degradacji społeczno-gospodarczej punktowo występuje także zjawisko degradacji środowiskowej terenów użytkowanych wcześniej przez przemysł lub przez wojsko²⁴.

²⁴ KPKZ 2030, str. 208-209.

Na potrzeby przygotowywania *KSRR 2020* zostały przeprowadzone analizy, mające na celu zidentyfikowanie miast tracących dotychczasowe funkcje gospodarcze. Pod uwagę wzięto ośrodki miejskie o liczbie mieszkańców powyżej 45 tys. W badaniu uwzględniono 12 zmiennych problemowych (liczba bezrobotnych w miastach, liczba osób zwolnionych z przyczyn zakładów pracy, liczba ofert pracy, liczba pracujących w przemyśle, dynamika zmian dochodów budżetów gmin z tytułu PIT, dynamika zmian dochodów gmin z tytułu CIT, dodatków mieszkaniowych, zaległości w opłatach za mieszkania, liczba zwiedzających muzea, liczba mieszkańców na zakład opieki zdrowotnej, liczba uczniów na szkołę podstawową). Natężenie występowania problemów w danych miastach zostało podzielone na cztery kategorie (niskie, średnie, wysokie, bardzo wysokie). W ten sposób w województwie opolskim zidentyfikowano dwa obszary funkcjonalne tego typu: Kędzierzyn-Koźle oraz Nysa. Obydwa miasta zostały uznane za obszary, gdzie natężenie problemów jest wysokie²⁵.

W opracowaniu pt. *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, autorzy do przedstawienia sytuacji wszystkich miast w województwie opolskim wykorzystali analogiczny katalog wskaźników, z modyfikacjami pozwalającymi na dopasowanie do specyfiki także mniejszych miast oraz przy wykorzystaniu dostępnych danych. W ten sposób sformułowano zestaw 11 wskaźników (*Tabela 8*).

Tabela 8. Wskaźniki pozwalające na wyznaczenie miast o najniższym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie opolskim

Wskaźnik	Dodatkowe informacje na temat wskaźnika
Dynamika liczby ludności w latach 2007-2011	Ludność 2011-Ludność 2007/ludność 2007
Dynamika liczby pracujących w latach 2007-2011	Liczba pracujących 2011-Liczba pracujących 2007/* 1000 liczba pracujących 2007
Dynamika przedsiębiorczości w latach 2007-2011	Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2011-Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2007 *1000 / Liczba os. fiz. prowadzących dział. gosp. 2007
Zaległości w płatności za mieszkanie na mieszkańca w 2009 r. (w zł)	
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych na mieszkańca w 2010 r. (w zł)	
Liczba uczniów na szkołę podstawową w 2011 r.	
Liczba mieszkańców na zakład opieki zdrowotnej w 2011 r.	
Udział podmiotów sekcji przemysł i budownictwo w ogóle podmiotów wpisanych do REGON w 2011 r.	
Liczba bezrobotnych w latach 2007-2011 na 1000 mieszkańców	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich
Średnioroczny CIT na aktywny podmiot prawny w cenach stałych 1995-2010 w zł	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich
PIT na mieszk. gdy średnia kraj=100 średnioroczny 1995-2010	Ze względu na brak danych dla wyłącznie obszarów miejskich uwzględniono dane dla gmin miejsko-wiejskich

Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.

Analizie poddano sytuację we wszystkich miastach regionu, tj. w 35 ośrodkach (Opole, 4 ośrodki subregionalne, 30 ośrodków lokalnych). Za występowanie negatywnej sytuacji uznano poziom wskaźnika niższy/wyższy²⁶ od mediany dla wszystkich miast.

Najgorsze wyniki (największa liczba negatywnych zjawisk: 8-9) osiągnęły miasta: Lewin Brzeski, Niemoślin, Głuchołazy, Korfantów, Paczków, Prudnik. W miastach tych występuje więc nagromadzenie nega-

²⁵ *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim*, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r., str. 74.

²⁶ W zależności od tego czy dany wskaźnik stanowi stymulantę lub destymulantę.

tywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Korzystną sytuację można zauważyć w miastach: Opole, Gogolin, Prószków, Strzelce Opolskie, Zawadzkie. Jeśli chodzi o miasta wskazane wcześniej jako te o najgorszej sytuacji w kraju, to w Nysie zauważono 6 negatywnych zjawisk, natomiast w Kędzierzynie-Koźlu – 5. Wskazuje to na fakt, że w województwie istnieją mniejsze miasta charakteryzujące się gorszymi perspektywami rozwoju, aczkolwiek należy pamiętać, że w zaprezentowanej analizie wzięto pod uwagę miasta o bardzo zróżnicowanym potencjale demograficznym²⁷.

4.5.3. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Delimitacja obszarów o najniższym dostępie mieszkańców do edukacji, zdrowia, usług komunalnych, kultury została przeprowadzona w toku prac nad KSRR.

Na tle całego kraju województwo opolskie cechuje zadowalający poziom dostępności do usług publicznych. Analogicznie do analiz krajowych zawartych w KSRR w podziale na powiaty zostały przeprowadzone zaprezentowane poniżej analizy dla wszystkich gmin województwa opolskiego. Wzięto w nich pod uwagę siedem cech w zakresie wychowania przedszkolnego, edukacji, kultury i ochrony zdrowia²⁸.

Tabela 9. Wskaźniki i kryteria delimitacji obszarów o najniższym dostępie do usług publicznych

Wskaźnik	Poziom wskaźnika, po przekroczeniu którego można mówić o zjawisku negatywnym
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych (2011 r.)	powyżej średniej krajowej
Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010 r.)	poniżej 50%
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (2010 r.)	poniżej 60%
Liczba uczniów szkół podstawowych przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu (2011 r.)	co najmniej 20% większa od średniej krajowej
Średnia liczba uczestników imprez w domach kultury, klubach i świetlicach na 1 mieszkańca (2011 r.)	poniżej średniej krajowej
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (2011 r.)	powyżej średniej krajowej
Liczba osób przypadających na 1 zakład opieki zdrowotnej (2011 r.)	co najmniej 40% wyższe od średniej krajowej

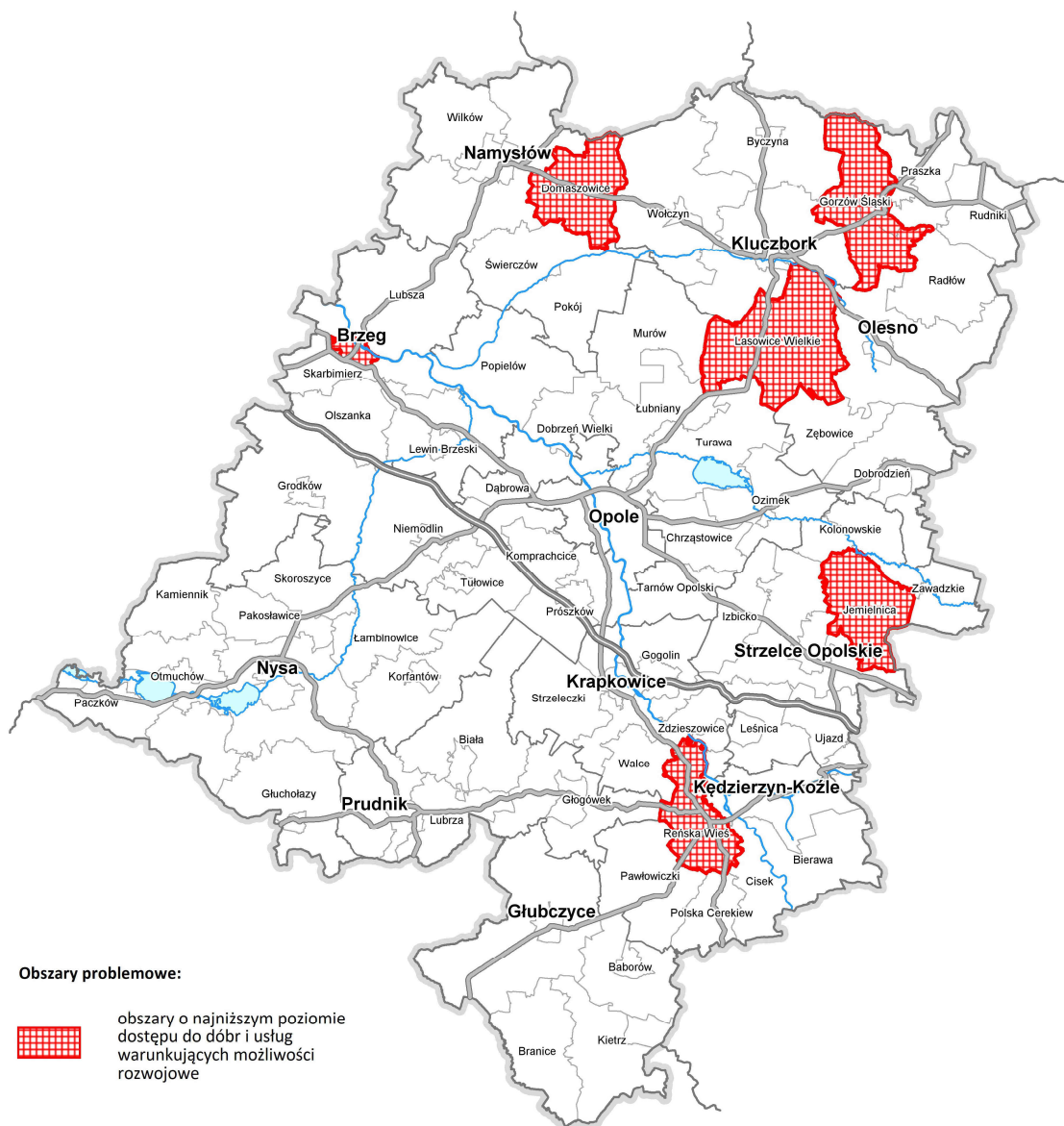
Źródło: *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.*

Sytuacja gmin w województwie opolskim pod względem dostępu mieszkańców do usług publicznych została przedstawiona na Rys. 10. Gminami o relatywnie najgorszym dostępie do usług publicznych okazały się: Brzeg, Domaszowice, Lasowice Wielkie, Nysa, Reńska Wieś, Gorzów Śląski, Jemielnica. Gminy te położone są w różnych częściach regionu, jednak nie znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie Opola. Okazuje się także, że zła dostępność do usług nie dotyczy tylko obszarów wiejskich, ale także tych miejskich. W przypadku miast jest to spowodowane niskimi wartościami wskaźników, które są przeliczane na 1 mieszkańca – oznacza to, że znajduje się tam zbyt mało instytucji publicznych w stosunku do liczby mieszkańców.

²⁷ *Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r., str. 74-75.*

²⁸ Tamże, str. 75-76.

Rys. 10. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

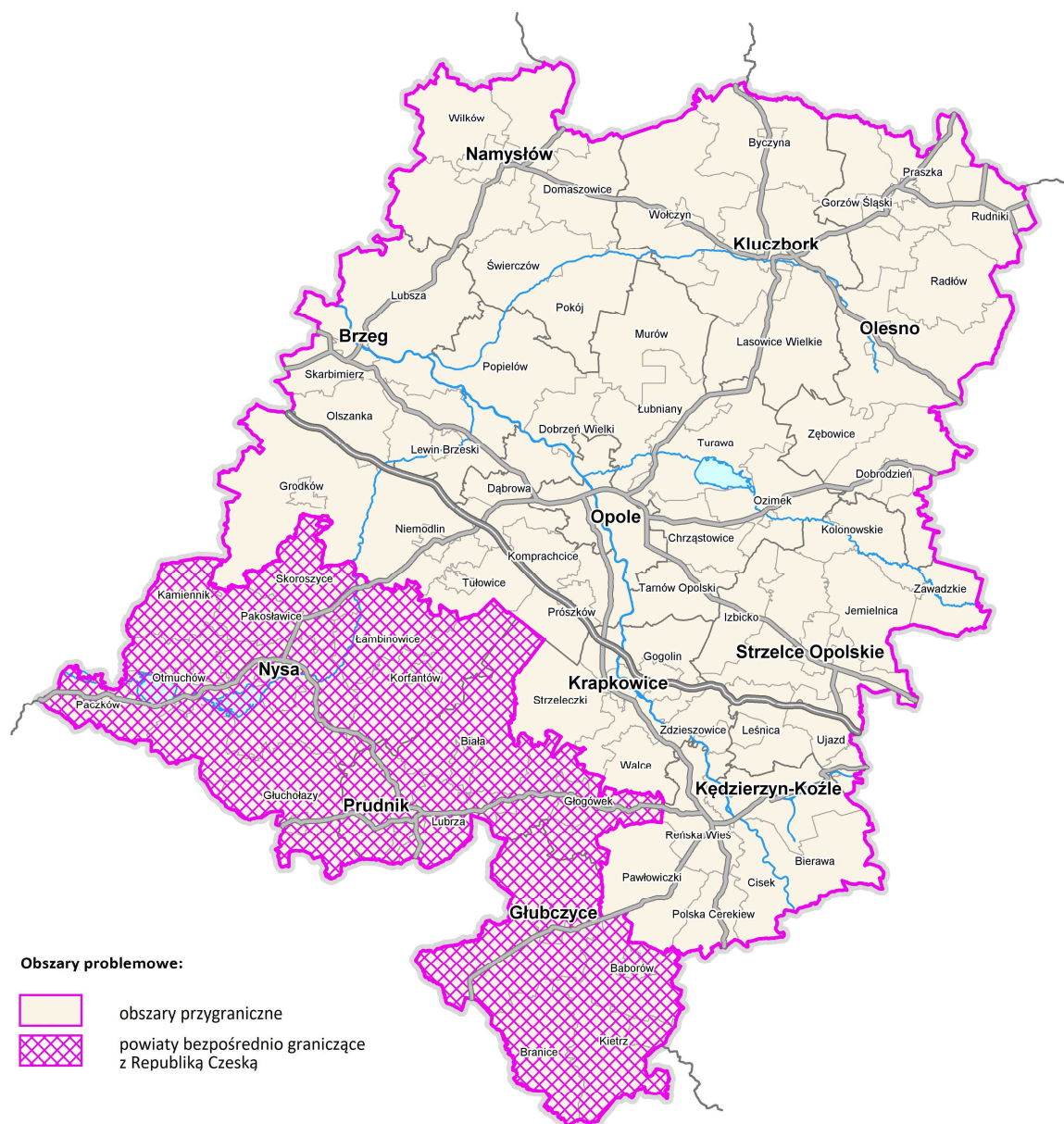

Źródło: Opracowanie własne.

4.5.4. Obszary przygraniczne

Województwo opolskie jest regionem przygranicznym – na południu przebiega granica państwa z Republiką Czeską, w tym z dwoma regionami: krajem ołomunieckim i morawsko-śląskim. Granica przebiega głównie w obszarach górskich i podgórskich. Tylko w nieznacznej mierze została ona wytyczona w oparciu o naturalne bariery geograficzne. Sieć powiązań transgranicznych obejmuje zarówno sferę społeczno-gospodarczą, infrastrukturalną, jak i ekologiczną – w tym w ramach istniejących euroregionów i projektów realizowanych w ramach programu operacyjnego współpracy transgranicznej. Pomimo tego, że bariery geograficzne w tym obszarze nie są tak istotne, jak np. w innych regionach, to jednak powiązania, jakie tu powstały w procesach historycznego rozwoju obszaru pogranicza, nie są liczne i znaczące, szczególnie w zakresie infrastruktury technicznej i transportowej. Stan taki nie jest jedynie wynikiem technicznych trudności realizacji infrastruktury w obszarach górskich i podgórskich, ale głównie niewielkich dotychczasowych potrzeb w tym zakresie (przez wiele dziesiątków lat inwestycje koncentrowały się na włączeniu peryferyjnych obszarów z centrum regionu i kraju).

Rys. 11. Obszary przygraniczne w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Obszary przygraniczne są narażone na negatywne efekty związane z oddaleniem i słabą dostępnością do centrum regionu oraz wymywaniem zasobów (szczególnie za granicę). Ze względu na zachodzące dość często negatywne procesy, obszary przygraniczne stają się obszarami peryferyjnymi, których peryferyzacja wynika nie tylko z uwarunkowań geograficznych, ale także z obniżonego poziomu społeczno-gospodarczego. Obszar pogranicza polsko-czeskiego w różnych dokumentach ma różne zasięgi. SRWO przyjmuje, zgodnie z KPZK 2030, że obszar przygraniczny obejmuje terytorium całego województwa opolskiego (podregiony na poziomie NUTS2), natomiast *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego*²⁹ obejmuje 8 powiatów województwa opolskiego: brzeski, głubczycki, kędzierzysko-kozielski, krapkowicki, nyski, opolski, prudnicki i m. Opole.

W szczególnej sytuacji w regionie znajdują się powiaty bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską (nyski, prudnicki, głubczycki), bowiem są to obszary o utrudnionej dostępności do centrum regionu, dodat-

²⁹ *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego*. Synteza dokumentów krajowych, Ministerstwo Budownictwa RP, Warszawa – Wrocław – Praga, 2006.

kowo zdominowane funkcją rolniczą, z barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórskich oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa), z niewykorzystaną szansą rozwoju funkcji turystycznych. Obszar ten, zlokalizowany na wewnętrznej granicy UE może korzystać z pozytywnych bodźców wynikających ze współpracy międzynarodowej.

4.5.5. Obszary o najniższej dostępności do ośrodków wojewódzkich

Wykonany w roku 2011 pomiar rzeczywistego czasu przejazdu samochodem osobowym wskazał, że najbardziej niekorzystną dostępność do Opola, przekraczającą 90 min. czasu przejazdu, mają mieszkańcy najbardziej wysuniętego na południe obszaru województwa opolskiego, obejmującego część powiatu głubczyckiego (gmina Branice i Kietrz). Obszar ten leży poza głównymi korytarzami transportowymi i pozbawiony jest bezpośredniego dostępu do sieci dróg krajowych, a w większości obsługiwany przez drogi niskich kategorii. Dodatkowo charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, przez co większość dróg (w tym także wojewódzkich) posiada liczne wzniesienia i spadki oraz łuki poziome, co bezpośrednio przekłada się na ograniczenia w ruchu pojazdów.

Rys. 12. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej

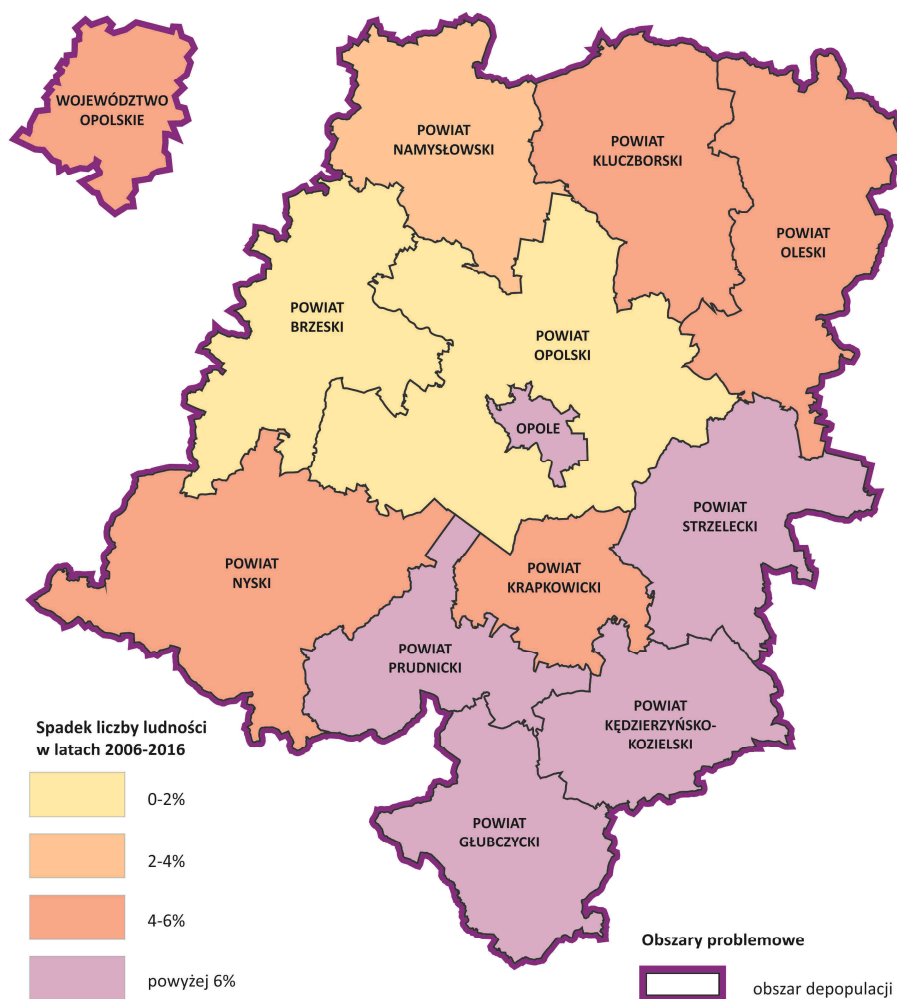

Źródło: Opracowanie własne.

4.6. Obszary o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych

Województwo opolskie jest regionem, który systematycznie traci kapitał ludnościowy. Wpływ na to mają przede wszystkim: tradycja migracji zagranicznych, w tym zarobkowych i niski przyrost naturalny. Diagnoza w zakresie trendów demograficznych znalazła potwierdzenie w wynikach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (2011) oraz danych rejestrowych służb statystyki publicznej. W ostatnich latach województwo opolskie było najszybciej wyludniającym się regionem w Polsce, o najniższej dzietności kobiet, masowych migracjach – zwłaszcza zagranicznych oraz niewielkim popycie na pracę zgłaszanym przez pracodawców.

Rys. 13. Obszar depopulacji w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Z uwagi na wyjątkowość zjawisk demograficznych Opolszczyzny, nie tylko w skali krajowej, ale i europejskiej (całe województwo stanowi obszar problemowy ze względów depopulacyjnych), zdecydowano się na dodanie nowego (poza katalogiem typów obszarów funkcjonalnych zapisanych w KPZK 2030) typu obszaru funkcjonalnego.

Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji stało się horyzontalnym wyzwaniem rozwojowym województwa uwzględnionym w SRWO. Także obszar depopulacji, jako problemowy, uwzględniony jest w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Głównym instrumentem pozwalającym podejmować działania służące rozwiązywaniu problemów demograficznych jest program Specjalnej Strefy Demograficznej.

V. WYZWANIA ROZWOJU PRZETRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Główne wyzwania, związane z wykorzystywaniem przestrzeni województwa opolskiego zostały zidentyfikowane przede wszystkim na podstawie przeglądu diagnoz zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych, tj. KPZK 2030 i SRWO, dotychczasowym PZPWO oraz *Raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego woj. opolskiego*.

Zachodzące w ostatnich latach procesy społeczno-gospodarcze (depopulacja i starzenie się społeczeństwa, wolne i nierównomierne tempo wzrostu potencjału społeczno-gospodarczego, odpływ kapitału ludzkiego do silnych krajowych ośrodków wzrostu, głównie do Wrocławia), jak i przestrzenne (suburbanizacja obszarów podmiejskich wokół największych miast województwa, rozpraszanie zabudowy, niewystarczające tempo poprawy dostępności mieszkańców niektórych obszarów województwa do rynków pracy i usług, niewystarczająca przepustowość i jakość infrastruktury transportowej i technicznej, dekapitalizacja zasobów mieszkaniowych, degradacja krajobrazów kulturowych) wskazują, że zasadniczymi wyzwaniami rozwoju przestrzennego województwa opolskiego są:

- **wzrost konkurencyjności przestrzeni województwa w układzie makroregionalnym i krajowym**, w celu osłabienia niekorzystnych zjawisk wyludniania się regionu;
- **wzrost spójności wewnątrz regionalnej**, ułatwiającej dostępność do rynków pracy i usług oraz pozwalającej na włączenie obszarów peryferyjnych w procesy rozwojowe;
- **poprawa ładu przestrzennego**, skutkująca poprawą jakości i dostępności przestrzeni publicznych, integracją społeczną, poprawą efektywności, atrakcyjności i przyjazności przestrzeni, poprawą stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- **dostosowanie zagospodarowania do prognozowanych zmian demograficznych**, przejawiające się potrzebą koncentracji osadnictwa i zwiększania nasycenia usług (wykorzystywanie infrastruktury publicznej przez większą liczbę mieszkańców), poprzez zagospodarowanie rosnącej liczby niewykorzystanych obiektów budowlanych i pustostanów, wykorzystanie (przebudowę) starej substancji budowlanej, tworzenie małych centrów, wzmacnianie miejscowości węzłowych dla obsługi ludności;
- **dostosowanie zagospodarowania do skutków zmian klimatycznych**, wymuszające podejmowanie działań prewencyjnych w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów szczególnie zagrożonych skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych (powodzie, podtopienia, susze, wyspy ciepła, silne wiatry, oblodzenia, erozja gleb) oraz związanych z ograniczaniem negatywnego oddziaływania na klimat, w tym wdrażanie nowoczesnych technologii wspierających niskoemisyjną/niskowęglową gospodarkę, poprawę efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie niskoemisyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, w tym bazujących na OZE.

Wobec tak sformułowanych wyzwań, kluczowym staje się wskazanie sposobu, w jaki władze województwa będą realizować politykę przestrzenną służącą wzrostowi konkurencyjności regionu i budowaniu spójności wewnątrz regionalnej oraz poprawie ładu przestrzennego, przy jednoczesnym uwzględnieniu efektów depopulacji województwa.

Zgodnie z SRWO przyjęto, że województwo opolskie będzie podnosić swoją konkurencyjność przy zachowaniu wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej, a także przy utrzymaniu wysokiej jakości zasobów ludzkich oraz istotnym polepszeniu warunków życia mieszkańców.

Oznacza to, że polityka przestrzenna musi być ukierunkowana na najbardziej efektywne obszary wzrostu (bieguny wzrostu), ale równocześnie w ramach tej polityki uwzględniona będzie potrzeba niwelowania występującego zbyt dużego zróżnicowania w poziomie rozwoju wewnątrz regionu, w tym potrzeba podejmowania aktywnego wspierania obszarów, na których występują szczególnie niekorzystne zjawiska,

procesy, bariery i konflikty przestrzenne – ograniczające, czy wręcz wykluczające je z uczestniczenia w procesach rozwojowych.

Jednocześnie uznaje się, że w obliczu prognozowanych zmian demograficznych, zagospodarowanie przestrzenne powinno odpowiadać na skutki tych zmian.

Mając na względzie powyższe, przyjmuje się, że polityka rozwoju przestrzennego województwa opolskiego opierać będzie się na godzeniu koncepcji wzrostu, poprzez rozprzestrzenianie się czynników rozwoju z ośrodków wzrostu na ich obszary funkcjonalne i dalej na subregiony, z koncepcją aktywnego interwencjonizmu podmiotów publicznych na obszarach dotkniętych zapóźnieniem, peryferyzacją oraz barierami i konfliktami przestrzennymi.

Dla prowadzenia tego typu polityki niezbędne będzie podejmowanie i wspieranie działań służących m.in.:

- policentrycznemu rozwojowi sieci osadniczej (wiele historycznie ukształtowanych ośrodków zróżnicowanych pod względem wielkości i pełnionych funkcji);
- poprawie powiązań między ogniwami sieci osadniczej;
- rozwojowi funkcji wyższego rzędu (metropolitalnych) w Aglomeracji Opolskiej;
- zdynamizowaniu rozwoju ośrodków subregionalnych poprzez lokalizowanie usług o zasięgu subregionalnym;
- rozwojowi ośrodków ponadlokalnych poprzez lokalizowanie usług o zasięgu powiatowym;
- tworzeniu centrów lokalnych;
- wykorzystaniu potencjału endogenicznego obszarów województwa;
- kształtowaniu bezpiecznego i przyjaznego środowiska życia mieszkańców.

VI. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Sformułowanie wizji rozwoju przestrzennego województwa opolskiego ma na celu projekcję obrazu zagospodarowania regionu w odniesieniu do strategicznych wyzwań rozwojowych województwa i kraju. Obraz ten pozwoli wyznaczyć ramy dla sposobu, w jaki powinna być kształtowana przestrzeń, aby stanowić istotny czynnik osiągnięcia celów prowadzonej polityki przestrzennej.

Zgodnie z SRWO w roku 2020 Województwo Opolskie to region, w którym wielokulturowość i wynikająca z niej otwartość na nowe wartości i kierunki rozwoju stanowią o sile kapitału społecznego, intelektualnego i innowacyjnego. Wysoka jakość kształcenia odpowiada na zapotrzebowanie regionalnego rynku pracy i wyzwania innowacyjnej gospodarki.

Spółeczeństwo stanowi największy i najważniejszy potencjał regionu, osoby młode i starsze uczestniczą w różnych sferach życia i są aktywne na rynku pracy. Silne więzi międzypokoleniowe i stabilne rodziny wzmacniają struktury życia społecznego województwa.

Interesująca oferta mieszkaniowa, rynku pracy, edukacyjna, turystyczna i kulturalna zachęca do wyboru regionu jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Wyjątkowa wieś opolska jest miejscem przyjaznym do życia i pracy. Nowe inwestycje generują wysokiej jakości miejsca pracy, a sprzyjający współpracy i przedsiębiorczości klimat w relacjach nauka-biznes-administracja publiczna, wspomaga rozwój konkurencyjności i innowacyjności opolskiej gospodarki. Stale poprawiający się stan środowiska i wzrost bioróżnorodności wpływają na jakość życia, zwiększenie możliwości atrakcyjnego zagospodarowania wolnego czasu mieszkańców i turystów w województwie opolskim oraz optymalnego wykorzystania zasobów przyrody³⁰. Powyższa wizja generalnie koncentruje się na aspektach społeczno-gospodarczych, natomiast kwestie zagospodarowania przestrzennego sprowadzają się w zasadzie jedynie do jakości środowiska zamieszkania (przyjazne środowisko życia).

Z kolei *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego Polski w roku 2030. Zgodnie z nią w najbliższych latach znaczna intensyfikacja procesów modernizacyjnych i rozwojowych w Polsce wpłynie bezpośrednio na przyspieszenie i wzmocnienie obserwowanych w ostatnich latach (po wejściu Polski do UE) kierunków zmian polskiej przestrzeni. Proces ten będzie zachodził jednocześnie ze zmianami w przestrzeni europejskiej warunkowanymi globalnymi procesami rozwojowymi oraz pogłębianiem integracji gospodarczej i politycznej wewnątrz UE, a także z krajami sąsiednimi.

W związku z powyższym zakłada się, że zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym kraju ulegną znacznemu zdynamizowaniu. Wizja zagospodarowania przestrzennego kraju opiera się na pięciu pożądanych cechach polskiej przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym³¹.

Według KPZK 2030 w obrazie przestrzennym województwa opolskiego w 2030 r. widoczne są:

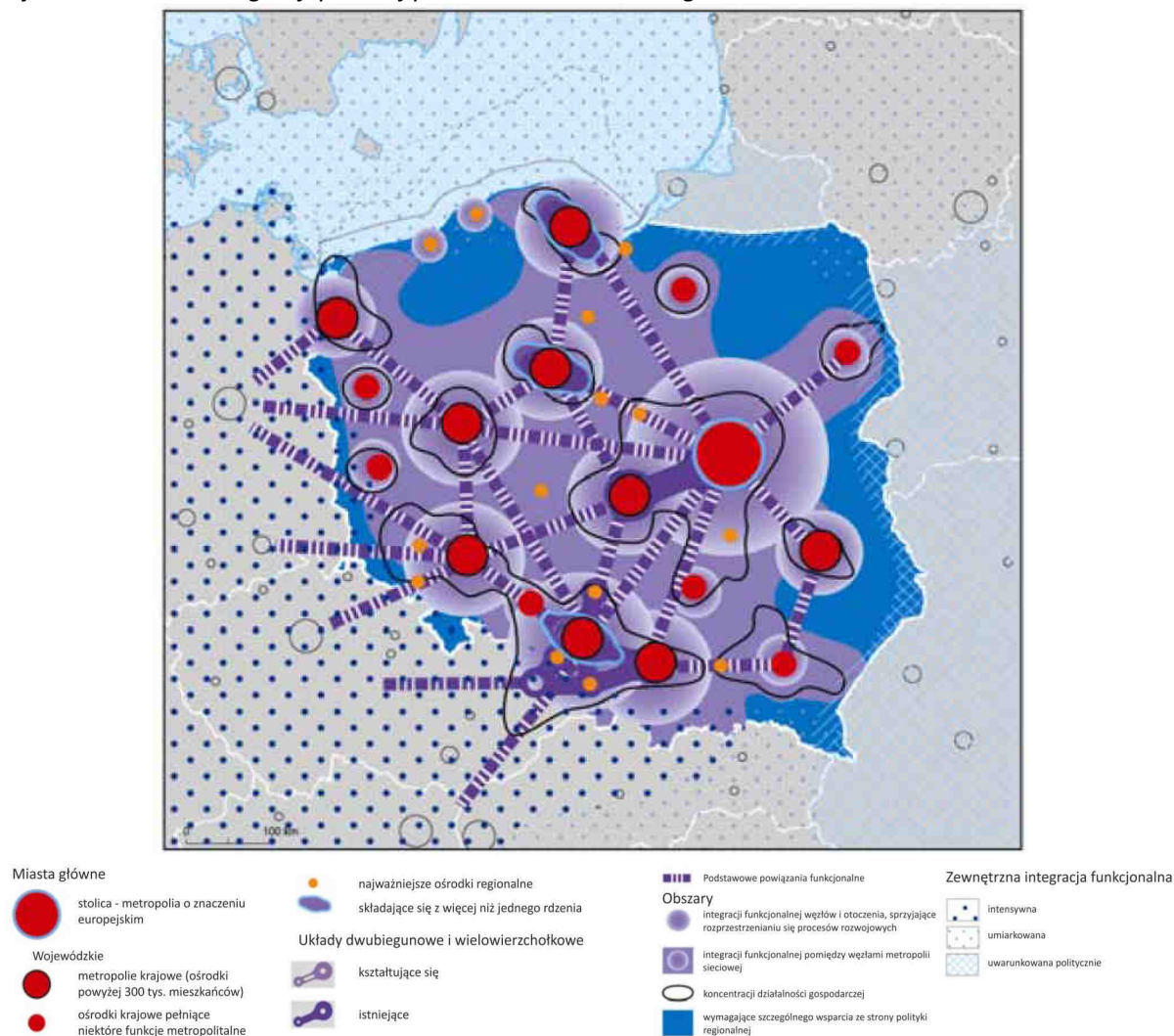
- krajowy węzeł sieci powiązań funkcjonalnych – miasto Opole,
- ośrodki subregionalne i lokalne – dowiązane do sieci ośrodków wojewódzkich,
- efektywne połączenia transportowe łączące Opole z pozostałymi węzłami sieci metropolii, a także ośrodki subregionalne między sobą,
- zintegrowane funkcjonalnie miejskie obszary,
- obszary koncentracji działalności gospodarczej, związanej z pasmem integracji funkcjonalnej między węzłami sieci metropolii (Wrocław – Katowice – Kraków),
- obszary wiejskie, wykorzystujące swój własny potencjał, w tym zasoby kulturowe i walory środowiska przyrodniczego,
- spójna, hierarchiczna sieć węzłów i korytarzy ekologicznych,
- nowe linie energetyczne najwyższych napięć krajowego systemu energetycznego.

Ponadto doliny w dorzeczu Odry są dobrze chronione przed powodzią (zbiornik Racibórz, poldery, zwiększona retencja naturalna), a w obszarach zurbanizowanych panuje ład przestrzenny.

³⁰ SRWO do 2020 r., str. 88.

³¹ KPZK 2030, str. 39-40.

Rys. 14. Kierunki integracji polskiej przestrzeni w 2030 r. wg KPZK 2030

Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, MRR*

Na podstawie wyżej wymienionych przesłanek (SRWO, KPZK 2030) przyjęto, że polityka przestrzenna samorządu województwa będzie zmierzać do stanu, w którym:

Przestrzeń województwa opolskiego jest spójną, harmonijną i efektywną strukturą o dobrej dostępności zewnętrznej i wewnętrznej, wysokiej jakości środowiska życia, bezpieczeństwa mieszkańców oraz atrakcyjności dla rozwoju aktywności społeczno-gospodarczych.

6.1. Przestrzeń województwa opolskiego jest konkurencyjna

Organizacja przestrzeni regionu jest atrakcyjna dla różnych jej użytkowników (mieszkańców, inwestorów, turystów). Rozmieszczenie elementów struktury przestrzennej, tak antropogenicznych jak i przyrodniczych, zapewnia użytkownikom ułatwiony dostęp do zasobów poszczególnych obszarów regionu, czyniąc województwo konkurencyjne w stosunku do innych przestrzeni. Jednocześnie przestrzeń jest użytkowana i zagospodarowana w sposób sprzyjający rozwojowi zrównoważonemu.

Konkurencyjność przestrzeni w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym zapewnia równomiernie rozmieszczona policentryczna sieć głównych ośrodków osadniczych, połączona powiązaniem funkcjonalnymi między sobą i między otoczeniem zewnętrznym.

Motorem rozwoju Opolszczyzny jest Aglomeracja Opolska oraz powiązane z nią ośrodki subregionalne: Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg i Kluczbork.

Aglomeracja Opolska jest silnym centrum regionu z wielokierunkowymi powiązaniem funkcjonalnymi z najważniejszymi polskimi miastami w zakresie funkcji gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i sektora badawczo-rozwojowego.

Dzięki lokalizacji siedzib przedsiębiorstw i instytucji finansowych, rozwojowi infrastruktury społecznej najwyższego standardu i najwyższej rangi o znaczeniu krajowym i regionalnym, w tym z zakresu polityki, administracji, nauki i szkolnictwa, badań i rozwoju, biznesu i finansów, kultury i sztuki, opieki zdrowotnej, rozrywki, turystyki, rekreacji, sportu, mass mediów, istotnemu wzmocnieniu uległy funkcje metropolitalne Aglomeracji Opolskiej.

Rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura transportowa, w tym pełny pierścień obwodnicy Opola, jej nowe połączenie z autostradą A4, nowa przeprawa przez Odrę w centrum Aglomeracji, nowoczesne centrum komunikacji publicznej w rejonie Dworca Głównego w Opolu, rozbudowana sieć zintegrowanego transportu zbiorowego i ścieżek rowerowych, dobre parametry techniczne dróg i linii kolejowych łączących ośrodki miejskie Opolszczyzny z centrum regionu – zapewnia zacieśnianie powiązań funkcjonalnych w ramach Aglomeracji Opolskiej, jak i w ramach obszaru województwa, w szczególności z głównymi węzłami sieci miast regionu.

Powiązane funkcjonalnie z Aglomeracją Opolską ośrodki subregionalne wzmacniają konkurencyjność przestrzeni województwa. Dzięki rozwiniętym powiązaniom funkcjonalnym w obszarach własnych subregionów możliwe jest równoważenie rozwoju, wzmacnianie subregionalnych rynków pracy i włączanie obszarów peryferyjnych – oddalonych od centrum regionu w procesy rozwojowe. Funkcjonujące w subregionach sprawne powiązania wewnętrzne oraz dogodne powiązania zewnętrzne powodują, że subregiony czerpią korzyści z udostępnienia własnych – rozwijanych potencjałów. Ośrodki subregionalne efektywnie rozwijają funkcje wspomagające ośrodek wojewódzki (usługi o zasięgu ponadpowiatowym), zdecydowanej poprawie uległ poziom oferowanych usług publicznych.

Istotnym czynnikiem materialnym konkurencyjności przestrzeni województwa jest jej wyposażenie w wydajne, wysokiej jakości obiekty sieciowe infrastruktury technicznej. Oprócz dobrze rozwiniętej i sprawnie funkcjonującej sieci transportowej, w województwie działają sprawne systemy krajowe, regionalne i lokalne: energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, gospodarki odpadami, bezpieczeństwa publicznego, telekomunikacji. Systemy te obejmują również tereny trudno dostępne i o małej gęstości zaludnienia. Urządzenia sieci infrastruktury technicznej bazują na nowoczesnych technologiach, w sposób niekolidujący z walorami krajobrazowymi województwa.

6.2. Województwo opolskie jest przestrzenią spójną i zintegrowaną

Przestrzeń województwa jest zorganizowana w sposób umożliwiający uczestniczenie w procesach rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu, w tym obszarów wiejskich i obszarów peryferyjnych. Różnice w poziomie rozwoju i dostępności do rynków pracy, a także do infrastruktury społecznej między wschodnią a zachodnią częścią województwa oraz między głównymi węzłami sieci osadniczej, a obszarami wiejskimi, nie wpływają na perspektywy rozwojowe mieszkańców poszczególnych obszarów. Dzięki wykorzystaniu zróżnicowanego potencjału endogenicznego poszczególnych obszarów województwa i wzmocnieniu powiązań funkcjonalnych w układach lokalnym i regionalnym, mieszkańcy wszystkich obszarów regionu mają zapewniony dostęp do podstawowych dóbr i podstawowych usług publicznych.

Skutkiem intensyfikacji powiązań funkcjonalnych jest integracja przestrzenna w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, przez co obszary wiejskie korzystają z możliwości zacieśniania więzi współpracy gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej. Szczególną rolę odgrywają efektywne wewnętrzne powiązania transportowe i infrastrukturalne.

W strefach znajdujących się poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi ważną rolę odgrywają małe miasta zapewniające powiązania lokalne w obrębie obszarów wiejskich. Dzięki nim mieszkańcy obszarów wiejskich mają zapewniony dostęp do usług poziomu podstawowego i lokalnego rynku pracy.

Na poziomie regionalnym procesy integracji przejawiają się przede wszystkim wykorzystaniem potencjału Aglomeracji Opolskiej do przyspieszenia procesów rozwojowych pozostałych terytoriów województwa, a także potencjału ośrodków subregionalnych, które zapewniają dostęp do wysokiej jakości usług publicznych i rynku pracy, stabilizując tym samym strukturę osadniczą regionu. Rozprzestrzenianiu czynników rozwojowych i jednocześnie poprawie dostępności do głównych miast sprzyja rozwinięta sieć powiązań transportowych i telekomunikacyjnych. Dostępność czasowa Opola nie przekracza 90 min, a dostępność cyfrowa (do szerokopasmowego internetu) jest powszechna.

Peryferyjne, północne i południowe obszary województwa mają dogodnie powiązania komunikacyjne nie tylko z Aglomeracją Opolską, ale i z pozostałymi węzłami głównej osi rozwoju regionu w paśmie centralnym. Przestrzeń województwa pozbawiona jest istotnych barier rozwojowych.

Zrealizowane do 2020 roku inwestycje w sieci transportowej, jak m.in. budowa obwodnic Nysy, Niemodlina i Kędzierzyna-Koźła oraz przebudowa głównych linii kolejowych, w tym linii do Warszawy, usprawniły powiązania międzyregionalne i wewnątrz regionu. Znacznie poprawiła się dostępność do ośrodków koncentracji usług i działalności gospodarczej, w tym o wysokiej specjalizacji i innowacyjności. Same ośrodki generujące wzrost regionu rozwijają się dzięki sieci współpracy opartej na wewnętrznych i zewnętrznych powiązaniach komunikacyjnych, infrastrukturalnych i społeczno-gospodarczych, także w skali międzynarodowej. Dzięki temu stolica regionu – miasto Opole jest znaczącym węzłem komunikacyjnym z rozwiniętym transportem publicznym i multimodalnym, niwelującym dystans do głównych ośrodków kraju i Europy.

Dobrze skomunikowane największe ośrodki wzrostu z obszarem województwa, w szczególności ze związanymi z nimi funkcjonalnie pasmami osadniczymi, są największym potencjałem dla wielofunkcyjnego rozwoju regionu, zapewniając sprawny przepływ ludzi i dóbr oraz wysoką konkurencyjność regionu.

Do 2030 roku w województwie opolskim powstaną dwie dodatkowe drogi ekspresowe S11 i S46 w ramach realizacji pełnej sieci TEN-T. Region będzie posiadał efektywne powiązanie z Warszawą. Dzięki wzmocnieniu wszystkich międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych, szczególnie na kierunku północ-południe region opolski jest sprawnie połączony z resztą kraju oraz z Republiką Czeską, a prężny rozwój żeglugi transportowej na Odrzańskiej Drodze Wodnej, powiązanej ze zrealizowanym Kanałem Odra – Dunaj – Łaba, znacznie przybliżyło region do portów morza Bałtyckiego i Czarnego i przyczyniło się do rozwoju usług transportowych i logistycznych w Opolu i Kędzierzynie-Koźlu. Dla zapewnienia sprawnych i bezpiecznych powiązań wewnętrznych regionu nastąpiła pełna modernizacja istniejącego układu drogowego i kolejowego (m.in. dzięki realizacji wielu obwodnic miejscowości i modernizacji pozostałych linii kolejowych), zapewniając usprawnienie powiązań wewnętrznych pomiędzy poszczególnymi elementami sieci osadniczej, a w szczególności z głównymi ośrodkami wzrostu oraz ze stolicą regionu. Zapewnia to wielofunkcyjny rozwój gospodarczy regionu oparty na sprawnej redystrybucji dóbr i wiedzy ukierunkowanej na wzrost konkurencyjności i innowacyjności oraz na poprawę spójności terytorialnej regionu.

6.3. Przestrzeń województwa opolskiego jest odporna na zagrożenia związane z bezpieczeństwem naturalnym i energetycznym

Podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych i w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej znacząco podniosła bezpieczeństwo mieszkańców i gospodarki związane z występowaniem zagrożeń naturalnych i energetycznych.

Ochrona przeciwpowodziowa prowadzona na obszarze całego dorzecza Odry, po zrealizowaniu i uruchomieniu obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej (w szczególności zbiornika Racibórz, modernizacji zbiorników w Otmuchowie i Nysie (wraz z kanałem ulgi), ciągłego systemu wałów przeciwpowodziowych i polderów w dolinie Odry, Nysy Kłodzkiej i Małej Panwi) radykalnie podniosła poziom bezpieczeństwa województwa.

Dalszy wzrost bezpieczeństwa i prewencja przeciwpowodziowa prowadzone są z uwzględnieniem potrzeb ochrony przeciwpowodziowej i ochrony zasobów przyrodniczych, przy pomocy instrumentów planowania przestrzennego, wykorzystujących mapy zagrożeń powodziowych, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Ich naczelną funkcją jest ograniczanie trwałego zainwestowania terenów zagrożonych, ograniczanie kolizyjnych formy użytkowania i zagospodarowania, przywracanie przestrzeni rzekom i stopniowy wzrost przestrzeni potrzebnej do swobodnego przepływu wód poza terenami zurbanizowanymi i zainwestowanymi, o wysokiej wartości społeczno-gospodarczej.

Wzmacnianie docelowego systemu ochrony przeciwpowodziowej i przed skutkami suszy hydrologicznej opiera się na retencjonowaniu wody w ekosystemach rolnych i leśnych, w obrębie poszczególnych zlewni hydrologicznych, biologicznej obudowie cieków i zbiorników wodnych, w tym w obrębie lokalnych korytarzy ekologicznych, zwiększających zdolności retencjonowania wód w przyrodzie oraz budowie zbiorników małej retencji na terenach rolnych i mikroretencji leśnej, budowie zbiorników wielofunkcyjnych, polderów oraz innych budowli hydrotechnicznych, przetrzymujących i regulujących przepływ wody.

Bezpieczeństwo przed zagrożeniami naturalnymi zapewnia uruchomiony dodatkowo system monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi na Górze Św. Anny.

Funkcjonowanie w krajowym systemie elektroenergetycznym zapewnia względne³² bezpieczeństwo energetyczne województwa, w którym znaczącym elementem jest rozbudowana Elektrownia „Opole” w Opolu/Brzezie i Elektrownia „Błachownia” w Kędzierzynie-Koźlu oraz zmodernizowana i rozbudowana energetyczna sieć przesyłowa.

W skali regionalnej bezpieczeństwo energetyczne wspomagane przez rozwijającą się dynamicznie energetykę rozproszoną i energetykę prosumencką, bazującą na zróżnicowanej bazie OZE, staje się czynnikiem wzrastającego uniezależniania się od energetyki konwencjonalnej i wzrastającej niezależności energetycznej województwa.

6.4. Przestrzeń województwa opolskiego cechuje wysoka jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych

Zorientowane kierunkowo działania: ochronne, wzmacniające, rewitalizujące i rozwojowe stopniowo podnoszą jakość środowiska i walory krajobrazowe, a dostosowane do uwarunkowań naturalnych i predyspozycji zagospodarowanie prowadzi do kształtowania przestrzeni przyjaznej i przewidywalnej dla mieszkańców, odpornej na zmiany klimatyczne i optymalnie wykorzystującej zasoby rozwojowe.

Stabilna struktura zagospodarowania i użytkowania przestrzeni opiera się na ochronie nieodnawialnych ekosystemów żywicielskich i przyrodniczych *green fields*, przy jednoczesnym efektywnym wykorzystaniu przestrzeni rewitalizowanych *brown fields* oraz zapobieganiu rozlewania się terenów zainwestowanych.

Spójna, hierarchiczna sieć węzłów ekologicznych, obejmująca różne formy ochrony obszarowej (parki i obszary krajobrazowe, ostoje Natura 2000), powiązana różnogatunkowymi i stabilizującymi korytarzami ekologicznymi zapewnia spójność zewnętrzną i integralność wewnętrzną obszarów prawnie chronionych województwa, trwałość procesów przyrodniczych, wymiany energetyczno-materialnej i genetycznej. Świadome kształtowanie i zarządzanie przestrzenią przejawia się bezkolizyjną dla środowiska i ludności lokalizacją pro środowiskowych i innowacyjnych inwestycji, ukierunkowanych na technologie niskoemisyjne, efektywne energetycznie, wykorzystujące nowoczesne źródła energii.

Stopniowy wzrost udziału terenów leśnych uwzględnia harmonizację celów gospodarczych z ochroną lasów o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym dla utrzymania tożsamości kulturowej społeczności lokalnych. Ich stopniowa, ukierunkowana na wieloletnia przebudowa wiekowo-gatunkowa poprawia jej odporność na różnego rodzaju zagrożenia antropogeniczne i naturalne.

³² Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego jest strategicznym obszarem odpowiedzialności państwa.

Ochrona przyrody i krajobrazu oraz zasobu kulturowego przebiega w sposób zintegrowany. Zachowanie cennych, historycznych typów krajobrazów kluczowych, układów osadniczych i dóbr kultury w połączeniu z kontynuacją wielokierunkowej odnowy wsi, wstrzymuje utratę tradycyjnych siedlisk i krajobrazów wiejskich, związanych z tradycyjną kulturą i zacieśnieniem więzi społeczności lokalnych.

Przestrzeń przyrodnicza województwa w coraz większym stopniu zapewnia realizację nie tylko funkcji przyrodniczych, ale i funkcji prorozwojowych, bazujących na lokalnych zasobach.

Obszarem dynamicznego rozwoju turystyki i rekreacji stają się obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w szczególności skupione w głównych obszarach turystycznych województwa: turawsko-krasiejewsko-annogórskim, nysko-jesenickim, stobrawskim, niemodlińskim i doliny Odry. Ważnym uzupełnieniem tej oferty jest popularyzacja i edukacja w zakresie procesów, zjawisk i tworów przyrodniczych prowadzona w Juraparku Krasiejów, ogrodzie botanicznym w Gogolinie i Prószkowie, Muzeum Przyrodniczym na Górze Św. Anny oraz przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych.

Rozwój przemysłu cementowo-wapienniczego, w szczególności innowacyjnych technologii wytwarzania betonu dla celów budowlanych i drogownictwa bazuje na zasobach surowców węglanowych.

Nowoczesne rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy wykorzystuje lokalną bazę surowcową, tradycje istniejącego przemysłu przetwórczego, a także nowoczesne kierunki przetwórstwa, wypracowywane w Centrum szkoleniowo-badawczym dla potrzeb rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego w Prószkowie.

W regionie następuje stopniowa, ale wyraźna poprawa jakości środowiska, w szczególności w zakresie jakości poszczególnych komponentów: powietrza, czystości wód powierzchniowych i podziemnych, ograniczenia hałasu i bioróżnorodności.

Konsekwentna realizacja wieloletnich programów ochrony powietrza i ochrony przed hałasem, a także realizacji programów ograniczenia niskiej emisji prowadzi do stopniowej poprawy standardów jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego, PM10, PM2,5, benzenu i benzo(a)pirenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych na całym obszarze województwa.

Postępująca realizacja systemów kanalizacyjnych i sprawnie funkcjonująca gospodarka odpadami prowadzi do stopniowej poprawy czystości wód powierzchniowych w ciekach i zbiornikach wodnych, przyczyniając się do ponownego ożywienia turystyczno-rekreacyjnego naturalnych i sztucznych cieków i zbiorników wodnych, w szczególności Zbiornika Turawskiego.

6.5. Przestrzeń województwa opolskiego jest uporządkowana

Województwo opolskie jest przestrzenią, w której relacje funkcjonalne między obszarami osadniczymi, komunikacyjnymi i chronionymi są czytelne i efektywne, a sposób organizacji przestrzeni sprzyja jej racjonalnemu użytkowaniu i wykorzystaniu.

W systemie osadniczym nastąpiło ugruntowanie policentryczności struktury. Koncentracja osadnictwa wystąpiła głównie w obszarach funkcjonalnych największych miast regionu kosztem zasobów demograficznych obszarów wiejskich, dzięki czemu gospodarowanie przestrzenią jest oszczędne w wykorzystaniu terenów jak i zasobów środowiska.

Historycznie ukształtowana sieci ośrodków osadniczych, w której hierarchiczne zależności oparte na sieci efektywnych powiązań funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego z ośrodkami subregionalnymi, powiatowymi i lokalnymi – sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Struktura przestrzenna sieci osadniczej i relacje pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury pozwalają na realizację potrzeb mieszkańców oraz przybliżają dostępność do usług ponadpodstawowych i wysoko wyspecjalizowanych.

W miejskich obszarach funkcjonalnych prowadzona jest racjonalna polityka miejska, a jej skutkiem jest ożywienie centrów miast i przywrócenie zdegradowanych dotąd obszarów poprzemysłowych, powojaskowych, pokolejowych do pełnej użyteczności i aktywności społeczno-gospodarczej. W pierwszej kolejności zabudowywane są tereny o korzystnej dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej. Uporządkowanie gospodarki gruntami jest możliwe dzięki rozsądnie prowadzonej polityce przestrzennej na wszystkich szczeblach władzy, uwzględniającej potrzeby i cele rozwojowe samorządów, a także związków gmin widzących korzyści w realizacji wspólnych celów. Przykładem jest szereg inwestycji ponadlo-

kalnych realizowanych w Aglomeracji Opolskiej oraz subregionach. Realizacja obwodnic i obejść miast i miejscowości ogranicza konflikty i uciążliwości związane z tranzytem komunikacyjnym, kreując jednocześnie nowe tereny pod rozwój funkcji gospodarczych i usługowych, niekolidujących z dotychczasowym zagospodarowaniem.

W obszarach wiejskich nastąpiła koncentracja osadnictwa, dzięki rewitalizacji, przekształceniom i uzupełnieniom zabudowy centralnych części miejscowości wiejskich i małych miast – skutkujące racjonalizacją wykorzystania istniejących zasobów i ograniczeniem rozpraszania zabudowy, a także wzrostem efektywności wykorzystania infrastruktury publicznej.

Dbłość o cenne obszary przyrodnicze i kulturowe pozwala zachować ich walory dla przyszłych pokoleń, a ich wyeksponowanie wzmacnia atrakcyjność turystyczno-krajoznawczą wielu miejscowości i wspomaga rozwój lokalnych centrów usług.

Aktywna, wielowymiarowa polityka w odniesieniu do obszarów zurbanizowanych powoduje, że są one dobrym miejscem do życia. Nastąpiła poprawa ładu przestrzennego i ograniczenie suburbanizacji. Przestrzenie publiczne odznaczają się wysoką jakością.

Zastosowanie wysokich standardów urbanistycznych oraz wspólne planowanie zagospodarowania przestrzennego w ramach obszarów funkcjonalnych sprawia, że przestrzeń jest zagospodarowana w sposób spójny, racjonalny, bezpieczny i atrakcyjny. Obszary zurbanizowane są zwarte i zrównoważone (panuje równowaga między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem naturalnym).

VII. CELE I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

Cele polityki przestrzennej województwa są odpowiedzią na wyzwania rozwoju przestrzennego regionu (Rozdział 5), są jednocześnie wskazaniem sposobu realizacji aspiracji wspólnoty samorządowej wyrażonych w strategii rozwoju województwa w odniesieniu do wizji rozwoju, w tym rozwoju przestrzennego.

Kluczowym problemem rozwoju przestrzennego województwa opolskiego jest niewystarczająca konkurencyjność i spójność przestrzenna regionu. Wyraz temu dają m.in. zapisy celów strategicznych SRWO, które są odpowiedzią na zdiagnozowane wyzwania, tj.: **dobra dostępność do rynków pracy, dóbr i usług, wysoka jakość środowiska, konkurencyjna aglomeracja opolska, ośrodki miejskie i obszary wiejskie**³³.

Uznając, iż zagospodarowanie przestrzenne warunkuje procesy rozwoju społeczno-gospodarczego, niewystarczająca konkurencyjność i spójność przestrzeni jest także oznaką nie w pełni efektywnej struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, ponieważ:

- obszary wzrostu (głównie Aglomeracja Opolska) nie dostarczają wystarczająco silnych impulsów rozwojowych ograniczających oddziaływanie zewnętrznych obszarów metropolitalnych,
- utrzymuje się i pogłębia wyraźne zróżnicowanie obszarów województwa w układach: wschód – zachód i miasto – wieś,
- istniejące powiązania funkcjonalne między ośrodkami wzrostu, w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych oraz między obszarami wiejskimi a ośrodkami wzrostu ograniczają możliwości dostępu do rynków pracy i usług,
- istnieją bariery rozwoju wynikające z ograniczonej dostępności transportowej obszarów województwa tak w skali wewnątrz regionalnej, jak i zewnętrznej.

Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Tak określony cel strategiczny wskazuje, że polityka rozwoju, w tym rozwoju przestrzennego województwa opolskiego, powinna być ukierunkowana na najbardziej efektywne obszary wzrostu (ośrodki, pasma, strefy) przy jednoczesnym aktywnym wspieraniu działań służących niwelowaniu rozpiętości wewnątrz regionalnych i dostosowywaniu zagospodarowania do zmian demograficznych.

Poprawa efektywności struktury funkcjonalno-przestrzennej wymagać będzie wdrożenia polityki przestrzennej uwzględniającej szereg zasad gospodarowania przestrzenią.

Naczelna zasada, z której wynikają pozostałe najważniejsze, to:

Zasada zrównoważonego rozwoju – polegająca na prowadzeniu rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – tak obecnych, jak i przyszłych pokoleń.

Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią:

- **zasada zachowania ładu przestrzennego** – przejawiająca się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiająca uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniająca w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne;

³³ SRWO, str. 94.

- **zasada racjonalnego kształtowania sieci osadniczej** – polegająca na dążeniu do spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwartości struktury przestrzennej miejskich i wiejskich jednostek osadniczych oraz uzyskaniu równowagi terenów zabudowanych i terenów zieleni;
- **zasada preferencji intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową)** – oznacza intensyfikację procesów inwestycyjnych na terenach już zagospodarowanych i przeciwdziałanie zajmowaniu nowych obszarów pod zabudowę;
- **zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego** – polegająca na pielęgnowaniu tradycji kulturowych regionu, dbaniu o materialną spuściznę historyczną, eksponowaniu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego i zacieśnieniu więzi społeczności lokalnych;
- **zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu** – w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów rozwojowych przy jednoczesnej minimalizacji sytuacji konfliktowych, polegająca na wskazaniu, poszanowaniu i ochronie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony) przy wyznaczaniu wielofunkcyjnych obszarów rozwoju;
- **zasada poprawy dostępności przestrzennej** – polegająca na organizacji wydajnej sieci transportowej i opartego na niej zrównoważonego transportu publicznego z uwzględnieniem powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych;
- **zasada stymulowania rozwoju** – społecznego, gospodarczego i przestrzennego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału gospodarczego, kadr i zasobów naturalnych, wraz ze wsparciem sektora gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności;
- **zasada rozwoju infrastruktury społecznej** – zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu;
- **zasada tworzenia i wzmocnienia potencjału akademickiego i naukowego województwa;**
- **zasada racjonalnego kształtowania** stref aktywizacji gospodarczej;
- **zasada racjonalnego zagospodarowania** – związanego z rozwojem gospodarczym, w sferze przemysłu, rolnictwa i turystyki oraz w zakresie rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej;
- **zasada oszczędnego gospodarowania energią i zasobami złóż naturalnych;**
- **zasada wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.**

Realizacja celu strategicznego wymaga koncentracji działań podmiotów publicznych na określonych obszarach tematycznych i wyodrębnionych terytoriach. Ich wybór wynika z diagnozy sytuacji w regionie, w tym najważniejszych uwarunkowań rozwojowych oraz trendów rozwojowych wskazanych w KPZK 2030:

Tabela 10. Działania służące realizacji strategicznego celu polityki przestrzennej województwa opolskiego

Lp.	Obszar tematyczny	Wymiar terytorialny
1.	Podwyższenie konkurencyjności województwa poprzez wzmocnienie Aglomeracji Opolskiej z zachowaniem policentrycznej struktury systemu osadniczego.	Obszar Aglomeracji Opolskiej oraz ośrodków subregionalnych: Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg i Kluczbork.
2.	Poprawa spójności terytorialnej województwa poprzez intensyfikację integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.	Miejskie obszary funkcjonalne, obszary subregionów, obszary wiejskie, obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, obszary pogranicza polsko-czeskiego.
3.	Poprawa dostępności terytorialnej województwa poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.	Północny i południowy obszar województwa.
4.	Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych.	Obszary parków krajobrazowych i chronionego krajobrazu, a także cenne obszary turystyczne.
5.	Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.	Obszar całego województwa.
6.	Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.	Całe województwo ze szczególnym uwzględnieniem miast i miejscowości wiejskich.

VIII. MODEL ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Modele zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionu służą określeniu pożądanego stanu organizacji struktury przestrzennej (rozmiszczenia głównych elementów strukturalnych i ich wzajemnych powiązań) zapewniającego osiągnięcie założonych celów rozwojowych oraz wyznaczeniu ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego.

Według *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.* dwa spośród czterech wyzwań rozwojowych ściśle wiążą się z wymiarem terytorialnym, tj. *Atrakcyjne obszary zamieszkania, inwestowania i wypoczynku oraz Zrównoważony rozwój Aglomeracji Opolskiej, miast i obszarów wiejskich.*

Pozostałe wyzwania, tj.: *Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo oraz Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką* także (choć nie w pełnym zakresie) posiadają wymiar terytorialny, albowiem skutkują adresowaniem celów i działań do określonych obszarów (np. budowa i rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej regionu – do ośrodków, w których zlokalizowane są uczelnie, instytuty naukowo-badawcze, instytuty przemysłowe)³⁴.

Wymienione wyżej wyzwania opierają się na idei wykorzystania istniejących, potencjałów endogenicznych zróżnicowanego wewnątrz terytorium województwa (przestrzeni społeczno-gospodarczej i fizyczno-geograficznej) w sposób respektujący umacnianie spójności terytorialnej województwa i rozwoju jego wszystkich obszarów, z wykorzystaniem takich instrumentów jak wzmocnienie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych z biegunów wzrostu na pozostałe obszary, w tym peryferyjne.

Punktem wyjścia do budowy modelu jest obecna struktura funkcjonalno-przestrzenna (Rys. 2), która jest pochodną zróżnicowanych cech fizyczno-geograficznych i odmiennych działań podejmowanych w celu ich wykorzystania, a także wynikiem historycznych procesów geopolitycznych.

Głównymi elementami tej struktury są: strefy, węzły i pasma.

Strefy funkcjonalne (centralna, południowa i północna) nawiązują do specyficznych cech fizyczno-geograficznych regionu. W obrębie każdej z trzech stref wyróżniają się obszary funkcjonalne, które zdominowane są bądź to procesami aglomeracyjnymi (miejskie obszary funkcjonalne), bądź funkcjami rolnymi lub leśno-rolnymi. Strukturami węzłowymi, koncentrującymi procesy rozwoju społeczno-gospodarczego są ośrodki miejskie (wojewódzkie, subregionalne, ponadlokalne). Struktury pasmowe, którymi są korytarze transportowo-osiedleńcze, wiążą ze sobą struktury węzłowe.

Na tej bazie oraz na podstawie przyjętych w SRWO kierunków rozwoju województwa³⁵, które zakładają efektywne wykorzystanie potencjału rozwojowego województwa opolskiego (w tym biegunów wzrostu) oraz jego sprawne funkcjonowanie (bez nadmiernych dysproporcji rozwojowych), zaproponowano model policentrycznego rozwoju.

Model policentryczny nawiązuje do historycznie ukształtowanej sieci równomiernie rozmieszczonych miast z centralnym usytuowaniem stolicy województwa i pierścieniowym położeniem miast subregionalnych, wzajemnie powiązanych korytarzami transportowymi. Ważną rolę w modelu policentrycznym odgrywają ośrodki powiatowe, uzupełniające sieć ośrodków miejskich, w szczególności na poziomie ponadlokalnym.

W ten sposób model zagospodarowania przyjmuje postać struktury węzłowej (Rys. 15), z Aglomeracją Opolską, ośrodkami subregionalnymi i ośrodkami powiatowymi, ogniskującymi procesy i zjawiska społeczno-gospodarcze (miejscami koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej).

Idea tego modelu opiera rozwój na tworzeniu sieci ośrodków wzrostu (miast), różniących się wielkością i specjalizacją, oferujących zarówno pracodawcom, jak i pracownikom szerszy wybór lokalizacji (policentryczna dekoncentracja).

Istotną rolę w tym modelu odgrywają powiązania zarówno między miastami, jak i w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych, współpraca między miastami i komplementarność ich funkcji.

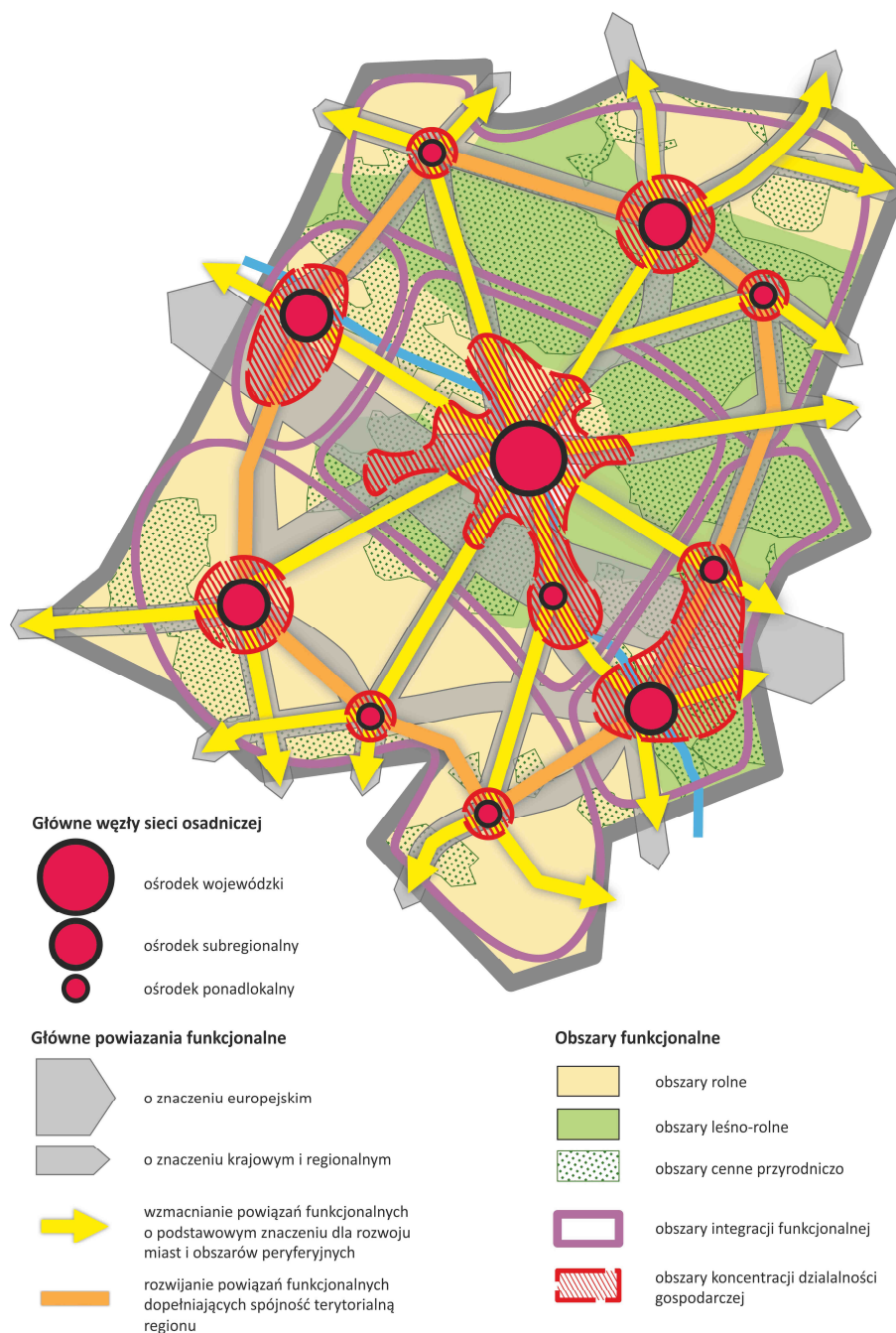
³⁴ *Założenia uspołnienienia PZPWO i SRWO*, Krystian Heffner, Opole, 2014 r.

³⁵ Wg SRWO do biegunów wzrostu zostały zaliczone:

- ośrodek wojewódzki (Opole) z obszarem funkcjonalnym (Aglomeracja Opolska),

- ośrodki subregionalne (Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa) i ich obszary funkcjonalne. *SRWO do 2020 r.*, str. 72.

Rys. 15. Model zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego – rozwój policentryczny

Źródło: Opracowanie własne.

W wymiarze społeczno-gospodarczym koncepcja rozwoju policentrycznego oznacza m.in.:

- racjonalizację kosztów dostosowania infrastruktury i usług publicznych,
- racjonalizację kosztów dojazdów do pracy i usług,
- umożliwienie firmom znalezienie lokalizacji, łączącej w optymalny sposób dostęp do rynku czy zasobów siły roboczej z kosztami prowadzenia działalności³⁶,
- wzrost konkurencyjności wszystkich ośrodków wzrostu,
- ograniczenie polaryzacji rozwoju.

³⁶ Danuta Hübner, „Rozwój policentryczny – co to właściwie znaczy?”, Konferencja "Polska: Terytorialny Przegląd", Warszawa 13 listopada 2008 r.

Skutki przestrzenne koncepcji rozwoju policentrycznego to głównie:

- rozwój wszystkich ośrodków miejskich stosownie do posiadanego potencjału wewnętrznego,
- rozwój powiązań funkcjonalnych między ośrodkami węzłowymi sieci miast, w szczególności między ośrodkiem wojewódzkim a wspomagającymi go ośrodkami subregionalnymi oraz obszarami peryferyjnymi,
- rozwój powiązań transportowych poprawiających spójność terytorialną województwa, w tym wiążących subregiony pasma północnego i południowego z pasmem centralnym,
- rozwój sieci powiązań służących poprawie dostępności do lokalnych rynków pracy i usług w ramach subregionów,
- utrzymanie obszarów rolnych i leśno-rolnych w strefach pomiędzy obszarami koncentracji działalności gospodarczej,
- utrzymanie i wzmocnienie systemu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo w strefach pomiędzy obszarami koncentracji działalności gospodarczej oraz korytarzami transportowymi,
- rozwój zagospodarowania turystycznego na wszystkich obszarach posiadających walory przyrodnicze i kulturowe.

Na uwagę zasługuje skupienie obszarów koncentracji działalności gospodarczej w paśmie centralnym związanym z III Paneuropejskim Korytarzem Transportowym.

Model policentryczny w sposób optymalny i realny uwzględnienia w możliwie najszerszy sposób zasady prowadzenia polityki rozwoju zgodne z *Europejską Perspektywą Rozwoju Przestrzennego* ESDP³⁷, tj.:

- policentrycznego rozwoju przestrzennego, przy wzroście znaczenia węzłowych elementów układu osadniczego i nowych relacjach miasto – wieś,
- rosnącej roli pasm infrastruktury o znaczeniu europejskim (pasmo centralne oparte na III Paneuropejskim Korytarzu Transportowym),
- zapewnienia równości w dostępie do infrastruktury i wiedzy,
- zrównoważonego rozwoju, rozważnego zarządzania dziedzictwem naturalnym i kulturowym.

Jednocześnie model stwarza szanse na realizację celów rozwojowych regionu (SRWO 2020), w szczególności związanych z:

- wzrostem konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej,
- wykorzystaniem ośrodków miejskich jako biegunów wzrostu,
- wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich.

Przyjęcie modelu policentrycznego rozwoju oznacza, że w okresie najbliższych kilkunastu lat struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie ewoluowała w kierunku wzmocnienia centrum układu (Aglomeracji Opolskiej) oraz powiązanych z nim węzłów wzrostu (ośrodków subregionalnych i powiatowych).

Największe przekształcenia zagospodarowania dokonywać będą się w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych (w szczególności w obrębie Aglomeracji Opolskiej), które ze względu na występujący w nich potencjał społeczno-gospodarczy i techniczny, predyspozycje i możliwości wykorzystania efektu kumulacji i synergii, stanowią naturalne obszary koncentracji aktywności gospodarczej i procesów urbanizacyjnych.

Dla policentrycznego rozwoju sieci osadniczej ważne będzie rozwijanie powiązań transportowych, zapewniających w pierwszej kolejności dostępność ośrodka wojewódzkiego (rozwój promienistego układu drogowo-kolejowego z centrum w Opolu) oraz pasma centralnego dla północnej i południowej Opolszczyzny (rozwój powiązań drogowych na kierunku północ – południe).

Dopełnieniem układu powiązań transportowych ośrodków węzłowych sieci osadniczej jest układ „pierścieniowy”, łączący ośrodki subregionalne, posiadający szczególne znaczenie dla integracji funkcjonalnej w ramach subregionów, jak i wzajemnych powiązań między nimi.

³⁷ ESDP – European Spatial Development Perspective.

Nadal istotną rolę pełnić będą obszary wiejskie, tak z uwagi na ich znaczenie w pełnieniu funkcji gospodarczych regionu, jak i ekologicznych. Ich przeobrażenia związane będą z rozwojem wielofunkcyjnym, opartym na racjonalnym wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

Stabilizacji i wzmocnieniu podlegać będą obszary cenne przyrodniczo – niezbędne dla zachowania równowagi w środowisku między działalnością związaną z zaspokajaniem potrzeb rozwojowych mieszkańców i gospodarki, a ograniczonymi zasobami naturalnymi tego środowiska.

IX. POLITYKA PRZESTRZENNA

Zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest m.in. określenie sposobu organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu sprzyjającej realizacji ustalonych celów rozwojowych, z uwzględnieniem uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa oraz potrzeb zapewnienia uporządkowanego rozwoju przestrzennego i ładu w zagospodarowaniu.

Przyjęty model struktury funkcjonalno-przestrzennej (model policentrycznego rozwoju) pozwala wyznaczyć odpowiednie polityki przestrzenne służące kształtowaniu tej struktury w sposób zgodny z ustalonymi celami i priorytetami społecznymi zapisanymi w SRWO 2020 oraz zdiagnozowanymi wyzwaniami i celami rozwoju przestrzennego.

Plan zakłada, że kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej wymagać będzie realizacji poniższych polityk przestrzennych:

- 1) Podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa;
- 2) Poprawy dostępności transportowej województwa;
- 3) Kształtowania struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych województwa;
- 4) Kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa;
- 5) Opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej;
- 6) Rozwoju infrastruktury technicznej;
- 7) Wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- 8) Wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich;
- 9) Poprawy ładu przestrzennego.

Jak wykazano w opracowaniu pn. *Założenia uspołnienienia PZPWO i SRWO 2020*, cele rozwojowe SRWO 2020 (cele operacyjne i składające się na nie działania), w tym także część celów horyzontalnych, posiadają wyraźny wymiar terytorialny, łączący się ze skonkretyzowanymi lokalizacjami w obrębie jednostek strukturalnych modelu zagospodarowania.

W tabeli 11 przedstawiono zestawienie strategicznych celów rozwojowych województwa opolskiego (wg SRWO 2020) z ich odniesieniami terytorialnymi i odpowiadającymi im politykami przestrzennymi.

Tabela 11. Polityki przestrzenne służące realizacji celów rozwojowych SRWO 2020

Obszar	Cele rozwojowe SRWO 2020	Wymiar terytorialny	Polityki przestrzenne
SPOŁECZEŃSTWO	Konkurencyjny i stabilny rynek pracy	Obszar całego województwa, w szczególności główne węzły sieci osadniczej.	Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa. Polityka wzmacniania integracji funkcjonalnej przestrzeni województwa.

Obszar	Cele rozwojowe SRWO 2020	Wymiar terytorialny	Polityki przestrzenne
	Aktywna społeczność regionalna	Obszar całego województwa.	Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa.
GOSPODARKA	Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	Obszar całego województwa, w szczególności ośrodki, w których zlokalizowane są uczelnie, instytuty naukowo-badawcze, instytuty przemysłowe (Opole, ośrodki subregionalne, miasta powiatowe).	Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa.
	Dynamiczne przedsiębiorstwa	Obszar całego województwa, w szczególności obszary koncentracji działalności gospodarczej.	Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa
PRZESTRZEŃ	Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	Obszar całego województwa, w szczególności Aglomeracji Opolskiej i pozostałych głównych węzłów sieci osadniczej.	Polityka poprawy dostępności transportowej województwa
	Wysoka jakość środowiska	Obszar całego województwa, w szczególności: - ochrona wód podziemnych – powiat głubczycki, opolski, strzelecki, krapkowicki, - ochrona wód powierzchniowych – obszar województwa z wyłączeniem obszaru Lasów Stobrawsko-Turawskich, - ochrona powietrza, ochrona przed hałasem i gospodarka niskoemisyjna – ośrodek wojewódzki i ośrodki powiatowe ze szczególnym uwzględnieniem Kędzierzyna-Koźła, Zdzeszowic, Opola, Olesna, Kluczborka, Głubczyc, - ochrona przeciwpowodziowa – doliny rzek Odry, Nysy Kłodzkiej, Stobrawy, Małej Panwi, Osobłogi, Białej Głuchołaskiej, Prosnicy.	Polityka kształtowania struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego.
	Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna	Obszar całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem doliny Odry, obszaru turawsko-krasiejowsko-annogórskiego, obszaru nysko-jesenickiego, obszaru stobrawskiego i obszaru Borów Niemodlińskich.	Polityka kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa. Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej.
	Konkurencyjna Aglomeracja Opolska	Agglomeracja Opolska	Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej.

Obszar	Cele rozwojowe SRWO 2020	Wymiar terytorialny	Polityki przestrzenne
			<p>Polityka poprawy ładu przestrzennego.</p> <p>Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p>
	Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Miasta	<p>Polityka poprawy konkurencyjności struktury przestrzennej województwa.</p> <p>Polityka rozwoju infrastruktury technicznej.</p> <p>Polityka poprawy ładu przestrzennego.</p> <p>Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p>
	Wielofunkcyjne obszary wiejskie	Obszary wiejskie	<p>Polityka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.</p> <p>Polityka poprawy ładu przestrzennego.</p> <p>Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p>

9.1. Polityka podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa

Głównym celem tej polityki jest efektywne wykorzystanie zagospodarowania przestrzennego województwa do podnoszenia poziomu konkurencyjności regionu w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym.

W tym celu konieczna jest poprawa struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego, co oznacza potrzebę podniesienia jej funkcjonalności i atrakcyjności dla użytkowników.

Służyć temu będzie przestrzeganie zasad:

- dostosowania użytkowania (wykorzystania terenu) do predyspozycji funkcjonalnych obszaru, co oznacza, że należy dążyć do zachowania zgodności planowanych przedsięwzięć lokalizacyjnych z wiodącą funkcją obszarów (koncentracji działalności gospodarczej; koncentracji mieszkalnictwa i obsługi mieszkańców; gospodarki rolnej i leśnej; cennych przyrodniczo; zielonych pierścieni). Dopuszczenie w wymienionych wyżej obszarach funkcjonalnych lokalizacji innych funkcji niż wiodące powinno być możliwe jedynie w sytuacji, gdy nie będzie wywoływać kolizji funkcjonalnych;
- koncentracji aktywności gospodarczych w obszarach o szczególnych predyspozycjach rozwojowych, tj. takich, które dysponują potencjałem gospodarczym, społecznym, w tym podażą i zróżnicowaniem zasobów pracy, technicznym i infrastrukturalnym, dogodną dostępnością transportową;
- koncentracji mieszkalnictwa i usług dla mieszkańców w głównych węzłach sieci osadniczej;
- integracji funkcjonalnej w miejskich obszarach funkcjonalnych i subregionach;
- ochrony systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych);
- rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym transportowych w układzie promienistym w relacji Aglomeracja Opolska – ośrodki subregionalne i ponadlokalne;
- rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym transportowych w układzie pierścieniowym;
- kształtowania zasobu przyrodniczego, krajobrazowego i rekreacyjnego – tzw. zielonych pierścieni wokół głównych ośrodków miejskich regionu;
- kształtowania zwartych obszarów zurbanizowanych.

Opis działań zbieżnych z przyjętymi zasadami zawiera poniższa tabela.

Tabela 12. Zasady prowadzenia polityki podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Dostosowania użytkowania (wykorzystania terenu) do predyspozycji funkcjonalnych obszaru.	Zachowanie zgodności planowanych przedsięwzięć lokalizacyjnych z wiodącą funkcją obszarów (np. koncentracji działalności gospodarczej; koncentracji mieszkalnictwa i obsługi mieszkańców; gospodarki rolnej i leśnej; cennych przyrodniczo; zielonych pierścieni). Dopuszczenie w wymienionych wyżej obszarach funkcjonalnych lokalizacji innych funkcji niż wiodące powinno być możliwe jedynie w sytuacji, gdy nie będzie wywoływać kolizji funkcjonalnych.
2.	Koncentracji aktywności gospodarczych w obszarach o szczególnych predyspozycjach rozwojowych.	Intensyfikacja wykorzystania terenów przemysłowych. Rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym poprzemysłowych, powojennych, pokolejowych do funkcji aktywności gospodarczej. Lokalizacja aktywności gospodarczej w obszarach o szczególnych predyspozycjach rozwojowych, tj. takich, które dysponują potencjałem gospodarczym, społecznym, w tym podażą i zróżnicowaniem zasobów pracy, technicznym i infrastrukturalnym oraz dogodną dostępnością transportową.
3.	Koncentracji mieszkalnictwa i usług dla mieszkańców w głównych węzłach sieci osadniczej.	Preferowanie rozwoju nowych terenów mieszkaniowych w sąsiedztwie uzbrojonych i skomunikowanych miejskich terenów zurbanizowanych, z dogodnym dostępem do placówek usługowych. Wyznaczenie obszarów urbanizacji z uwzględnieniem realnych potrzeb i aktualnych prognoz demograficznych.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
4.	Integracji funkcjonalnej w miejskich obszarach funkcjonalnych i subregionach.	Planowanie rozwoju z uwzględnieniem uwarunkowań, możliwości i potrzeb w ramach obszarów funkcjonalnych. Wzmacnianie kooperacji jest w dziedzinie komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej, gospodarki, kultury, sportu, rekreacji, marketingu.
5.	Ochrony systemu obszarów otwartych (rolnych, wodnych, leśnych, naturalnych).	Kształtowanie struktury przestrzennej zapewniającej powiązanie terenów otwartych o funkcjach przyrodniczo-rekreacyjnych. Wykorzystanie predyspozycji naturalnych dla kształtowania funkcji rozwojowych struktur przestrzennych, zachowania przestrzeni publicznych. Zapobieganie zagospodarowaniu terenów dotychczas niezurbanizowanych dla pełnienia funkcji klimatycznych i ochrony krajobrazu terenów otwartych. Przeciwdziałanie fragmentacji zasobów i zmniejszanie barier ekologicznych.
6.	Rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym transportowych w układzie promienistym w relacji Aglomeracja Opolska – ośrodki subregionalne i ponadlokalne.	Rozbudowa sieci drogowej łączącej ośrodki powiatowe z Opolem, poprzez podniesienie parametrów technicznych dróg krajowych i wojewódzkich wraz z budową obejść miejscowości. Modernizacja sieci kolejowej na kierunkach Opole: Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Kluczbork, wraz z organizacją kolei aglomeracyjnej, stanowiącej część miejskiego transportu publicznego w Opolu. Budowa systemu centrów przesiadkowych w miastach powiatowych i Opolu, umożliwiających sprawne powiązanie różnych środków transportu.
7.	Rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym transportowych w układzie pierścieniowym.	Rozbudowa sieci drogowej pomiędzy ośrodkami powiatowymi na kierunkach: Nysa – Brzeg – Namysłów, Namysłów – Kluczbork – Olesno, Olesno – Strzelce Opolskie – Kędzierzyn-Koźle, Kędzierzyn-Koźle – Prudnik - Nysa, poprzez podniesienie parametrów technicznych dróg krajowych i wojewódzkich wraz z budową obejść miejscowości. Modernizacja sieci kolejowej na kierunkach: Nysa – Brzeg, Namysłów – Kluczbork, Kluczbork – Strzelce Opolskie, Strzelce Opolskie – Kłodnica, Kędzierzyn-Koźle – Nysa. Budowa systemu centrów przesiadkowych w miastach powiatowych, umożliwiających sprawne powiązanie różnych środków transportu.
8.	Kształtowania zasobu przyrodniczego, krajobrazowego i rekreacyjnego – tzw. zielonych pierścieni wokół głównych ośrodków miejskich regionu.	Ochrona, wzmacnianie i kształtowanie korytarzy ekologicznych, integrujących obszary zasilania miejskiego systemu przyrodniczego z otoczeniem zewnętrznym. Wzbogacanie i uzupełnianie terenów, zapewniających ochronę fizjonomii krajobrazu i adaptację do postępujących zmian klimatycznych.
9.	Kształtowania zwartych obszarów zurbanizowanych.	Intensyfikacja istniejącego zagospodarowania poprzez uzupełnianie luk w zabudowie, rewitalizację terenów zdegradowanych, zabudowę nowych terenów w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, usług publicznych, dostępnego układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej. Obejmowanie ochroną przed zabudową terenów otwartych, pełniących funkcje ekologiczne, w dokumentach planistycznych. Planowanie zabudowy tylko w oparciu o plany miejscowe. Wyznaczenie obszarów urbanizacji z uwzględnieniem realnych potrzeb i aktualnych prognoz demograficznych.

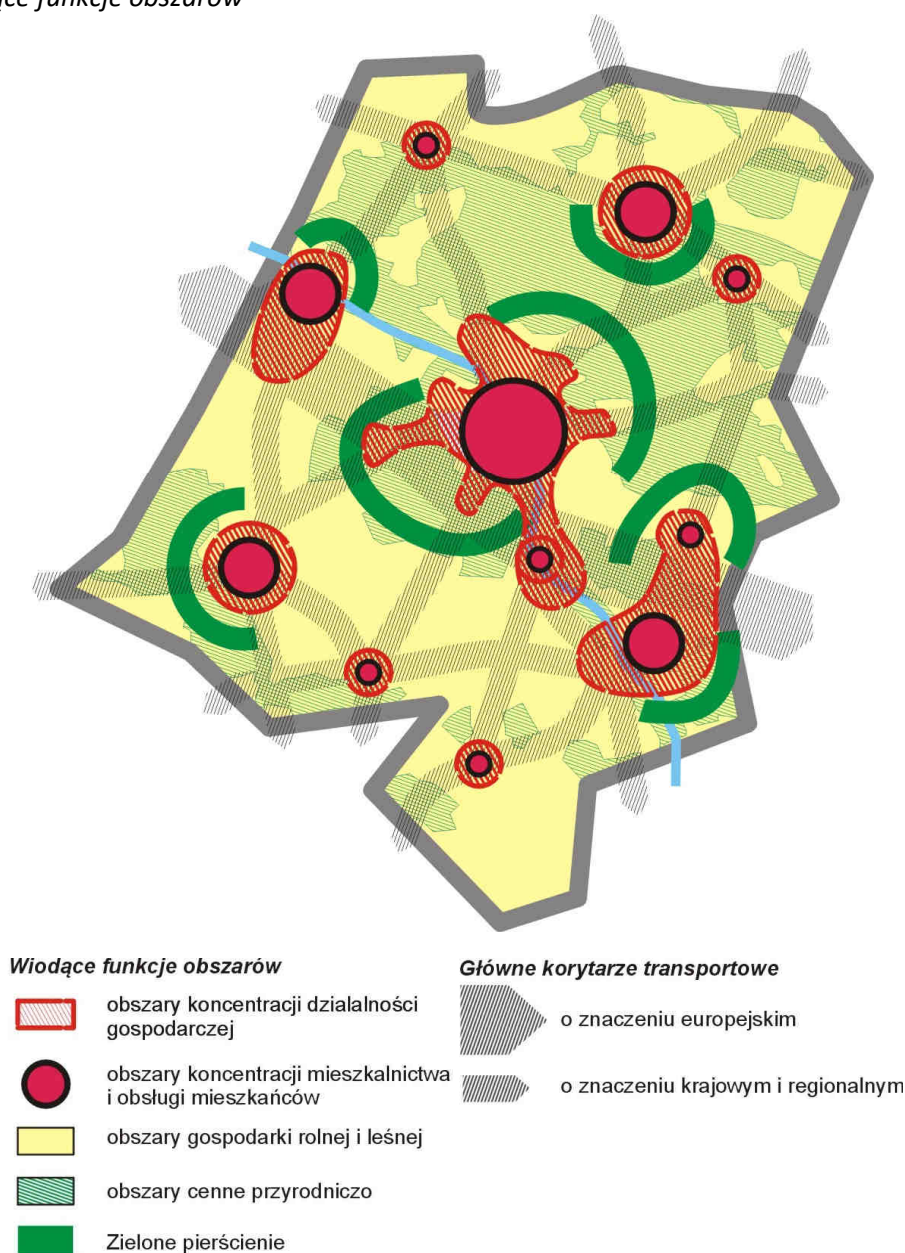
Przyjmuje się, że struktura funkcjonalno-przestrzenna kształtowana będzie w oparciu o model promienisto-pierścieniowy, w którym głównymi elementami strukturalnymi są: węzły – Aglomeracja Opolska (centrum grawitacyjne układu), subregionalne i ponadlokalne ośrodki miejskie (pierścień układu wokół Aglomeracji Opolskiej) i łączące je korytarze transportowo-osiedleńcze. Dopelnieniem struktury są strefy z określoną dominacją funkcjonalną.

Uznaje się, że zasadniczy wpływ na podniesienie konkurencyjności struktury przestrzennej województwa mieć będzie prowadzenie polityki ukierunkowanej na:

- 1) wzmocnienie funkcji gospodarczych i społecznych głównych węzłów sieci osadniczej regionu;
- 2) wzmocnienie powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej;
- 3) rozwój integracji funkcjonalnej.

Jednocześnie na poprawę konkurencyjności przestrzeni województwa wpływ mieć będą działania związane z realizacją pozostałych polityk przestrzennych.

Rys. 16. Wiodące funkcje obszarów

Źródło: Opracowanie własne.

9.1.1. Wzmocnienie funkcji gospodarczych i społecznych głównych węzłów sieci osadniczej regionu

Adresatami polityki są:

- 1) Aglomeracja Opolska;
- 2) ośrodki subregionalne;
- 3) miasta powiatowe.

Ad.1. Wzmocnieniu funkcji gospodarczych i społecznych Aglomeracji Opolskiej służyć będą przede wszystkim działania związane z rozwojem funkcji metropolitalnych oraz kształtowaniem zagospodarowania wzmacniającego powiązania instytucjonalne i społeczne.

W ramach wzmacniania funkcji metropolitalnych należy dążyć do:

- rozwoju funkcji wyższego rzędu (m.in. gospodarczych, naukowych, komunikacyjnych, społecznych), szczególnie w zakresie:
 - współpracy gospodarczej aglomeracji na poziomie krajowym i międzynarodowym, wspieranie lokalizacji siedzib przedsiębiorstw oraz instytucji finansowych, przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz multimodalnych punktów przeładunkowych, rozwój bazy logistycznej o znaczeniu ponadregionalnym, tworzenie klastrów i gron przedsiębiorczości, rozbudowę infrastruktury gospodarczo-finansowej i wystawienniczej (centra kongresowe, finansowe i targowo-wystawiennicze);
 - potencjału badawczo-naukowego; tworzenia i rozwoju placówek naukowo-badawczych, szczególnie w zakresie nowoczesnych technologii, przede wszystkim instytutów, centrów naukowych oraz parków przemysłowo-technologicznych, rozwój obszarów innowacji w oparciu o uczelnie i powstające wokół nich „ośrodki transferu wiedzy”, rozwój placówek oraz bazy dydaktycznej i naukowo-badawczej szkolnictwa wyższego, tworzenie warunków do wdrażania innowacji i nowoczesnych technologii, rozszerzanie oferty i dostosowywanie profilu kształcenia w ośrodkach akademickich do potrzeb rynku pracy;
 - poprawy drogowych i kolejowych połączeń transportowych w układzie wewnętrznym i zewnętrznym (w tym z siecią dróg ekspresowych i autostrad, uzupełnienie układu drogowego o system połączeń obwodowych, eliminujących ruch tranzytowy z centrów miast), rozwój transportu multimodalnego w oparciu o rzekę Odrę, a także rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego i systemu dróg rowerowych;
 - rozwoju instytucji i placówek służby zdrowia, kultury, turystyki i sportu, w tym: rozbudowy wysokospecjalistycznej infrastruktury medycznej (szczególnie w zakresie chorób cywilizacyjnych) oraz stacjonarnej opieki długoterminowej i paliatywnej, rewitalizacji obiektów zabytkowych i ich adaptacji między innymi na potrzeby turystyki i kultury, tworzenia i rozwoju instytucji kultury, rozbudowy i modernizacji bazy turystycznej, centrów wypoczynku, rekreacji i rozrywki oraz zagospodarowania turystycznego terenów nad Odrą.

Wzmacnianiu powiązań instytucjonalnych i społecznych sprzyjać będzie:

- wykorzystaniu instrumentów planowania i zagospodarowania przestrzennego do realizacji wspólnej, racjonalnej polityki przestrzennej aglomeracji: kształtowanie terenów zurbanizowanych o dobrej dostępności do istniejącego układu transportowego, infrastruktury technicznej, komunalnej i usług publicznych, zapewnienie spójności i ciągłości struktur przyrodniczych, kształtowanie stref aktywności gospodarczej dobrze skomunikowanych z układem transportowym i jednocześnie niewywołujących konfliktów przestrzennych, kształtowanie nowoczesnych centrów miast o wysokiej jakości rozwiązaniach urbanistyczno-architektonicznych i atrakcyjnych przestrzeniach publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu i eksponowaniu walorów historyczno-zabytkowych, wspieranie działań związanych z tworzeniem kreatywnej przestrzeni,
- rewitalizacja zdegradowanych dzielnic przemysłowych i mieszkaniowych,

- racjonalizacja wykorzystania obszarów przyspieszonej urbanizacji, zahamowanie procesów rozpraszania zabudowy oraz aktywizacja inwestycyjna ekstensywnie zagospodarowanych obszarów na peryferiach,
- restrukturyzację i rewaloryzację stref kluczowych do rozwoju aglomeracji, rozwój powiązań funkcjonalnych z ośrodkami powiatowymi i gminnymi w obszarach aglomeracji, zapewnienie warunków sprawnego funkcjonowania instytucji samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, intensyfikację współpracy jst w kluczowych sferach aglomeracji, w tym infrastrukturalnych, sieciowych i społecznych.

Ad.2. Poprawa konkurencyjności ośrodków subregionalnych (Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa) wymaga wzmocnienia ich funkcji gospodarczych i społecznych oraz poprawy ładu przestrzennego i rewitalizacji obszarów miejskich z koncentracją problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

W ramach wzmocnienia funkcji gospodarczych i społecznych konieczne będzie:

- wspieranie tworzenia infrastrukturalnych i instytucjonalnych warunków do zwiększania poziomu inwestycji i powstawania nowych miejsc pracy, w tym rozwój i modernizację przemysłu (także nowoczesnych technologii) oraz rzemiosła, z wykorzystaniem istniejących i projektowanych terenów specjalnych stref ekonomicznych (Nysa, Brzeg – Skarbimierz, miasto Kędzierzyn-Koźle), stref aktywności gospodarczej (Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork), terenów poprzemysłowych i powojkowych, przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, w tym na terenach powojkowych (Brzeg, Nysa) i w otoczeniu multimodalnych punktów przeładunkowych, rozwój transportu multimodalnego w oparciu o Odrę (Kędzierzyn-Koźle, Brzeg), rozwój bazy logistycznej w oparciu o istniejące węzły transportowe (port rzeczny w Kędzierzynie-Koźlu), tworzenie warunków do wdrażania innowacji i nowoczesnych technologii,
- rozwój specjalizacji i funkcji gospodarczych, rozwój infrastruktury gospodarczo-finansowej i targowo-wystawienniczej, rozwój placówek oraz bazy dydaktycznej, naukowo-badawczej szkolnictwa wyższego jednostek transferu wiedzy i technologii, w tym parków technologicznych,
- rozwijanie i poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych dostosowanych m.in. do potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- budowa i modernizacja infrastruktury społecznej, tj. edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, w tym rozwój specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia oraz stacjonarnej opieki długoterminowej i paliatywnej, rozwój bazy kultury o znaczeniu ponadlokalnym, rewitalizację obiektów zabytkowych oraz ich adaptację między innymi na potrzeby turystyki i kultury, rozwój bazy turystycznej oraz centrów wypoczynku, rekreacji i rozrywki,
- rozwój i modernizację międzyregionalnych i regionalnych powiązań komunikacyjnych tych ośrodków, wzmocnienie powiązań komunikacyjnych z otoczeniem subregionalnym oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu (w szczególności uzupełnienie układu drogowego o system połączeń obwodowych, eliminujących ruch tranzytowy z centrów), a także rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego,
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych m.in. poprzez optymalizację zarządzania zasobami wody, lepsze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej, racjonalizację gospodarki odpadami, zwiększenie powierzchni obszarów zielonych,
- wzmocnianie regionalnych i międzyregionalnych powiązań gospodarczych, społecznych, naukowych, kulturowych.

W ramach poprawy ładu przestrzennego i rewitalizacji obszarów miejskich należy dążyć do:

- przeciwdziałania zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji i chaosu przestrzennego w strefach podmiejskich,
- poprawy atrakcyjności centrów miast, kształtowania nowoczesnych centrów miast o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych i atrakcyjnych przestrzeniach publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu i eksponowaniu walorów historyczno-zabytkowych,

- rewitalizacji i aktywizacji zdegradowanych obszarów miejskich poprzez przywracanie warunków do zamieszkania, rozwijania funkcji społeczno-gospodarczych,
- zwiększania koordynacji i współpracy pomiędzy jst w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych.

Ad.3. Wzmocnienie konkurencyjności miast powiatowych (Głubczyce, Krapkowice, Namysłów, Olesno, Strzelce Opolskie), wymagać będzie wsparcia rozwoju funkcji gospodarczych i społecznych poprzez:

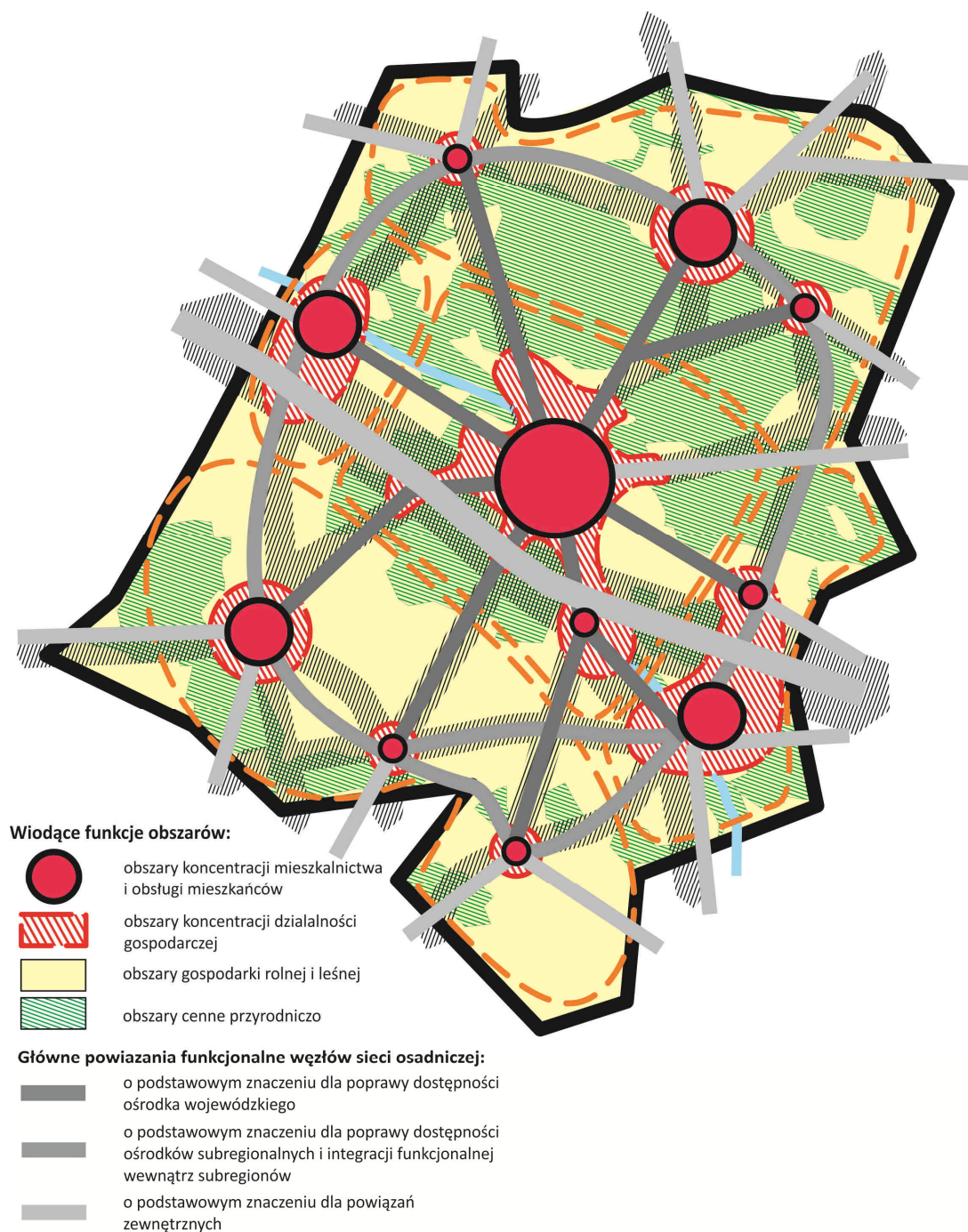
- wspieranie tworzenia infrastrukturalnych i instytucjonalnych warunków do zwiększania poziomu inwestycji i powstawania nowych miejsc pracy, w tym rozwój przemysłu oraz rzemiosła z wykorzystaniem specjalnych stref ekonomicznych, stref aktywności gospodarczej oraz parków technologicznych, utworzenie stref aktywizacji gospodarczej, przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, włączanie potencjalnych terenów inwestycyjnych do specjalnych stref ekonomicznych, tworzenie i rozwój centrów logistycznych, centrów handlowo-usługowych oraz centrów wypoczynku i rekreacji w miastach położonych przy drogach wysokich klas,
- rozwój specjalizacji i funkcji gospodarczych, rozwój obiektów obsługi rolnictwa, przede wszystkim w miastach powiatowych, położonych w obszarach typowo rolniczych,
- rozwijanie i poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych dostosowanych m.in. do potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- budowę i modernizację infrastruktury społecznej, tj. edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, w tym rozwój infrastruktury oświatowej (głównie w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego), rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, stacjonarnej opieki długoterminowej i paliatywnej, rozwój infrastruktury pomocy społecznej, w tym domów pomocy społecznej, rewitalizację obiektów zabytkowych oraz ich adaptację na potrzeby turystyki i kultury, rozwój infrastruktury turystycznej w oparciu o walory kulturowe miast oraz walory przyrodnicze obszarów w ich otoczeniu,
- poprawę powiązań komunikacyjnych miast powiatowych z ich otoczeniem,
- przeciwdziałanie zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji i chaosu przestrzennego,
- poprawę atrakcyjności centrów miast,
- rewitalizację i aktywizację zdegradowanych obszarów miejskich poprzez przywracanie warunków do zamieszkania, rozwijanie funkcji społeczno-gospodarczych,
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych m.in. poprzez optymalizację zarządzania zasobami wodnymi, lepsze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej, racjonalizację gospodarki odpadami, zwiększenie powierzchni obszarów zielonych.

9.1.2. Wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej

Działania wzmacniające powiązania funkcjonalne pomiędzy biegunami wzrostu regionu powinny koncentrować się na intensyfikacji powiązań w zakresie funkcji gospodarczych i sektora badawczo-rozwojowego, funkcji społecznych, edukacyjnych, symbolicznych (w tym kulturowych).

Powstanie równomierniej, policentrycznej sieci głównych ośrodków osadniczych, połączonej powiązaniami funkcjonalnymi między sobą i między otoczeniem zewnętrznym, podniesie w konsekwencji konkurencyjność całego regionu. Szczególne znaczenie ma wspomaganie budowy powiązań funkcjonalnych łączących ośrodki subregionalne z ośrodkiem wojewódzkim. Miasta subregionalne i powiatowe, uzupełniające ośrodek wojewódzki, wymagają wzmacniania potencjału i konkurencyjności, poprzez uruchomienie ich endogenicznego potencjału rozwojowego, a także wspieranie zmian w kierunku przyspieszenia innowacyjności i wzrostu konkurencyjności. Poprzez pełnienie wobec siebie komplementarnych funkcji i wzmocnienie sieci powiązań głównych ośrodków miejskich w regionie, umożliwiony zostanie rozwój całego regionu.

Rys. 17. Rozwój powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej

Źródło: Opracowanie własne.

Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi ośrodkami miejskimi powinno obejmować także tworzenie sieci współpracy szkół wyższych i instytucji sektora naukowo-badawczego, wspieranie współpracy sektora wiedzy z gospodarką, przedsiębiorczością i innowacyjnością oraz rozwój współpracy instytucji kultury.

Wzmocnienia wymaga ponadto rozwój współpracy gospodarczej i otoczenia biznesu, także poprzez intensyfikację współpracy gospodarczej największych ośrodków.

Działania podejmowane w ramach tej polityki są współzależne i komplementarne z działaniami dotyczącymi rozwoju infrastruktury transportowej (rozwój nowoczesnych intermodalnych systemów transportu, także zbiorowego i komunikacji rowerowej, poprawa dostępności miast w systemie lotni-

czym, rozwój sieci kolei o wysokim standardzie). Należy zwrócić uwagę na skierowanie działań wzmacniających powiązania funkcjonalne nie tylko na przestrzeń krajową, ponadregionalną, ale także międzynarodową (z Republiką Czeską).

Działania w zakresie powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej powinny być skupione na:

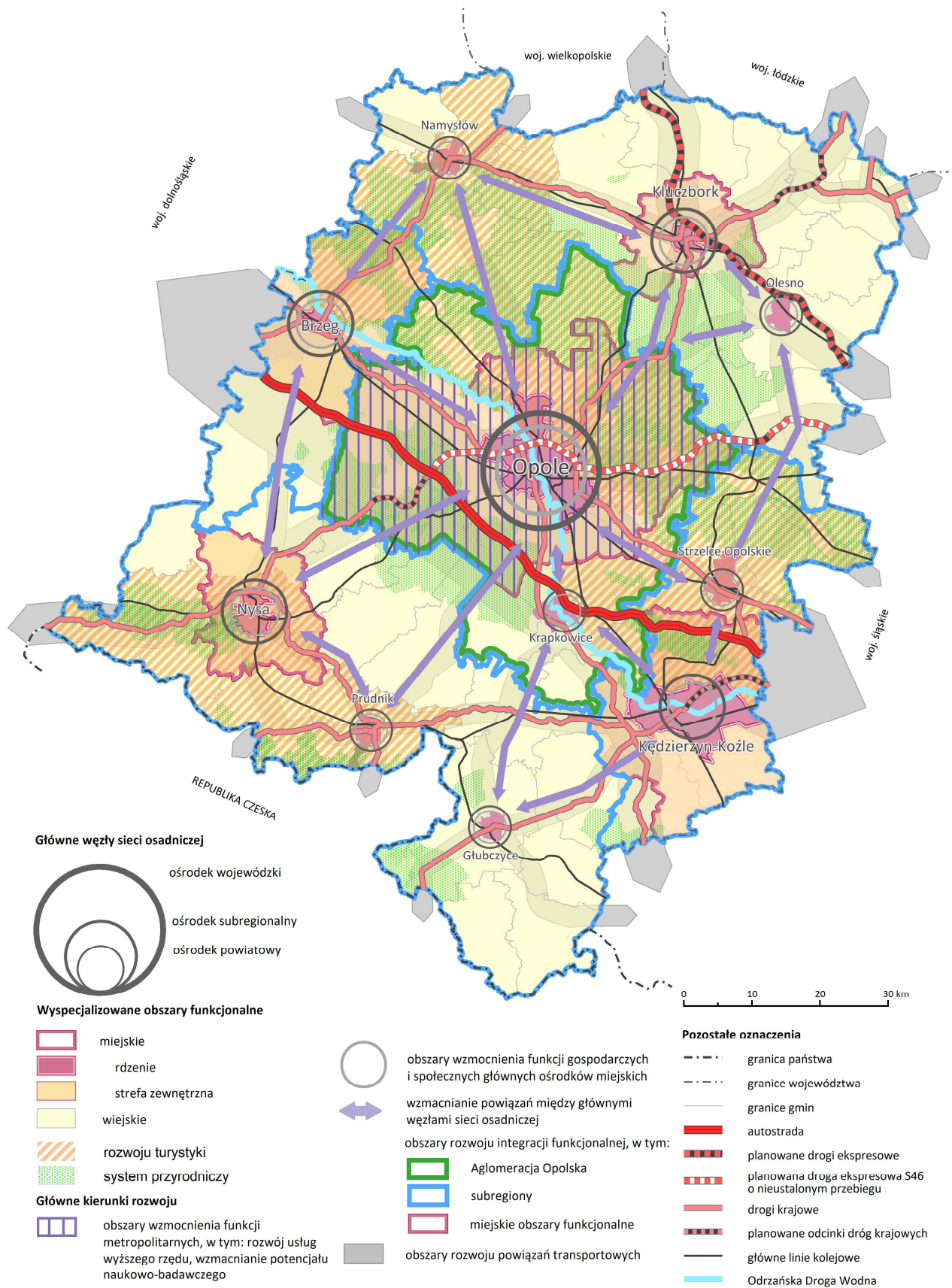
- wzmacnianiu powiązań w zakresie gospodarczym, społecznym, naukowym, kulturowym między miastami;
- wzmacnianiu potencjału i konkurencyjności miast subregionalnych poprzez uruchomienie ich endogenicznego potencjału rozwoju;
- wzmacnianiu współpracy i zapewnienie synergii rozwoju obszaru metropolitalnego z pozostałymi biegunami wzrostu;
- wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych między Opolem a głównymi ośrodkami miejskimi poprzez tworzenie sieci współpracy uczelni wyższych i instytucji sektora naukowo-badawczego, wspieranie współpracy sektora wiedzy z gospodarką, inicjatywy przedsiębiorcze i innowacyjne, rozwój współpracy instytucji kultury;
- wzmacnianiu i promowaniu rozwoju współpracy gospodarczej i otoczenia biznesu poprzez intensyfikację procesów współpracy gospodarczej Opola z największymi ośrodkami miejskimi na poziomie krajowym.

9.1.3. Rozwój integracji funkcjonalnej w subregionach

Do poprawy konkurencyjności w regionie konieczna jest także integracja funkcjonalna nie tylko miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych (Brzegu, Kędzierzyna-Koźła, Kluczborka i Nisy), ale również całych subregionów. Dobrze zintegrowane funkcjonalnie subregiony to struktury przestrzenne zapewniające efektywne i racjonalne wykorzystanie swoich potencjałów rozwojowych oraz dostęp do lokalnych rynków pracy, dóbr i usług publicznych, przez co rozległe obszary wiejskie opolskich subregionów będą mogły korzystać z dostępu do procesów rozwojowych.

Niezbędne będą zarówno działania o charakterze planistycznym, jak i działania inwestycyjne wzmacniające powiązania funkcjonalne, w szczególności poprawiające dostępność transportową wewnątrz subregionów. Poza tym należy tworzyć takie warunki do zarządzania przestrzenią w ramach obszarów funkcjonalnych subregionów, by docelowo wyzwałać synergię, poprzez m.in. lokalizację przedsiębiorstw w powiązanych sektorach, funkcji usługowych i przestrzeni publicznych w sposób uporządkowany w określonych strefach, które ze sobą współpracują. Taka integracja powinna dążyć do łączenia funkcji komplementarnych, by racjonalizować gospodarowanie zasobami przestrzennymi oraz energią. Warunkiem koniecznym aktywizacji terenów jest ochrona zasobów przyrodniczych i prowadzenie polityki wspierającej odnowę tych zasobów. Pozytywnie wpłynie to na koszt funkcjonowania infrastruktury i jakość życia mieszkańców. Wymagane jest podejmowanie działań służących rewitalizacji terenów zdegradowanych. Promowany powinien być rozwój budownictwa zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju (m.in. ograniczanie energochłonności, materiałochłonności).

Rys. 18. Polityka poprawy integracji funkcjonalnej w subregionach

Źródło: Opracowanie własne.

Rozwój integracji funkcjonalnej będzie się odbywał poprzez:

- ścisłą współpracę jst subregionu w zakresie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego (planowanie strategiczne, przestrzenne), w szczególności w dziedzinach: komunikacja, infrastruktura techniczna i komunalna, ochrona środowiska, ochrona dziedzictwa kulturowego, infrastruktura społeczna, turystyka i rekreacja, gospodarka, osadnictwo, rynek pracy i problemy demograficzne;
- rozwój funkcji miejskich ośrodków subregionalnych;
- specjalizację funkcjonalną subregionów (wzmacnianie funkcji rozwojowych);
- modernizację i rozbudowę powiązań transportowych między miastami subregionalnymi, a ośrodkami lokalnymi;
- rozwój transportu zbiorowego obsługującego subregiony;
- tworzenie instytucji otoczenia biznesu, w tym instytucji doradczych, inkubatorów przedsiębiorczości, parków przemysłowych;
- wsparcie rozwoju klastrów, zarówno w zakresie wysokich technologii, jak i w zakresie przemysłów tradycyjnych;
- ochronę form ochrony przyrody oraz wzmacnianie i kształtowanie powiązań przyrodniczych, integrujących obszary zasilania systemu przyrodniczego (węzły ekologiczne);
- ochronę podmiejskich terenów otwartych o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych ośrodków subregionalnych (tworzenie stref tzw. „zielonych pierścieni”).

9.2. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa

Polityka poprawy dostępności transportowej województwa jest odpowiedzią na główne problemy transportowe regionu, wynikające m.in. z niewystarczającej ilości przepraw mostowych przez rzekę Odrę, braku efektywnego powiązania komunikacyjnego na kierunku północ – południe, ograniczonej przepustowości dróg, złego stanu technicznego dróg i szlaków kolejowych, braku wielu obwodnic na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez tereny zabudowane, braku bezkolizyjnych, wielopoziomowych skrzyżowań dróg i linii kolejowych, w szczególności w obszarach silnie zurbanizowanych, na szlakach o największym natężeniu ruchu, marginalizacji lokalnych linii kolejowych, niewykorzystania potencjału Odrzańskiej Drogi Wodnej.

Celem tej polityki jest zwiększanie dostępności terytorialnej województwa opolskiego, a jej efektem poprawa spójności wewnętrznej i konkurencyjności regionu.

Działania polityki poprawy dostępności transportowej skoncentrowane będą na powiązaniach międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych w oparciu o sieci międzynarodowe (korytarze transportowe), krajowe i wojewódzkie. Kieruje się przy tym rachunkiem kosztów i korzyści społecznych, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i konkurencyjności regionu. Realizacja tej polityki powinna ponadto wpływać na powstawanie w sąsiedztwie głównych sieci transportowych i ich węzłów stref aktywności gospodarczej.

Ważnym elementem polityki będzie integracja różnych systemów transportowych, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, której nadrzędnym celem będzie wzmocnienie wydajności i konkurencyjności transportu publicznego oraz optymalizacja powiązań logistycznych w kierunku wzmocnienia atrakcyjności gospodarczej regionu. Niezbędne będzie wdrażanie i stosowanie nowoczesnych rozwiązań sterowania ruchem dla poprawy jego płynności.

Tym samym działania polityki poprawy dostępności transportowej województwa muszą uwzględnić potrzebę rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, kolejowej, wodnej oraz integrację systemów transportowych, a także rozwój infrastruktury logistycznej. Jednocześnie jako niezbędne uznaje się podejmowanie działań planistycznych i realizacyjnych mających na celu likwidację technicznych barier komunikacyjnych.

Opis działań zbieżnych z przyjętymi zasadami zawiera poniższa tabela.

Tabela 13. Zasady prowadzenia polityki poprawy dostępności transportowej województwa

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Likwidacja barier komunikacyjnych i dostosowanie systemu transportowego do parametrów umożliwiających sprawne funkcjonowanie sieci komunikacyjnej w układach zewnętrznym i wewnętrznym.	Podniesienie parametrów technicznych dróg krajowych i wojewódzkich wraz z budową obejść miejscowości i mostów na rzece Odrze. Modernizacja sieci kolejowej o znaczeniu międzynarodowym (AGC i AGTC), krajowym i regionalnym wraz rewitalizacją linii dotychczas wyłączonych z ruchu. Modernizacja ODW do parametrów co najmniej IV klasy żeglugowej poprzez budowę i przebudowę infrastruktury hydrotechnicznej (śluzy i jazy) oraz transportowej wraz docelową budową kanału Odra – Łaba – Dunaj. Zapewnienie bezpieczeństwa oraz optymalizacja sprawności ruchu w obszarach silnie zurbanizowanych, poprzez przebudowę istniejących jednopoziomowych skrzyżowań dróg i linii kolejowych na skrzyżowania wielopoziomowe.
2.	Zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze transportowej regionu, kosztem ograniczenia ruchu indywidualnego.	Organizacja regionalnego transportu publicznego na bazie transportu kolejowego wraz z budową systemu centrów przesiadkowych w miastach powiatowych i Opolu. Organizacja transportu publicznego w Aglomeracji Opolskiej poprzez przebudowę transportu miejskiego w Opolu i powiązanie go z systemem zewnętrznym o zasięgu regionalnym i lokalnym.
3.	Kształtowanie systemu transportowego w harmonii z otoczeniem.	Planowanie rozwiązań z uwzględnieniem wymogów ochrony krajobrazu i środowiska, w tym ochrony drożności korytarzy ekologicznych.
4.	Priorytet wykorzystania istniejącej infrastruktury transportowej w stosunku do budowy nowej.	Rewitalizacja linii kolejowych. Modernizacja dróg powiatowych i gminnych. Rewitalizacja portu Koźle. Modernizacja nabrzeży przeładunkowych.
5.	Skojarzenia rozwoju infrastruktury transportu zbiorowego z infrastrukturą rowerową.	Budowa parkingów dla samochodów i rowerów przy przystankach komunikacji autobusowej i kolejowej. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych.

9.2.1. Rozwój infrastruktury drogowej

Wzmocnienie systemu wewnętrznych i zewnętrznych powiązań drogowych wymagać będzie ukierunkowania działań na:

- ukształtowanie docelowego systemu autostradowego i dróg ekspresowych,
- usprawnienie powiązania obszaru województwa z autostradą A4,
- poprawę powiązań na kierunku wschód – zachód, w tym połączenia z Warszawą,
- poprawę i wzmocnienie powiązań na kierunku północ – południe, w tym z Republiką Czeską,
- usprawnienie komunikacji drogowej w Aglomeracji Opolskiej,
- wzmocnienie powiązań wewnątrzregionalnych (między ośrodkiem wojewódzkim, ośrodkami subregionalnymi i powiatowymi),
- wzmocnienie powiązań poprzecznych w dolinie Odry.

Poniższe ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie komunikacji drogowej uwzględniają potrzebę utrzymania lub wprowadzania rezerw terenowych dla realizacji obwodnic miast i terenów zurbanizowanych w celu poprawy warunków życia mieszkańców i bezpieczeństwa ruchu na drogach, pomimo tego, że obwodnice te w chwili obecnej nie spełniają wymogu ustawowego, tj. nie stanowią inwestycji celu publicznego, rozumianej jako zadanie uwzględnione w programie zadań rządowych lub samorządowych przyjętych przez Radę Ministrów, Sejm RP, ministra lub sejmik województwa.

W związku z powyższym rekomenduje się by w dokumentach planistycznych na poziomie lokalnym (suikzp, mpzp) uwzględniać rezerwy terenowe dla docelowej realizacji przedmiotowych obwodnic.

Ukształtowanie docelowego systemu autostradowego i dróg ekspresowych

W układzie powiązań zewnętrznych, zapewniających sprawne i efektywne powiązania regionu z krajowymi i europejskimi ośrodkami i regionami wzrostu, szczególną rolę odgrywają europejskie i krajowe korytarze transportowe, oparte na autostradach i drogach ekspresowych.

Dla powiązań województwa z pasmem południowych regionów Polski oraz Europą Zachodnią i Ukrainą decydujące znaczenie ma autostrada A4, natomiast dla poprawy powiązań wewnątrz makroregionalnych i krajowych drogi krajowe nr 11 i 46.

Przewiduje się, że w województwie opolskim układ autostrad i dróg szybkiego ruchu obejmował będzie docelowo:

- istniejącą autostradę A4, planowaną do rozbudowy o trzeci pas ruchu, w zależności od skali rosnącego natężenia ruchu,
- projektowaną drogę ekspresową S11 (Kołobrzeg – Bytom),
- projektowaną drogę ekspresową S46 (autostrada A4 – Opole – Częstochowa – autostrada A1).

Usprawnienie powiązania obszaru województwa z autostradą A4

W celu poprawy dostępności obszaru województwa do autostrady A4 konieczna jest budowa dodatkowego węzła autostradowego w obszarze Aglomeracji Opolskiej oraz poprawa dostępności węzłów autostradowych.

Lokalizacja nowego węzła autostradowego planowana jest na wysokości wsi Ochodze, gdzie dodatkowo konieczna będzie budowa nowej drogi łączącej węzeł z projektowaną Obwodnicą Południową (Piastowską) miasta Opola.

Poprawa dostępności węzłów autostradowych wymagać będzie rozbudowy i przebudowy odcinków dróg:

- krajowej nr 46 (Kłodzko – Szczekociny), dla węzła „Opole – Zachód”,
- krajowej nr 45 (granica państwa – Złoczew), do węzła „Opole – Południe”,
- wojewódzkich nr 409 (Dębina – Strzelce Opolskie) i nr 423 (Opole – Kędzierzyn-Koźle), do węzła „Krapkowice”,
- wojewódzkich nr: 487, 901, 426 na trasie Gorzów Śląski – Olesno – Dobrodzień – Zawadzkie – Strzelce Opolskie, do węzła „Kędzierzyn-Koźle”.

Jedynie obecne parametry techniczne drogi krajowej nr 88 (Strzelce Opolskie – Bytom) prowadzącej do węzła „Strzelce Opolskie” uznaje się za wystarczające.

Poprawę powiązań na kierunku wschód – zachód, w tym połączenia z Warszawą

Dla usprawnienia obsługi komunikacyjnej województwa opolskiego na kierunku wschód – zachód postuluje się:

- 1) wzmocnienie trasy alternatywnej do autostrady A4, poprzez:
 - budowę obwodnic w ciągu drogi krajowej nr 94 relacji Krzywa – Balice o parametrach klasy GP, dla miejscowości: Łosiów, Leśniczówka, Buszyce, Skorogoszcz, Skarbiszów, Walidrogi, Nakło, Izbicko, Sucha, Strzelce Opolskie, Warmątowice – Błotnica Strzelecka, Płużnica Wielka. W pierwszej kolejności planuje się budowę obwodnicy miasta Strzelce Opolskie;
- 2) usprawnienie powiązania regionu z centrum kraju (Warszawą) oraz Kotliną Kłodzką i dalej z Pragą, poprzez:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 46 (Kłodzko – Szczekociny) /Szlak Staropolski/ do parametrów klasy GP z ewentualną rozbudową odcinków drogi do przekroju dwujezdniowego (w przypadku odstąpienia od planów budowy drogi S46), wraz z budową obwodnic miejscowości: Ścibórz, Sidzina, Niemodlin, Sosnówka, Lędziny, Dębska Kuźnia, Grodziec i Myślińca – gdzie priorytetowymi zadaniami są realizacje obwodnic miejscowości

Niemodlin i Myślina. Na odcinku od skrzyżowania z DW 401 do obwodnicy Nysy planowana jest rozbudowa drogi o drugą jezdnię;

- 3) wzmocnienie głównej osi transportowej południowej części województwa, poprzez:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 40 (granica państwa – Pyskowice) /Trasa Podsudecka/ do parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości: Głuchołazy, Prudnik (północno-zachodnia), Głogówek, Stare Kotkowice, Biedrzychowice, Zwiastowice, Twardawa, Pokrzywnica – Większyce, Kędzierzyn-Koźle i Ujazd – gdzie priorytetowym zadaniem jest realizacja obwodnicy Kędzierzyna-Koźla i Ujazdu;
 - dostosowanie drogi krajowej nr 41 (Nysa – granica państwa) na odcinku Nysa – Prudnik /Trasa Podsudecka/ do parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości Wierzbędice;
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 409 (Dębina – Strzelce Opolskie) do parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Moszna, Zielina – Kujawy, Strzeleczy, Dobra, Krapkowice (wraz z budową mostu na rzece Odrze), Gogolin (wraz z potencjalną budową wiaduktu na skrzyżowaniu z linią kolejową E-30 w Gogolinie);
- 4) wzmocnienie głównej osi transportowej północnej części województwa, poprzez:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 42 (Namysłów – Rudnik) do parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości: Gręboszów, Domaszowice, Kluczbork (planowane przejście istniejącej miejskiej obwodnicy Kluczborka przez GDDKiA O/Opole i dostosowanie jej do parametrów klasy GP), Wołczyn – gdzie priorytetowym zadaniem jest realizacja obwodnicy Kluczborka,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 451 (Oleśnica – Namysłów) do parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy Namysłowa.

Poprawa i wzmocnienie powiązań na kierunku północ – południe, w tym z Republiką Czeską

Dotychczas kierunek północ – południe na terenie województwa opolskiego nie odgrywał tak znaczącej roli w powiązaniach transportowych, jak kierunek wschód – zachód. Wynika to głównie z usytuowania regionu w przestrzeni europejskiej i krajowej u podnóża równoleżnikowo rozciągających się łańcuchów górskich Sudetów i Karpat, zdominowanej w tej części historycznymi powiązaniem o przebiegu równoleżnikowym.

Deficyt powiązań na tym kierunku, przejawiający się ograniczoną przepustowością istniejących dróg i ich niskimi parametrami technicznymi, przekłada się na utrudnioną dostępność obszaru pogranicza i północnej części województwa do autostrady A4 i Aglomeracji Opolskiej oraz na niewystarczające powiązania regionu z Republiką Czeską, a także z województwem wielkopolskim i łódzkim, w tym drogowego korytarza sieci TEN (droga ekspresowa S8).

Dla usprawnienia obsługi komunikacyjnej województwa opolskiego na kierunku północ – południe postuluje się:

- 1) wzmocnienie powiązania w relacji Wieluń – Opole – Racibórz, poprzez dostosowanie drogi krajowej nr 45 (granica państwa – Złoczew) do parametrów technicznych klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości: Jasienie, Zawada, Winów, Chrzowice – Boguszyce – Żłinice, Stradunia – Mechnica, Komorno, Większyce, Praszka – Gorzów Śląski, Biadacz, Reńska Wieś – Długomiłowice, Polska Cerekiew. W pierwszej kolejności planuje się budowę obwodnicy Praszka – Gorzów Śląski.
- 2) wzmocnienie powiązania w relacji Kępno – Namysłów – Brzeg – Nysa – Głuchołazy/granica państwa, poprzez:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 39 (Łagiewniki – Kępno) do parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości: Namysłów, Rogalice, Lubsza, Brzeg (razem z mostem na rzece Odrze),

- budowę obwodnic miejscowości: Kolnica, Nowa Wieś Mała, Stary Grodków, Skoroszyce o parametrach technicznych klasy G w ciągu drogi wojewódzkiej nr 401 (Brzeg – Pakośćawice) na odcinku węzeł „Brzeg” – Pakośćawice,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 411 (Nysa – Głuchołazy) do parametrów technicznych klasy G;
- 3) wzmocnienie powiązania w relacji Opole – Prudnik/granica państwa, poprzez:
- dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 414 (Opole – Lubrza) do parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Winów – Górki – Chrzęszczyce – Złotniki, Prószków, Przysiecz, „Aleja Lipowa” (pomiędzy Białą i Lubrzą) – gdzie priorytetowym zadaniem jest budowa obwodnicy „Alej Lipowej”,
 - dostosowanie drogi krajowej nr 41 (Nysa – granica państwa) na odcinku Prudnik – granica państwa do parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnicy miejscowości Prudnik (III etap) i Trzebina – gdzie priorytetowym zadaniem jest realizacja obwodnicy Prudnika;
- 4) wzmocnienie powiązania w relacji Namysłów – Opole – Kędzierzyn-Koźle, poprzez:
- dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 454 (Opole – Namysłów) do pełnych parametrów klasy G wraz z budową obwodnic miejscowości: Dobrzeń Mały – Dobrzeń Wielki, Kup, Zieleniec, Pokój – gdzie priorytetowym zadaniem jest budowa obwodnicy Dobrzeń Mały – Dobrzeń Wielki,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 423 (Opole – Kędzierzyn-Koźle) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Grotowice, Przywory, Chorula – Malnia, Krapkowice, Obrowiec, Krępną, Rozwadza, Zdieszowice, Januszkowice, Kędzierzyn-Koźle (wraz z mostem na Kanale Gliwickim i wiaduktem pod pierwszorzędną linią kolejową nr 137);
- 5) wzmocnienie powiązania w relacji Olesno – Dobrodzień – Zawadzkie – Strzelce Opolskie – Kędzierzyn-Koźle, poprzez:
- dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 901 (Olesno – Gliwice) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Dobrodzień, Zawadzkie – Żędownice – Kielcza,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 426 (Zawadzkie – Kędzierzyn-Koźle) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Strzelce Opolskie, Jemielnica, Piotrówka, Wierchlesie.

Usprawnienie komunikacji drogowej w Aglomeracji Opolskiej

Funkcjonowanie i rozwój Aglomeracji Opolskiej w sposób istotny warunkowane jest sprawnością drogowego układu transportowego. Zewnętrzna dostępność komunikacyjna Aglomeracji oparta na promieniście rozchodzącej się sieci drogowej od jej rdzenia do peryferyjnych części regionu jest lepsza niż jej dostępność wewnętrzna.

Nie bez znaczenia pozostaje kwestia potrzeby minimalizacji negatywnych skutków wzmożonego ruchu pojazdów, tj. hałasu i zanieczyszczeń środowiska. Priorytetem dla działań służących usprawnieniu transportu drogowego w obszarze AO jest wzmocnienie roli transportu publicznego – dotychczas niedostosowanego do potrzeb mieszkańców oraz wyprowadzenie uciążliwego ruchu tranzytowego z obszaru miasta Opola, poprzez budowę zamkniętego pierścienia obwodnic, wraz z usprawnieniem ruchu na trasach wylotowych. Rozwiązanie to pozwoli na poprawę standardu funkcjonowania komunikacji drogowej wewnątrz miasta oraz powiązań z krajową i międzynarodową siecią drogową.

Dla osiągnięcia powyższego celu, postuluje się:

- 1) rozbudowę systemu obwodowego miasta Opola w powiązaniu z promienistym układem tras dojazdowych do miasta w celu ograniczenia ruchu przelotowego w centrum i śródmieściu Opola, poprzez:
 - budowę Obwodnicy Południowej (Piastowskiej) miasta Opola od ul. Strzeleckiej do Obwodnicy Północnej, przebiegającej w okolicy ul. Niemodlińskiej i Krapkowickiej,
 - budowę obwodnicy wschodniej miasta Opola wraz z mostem na rzece Odrze na wysokości Groszowic,

- budowę drugiej jezdni Obwodnicy Północnej miasta Opola w ciągu dróg krajowych nr 46 (Kłodzko – Szczekociny) i nr 94 (Krzywa – Balice),
 - budowę nowych przepraw mostowych przez rzekę Odrę, w tym w ciągu projektowanej obwodnicy Piastowskiej i obwodnicy wschodniej;
- 2) usprawnienie funkcjonowania połączeń drogowych między Opolem i głównymi ośrodkami sieci osadniczej oraz autostradą A4, poprzez:
- budowę nowego węzła autostradowego pomiędzy węzłami Opole Zachód (Prądy) i Opole Południe (Dąbrówka) i jego powiązanie z obwodnicą południową Opola;
 - przebudowę drogi krajowej nr 45 do parametrów drogi klasy GP (należy rozważyć zasadność budowy drogi o przekroju dwujezdniowym) na odcinkach:
 - Obwodnica Północna Miasta Opola – Zawada wraz z budową obwodnic Grotowic (m. Opole) i Zawady,
 - Obwodnica Południowa „Piastowska” – węzeł „Opole Południe” (Dąbrówka) z ominięciem terenów zainwestowanych;
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 454 na odcinku Obwodnica Północna Miasta Opola – Dobrzeń Wielki do parametrów drogi klasy G wraz z budową obwodnicy Dobrzeń Wielkiego,
 - budowę obwodnicy miejscowości Malnia i Chorula w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423 (Opole – Kędzierzyn-Koźle),
 - budowę obwodnicy Krapkowic wraz z przebudową mostu kolejowego przez rzekę Odrę na most drogowy ze ścieżką rowerową i ciągiem pieszym,
 - budowę obwodnicy Gogolina – Kartubca;
- 3) usprawnienie ruchu wewnątrz Aglomeracji Opolskiej, poprzez:
- przebudowę drogi wojewódzkiej nr 415 (Zimnice – Krapkowice) do pełnych parametrów klasy G,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 429 (Wawelno – Prószków – droga nr 45) do pełnych parametrów klasy G,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 435 (Opole – Prądy – droga nr 46) do pełnych parametrów klasy G,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 458 (Obórki – Popielów), wraz z budową obwodnic miejscowości Michałów i Jankowice Wlk.,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 459 (Opole – Skorogoszcz) do pełnych parametrów klasy G,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 461 (Kup – Jełowa) do pełnych parametrów klasy G,
- 4) usprawnienie ruchu wewnątrz miasta Opola wraz z poprawą funkcjonowania transportu zbiorowego, poprzez:
- przebudowę ul. Niemodlińskiej na odcinku od ul. Wrocławskiej do granicy miasta Opola,
 - budowę Trasy Średnicowej przebiegającej wzdłuż torów kolejowych, od ul. Korfantego do ul. Prószkowskiej,
 - budowę trasy Kluczborskiej – odcinek od skrzyżowania ulicy Sosnkowskiego – Pużaka w Opolu do zbiegu z drogą nr 45 (Opole – Kluczbork),
 - dostosowanie infrastruktury transportowej w obrębie ulic Spychalskiego i Niemodlińskiej, do potrzeb transportu publicznego,
 - budowę buspasów na drogach najbardziej obciążonych komunikacją miejską, jak np. ul. Ozimska – Częstochowska i Niemodlińska,
 - budowę zintegrowanych centrów przesiadkowych na terenie Aglomeracji Opolskiej.

Wzmocnienie pozostałych powiązań wewnątrzregionalnych (między ośrodkiem wojewódzkim, ośrodkami subregionalnymi i powiatowymi)

- 1) Wzmocnienie powiązań wewnątrzregionalnych w obszarze południowo-wschodniej części województwa (miasta: Kędzierzyn-Koźle, Głubczyce, Strzelce Opolskie), poprzez postulowane:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 38 (Kędzierzyn-Koźle – granica państwa) do pełnych parametrów klasy GP, wraz z budową obwodnic miejscowości: Głubczyce, Grobniki i Pawłowiczki,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 408 (Kędzierzyn-Koźle – Gliwice) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Kędzierzyn-Koźle,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 416 (Krapkowice – Racibórz) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Żywocice, Głogówek, Tomice, Szonów, Klisino, Kietlice, Boguchwałów, Sucha Psina, Nowa Cerekiew, Kietrz,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 410 (Reńska Wieś – Brzeźce) do pełnych parametrów klasy G,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 417 (Laskowice – Racibórz) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Klisino, Dobroślawice, Maciowakrze,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 418 (droga krajowa nr 45 – Kędzierzyn-Koźle – droga nr 40) do pełnych parametrów klasy G,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 419 (Nowa Cerekiew – granica państwa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Nasiedle, Niekazanice, Branice, Nowa Cerekiew,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 420 (Kietrz – granica państwa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Dzierżysław, Pilszcz,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 421 (Szczyty – Nędza) do pełnych parametrów klasy G,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 422 (Błazejowice – Dziergowice) do pełnych parametrów klasy G,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 425 (Bierawa – Rudy) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Bierawa – Lubieszów – Dziergowice – Solarnia,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 427 (Zakrzów – Dzielnica) do pełnych parametrów klasy G.

Mając na uwadze fakt, że obszar powiatu głubczyckiego cechuje się najgorszą dostępnością komunikacyjną do ośrodka wojewódzkiego, należy przewidzieć działania mające na celu jej poprawę poprzez modernizację dróg regionalnych obsługujących ten obszar, w szczególności dróg wojewódzkich nr 416, 419 i 420.
- 2) Wzmocnienie powiązań wewnątrzregionalnych w obszarze południowo-zachodniej części województwa – na południe od autostrady A4 (miasta Nysa i Prudnik), poprzez postulowane:
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 382 (Stanowice – granica państwa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową północno-wschodniej obwodnicy Paczkowa,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 378 (Biedzychów – Grodków) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Gnojna, Zielonkowie,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 385 (Jaczowice – granica państwa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Kopice, Wierzbna,
 - budowę obwodnicy miejscowości Przeczów w ciągu drogi wojewódzkiej nr 396 (Bierutów – Strzelin),
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 405 (Niemodlin – Korfantów) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Tułowice,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 406 (Nysa – Włostowa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Wierzbie,

- dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 407 (Nysa – Łącznik) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Rynarcice, Kuropas, Korfantów, Stara Jamka, Łącznik;
- 3) Wzmocnienie powiązań wewnątrzregionalnych w obszarze północno-zachodniej części województwa – na północ od autostrady A4 (miasta Brzeg i Namysłów), poprzez postulowane:
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 401 (Brzeg – Pakosławice) na odcinku Brzeg – węzeł „Przylesie” do pełnych parametrów technicznych klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Krzyżowice, Obórki, Przylesie,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 457 (Brzeg – Dobrzeń Wielki) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Pisarzowice, Kościerzycy, Popielów – Stare Siołkowice – Chróścice, Dobrzeń Wielki,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 462 (Stobrowa – Krzyżowice) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Olszanka, Janów;
- 4) Wzmocnienie powiązań wewnątrzregionalnych w obszarze północno-wschodniej części województwa (miasta Kluczbork i Olesno), poprzez postulowane:
 - dostosowanie drogi krajowej nr 43 (Wieluń – Częstochowa) do pełnych parametrów technicznych klasy GP, wraz budową obwodnic miejscowości: Rudniki, Jaworzno,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 463 (Bierdzany – Zawadzkie) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości: Bierdzany, Ligota Turawska, Kadłub Turawski, Dylaki,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 487 (Byczyna – Olesno) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnic miejscowości Byczyna i Olesno,
 - dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 494 (Bierdzany – Częstochowa) do pełnych parametrów klasy G, wraz z budową obwodnicy miejscowości Chudoba – Wędrynia.

Wzmocnienie powiązań poprzecznych w dolinie Odry

W układzie komunikacji drogowej ważnym celem, którego realizacja wpłynie na ogólną poprawę funkcjonowania układu drogowego regionu, jest budowa nowych drogowych przepraw mostowych, które znacznie usprawnią połączenia w ciągach dróg o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym. Rzeka Odra stanowi istotną barierę komunikacyjną w obszarze województwa opolskiego, a ilość przepraw mostowych przez rzekę jest niewystarczająca. Często istniejące przeprawy mostowe zlokalizowane są w centrach miast obsługując jednocześnie ruch lokalny i tranzytowy, w wyniku czego wzrasta jego natężenie, kumulując negatywne oddziaływanie na środowisko i mieszkańców.

Dla usprawnienia powiązań poprzecznych w dolinie Odry konieczna jest budowa obiektów mostowych w ciągach planowanych obwodnic Brzegu, Opola (Obwodnica Piastowska i Obwodnica Wschodnia) i Krapkowic oraz drogi miejskiej w Kędzierzynie-Koźlu w dzielnicy Rogi.

Rys. 19. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa

Oznaczenia ogólne

- OPOLE** siedziby województw
- Brzeg** siedziby powiatów
- Wolczyn** miasta inne
- granica państwa
- granice województwa
- granice powiatów
- granice gmin i miast
- rzeki
- zbiorniki wodne
- Sieć drogowa**
- węzeł rangi krajowej
 - główne węzły regionalne
 - główne węzły ponadlokalne
 - węzły autostradowe

docelowy przebieg dróg:

- autostrady
- drogi ekspresowe
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- planowane drogi ekspresowe/krajowe/wojewódzkie/miejskie drogi obwodowe*
- planowana droga ekspresowa S46 o nieustalonym przebiegu

Sieć kolejowa

- o znaczeniu międzynarodowym:
 - AGC - transport pasażerski
 - AGTC - transport towarowy
- o znaczeniu krajowym
 - pozostałe linie kolejowe
 - linie kolejowe przewidziane do rewitalizacji

- linie kolejowe międzynarodowe /krajowe/pozostałe planowane do modernizacji

Komunikacja lotnicza

- lądowisko stałe
- lądowisko stałe z bazą LPR

Żegluga śródlądowa

- porty
- Odrzańska Droga Wodna
- planowany kanał żeglowny (warianty)

Główne elementy systemu przyrodniczego

- obszary chronione

* w przypadku istnienia kilku wariantów przebiegu dróg wybrano jeden dla zwiększenia czytelności mapy

Źródło: Opracowanie własne.

9.2.2. Rozwój transportu kolejowego

Rozwój transportu kolejowego jest koniecznym warunkiem dla poprawy dostępności terytorialnej województwa opolskiego, tak w układzie zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Nie mniej istotne jest także zmniejszenie kosztów zewnętrznych transportu, w tym środowiskowych, dzięki przeniesieniu części pracy przewozowej z transportu drogowego na tańszy transport kolejowy.

Aby było to możliwe, niezbędne jest zmodernizowanie istniejącego układu linii kolejowych i towarzyszącej infrastruktury kolejowej, a także rewitalizacja / modernizacja linii wyłączonych z użytkowania.

Przyjmuje się, że docelowy układ kolejowy powinien funkcjonować w oparciu o spójną i efektywną sieć powiązań, w tym: magistralnych, znaczenia państwowego i miejscowego.

Najważniejsze kierunki działań wiążą się z:

- zakończeniem modernizacji linii kolejowych sieci TEN-T Bałtyk – Adriatyk,
- rozbudową połączenia Opola z Warszawą na odcinku Opole – Lubliniec,
- usprawnieniem połączeń kolejowych między Opolem a ośrodkami subregionalnymi, tj. Kluczborkiem i Nysą,
- usprawnienie połączeń kolejowych w północnej i południowej części województwa,
- rewitalizacją / modernizacją odcinków linii kolejowych wyłączonych z ruchu w celu wzmocnienia transportu publicznego i walorów turystyczno-krajobrazowych regionu.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom ruchu komunikacyjnego oraz sprawności funkcjonowania zarówno przewozów kolejowych jak i ruchu kołowo-pieszego w rejonie skrzyżowań linii kolejowych znaczenia międzynarodowego i krajowego z drogami publicznymi należy sukcesywnie dostosowywać je do warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. Dz.U. z 2015 r., poz. 1744), w pierwszej kolejności przystąpić do realizacji wielopoziomowych skrzyżowań w miejscowościach:

- Gogolin (w ciągu ul. Krapkowickiej),
- Opole (w ciągu ul. G. Morcinka),
- Opole (w ciągu Al. Przyjaźni),
- Kluczbork (w ciągu ul. Opolskiej),
- Zdieszowice (w ciągu ul. Góra Św. Anny),
- Kędzierzyn-Koźle (w ciągu ul. Pawła Stalmacha).

Zakończenie modernizacji linii kolejowych sieci TEN-T wchodzących w skład III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego

Priorytetem polityki transportowej państwa jest modernizacja linii kolejowych przebiegających w paneuropejskich korytarzach transportowych i objętych umowami europejskimi „AGC” o głównych międzynarodowych liniach kolejowych i „AGTC” o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących. W województwie opolskim liniami planowanymi do modernizacji, które wchodziły w skład III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego są:

- magistralna linia kolejowa nr 136 relacji Opole Groszowice – Kędzierzyn-Koźle, będąca fragmentem międzynarodowych tras kolejowych E 30 i C-E 59 – objęta umową „AGC”. Dodatkowo postuluje się odbudowę łącznika relacji Gogolin – Krapkowice w celu stworzenia w przyszłości połączenia Opole – Krapkowice,
- magistralna linia kolejowa nr 137 relacji Katowice – Legnica na odcinku Kędzierzyn- Koźle – Sławęcice – Katowice, będąca fragmentem międzynarodowej trasy kolejowej E 30 – objęta umową „AGC”,
- magistralna linia kolejowa nr 151 relacji Kędzierzyn-Koźle – Chatupki, będąca fragmentem międzynarodowych tras kolejowych C-E 59 – objęta umową „AGC”,
- pierwszorzędna linia kolejowa nr 277 relacji Opole – Jelcz – Wrocław będąca, fragmentem międzynarodowych tras kolejowych C 30 i C 59 – objęta umową „AGTC”.

Dla linii objętych umową AGC przewiduje się uzyskanie prędkości do 160 km/h dla pociągów pasażerskich, natomiast umowa AGTC określa prędkość dla pociągów towarowych do 120 km/h.

Rozbudowa połączenia Opola z Warszawą na odcinku Opole – Lubliniec

W 2014 r. została zrealizowana rewitalizacja pierwszorzędnych linii kolejowych nr 144 relacji Tarnowskie Góry – Opole Główne na odcinku Opole – Fosowskie i nr 61 Kielce – Fosowskie, do parametrów technicznych pozwalających na uzyskanie prędkości przejazdu co najmniej 140 km/h dla pociągów pasażerskich. Ponieważ linie kolejowe nr 144 i 61 są liniami jednotorowymi ich przepustowość i obciążenie ruchem kolejowym są znacznie ograniczone, docelowo wskazuje się potrzebę budowy drugiego toru, w celu zapewnienia wydajniejszej obsługi połączenia kolejowego na kierunku Wrocław – Opole – Częstochowa – Warszawa oraz w relacjach wewnątrzregionalnych.

Usprawnienie połączeń kolejowych między Opolem a ośrodkami subregionalnymi, tj. Kluczborkiem, Namysłowem i Nysą

Dla usprawnienia połączenia kolejowego Opola z:

1) Kluczborkiem i Namysłowem, planuje się modernizację/rewitalizację:

- drugorzędnej linii kolejowej nr 293 relacji Jełowa – Kluczbork,
- linii kolejowej znaczenia miejscowego nr 301 relacji Opole – Namysłów.

2) Nysą, planuje się rewitalizację drugorzędnej linii kolejowej nr 287 relacji Opole Zachodnie – Nysa,

Usprawnienie połączeń kolejowych w północnej i południowej części województwa

W północnej części województwa opolskiego planuje się rewitalizację pierwszorzędnych linii kolejowych:

- nr 143 relacji Kalety – Wrocław na odcinku Kluczbork – Namysłów – Oleśnica (Wrocław),
- nr 181 relacji Herby Nowe – Wieluń – Kępno,

do uzyskania parametrów technicznych pozwalających do uzyskania prędkości przejazdu co najmniej 120 km/h dla pociągów osobowych i 80 km/h dla pociągów towarowych. Realizacja tych inwestycji w połączeniu z już zrewitalizowanymi liniami nr 143 na odcinku Kalety – Kluczbork oraz nr 272 relacji Kluczbork – Poznań, znacznie usprawnią połączenia północnej części województwa ze stolicami województw sąsiednich, tj. z Wrocławiem, Poznaniem i Katowicami.

Dla usprawnienia komunikacji kolejowej w południowej części regionu planuje się modernizację/rewitalizację do przywrócenia ich pierwotnych parametrów technicznych:

- pierwszorzędnej linii kolejowej nr 137 relacji Katowice – Legnica na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Kamieniec Żąbkowicki /zwanej Magistralą Podsudecką/ z możliwością elektryfikacji,
- drugorzędnej linii kolejowej nr 288 relacji Nysa – Brzeg,
- linii kolejowych nr 153, 199, 681, 682 i 872 na odcinku Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle,
- linii kolejowej znaczenia miejscowego nr 297 Nowy Świątów – Głuchołazy Miasto,
- linii kolejowej znaczenia miejscowego nr 333 relacji Głuchołazy – Pokrzywna – granica państwa,
- linii kolejowej znaczenia miejscowego nr 343 relacji Głuchołazy – granica państwa – Mikulovice (Republika Czeska).

Rekomenduje się utrzymanie w dokumentach planistycznych na poziomie lokalnym (suikzp, mpzp) terenów kolejowych wraz z infrastrukturą na poniższych liniach kolejowych, w celu możliwości ich rewitalizacji dla reaktywacji transportu kolejowego, m.in. dla prowadzenia przewozów towarowych lub turystycznych, tj. na:

- pierwszorzędnej linii kolejowej nr 175 relacji Kłodnica – Strzelce Opolskie – Fosowskie – Kluczbork,
- drugorzędnej linii kolejowej nr 177 relacji Racibórz – Baborów – Głubczyce,
- drugorzędnej linii kolejowej nr 294 relacji Głubczyce – Racławice Śląskie,
- linii kolejowej znaczenia miejscowego nr 329 na odcinku Niemodlin – Szydłów.

9.2.3. Rozwój Opolskiego Węzła Transportowego

Przez rozwój Opolskiego Węzła Transportowego rozumie się przyjęcie rozwiązań wspomagających i usprawniających powiązanie i funkcjonowanie różnych systemów komunikacji w obszarze Aglomeracji Opolskiej oraz minimalizujących negatywne skutki wzmożonego ruchu pojazdów, jak hałas i zanieczyszczenie środowiska. Polityka będzie realizowana poprzez:

- 1) rozbudowę systemu obwodowego miasta Opola w powiązaniu z promienistym układem tras dojazdowych do miasta w celu ograniczenia ruchu przelotowego w centrum i śródmieściu Opola, poprzez:
 - budowę Obwodnicy Południowej (Piastowskiej) miasta Opola,
 - budowę Obwodnicy Wschodniej miasta Opola,
 - rozbudowę Obwodnicy Północnej miasta Opola o drugą jezdnię,
 - przebudowę drogi krajowej nr 46 na odcinku Obwodnica Północna miasta Opola – węzeł autostradowy „Opole-Zachód” do parametrów drogi klasy GP o przekroju dwujezdniowym,
 - przebudowę drogi krajowej nr 45 na odcinkach Obwodnica Północna Miasta Opola – Zawada i Obwodnica Południowa (Piastowska) – węzeł autostradowy „Opole-Południe” do parametrów drogi klasy GP o przekroju dwujezdniowym, z ominięciem terenów zainwestowanych,
 - przebudowę drogi wojewódzkiej nr 454 na odcinku Obwodnica Północna Miasta Opola – Dobrzeń Wielki do parametrów drogi klasy G, z ominięciem terenów zainwestowanych.
- 2) budowę nowych przepraw mostowych przez rzekę Odrę (w ciągu projektowanej obwodnicy Piastowskiej i obwodnicy wschodniej),
- 3) modernizację istniejących ciągów drogowych i obiektów mostowych w granicach Aglomeracji Opolskiej, w celu dostosowania ich do prognozowanego obciążenia ruchem,
- 4) modernizację i rozwój transportu zbiorowego w oparciu o układ drogowy (komunikacja autobusowa) i układ kolejowy (transport szynowy) wraz z budową węzłów przesiadkowych,
- 5) budowę systemu zarządzania ruchem,
- 6) rozwój transportu rowerowego poprzez rozbudowę systemu dróg rowerowych w powiązaniu z węzłami przesiadkowymi komunikacji publicznej.

9.2.4. Rozwój transportu wodnego

Przepływająca przez województwo opolskie rzeka Odra wraz z Kanałem Gliwickim i Kanałem Kędzierzyńskim stanowi fragment Odrzańskiej Drogi Wodnej – najlepiej zagospodarowanego szlaku żeglugi śródlądowej w Polsce.

Obecnie na szczeblu krajowym, w horyzoncie 2030 r. zakłada się modernizację Odrzańskiej Drogi Wodnej na całym jej odcinku do parametrów jedynie III klasy, z zachowaniem istniejących w dolnym biegu, odcinków klas IV i wyższych. Jednakże III klasa dla drogi wodnej nie zapewni możliwości jej pełnego rozwoju oraz z góry ograniczy możliwości transportu towarów w relacjach międzynarodowych. Rozwój transportu wodnego jest głównie uzależniony od inwestycji poza obszarem województwa opolskiego w zakresie użegłownienia rzeki Odry w jej dolnym i środkowym biegu. Głównym ograniczeniem transportu wodnego na Odrze jest obecnie długość sezonu żeglugowego, zależna od warunków klimatycznych (zbyt niski stan wody uniemożliwiający osiągnięcie głębokości tranzytowej dla jednostek pływających) – przez co traci on swoją konkurencyjność względem innych środków transportu. Dodatkowo szerokość toru wodnego, parametry stopni wodnych i wielkość prześwitów między przęsłami mostów oraz pod mostami, jak np.:

- zbyt wąskie przęsło żeglugowe mostu drogowego w Krapkowicach – o szerokości 25 metrów (o 15 metrów mniej niż wymagają tego parametry drogi wodnej klasy III),
- zbyt mały prześwit poziomy nad lustrem wody pod mostem kolejowym w Opolu – 3,84 metra wysokości (brakuje 16 cm),
- zbyt mały prześwit poziomy nad lustrem wody pod mostem drogowym w Opolu (Most Piastowski) – 3,70 metra wysokości (brakuje 30 cm),

ograniczają rozmiary, zanurzenie i ładowność jednostek pływających, w tym wykorzystanie ODW dla transportu kontenerów – powszechnego w krajach Europy Zachodniej.

W zakresie modernizacji opolskiego odcinka ODW do parametrów III klasy, planuje się:

1) przebudowę stopni wodnych:

- Ujście Nysy, Wróblin, Zwanowice i Januszkowice (planowana przebudowa w latach 2016-2021).
- Krępna, Groszowice, Dobrzeń (planowana przebudowa w latach 2016-2020).

W dalszej kolejności planuje się przebudowę jazów sektorowych na jazy klapowe na stopniach wodnych: Krapkowice, Kąty, Zawada i Brzeg;

2) modernizację śluz na stopniach wodnych:

- Januszkowice, Krapkowice, Opole (planowana przebudowa w latach 2016-2020 do parametrów III klasy drogi wodnej),
- Kłodnica, Sławęcice, Nowa Wieś na Kanale Gliwickim (planowana przebudowa do parametrów III klasy drogi wodnej do roku 2021).

W dalszej kolejności planowana jest przebudowa śluz: Wróblin, Krępa, Groszowice, Zawada, Kąty i Zwanowice.

Natomiast dla uzyskania parametrów drogi wodnej IV klasy, o szerokości szlaku żeglugowego – 40 m, głębokości – 2,8 m oraz szerokości i długości śluz – 12 m i 120 m, w obszarze województwa opolskiego konieczne byłoby przeprowadzenie szeregu dodatkowych inwestycji. Począwszy od przebudowy zdecydowanej większości istniejących śluz do wymaganych parametrów wraz z budową nowych obiektów, poprzez przebudowę koryta rzecznego w celu pogłębienia i dostosowania promienia łuków do wymaganych 650 m, a skończywszy na przebudowie obiektów mostowych, których niski prześwit poniżej 5,25 m nie spełnia wymogów stawianych IV klasie drogi wodnej.

Dodatkowo dla zapewnienia alimentacji wody dla ODW (przy niskim stanie wód) konieczna jest zmiana funkcji zbiornika Racibórz z suchego na mokry.

Modernizacja obiektów obsługi transportu w celu dostosowania ich do możliwości transportu różnego rodzaju towarów, w tym wielkogabarytowych

Istniejące porty rzeczne w Kędzierzynie-Koźlu i Opolu są mocno zdekapitalizowane, co jest pochodną zaniku transportu na ODW. Zakładając wzrost znaczenia transportu wodnego w wyniku modernizacji ODW, obiekty te będą wymagać modernizacji infrastruktury transportowej i przeładunkowej oraz rozbudowy bazy magazynowo-składowej, w tym dostosowania do sprawnego obsługi przewozów kontenerowych i multimodalnych. Przebudowa obiektów portowych może być bazą dla powstania centrów logistycznych w ruchu towarów. Dla ich sprawnego funkcjonowania planuje się powiązanie ze sobą na terenie ww. portów transportu samochodowego, kolejowego i wodnego.

Dodatkowo w zakresie dalszego rozwoju transportu wodnego, planuje się:

- przekształcenie istniejącej przeładowni przemysłowej w Choruli na port gminny ze składowiskami i magazynami,
- budowę portu w Dobrzenu Małym, którego lokalizacja jest ściśle powiązana z istniejącą w sąsiedztwie Elektrownią „Opole”, do której drogą wodną miałby być dostarczany węgiel z Górnego Śląska,
- budowę portu rzecznego w rejonie wsi Pawłów (gm. Skarbimierz), którego realizacja pozwoli na powiązanie ze sobą wszystkich rodzajów transportu, tj. drogowego, kolejowego i wodnego w zachodniej części województwa,
- modernizację przeładowni przyzakładowej Metalchem, w celu usprawnienia przeładunku elementów wielkogabarytowych (instalacja nowych urządzeń, rozbudowa bazy magazynowo-składowej),

- modernizację przeładowni przyzakładowej Kędzierzyn-Azoty – stanowi przeładownię zakładową dla wywozu nawozów azotowych,
- przekształcenie nabrzeża przeładunkowego w Krapkowicach na przeładownię miejską,
- modernizację stoczni rzecznej w Kędzierzynie-Koźlu,
- modernizację warsztatów naprawczych w Januszkowicach i Dobrzenu.

Pełne wykorzystanie Odrzańskiej Drogi wymaga także modernizacji nabrzeży przeładunkowych, aby przystosować je do możliwości dokonania szybkiego przeładunku bez konieczności wykorzystania skomplikowanych urządzeń portowych (system RO-RO). Na terenie województwa opolskiego zlokalizowanych jest 11 nabrzeży przeładunkowych w następujących miejscowościach: Januszkowice, Krępa, Krapkowice, Rogów Opolski, Kąty, Opole, Wróblin, Dobrzeń, Zawada, Zwanowice i Brzeg, które obecnie są w złym stanie technicznym i posiadają niewielką nośność, co znacznie ogranicza ich wykorzystanie do masowych przeładunków.

Budowa kanału Odra – Dunaj

Rzeka Odra może stanowić transkontynentalne połączenie poprzez planowany kanał Odra – Dunaj pomiędzy Bałtykiem i Basenem Dunaju.

Budową kanału jest zainteresowanych wiele krajów z Europy środkowo-wschodniej, z czego najbardziej zaawansowana w pracach analityczno-projektowych jest Republika Czeska. Realizacja budowy tak dużej inwestycji jak kanał Odra – Dunaj jest uwarunkowana od pozytywnej decyzji instytucji unijnych, bez których akceptacji nie będzie możliwy jej montaż finansowy. Dlatego też wszystkie kraje zainteresowane budową kanału muszą ustalić wspólny front działań, w celu wprowadzenia tego zadania do listy inwestycji infrastrukturalnych finansowanych przez Unię Europejską.

Kanał będzie prowadził przez zbiornik Racibórz – dlatego też ważne jest aby był on zbiornikiem mokrym, a dalej wariantowo uregulowaną Odrą lub kanałem lateralnym do Kanału Kędzierzyńskiego i dalej Kanałem Gliwickim do Kędzierzyna-Koźla. Rozpatrywane są trzy warianty przebiegu kanału, tj.:

- wariant I - kombinowany,
- wariant II - rzeczny,
- wariant III - kanałowy.

Z uwagi na perspektywiczną możliwość połączenia śródlądowych dróg wodnych: górnej Odry i górnej Wiśły kanałem Śląskim, za najbardziej optymalne rozwiązanie uznaje się wariant III (kanałowy – w przedłużeniu kanału Kędzierzyńskiego).

9.2.5. Rozwój transportu zbiorowego poprzez integrację systemów transportowych

Postępująca urbanizacja i lawinowy wzrost ruchu samochodowego wymusza organizację w obszarze województwa opolskiego zintegrowanego systemu transportu publicznego. Powinien on charakteryzować się ścisłymi wzajemnymi relacjami pomiędzy komunikacją samochodową i kolejową w wymiarze regionalnym, miejskim i podmiejskim. Należy dążyć do zrównoważonego systemu transportu pasażerskiego z przewagą transportu publicznego, opartego w miarę możliwości na komunikacji kolejowej. Poprawnie zorganizowany transport publiczny w bardzo dużym stopniu poprawi dostępność mieszkańców województwa do głównych ośrodków administracyjnych i usługowych.

Dla organizacji zintegrowanego transportu publicznego kluczowe będzie:

- utworzenie węzłów przesiadkowych wraz z parkingami w głównych ośrodkach miejskich województwa, na bazie istniejących obiektów dworcowych, wiążących transport kolejowy i autobusowy w relacjach regionalnych i miejskich (w tym busy w relacjach podmiejskich),
- budowa systemu zarządzania ruchem,
- sukcesywna wymiana taboru,
- rozwój transportu rowerowego poprzez rozbudowę systemu dróg rowerowych w powiązaniu z węzłami przesiadkowymi i siecią parkingów park&ride,

- realizacja przedsięwzięć organizacyjnych integrujących systemy transportu zbiorowego, w tym:
 - wydzielenie głównych połączeń liniowych – układ linii komunikacyjnych regionalnych i aglomeracyjnych tworzących szkielet transportu publicznego,
 - opracowanie zintegrowanego rozkładu jazdy i wprowadzenie systemu „jednego biletu” w połączeniach regionalnych i w Aglomeracji Opolskiej,
 - zwiększenie częstotliwości i prędkości kursowania kolei regionalnej, oraz częstotliwości kursowania i standardu podróży w komunikacji miejskiej i podmiejskiej.

Realizacja powyższych działań zapewni integrację poszczególnych poziomów transportu publicznego (dalekobieżny, podmiejski/aglomeracyjny, lokalny).

9.2.6. Transport towarów i logistyka

Celem polityki jest wykorzystanie korzystnego położenia województwa opolskiego względem głównych tras komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym oraz lokalizacji dwóch dużych węzłów komunikacyjnych w Opolu i Kędzierzynie-Koźlu, gdzie krzyżują się główne szlaki transportowe. Powyższe uwarunkowania są korzystne dla rozwoju usług logistycznych i magazynowych. Rozwój logistyki będzie uzależniony od wielkości bazy magazynowej oraz od możliwości powiązania ze sobą różnych rodzajów transportu i jakości samej sieci transportowej. Zakłada się, że sukcesywnie znaczna część transportu towarów na dłuższych trasach będzie przeniesiona z dróg na tory. Polityka będzie realizowana poprzez:

- budowę centrów logistycznych w Opolu i Kędzierzynie-Koźlu,
- modernizację linii kolejowych dla zwiększenia roli transportu intermodalnego, a w szczególności bocznic i stacji przeładunkowych w celu usprawnienia przeładunku, w tym dostosowanie do załadunku TIR-ów,
- rozwój transportu towarów na rzece Odrze,
- modernizację obiektów portowych na rzece Odrze w celu poprawienia oferty bazy magazynowej i sprawniejszego powiązania jej z siecią kolejową.

9.3. Polityka kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska

Występujące na terenie województwa opolskiego zasoby naturalne podlegają eksploatacji, której wynikiem jest postępująca degradacja środowiska przyrodniczego, zanikanie różnorodności biologicznej, dewastacja krajobrazu, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, powierzchni ziemi, powietrza i stanu akustycznego.

Stan taki wywołuje potrzebę podejmowania zróżnicowanych działań, również w aspekcie przestrzennym, przywracających środowisku pożądane standardy jakościowe, rewitalizujących tereny o obniżonych walorach użytkowych, tworzących zintegrowany i spójny system przyrodniczy oraz efektywnie wykorzystujący posiadane zasoby naturalne dla dynamizacji i aktywizacji gospodarczej województwa.

Naczelną zasadą podejmowanych działań będzie zasada racjonalnej eksploatacji zasobów, oszczędności i efektywnego wykorzystania energii, zasada ochrony bioróżnorodności i spójności funkcjonalno-przestrzennej oraz zasada przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni.

Zapewnienie wysokiej jakości środowiska wymuszać będzie zmianę wzorców konsumpcji i zachowań społeczeństwa, również jego postępowania w przestrzeni, ukierunkowując je na rozwój oszczędnej, nowoczesnej, niskoemisyjnej i innowacyjnej gospodarki, a w konsekwencji poprawę stanu akustycznego i aero-sanitarnego powietrza, w tym działań antysmogowych.

Niska zasobność i jakość wód powierzchniowych oraz niemożność jej wielokierunkowego wykorzystania wymuszać będzie reorientację gospodarki wodnej i położenie nacisku na zlewniowy sposób gospodarowania i zarządzania wodami, zapewnienie dobrego stanu ilościowego i jakościowego wód. Posiadane zasoby kopalin, w szczególności surowców węglanowych, kamieni blocznych, piasków podsadzko-

wych i kruszyw, stanowią istotny potencjał dla dynamicznego rozwoju budownictwa i przemysłów, bazujących na surowcach mineralnych. Zróznicowany biologicznie, zintegrowany przestrzennie zasób przyrodniczy, funkcjonujący w spójnym z otoczeniem systemie, zapewnia warunki dla względnej równowagi społeczeństwa i gospodarki.

Postępujące procesy rozlewania się miast, fragmentacja przestrzeni, zaśmiecanie wizualne i ingerowania w otaczający krajobraz, w wielu przypadkach naruszają harmonię krajobrazów otwartych, cennych i kluczowych dla tożsamości regionu i najbliższego otoczenia.

Działania ochronne i kształtujące nasze otoczenie, w połączeniu z efektywnością wykorzystania zasobów, potencjałów i innowacji składać się będzie na wzrastającą przyjazność środowiska życia.

W związku z zidentyfikowanym stanem, predyspozycjami i uwarunkowaniami rozwojowymi, głównym celem polityki przestrzennej jest stworzenie struktur przestrzennych zapewniających optymalną ochronę i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, jego różnorodności biologicznej i krajobrazowej, efektywne wykorzystanie zasobów i potencjałów naturalnych oraz poprawę jakości środowiska życia człowieka, stwarzając warunki dla rozwoju konkurencyjnej, efektywnej i innowacyjnej gospodarki.

Działania polityki kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska ukierunkowują działania przestrzenne na:

- 1) ochronę, wzmocnienie i uspojnianie systemu przyrodniczego województwa;
- 2) racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi;
- 3) poprawę stanu środowiska,
- 4) niskoemisyjną i efektywną gospodarkę,
- 5) ochronę cennych krajobrazów.

Wpływ na podniesienie jakości środowiska mieć będą również działania związane z realizacją pozostałych polityk przestrzennych, w szczególności w zakresie poprawy dostępności transportowej, rozwoju infrastruktury technicznej, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, kształtowania atrakcyjności turystycznej i wzmocnienia odporności na zagrożenia naturalne.

Istotne dla realizacji polityki będzie zachowanie zgodności planowanych działań z wiodącą funkcją obszarów:

- 1) gospodarki rolnej i leśnej;
- 2) przyrodniczą;
- 3) środowiskowo-zasobową;
- 4) koncentracji działalności gospodarczej;
- 5) koncentracji mieszkalnictwa i obsługi mieszkańców;
- 6) rozwoju powiązań komunikacyjnych.

Dopuszczenie w wymienionych wyżej obszarach lokalizacji innych funkcji niż wiodące powinno być możliwe jedynie w sytuacji, gdy nie będzie wywoływać kolizji funkcjonalnych i skutków środowisko-krajobrazowych.

Tabela 14. Zasady prowadzenia polityki kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Zintegrowana ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych.	Kompleksowa ochrona obszarów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych zgodnie z obowiązującymi planami ochrony i planami zadań ochronnych oraz aktami prawa miejscowego.
2.	Zachowanie walorów i cech obszarów posiadających wysoki potencjał przyrodniczo-krajobrazowy.	Wyznaczenie obszarów o wysokich walorach i obejmowanie ochroną (lub poszerzanie) obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. Wyznaczenie obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym, zwiększających bioróżnorodność obszarów rolnych i leśnych (HNV, HCVF) oraz terenów otwartych (ochrona siedlisk i gatunków <i>in situ</i> i <i>ex situ</i>).

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
3.	Integralność i spójność przestrzen- na obszarów chronionych oraz przeciwdziałanie fragmentacji przy- rody.	Wyznaczenie i kształtowanie korytarzy ekologicznych i zielonych pier- ścieni, zapewniających integralność wewnątrz regionalną obszarów chronionych (węzłowych) oraz spójność z krajowym systemem obsza- rów chronionych. Dążenie do przywracania funkcjonalności przyrodniczej zdegradowa- nym ekosystemom przywodnym oraz zapobieganie i odtwarzanie przerwanej ciągłości funkcjonalno-przestrzennej przez inwestycje li- niowe i tereny zurbanizowane.
4.	Gospodarowanie wodą w układach zlewniowych, z uwzględnieniem potrzeb ekosystemów od wód za- leżnych.	Realizacja funkcji użytkowych i rozdysponowanie zasobów wód po- wierzchniowych i podziemnych na podstawie bilansu wodno- gospodarczego zlewni. Ochrona planistyczna zlewni wód powierzchniowych i zbiorników wód podziemnych wraz z obszarami ich zasilania.
5.	Priorytet przeznaczenia wód dla celów komunalnych i przemysłów wymagających czystej wody.	Selektywne przeznaczenie wód dla celów użytkowych z preferencją dla zaopatrzenia w wodę pitną i dla celów przemysłowych.
6.	Poprawa dostępu do wód po- wierzchniowych i podziemnych i przeciwdziałanie zmianom klima- tu.	Wyznaczenie obszarów podejmowania działań inwestycyjnych, zwięk- szających retencję naturalną i sztuczną i innych form powierzchniowej retencji, ograniczających niedobory wody i łagodzenie skutków zmian klimatycznych.
7.	Ochrona planistyczna udokumen- towanych złóż kopalin.	Uwidocznienie obszarów udokumentowanych złóż kopalin, w tym w szczególności ważnych dla gospodarki państwa i regionu w dokumentach planistycznych na poziomie regionalnym i lokalnym. Uwidocznienie obszarów potencjalnego występowania złóż kopalin użytecznych.
8.	Prowadzenie racjonalnej eksploata- cji surowców mineralnych.	Oszczędna i kompleksowa eksploatacja złóż kopalin, uwzględniająca ekonomikę przedsięwzięcia, koszty środowiskowe eksploatacji i rekul- tywacji terenu oraz pełnione funkcje przyrodnicze.
9.	Ochrona i wykorzystanie wód mine- ralnych i leczniczych.	Wskazanie obszarów potencjalnego wykorzystania wód mineralnych i termalnych.
10.	Ograniczanie przeznaczenia gleb o wysokich wartościach produkcyj- nych na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz adekwatne- go wykorzystania potencjału gleb.	Wskazanie obszarów o najwyższych użytkowych potencjałach rolni- czej przestrzeni produkcyjnej. Ograniczenie przeznaczenie gruntów klas bonitacyjnych I-III i najwyższych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem na cele inwestycyjne. Zapewnienie zgodności docelowego sposobu użytkowania gleb i kie- runków produkcji do istniejącej struktury i potencjału gleb.
11.	Optymalizacja funkcjonalna gleb.	Określenie terenów i realizacja działań inwestycyjnych przeciwdział- ających zjawisku suszy rolniczej, regulacji stosunków powietrzno- wodnych, erozji wodnej i wietrznej gleb (fitomelioracje, pasy prze- ciwwiatrowe, zakrzaczenia i zadrzewienia śródpolne). Wskazanie obszarów predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekolo- gicznego.
12.	Przywracanie wartości użytkowych terenów zdegradowanych i zdewa- stowanych.	Wskazanie obszarów realizacji działań rewitalizacyjnych na terenach zdeastowanych i zdegradowanych (tereny zurbanizowane, powoj- skowe i pokolejowe). Wskazanie terenów wymagających prowadzenia rekultywacji na tere- nach po eksploatacji surowców mineralnych, w tym wymagających odtworzenia funkcji przyrodniczych. Przywracanie lub odtwarzanie terenów wodno-błotnych w obszarach leśnych.
13.	Ochrona różnorodności biologicznej w lasach.	Wskazanie terenów nagromadzenia wartości przyrodniczych (siedli- ska, stanowiska gatunków) wymagających ochrony. Zalesianie gruntów rolnych zgodnie z krajowym i wojewódzkim pla-

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
		nem zwiększania lesistości w gminach. Dostosowanie struktury drzewostanów do lokalnych warunków siedliskowych.
14.	Kompleksowe przywracanie wysokiej jakości użytkowej wód powierzchniowych i podziemnych, w tym dla celów pitnych, turystyki i rekreacji.	Określenie działań ochronnych przywracających jakość wód w obrębie funkcjonujących aglomeracji wodno-kanalizacyjnych. Wyznaczenie stref ochrony ujęć wodnych i ich zasad użytkowania. Wyznaczenie obszarów prowadzenia zintegrowanych działań ochronnych dla zapewnienia dobrego stanu użytkowego wód (zbiorniki wód podziemnych, zlewnie sanitacyjne zbiorników śródlądowych).
15.	Unikanie i minimalizowanie zanieczyszczeń przemysłowo-komunikacyjnych.	Wskazanie obszarów realizacji programów ochrony powietrza, ograniczenia emisji, w tym niskiej emisji zanieczyszczeń, poprawy stanu jakości powietrza i działań antysmogowych. Wskazanie obszarów przebudowy układu komunikacyjnego oraz zmiany struktury komunikacyjnej w ośrodkach miejskich i wiejskich. Wskazanie obszarów/korytarzy infrastruktury transportowej i technicznej, wymagających ograniczenia naruszeń walorów wizualnych i krajobrazowych otoczenia.
16.	Ograniczanie zanieczyszczeń u źródła wytwarzania.	Wskazanie obszarów i wdrażanie rozwiązań modernizujących procesy technologiczne i wytwarzanie energii.
17.	Wysoka efektywność energetyczna, niskoemisyjność gospodarki i inteligentne zarządzanie.	Wskazanie obszarów modernizacji i rozbudowy głównych źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej dla celów komunalnych i przemysłowych. Wskazanie obszarów modernizacji i rozwoju innowacyjnych technologii niskoemisyjnych, w tym spełniających kryteria najlepszych dostępnych technologii BAT, w sektorze przemysłowym. Zwiększenie efektywności wykorzystania i inteligentnego zarządzania energią w budownictwie, sektorze komunalnym i przemyśle.
18.	Zwiększanie udziału OZE w sektorze gospodarczym i komunalnym.	Rozwój odnawialnych źródeł energii z wykorzystaniem dla potrzeb indywidualnych (energetyka prosumencka) i zbiorowych, w szczególności energii z biomasy, wiatru, wody, ciepła ziemskiego i słońca. Określenie obszarów o niskiej kolizyjności przestrzennej dla rozwoju energetyki wiatrowej.
19.	Ograniczanie uciążliwości akustycznej i minimalizacja konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.	Wskazanie obszarów obniżenia hałasu komunikacyjnego i przebudowy układu komunikacyjnego wewnątrz głównych ośrodków miejskich i wiejskich. Wskazanie obszarów poprawy klimatu akustycznego drogowego i kolejowego na terenach narażonych położonych poza aglomeracjami.
20.	Zmiana wzorców zachowań w komunikacji.	Wskazanie obszarów rozwoju/modernizacji transportu publicznego. Promowanie i rozwój alternatywnych rodzajów transportu oraz integracji systemów komunikacyjnych.
21.	Zachowanie i odnowa walorów i cech krajobrazów o szczególnej tożsamości dla regionu.	Wskazanie obszarów szczególnie ważnych dla zachowania tożsamości regionu, w tym krajobrazów cennych i kluczowych dla województwa.
22.	Ochrona fizjonomii krajobrazu i przeciwdziałanie fragmentacji (w tym wizualnej) przestrzeni.	Wskazanie obszarów występowania kolizji funkcjonalno-przestrzennej, wymagających działań ochronnych, rewitalizacyjnych i rewolucyjnych. Wskazanie obszarów ochrony przed defragmentacją i degradacją walorów krajobrazowych i wizualnych, w tym przed dominantami krajobrazowymi.

9.3.1. Ochrona, wzmacnianie i uspojnianie systemu przyrodniczego województwa

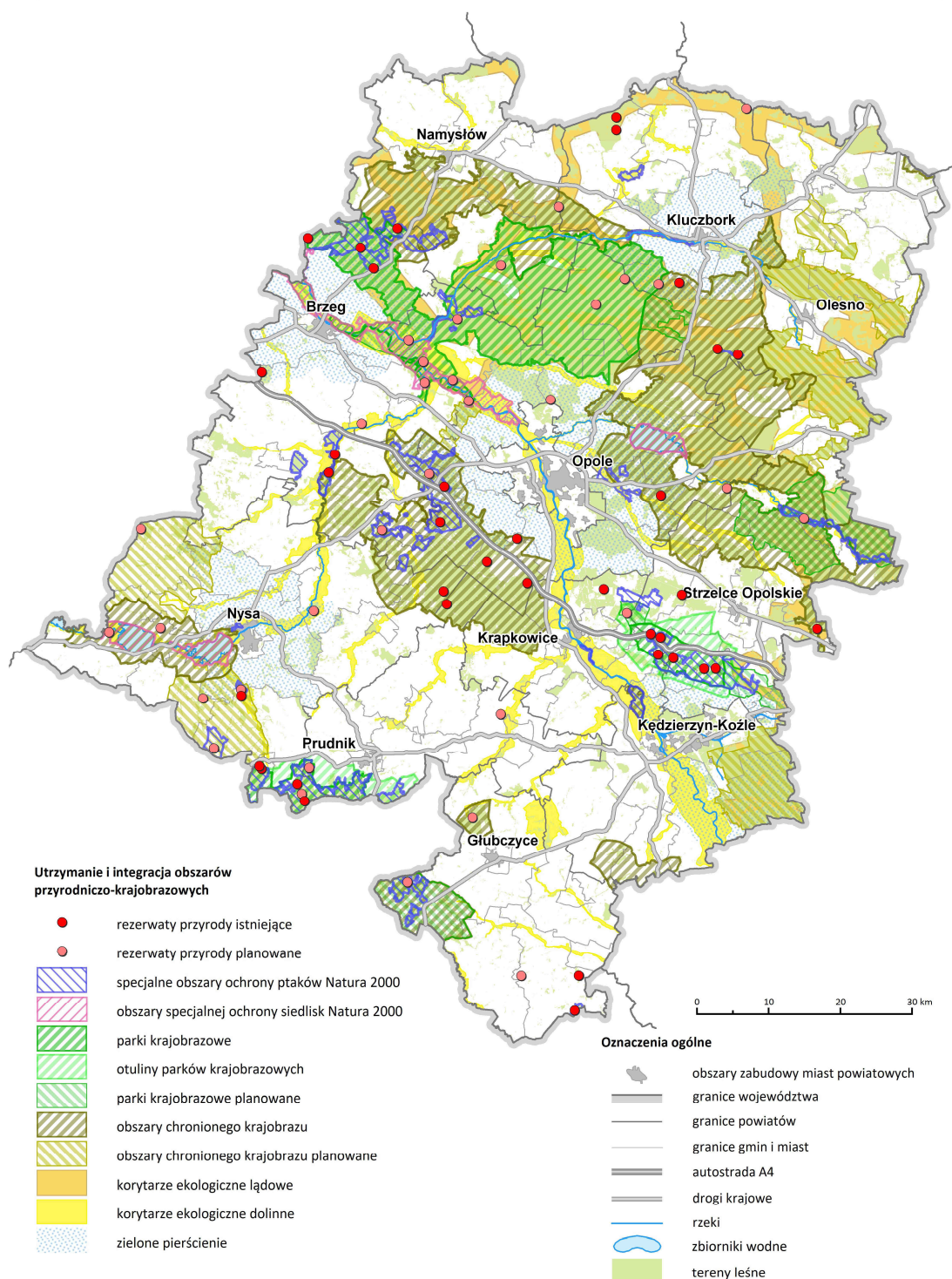
Realizacja kierunku ma na celu ochronę istniejącego i wzmocnienie regionalnego systemu przyrodniczego województwa, zapewnienie lepszej integralności wewnętrznej i spójności z krajowym systemem przyrodniczym, zachowanie, odtworzenie i wzbogacenie zasobów i krajobrazów oraz ochronę bioróżnorodności gatunkowo-siedliskowej.

Polityka winna być realizowana w odniesieniu do całej przestrzeni województwa, ze szczególnym naciskiem na obszary pełniące funkcje przyrodnicze, leśne i rolne. Ochrona, wzmacnianie i uspojnianie systemu przyrodniczego województwa realizowane będą poprzez następujące kierunki działań:

- ochronę i wzmocnienie węzłowych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych, w szczególności:
 - ochrona istniejących zasobów przyrodniczo-krajobrazowych – wdrożenie planów ochrony i planów zadań ochronnych parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody i ostoi Natura 2000,
 - powiększenie obszarów objętych ochroną prawną: PK „Góra Św. Anny”, PK „Góry Opawskie”, Stobrawskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”, Otmuchowsko-Nyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, rezerwatu przyrody Przyłek,
 - wzmocnienie obszarów ochrony przyrodniczo-krajobrazowej poprzez docelowe utworzenie PK „Dolina Małej Panwi”, obszarów chronionego krajobrazu Wzgórz Kozłowickich i Borów Kędzierzyńsko-Kozielskich oraz rezerwatów przyrody: Stawy Niemodlińskie, Stawy Tułowickie, Wilczy Staw, Pielgrzymów, Czaplinię, Góra Szpica, Otmuchowskie Błota, Mała Panew, Nowy Dwór, Gwarkowa Perć, Nadziejów, Wilemowice, Otmuchowski Las, Kania, Mańkowice, Las Błażejowski, Odra, Ptakowice, Krystyna, Dąbrowa, Świerkle, Śnieżycza;
 - zapewnienie integralności i spójności funkcjonalno-przestrzennej regionalnego systemu przyrodniczego (w tym europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000), w szczególności:
 - ukształtowanie spójnej sieci korytarzy ekologicznych:
 - ✓ lądowych korytarzy migracyjnych dużych ssaków – korytarza Centralnego i Południowo-Centralnego,
 - ✓ dolinnych korytarzy ekologicznych – międzynarodowych, krajowych i regionalnych Odry, Nisy Kłodzkiej, Prozny, Pratwy, Wołczyńskiej Strugi, Widawy, Stobrawy, Przyleskiego Potoku, Grodkowskiej Strugi, Starej Strugi, Cielnicy, Ścinawy Niemodlińskiej, Białej, Osobłogi i Prudnika, Straduni, Psiny, Troi, Opawicy;
- Określone w PZPWO korytarze ekologiczne wskazuje się do uszczegółowienia granic w lokalnych dokumentach planistycznych, właściwych dla skali planistycznej oraz dostosowanie struktur krajobrazu tworzących obszar korytarzy ekologicznych do wymagań bytowych i migracyjnych grup gatunków chronionych o określonych potrzebach terytorialnych.***
- utworzenie zielonych pierścieni Opola, Kędzierzyna-Koźła, Brzegu, Nysy i Kluczborka, zapewniających spójność zielonej infrastruktury ośrodków subregionalnych z otoczeniem przyrodniczym;
 - zachowanie i odtwarzanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych:
 - ochrona cennych i priorytetowych krajobrazów naturalnych (dolin rzecznych, wysoczyzn lessowych, krajobrazów lodowcowych, fluwioglacjalnych, eolicznych, wyżyn węglanowych i krzemianowych, krajobrazów przedgórzy i gór niskich),
 - zachowanie, odtwarzanie i rozbudowa biologicznej zabudowy cieków i ich dolin oraz zbiorników wodnych,
 - ochrona georóżnorodności regionu – rozbudowa i utworzenie stanowisk i ostoi geologicznych i geomorfologicznych;
 - wzbogacanie biologiczne otwartych krajobrazów rolno-leśnych:
 - ochrona, odtwarzanie i rozbudowa obszarów rolnych o wysokich walorach przyrodniczych (*High Natural Values HNV*),
 - ochrona lasów o wysokiej wartości przyrodniczej (*High Conservation Values Forest HCVF*);

- ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków, wzmacniających bioróżnorodność regionu:
 - ochrona i odtwarzanie obszarów wodno-błotnych i ekosystemów od wód zależnych,
 - ochrona ex-situ i in-situ gatunków zagrożonych, w tym poprzez możliwość utworzenia ogrodów botanicznych (Gogolin, Prószków – Pomologia),
 - utrzymanie i przywrócenie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu, w tym ochrona zagrożonych gatunków chwastów i siedlisk,
 - ochrona obszarów występowania grzybów i cennych gatunków ichtiofauny wód płynących.

Rys. 20. Ochrona, wzmacnianie i uspołnianie systemu przyrodniczego województwa

Źródło: Opracowanie własne.

9.3.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi

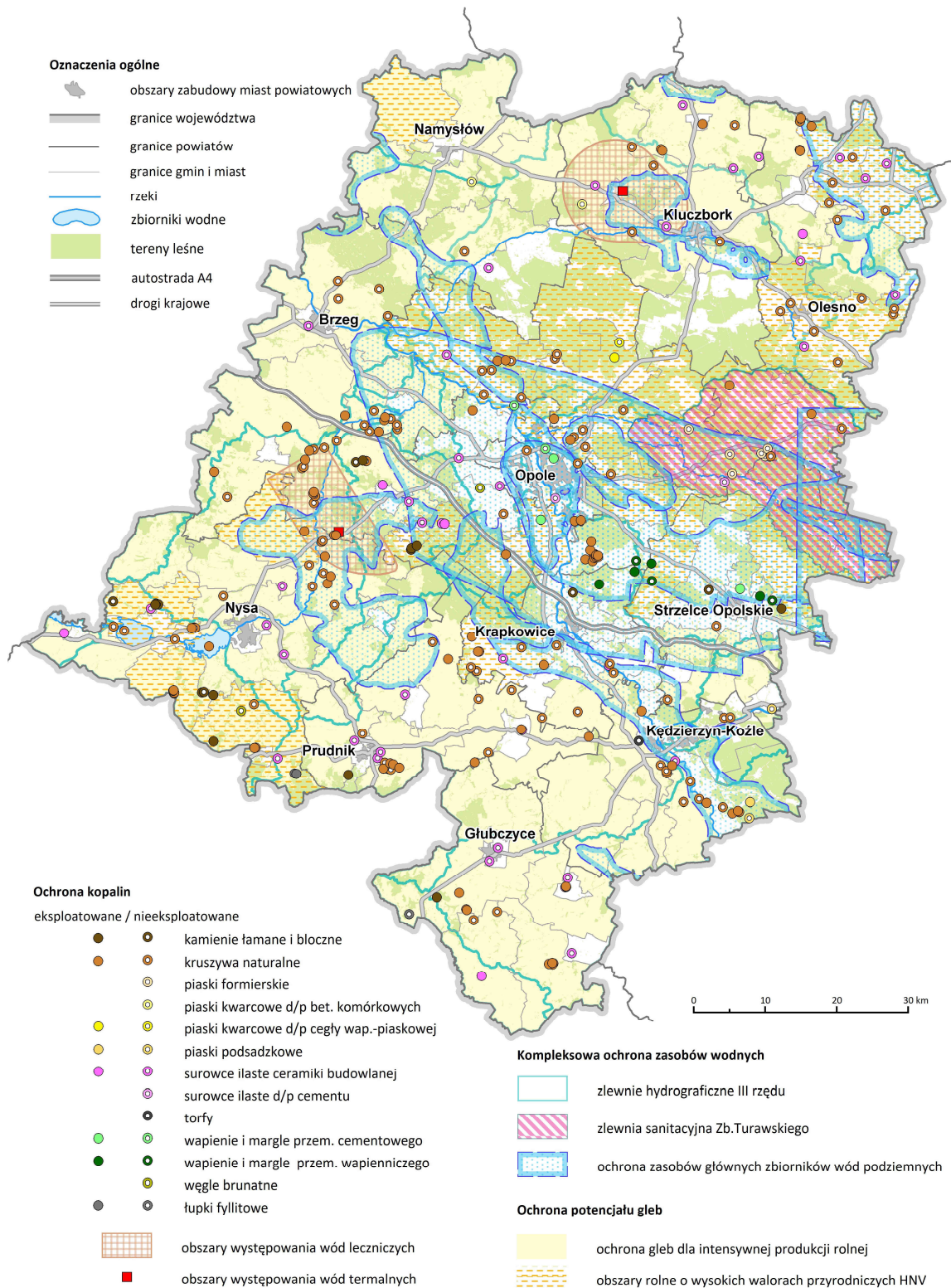
Racjonalne gospodarowanie ma na celu zapewnienie dostępu do wysokiej jakości i wystarczającej ilości zasobów naturalnych, warunkujących zaspokojenie potrzeb społecznych i gospodarki regionu w długim horyzoncie czasowym.

Polityka realizowana winna być na obszarze całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów nagromadzenia kopalin, zasobów wodnych, gleb i lasów. Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi realizowane będą poprzez następujące kierunki działań:

- ochronę zasobów wodnych i wysokiej jakości wód:
 - ochronę zasobów i obszarów zasilania głównych zbiorników wód podziemnych GZWP,
 - ochronę i zintegrowane zarządzanie wodami powierzchniowymi w zlewniach rzek, w szczególności zlewni sanitacyjnej Zbiornika Turawskiego,
 - zwiększenie dostępności do wód powierzchniowych, w tym rozwój obszarów retencji naturalnej i sztucznej, przeciwdziałających skutkom zmian klimatycznych,
 - odtwarzanie ekosystemów rzek i ich dolin, terenów zalewowych i podmokłych, zgodnie z ustaleniami *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym PZRP*,
 - selektywne i oszczędne wykorzystanie wód dla potrzeb użytkowych,
 - rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych, zapewniającej retencję wód i przetrzymanie wód w miejscu opadu;
- racjonalne gospodarowanie i ochronę zasobów kopalin:
 - ochronę udokumentowanych złóż kopalin, w szczególności o kluczowym znaczeniu dla gospodarki kraju (kopaliny węglanowe) i regionu (kopaliny węglanowe, kamienie łamane i bloczne, piaski podsadzkowe, piaski kwarcowe, piaski i żwiry, surowce ilaste ceramiki budowlanej),
 - ochronę potencjalnych obszarów występowania kopalin użytecznych,
 - kompleksową, uwzględniającą wymogi środowiska eksploatację kopalin zgodnie z koncesjami na eksploatację,
 - racjonalne wykorzystanie zasobów wód mineralnych i termalnych (Wołczyn, Grabin, Pokój);
- ochronę potencjału przestrzeni rolniczej i terenów otwartych (*green fields*):
 - ochronę gleb najwyższej jakości bonitacyjnej i przydatności rolniczej, przeznaczonych na cele rolnicze, w szczególności na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Chełmu, Wzgórz Strzebińskich, Równiny Grodkowskiej, Niemodlińskiej i Oleśnickiej, Progu Herbskiego i Woźnickiego oraz Obniżenia Liswarty-Proсны),
 - zapobieganie marginalizacji gleb o najniższych walorach produkcyjnych, wymagające prac nawodnieniowych lub zalesieniowych, położonych na glebach lekkich Równiny Opolskiej, Oleśnickiej i Niemodlińskiej, Obniżenia Małej Panwi i Kotliny Raciborskiej,
 - ochronę obszarów występowania gleb hydrogenicznych i obszarów wodno-błotnych, stabilizujących warunki wodne, mikroklimatyczne i ekologiczne w dolinach rzek (Mała Panew, Stobrawa, Widawa, Bziniczka, Myślina, Ścinawa Niemodlińska, Biała, Wyderka, Proсна),
 - utrzymywanie prawidłowych stosunków powietrzno-wodnych i przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze regionów wodnych Górnej i Środkowej Odry,
 - przeciwdziałania erozji gleb na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Chełmu i Wzgórz Strzebińskich,
 - zwiększania terenów objętych rolnictwem ekologicznym i zintegrowanym na terenach o wysokich standardach jakości środowiska lub na terenach wrażliwych na zanieczyszczenia (obszary ochrony przyrody, obszary zasilania GZWP, strefy ochrony wód i ujęć wodnych);
- ochronę i powiększanie zasobów leśnych:
 - ochronę terenów leśnych o funkcjach gospodarczych, chroniących wartości przyrodnicze, glebo i wodochronne, o szczególnym znaczeniu dla tradycyjnej tożsamości kulturowej,

- przebudowę gatunkową obszarów leśnych, dostosowaną do lokalnych warunków siedliskowych i postępujących zmian klimatycznych,
- zalesianie gruntów niskiej jakości lub zdegradowanych poprzez uzupełnianie w korytarzach ekologicznych, uzupełniania zielonych pierścieni miast subregionalnych i zalesianie gruntów zagrożonych erozją punktową i obszarową;

Rys. 21. Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi

Źródło: Opracowanie własne.

- rewitalizację terenów przekształconych antropogenicznie (*brown fields*), nadających terenom zdegradowanym i zdewastowanym nowe funkcje społeczno-gospodarcze oraz przyrodnicze:
 - rekultywację terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku eksploatacji kopalin użytecznych,
 - rekultywację terenów przemysłowych, w tym rekultywacja terenów po nieeksploatowanych składowiskach odpadów komunalnych (Obórki, Wronów, Ciężkowice, Radłów, Jemielnica, Fałkowiec, Stare Budkowiec, Chróścina Nyska, Rozkochów, Grabówka, Gołkowiec) i przemysłowych (Kędzierzyn-Koźle, Raciszów),
 - docelową rekultywację aktualnie czynnych składowiska, po wyczerpaniu możliwości dalszego składowania lub po rezygnacji z ich dalszego funkcjonowania jako składowiska zastępcze (Chróścice, Kowale, Krzyżanowice, Rudniki, Świercze, Baborów, Głubczyce, Pawłowiczki, Okopy, Prudnik, Ujeździec),
 - rekultywację terenów powojennych.

9.3.3. Poprawa stanu środowiska

Działania ochronne i przeciwdziałanie skutkom antropopresji prowadzone będą w celu zapewnienia społeczeństwu dostępu do wysokiej jakości środowiska i optymalnych warunków zamieszkania w długim horyzoncie czasowym. Polityka przestrzenna prowadzona będzie na obszarze całego województwa, a szczególny nacisk koncentrowany będzie na obszarach o obniżonych standardach jakości środowiska, obszarach koncentracji przemysłu i w ośrodkach miejskich.

Poprawa stanu środowiska prowadzona będzie poprzez kierunki działań związane z:

- poprawą jakości wód:
 - osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych w obrębie jednolitych części wód powierzchniowych JCWP,
 - osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych w obrębie jednolitych części wód podziemnych JCWPd,
 - ochrona obszarów ujęć wodnych i ich stref ochronnych (powierzchniowych i podziemnych), zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa Wodnego,
 - ochrona wód powierzchniowych służących zaopatrzeniu ludności w wodę dla celów spożywczych oraz przeznaczonych dla celów rekreacyjnych;
- poprawą jakości powietrza w strefach, w szczególności zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach programów ochrony powietrza:
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń przemysłowych w obrębie ośrodków miejskich o przekroczonych standardach jakości powietrza, w szczególności Opola, Kędzierzyna-Koźla, Zdzeszowic, Głubczyc, Kluczborka, Olesna,
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych w obrębie ośrodków miejskich, w szczególności Opola, Kędzierzyna-Koźla, Nysy, Brzegu, Strzelec Opolskich, Niemodlina, Praszki, Gorzowa Śląskiego, Olesna,
 - ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń i zjawisk smogowych na terenach zabudowy mieszkalnej, w szczególności miejskich ośrodków osadniczych województwa oraz na terenach wiejskich,
 - efektywne wdrażanie programów ochrony powietrza w strefie opolskiej i w mieście Opolu w zakresie charakterystycznych zanieczyszczeń (PM_{2,5}, PM₁₀, B(a)P, benzen),
 - wdrażanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu transportu publicznego i transportu alternatywnego w głównych ośrodkach miejskich Opola, Kędzierzyna-Koźla, Nysy, Brzegu,
 - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii OZE;

- ograniczeniem emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego w terenach zabudowy:
 - obniżenie hałasu komunikacyjnego wewnątrzmiastowego w Opolu, Brzegu, Nysie, Niemodlinie, Kędzierzynie-Koźlu, Kluczborku, Namysłowie, Oleśnie, Praszce, Gorzowie Śląskim, Strzelcach Opolskich, Prudniku, Głubczycach, Krapkowicach, Grodkowie,
 - przebudowa układu komunikacyjnego w miastach – realizacja priorytetowych obwodnic drogowych w Opolu, Nysie, Kędzierzynie-Koźle, Niemodlinie, Praszce, Prudniku, Brzegu, Oleśnie
 - poprawa klimatu akustycznego drogowego i kolejowego na terenach narażonych położonych poza aglomeracjami, w ciągu dróg i linii krajowych i regionalnych.

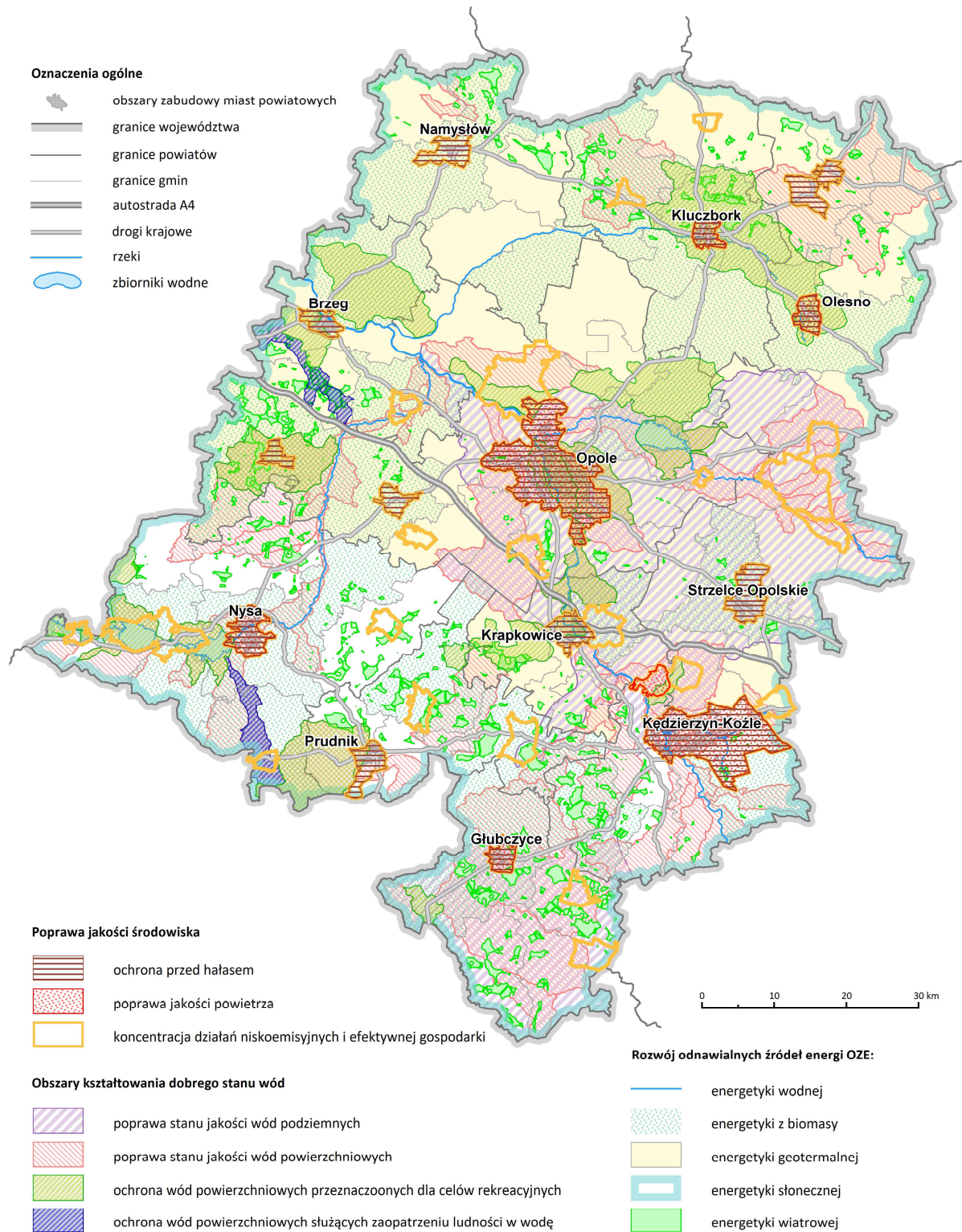
9.3.4. Niskoemisyjna i efektywna gospodarka

Postępujące zmiany klimatyczne, wywoływane przez nie skutki środowiskowe i gospodarcze, warunkują konieczność rozwoju efektywnej, innowacyjnej gospodarki niskowęglowej, ograniczającej obciążenie atmosfery związkami węgla i jego pochodnych. Adresatem polityki jest obszar całego województwa, a obszarami szczególnego zainteresowania będą obszary koncentracji przemysłu, ośrodki miejskie, subregionalne i wiejskie. Przekształcenie i rozwój nowoczesnej gospodarki, bazującej na niskiej emisyjności i wysokiej efektywności prowadzona będzie poprzez:

- modernizację i rozbudowę głównych źródeł wytwarzania energii elektrycznej;
 - rozbudowa Elektrowni „Opole” w Brzeziu i Elektrowni „Blachownia” w Kędzierzynie-Koźlu,
 - modernizacja obiektów energetycznych ArcelorMittal Poland SA w Zdieszowicach;
 - wprowadzenie nowoczesnych, innowacyjnych technologii wytwarzania energii, w tym opartych na kogeneracji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej;
- zwiększenie efektywności energetycznej źródeł wytwarzania energii cieplnej dla celów komunalnych i przemysłowych:
 - modernizacja źródeł wytwarzania ciepła w Opolu, Kluczborku, Oleśnie, Brzegu, Grodkowie, Niemodlinie, Krapkowicach, Strzelcach Opolskich, Nysie, Kędzierzynie-Koźlu, Prudniku, Głubczycach, Namysłowie,
 - centralizacja źródeł wytwarzania i przesyłania ciepła, zmiana struktury źródeł wytwarzania ciepła i zmiana struktury paliwowej,
 - zwiększenie wykorzystania OZE;
- modernizacja i rozwój innowacyjnych technologii niskoemisyjnych, spełniających kryteria najlepszych dostępnych technologii BAT w sektorze przemysłowym:
 - proekologiczna modernizacja i rozwój nowoczesnych technologii produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych ośrodków produkcyjnych: Kędzierzyna-Koźła, Zdieszowic, Opola, Strzelec Opolskich, Krapkowic, Kluczborka, Głuchofaz, Zawadzkiego, Kolonowskiego,
 - rozwój innowacyjnych technologii produkcji;
- zwiększenie efektywności wykorzystania i zarządzania energią w budownictwie, sektorze komunalnym i przemyśle:
 - termomodernizacja obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej,
 - modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego,
 - inteligentne zarządzanie energią (inteligentne sieci, Smart Cities),
 - przebudowa wzorców konsumpcji i kształtowanie postaw obywatelskich;
- rozwój transportu publicznego i promowanie alternatywnych, niskoemisyjnych rodzajów transportu:
 - zakup nowoczesnego taboru komunikacyjnego,
 - rozwój zintegrowanego systemu dróg rowerowych,
 - rozbudowa infrastruktury transportu publicznego,

- tworzenie węzłów przesiadkowych, parkingów park&ride, bike&ride,
- wdrażanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu transportu publicznego i transportu alternatywnego oraz optymalna organizacja ruchu samochodowego w głównych ośrodkach miejskich Opola, Kędzierzyna-Koźla, Nysy, Brzegu;

Rys. 22. Poprawa stanu środowiska, rozwój niskoemisyjnej i efektywnej gospodarki

Źródło: Opracowanie własne.

- rozwój odnawialnych źródeł energii dla potrzeb indywidualnych (energetyka prosumencka) i zbiorowych, w szczególności energii z biomasy, wiatru, wody, ciepła ziemskiego i słońca:
 - energetyki wodnej cieków i zbiorników wodnych: Odry, Nysy Kłodzkiej, Osobłogi, Białej Głuchołaskiej, Małej Panwi, Ścinawy Nyskiej, Świdnej, Widawy, Stobrawie, Budkowiczance,
 - energetyki wiatrowej na obszarach predysponowanych do rozwoju energetyki wiatrowej na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej, Równiny Niemodlińskiej, Równiny Oleśnickiej, Równiny Namysłowskiej, Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych, kulturowych, środowiskowych, społecznych, infrastrukturalnych i przestrzennych,
 - energetyki z biomasy leśnej i rolniczej na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej, Równiny Niemodlińskiej, Kotliny Raciborskiej, Równiny Opolskiej, Obniżenia Otmuchowa, Masywu Chełmu,
 - energetyki z wykorzystania odpadów porolniczych i komunalnych (biogazownie rolnicze, oczyszczalnie ścieków i składowiska odpadów komunalnych),
 - energetyki geotermalnej w środkowej i północnej części województwa w powiecie namysłowskim, kluczborskim, opolskim, oleskim, strzeleckim, brzeskim i krapkowickim,
 - energetyki słonecznej na obszarze całego województwa.

9.3.5. Ochrona krajobrazu

Wzrastająca urbanizacja, rozlewanie przestrzeni miejskich i wzrost gospodarczy zwiększają presję na dostęp do nowych przestrzeni, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, skutkując postępującym, trudnoakceptowalnym przekształcaniem przestrzeni otwartych i degradacją otaczającego krajobrazu. Adresatami działań krajobrazowych będzie obszar całego województwa, szczególnie jednak nacisk położony będzie na obszary koncentracji unikalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych i nakładających się konfliktów i kolizji przestrzennych z elementami infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Ochrona krajobrazu prowadzona będzie poprzez:

- ochronę cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych:
 - opracowanie i wdrożenie planów ochrony i planów zadań ochronnych obszarów chronionych (rezerваты przyrody, ostoje Natura 2000),
 - wdrożenie ustaleń obowiązujących planów ochrony parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody i ostoi Natura 2000,
 - identyfikacja i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym w opracowaniu ekofizjograficznym i audycie krajobrazowym województwa,
 - identyfikacja obszarów czynnej i biernej ochrony krajobrazu, w tym obszarów ekspozycji krajobrazowej;
- przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej:
 - zachowanie, uzupełnienie i odbudowa ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych na terenie Opola, Kędzierzyna-Koźła, Nysy,
 - minimalizowanie i usuwanie kolizji i konfliktów przestrzennych, wywołanych eksploatacją kopalni, przebiegiem korytarzy infrastruktury transportowej i technicznej;
- ochronę krajobrazu przed dominantami krajobrazowymi:
 - lokalizacja infrastruktury energetyki wiatrowej na obszarach predysponowanych, uwzględniające istniejące uwarunkowania przyrodnicze, kulturowo-krajobrazowe, społeczne, przestrzenne, środowiskowe i infrastrukturalne,
 - minimalizacja konfliktów przestrzennych na etapie lokalizacji infrastruktury technicznej (energetycznych, gazowniczych i ciepłowniczych);

- ochronę krajobrazu naturalnego i kulturowego regionu, zgodnie z warunkami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej:
 - kompleksowa ochrona różnorodności przyrodniczej, kulturowej i tożsamości społeczeństwa,
 - ochrona i planowanie krajobrazu z uwzględnieniem podnoszenia świadomości społecznej, identyfikacji i oceny krajobrazu oraz działań ochronnych,
 - utrzymanie i kształtowanie krajobrazu rolniczego – wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

9.4. Polityka kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa

Rosnące zapotrzebowanie społeczeństwa na zróżnicowane formy wypoczynku zwiększa popyt na atrakcyjne tereny, infrastrukturę turystyczną, bazę noclegowo-gastronomiczną oraz infrastrukturę komunikacyjną, przyczyniając się finalnie do rozwoju gospodarczego regionu.

Województwo opolskie posiada cenne obiekty i obszary dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego stwarzające możliwości rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Wśród głównych walorów środowiska przyrodniczego Opolszczyzny należy wymienić:

- duże zbiorniki wodne: Otmuchowski, Nyski i Turawski o łącznej powierzchni 6108 ha,
- zwarte kompleksy leśne w północnej i środkowej części województwa,
- tereny górskie w południowej części województwa,
- parki krajobrazowe.

Wśród obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego szczególnie atrakcyjnych dla turystów należy wymienić m.in.:

- zespół klasztorny Góra Św. Anny (pomnik historii),
- Zamek Piastów Śląskich w Brzegu („Śląski Wawel” – pomnik historii),
- zespoły staromiejskie ze średniowiecznym systemem fortyfikacji w Paczkowie (pomnik historii) oraz w Byczynie,
- miasto Nysa (bazylika – pomnik historii, twierdza),
- zamek w Mosznej,
- zamek w Niemodlinie,
- miasto Opole – Wieża Piastowska, skansen w Bierkowicach,
- nagromadzenie zabytków drewnianego budownictwa sakralnego w powiecie kluczborskim i oleskim.

Głównym celem polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej jest udostępnienie i racjonalne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych województwa dla aktywizacji gospodarczej obszaru poprzez rozwój turystyki i rekreacji.

Działania polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa muszą uwzględnić potrzebę:

- zachowania dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ich wykorzystania dla rozwoju turystyki,
- wykorzystania terenów wiejskich dla rozwoju turystyki,
- rozwoju infrastruktury turystycznej,
- rozwoju systemu szlaków tematycznych,
- wzmocnienie zaplecza wypoczynkowego miast (podmiejskich stref rekreacyjnych).

Obszarami realizacji polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej ustala się najatrakcyjniejsze obszary turystyczne regionu wraz z ośrodkami turystycznymi:

- obszar turawsko-krasiejowsko-annogórski (gmina Turawa, Ozimek, Kolonowskie, Zawadzkie, Jemielnica, Leśnica, Ujazd, Zdieszowice, Strzelce Opolskie, Gogolin, Izbicko i Chrzęstowice),
- obszar nysko-jesenicki (gmina Nysa, Otmuchów, Paczków, Głucholazy, Prudnik i Lubrza),
- obszar stobrawski (gmina Pokój, Świerczów, Murów, Popielów, Lubsza, Namysłów i Domaszowice),
- obszar doliny Odry (wraz z węzłami Kędzierzyn-Koźle, Krapkowice, Opole, Brzeg),
- obszar Borów Niemodlińskich (gmina Niemodlin, Tułowice, Prószków, Strzeleczy, Dąbrowa, Komprachcice),
- „zielone pierścienie” – obszary zaplecza wypoczynkowego miast (Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg i Kluczbork).

Podejmując działania realizacyjne dla tej polityki należy uwzględniać poniższe zasady.

Tabela 15. Zasady prowadzenia polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Podnoszenie standardu zagospodarowania w obszarach rozwoju turystyki.	Modernizacja istniejącej bazy turystycznej (noclegowej, gastronomicznej, transportu turystycznego, punktów informacji turystycznej, szlaków turystycznych, obiektów sportowych, rekreacyjnych i innych, obiektów i urządzeń para turystycznych (handlowych, społecznych). Restauracja i renowacja obiektów dziedzictwa kulturowego. Rewitalizacja przestrzeni publicznych. Rozwój infrastruktury technicznej, podnoszącej standardy dostępu i jakości oferty turystyczno-rekreacyjnej.
2.	Dostosowanie zagospodarowania turystycznego i intensywności jego wykorzystania do cech i chłonności przyrodniczej środowiska.	Planowanie rozwoju zagospodarowania i ruchu turystycznego z uwzględnieniem chłonności przyrodniczej i pojemności turystycznej terenów i rejonów turystycznych. Preferowanie turystyki przyrodniczej, agroturystyki, turystyki kulturowej, krajoznawstwa, turystyki krajoznawczej oraz tzw. „slow tourism” na obszarach cennych przyrodniczo. Wprowadzanie „stref ciszy” na obszarach wrażliwych, wyłączonych lub o ograniczonym poziomie udostępnienia turystycznego. Wdrożenie procedur uzgadniania zamierzeń inwestycyjnych dot. infrastruktury turystycznej z planami ochrony parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody.
3.	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.	Porządkowanie i renowacja zabudowy historycznej i zasobów kulturowych dla wsparcia różnych form turystyki i rekreacji. Planowanie działań ochronnych i ich wprowadzanie do planów miejscowych (wyznaczanie stref ochrony konserwatorskiej, stref ekspozycji krajoobrazu i obiektów). Wdrożenie procedur uzgadniania zamierzeń inwestycyjnych dot. infrastruktury turystycznej z planami ochrony parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000 i parków kulturowych. Rozwój „przemysłu czasu wolnego” w dostosowaniu do potencjału przyrodniczo-krajobrazowego i kulturowego terenu.

W ramach polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa PZPWO ustala kierunki działań w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym:

9.4.1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ich wykorzystanie dla rozwoju turystyki, poprzez:

- poprawę stanu technicznego, modernizację, konserwację, odbudowę zabytków i ich zespołów oraz pozostałych obiektów kultury (np. zamek w Niemodlinie),
- rozwój nowych funkcji komercyjnych w obiektach zabytkowych, w szczególności w pałacach i zamkach (m.in. noclegowej, gastronomicznej itp.),
- rozwój turystyki w oparciu o regionalne tradycje, imprezy kulturalne (np. modernizacja amfiteatru na Górze Św. Anny),
- poszanowanie funkcji ochronnej oraz uwzględnienie ograniczonej chłonności turystycznej terenu na obszarach o najwyższej atrakcyjności turystycznej (Góry Opawskie, Zbiornik Turawski, Zbiornik Otmuchowski i Zbiornik Nyski, Góra Chełmska) – zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi planami ochrony parków krajobrazowych oraz obszarów Natura 2000,
- udostępnianie rezerwatów przyrody dla ruchu turystycznego wyłącznie po oznakowanych szlakach pieszych, trasach rowerowych i ścieżkach przyrodniczo-edukacyjnych – zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi planami ochrony rezerwatów przyrody,
- utworzenie Opolskiego Ogrodu Botanicznego (gmina Gogolin lub Prószków – Pomologia).

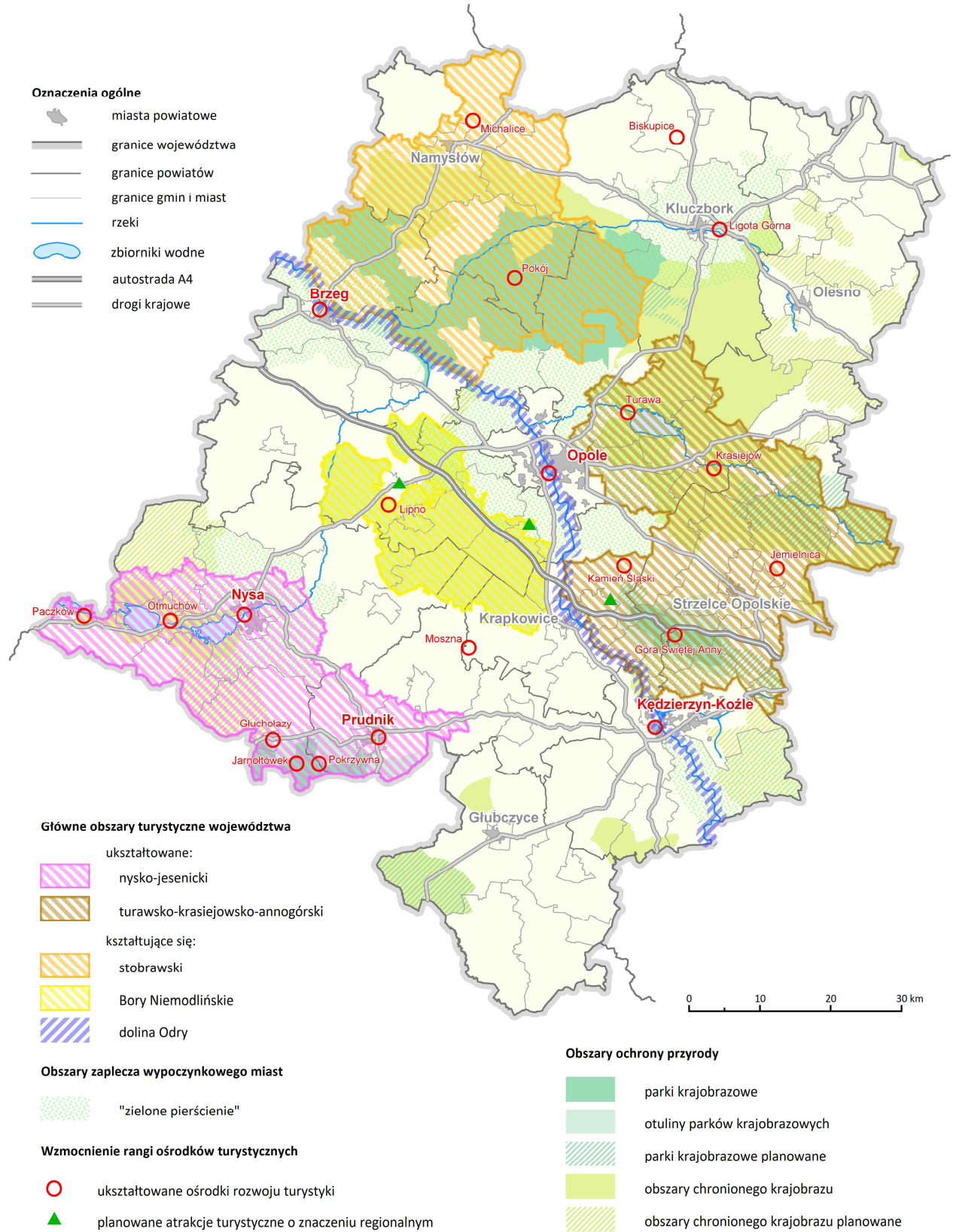
9.4.2. Wykorzystanie terenów wiejskich dla rozwoju turystyki, poprzez:

- rozwój agroturystyki oraz innych rodzajów turystyki – wykorzystanie potencjału turystycznego obszarów wiejskich w szczególności na obszarach objętych ochroną prawną (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu), a także na pozostałych obszarach województwa posiadających lokalne walory przyrodniczo-krajobrazowe (zbiorniki wodne, lasy) i kulturowe (obiekty zabytkowe, tradycje kulturowe),
- podnoszenie estetyki i ładu przestrzennego wsi (m.in. dbałość o zachowanie historycznego układu przestrzennego wsi oraz lokalnych elementów regionalnego stylu architektonicznego).

9.4.3. Rozwój infrastruktury turystycznej, poprzez:

- rozwój jakościowy i ilościowy bazy noclegowej i gastronomicznej (m.in. budowa nowych obiektów hotelowych o podwyższonym standardzie lub podniesienie kategorii obiektów istniejących w głównych ośrodkach województwa (Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg) oraz ośrodkach pozostałych,
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku:
 - szlaków pieszych (utrzymanie i odnowa oznakowania istniejących oraz oznakowanie nowych szlaków w rejonie Gór Opawskich i w rejonie Góry Św. Anny oraz na pozostałych obszarach turystycznych),
 - tras rowerowych (tworzenie regionalnego systemu tras rowerowych łączącego główne obiekty i obszary turystyczne województwa oraz powiązanego z terenami zewnętrznymi np. „Blue Velo – Odrzańska Trasa Rowerowa”),
 - szlaków konnych (gmina Zdieszowice, Gogolin, Prudnik, Łambinowice, Tułowice, Prószków),
 - plaż, kąpielisk (na istniejących i projektowanych zbiornikach wodnych),
 - szlaków kajakowych wraz z przystaniami kajakowymi (na rzece Mała Panew, Odra, Nysa Kłodzka, Stobrawa, Budkowiczanka, Osobłoga, Kłodnica, Biała Głuchołaska),
 - przystani jachtowych (Zbiornik Turawski, Zbiornik Otmuchowski i Zbiornik Nyski, rzeka Odra),
 - przystani żeglugi śródlądowej (na rzece Odrze w Opolu, Kędzierzynie-Koźlu, Krapkowicach).

Rys. 23. Polityka kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa

Źródło: Opracowanie własne.

9.4.4. Rozwój systemu szlaków tematycznych, poprzez:

- tworzenie systemu szlaków tematycznych w oparciu o ciągi komunikacyjne:
 - zwiększenie dostępności turystycznej przez rozwój transportu drogowego – oznaczenie atrakcji turystycznych, udostępnienie punktów widokowych, budowa parkingów (m.in. Szlak drewnianego budownictwa sakralnego, Via Montana, Szlak Cystersów, Szlak Bursztynowy, Szlak Romański, Opolski Szlak Zamków i Pałaców),
 - budowa, rozbudowa i modernizacja parkingów leśnych (Lasy Stobrawsko-Turawskie, Bory Niemodlińskie),
 - połączenie linii kolejowej nr 137 w okolicy Raclawic Śląskich z wąskotorową linią Třemešná – Osoblaha.

9.5. Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej

Celem tej polityki jest ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez odpowiednie i świadome kształtowanie zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego i tożsamości kulturowej w województwie. Działania polityki opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej powinny być ukierunkowane na:

- 1) zachowanie ciągłości dziedzictwa regionalnego;
- 2) umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego;
- 3) kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

Realizacja polityki wymaga umiejętnego planowania przestrzeni i łączenia różnych funkcji zagospodarowania oraz prowadzenia odpowiedniej polityki uświadamiającej społeczeństwo o potrzebie zachowania materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu.

Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej jest skierowana do:

- 1) obszarów o cennych walorach krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej,
- 2) miast i miejscowości z cennymi układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zabytkami,
- 3) pozostałych obszarów województwa.

Tabela 16. Zasady prowadzenia polityki opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Poszanowania dla wartości zasobu kulturowego struktur zurbanizowanych.	Stanowienie stref ochrony konserwatorskiej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Tworzenie parków kulturowych, rezerwatów kulturowych i innych form ochrony prawnej układów przestrzennych miast i wsi, a także innych założeń przestrzennych. Zachowanie kulturowych i przyrodniczych elementów przestrzeni w istotny sposób wpływających na kształt krajobrazu kulturowego i eksponowanie wartościowych obiektów w strukturze przestrzennej, także w panoramach miejscowości. Rewaloryzacja historycznych układów przestrzennych miast i wsi, a także innych założeń przestrzennych (w tym zieleni komponowanej). Restauracja zespołów zabudowy rezydencjonalnej, dworskiej, folwarcznej, itp. Zachowanie i konserwacja zieleni komponowanej. Objęcie ochroną ciągów alejowych wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
		<p>Objęcie ochroną i odtworzenie historycznych przestrzeni publicznych o potencjale kulturowym.</p> <p>Utrzymanie obiektów małej architektury, współtworzących walory krajobrazu kulturowego.</p> <p>Zachowanie i objęcie ochroną elementów ekspozycji krajobrazów kulturowych (elementy ekspozycji biernej i czynnej).</p> <p>Utrzymanie obiektów i zespołów zabytkowych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi, dbałość o stan techniczny, estetykę oraz ich otoczenie.</p> <p>Zachowanie i objęcie ochroną historycznych obiektów budownictwa drewnianego, w tym sakralnego.</p> <p>Zachowanie i objęcie ochroną zabytków architektury cmentarnej, w tym pozostałości cmentarzy mniejszości etnicznych i wyznaniowych.</p> <p>Zachowanie i objęcie ochroną zabytków techniki oraz zabytkowych obiektów i urządzeń przemysłowych, w tym zabytkowych dworców kolejowych.</p> <p>Zachowanie i objęcie ochroną dziedzictwa archeologicznego, poprzez ochronę stanowisk archeologicznych, zagospodarowanie i eksponowanie stanowisk o indywidualnej, czytelnej formie krajobrazowej, w celach kulturowych, edukacyjnych i turystycznych (także tworzenie parków kulturowych dziedzictwa archeologicznego).</p> <p>Utrzymanie wytyczonych i funkcjonujących szlaków kulturowych, tworzenie nowych szlaków kulturowych pieszych, rowerowych, samochodowych i wodnych, w tym szlaków międzyregionalnych i transgranicznych, w oparciu o zasoby kulturowe regionu.</p> <p>Objęcie ochroną i eksponowanie miejsc pamięci narodowej, w tym miejsc wydarzeń i walk historycznych.</p> <p>Wskazanie dóbr kultury współczesnej i objęcie ich ochroną (przy wskazaniu jej zasad).</p>
2.	Podporządkowania działań inwestycyjnych w historycznych terenach zurbanizowanych i ich otoczeniu ochronie wartości zasobu i jego ekspozycji.	<p>Utrzymanie regionalnej i historycznej skali struktury jednostek osadniczych. Kształtowanie uzupełniającej zabudowy w dostosowaniu do założeń historycznych.</p> <p>Skupianie zabudowy w ramach istniejącej struktury jednostek osadniczych, przy kontynuowaniu historycznego układu i charakteru.</p> <p>Ograniczenie napowietrznych linii energetycznych i urządzeń infrastruktury w otoczeniu obiektów i zespołów zabytkowych na rzecz sieci i urządzeń podziemnych.</p>
3.	Harmonizowania zabudowy i zagospodarowania w otoczeniu obiektów zachowanego dziedzictwa kulturowego z cechami architektoniczno-urbanistycznymi tych obiektów.	<p>Przeznaczenie pod zabudowę nowych terenów w kontynuacji historycznych siedlisk.</p> <p>Stosowanie form zabudowy nawiązujących do tradycyjnego budownictwa.</p> <p>Opracowanie katalogu z założeniami i projektami zawierającymi wzorce charakterystycznej architektury regionalnej z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej (w tym wyznaczenie regionów architektonicznych, jako obszarów utrzymania różnorodności kulturowej).</p>
4.	Porządkowania zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych (eliminowanie obiektów niezgodnych z charakterem obszaru zabytkowego).	<p>Sformułowanie wytycznych konserwatorskich dla zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych.</p> <p>Uporządkowanie ruchu samochodowego, uwzględniające potrzeby ograniczenia uciążliwości komunikacji i likwidowania kolizji przestrzennych.</p>
5.	Zwiększania dostępności do zabytków dla mieszkańców, turystów i inwestorów.	<p>Podejmowanie działań służących rewitalizacji historycznych układów przestrzennych miast i wsi, a także innych założeń przestrzennych, z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich, lokalnego charakteru i specyfiki zabudowy.</p> <p>Nadawanie nieużytkowanym obiektom zabytkowym nowych funkcji</p>

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
		i dostosowanie ich do współczesnych potrzeb (w tym do celów turystycznych), w sposób nieumniejszający ich wartości zabytkowej, kulturowej i historycznej. Realizowanie inwestycji służących zachowaniu, ochronie i propagowaniu dziedzictwa kulturowego, obiektów o charakterze wystawienniczym, muzealnym, skansenów.
6.	Podnoszenia świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej.	Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego i budowę społeczności lokalnych, w zakresie ponoszenia odpowiedzialności za otaczającą przestrzeń, będącą wspólnym dobrem, między innymi poprzez zwiększenie udziału społeczeństwa w tworzeniu dokumentów planistycznych, przez organizację debat, warsztatów czy spotkań. Opracowanie regionalnego katalogu dóbr kultury współczesnej. Objęcie ochroną dóbr kultury współczesnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, a także innych obiektów spełniających kryteria dóbr kultury współczesnej. Wpisanie najcenniejszych dóbr kultury współczesnej do rejestru zabytków, w celu objęcia ich ochroną konserwatorską.

W ramach polityki opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej PZPWO ustala kierunki działań w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym:

9.5.1. Zachowanie ciągłości dziedzictwa regionalnego, poprzez:

- ochronę i przywracanie wartości dziedzictwa materialnego o wyrazistej tożsamości, w tym rewitalizację i rewaloryzację zdegradowanych obiektów i obszarów historycznych;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej najcenniejszych zasobów dziedzictwa regionu (zwłaszcza obszarów uznanych za pomniki historii);
- podniesienie rangi obiektów o wysokich walorach historycznych, architektonicznych i kulturowych;
- ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych historycznych miast i wsi poprzez ochronę panoram i eksponowanie w sylwetkach miejscowości dominant architektonicznych;
- kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miejsca;
- kształtowanie i ochronę krajobrazów kulturowych zachowujących tożsamość i walory tradycyjnego krajobrazu wiejskiego;
- ochronę dziedzictwa archeologicznego;
- zachowanie różnorodności kulturowej regionu: pielęgnowanie tradycji i tożsamości regionalnej w powiązaniu z zasobami dziedzictwa materialnego;
- popularyzację i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa, w tym wprowadzanie nowych form zwiedzania zabytków, wykorzystanie nowych technologii.

9.5.2. Umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego, poprzez:

- wykorzystanie sieci miast historycznych oraz atrakcji krajobrazowo-architektonicznych dla wyznaczenia szlaków turystyki kulturowej;
- adaptację obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji;
- kreowanie produktów turystyki kulturowej w oparciu o tradycje historyczne;
- zagospodarowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową w celach dydaktycznych, naukowych i turystycznych;
- tworzenie płaszczyzn współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej w zakresie zachowania i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki kulturowej.

Rys. 24. Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej

Źródło: Opracowanie własne.

9.5.3. Kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez:

- kreowanie ośrodków budowania tożsamości kulturowej regionu (obszary, miasta i wsie historyczne i zabytkowe);
- stymulowanie partycypacji społecznej w podejmowaniu działań dotyczących zarządzania dziedzictwem kulturowym i służących ochronie obiektów zabytkowych;
- propagowanie korzyści płynących z zachowania dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz typowych dla regionu form budownictwa tradycyjnego;
- promowanie najlepszych przykładów działań związanych z zachowaniem dziedzictwa kulturowego;
- wspieranie podmiotów działających w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

9.6. Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Postępujące globalne zmiany klimatyczne i wzrastające zagrożenie utraty niezależności i stabilności energetycznej wywołują konieczność podejmowania skoordynowanych i skoncentrowanych działań, mających na celu przeciwdziałanie negatywnym trendom i wygenerowanie impulsów rozwojowych.

Występujące w ostatnim dwudziestolecu kilkukrotne powodzie w dorzeczu Odry obniżyły nie tylko poczucie bezpieczeństwa życia mieszkańców, ale wywołały ogromne straty w sektorze komunalnym i całej gospodarce. Jednocześnie w ostatnim dziesięcioleciu wzrosła ilość innych negatywnych zjawisk warunkowanych klimatycznie (susza, trąby powietrzne, nawalne deszcze), których gwałtowna dynamika i skala generowanych zniszczeń wywołuje konieczność podjęcia działań prewencyjnych, minimalizujących zagrożenia, w tym poprzez planowanie przestrzenne, utrzymywanie przestrzeni dla rzeki, spowalnianie jej odpływu czy też poprzez działania techniczne, obejmujące obwałowania, poldery, zbiorniki wodne. Wysoki poziom bezpieczeństwa wzmacniany będzie dobrze rozwiniętym systemem wczesnego ostrzegania o zagrożeniach naturalnych oraz sprawnym i wyposażonym systemem ratowniczym.

Wzrost gospodarczy kraju generuje wzrastający popyt na energię elektryczną, co przy wyczerpującej się – w skali globalnej i krajowej – bazie surowców energetycznych i ogólnym stanie techniczno-wytwórczym energetyki, rodzi zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. Województwo opolskie, jako jeden z kilku regionów zasilających system energetyczny kraju, ma możliwości dalszego zwiększenia produkcji energii i wprowadzania jej do ogólnokrajowej sieci energetycznej. Chociaż działania te należą do zadań administracji rządowej, to koordynacja przestrzenna ich przebiegu leży w kompetencji administracji samorządowej szczebla regionalnego i lokalnego. W wymiarze regionalnym zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego rozwijane będzie w drodze lepszego dostępu do sieci gazowniczej i ciepłowniczej poszczególnych ośrodków miejskich i wiejskich, alternatywnych źródeł energii opartych na płynnym gazie ziemnym oraz lokalnie do odnawialnych źródeł energii. Zwiększenie efektywności energetycznej oraz niskoemisyjna gospodarka stanowiąc będzie uzupełnienie działań służących osiągnięciu wyznaczonego celu kierunkowego.

Kształtowanie przestrzeni musi zapewniać korzystne i bezpieczne warunki dla obronności państwa, wysokiej sprawności działania i ciągłości funkcjonowania w czasie zagrożeń, konfliktu i wojny. Województwo opolskie, jako region położony między ważnymi ośrodkami rozwoju kraju, w ciągu strategicznego europejskiego korytarza transportowego i rozmieszczonymi terenami zamkniętymi, w dalszym ciągu pełnić będzie istotną rolę w krajowym systemie obronności.

Polityka wzmocnienia odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego odnosi się do zidentyfikowanych zagrożeń występujących na terenie województwa opolskiego i polega na określeniu kierunków działań minimalizujących te zagrożenia, a w przypadku ich wystąpienia, ograniczania skutków.

Głównym celem tej polityki jest przygotowanie struktur przestrzennych odpornych na postępującą zmianę klimatu, zapewniających stabilność i niezależność energetyczną, bezpieczeństwo mieszkańców i gospodarki oraz zwiększenie obronności państwa.

Działania wzmacniające bezpieczeństwo mieszkańców, gospodarki i obronności uwzględniają potrzebę:

- 1) zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego państwa i regionu;
- 2) zwiększenie odporności przestrzeni na skutki zmian klimatycznych i poważnych awarii;
- 3) kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne.

Zapewnienie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia naturalne, utrzymanie bezpieczeństwa energetycznego i zdolności obronne związane będzie z realizacją pozostałych polityk przestrzennych, w szczególności kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska, zwiększających dostępność transportową, rozwoju infrastruktury technicznej, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i poprawy ładu przestrzennego.

Istotne dla realizacji polityki będzie zachowanie zgodności planowanych działań z wiodącą funkcją obszarów:

- 1) cennych przyrodniczo;
- 2) gospodarki rolnej i leśnej;
- 3) koncentracji działalności gospodarczej, w szczególności potencjalnych źródeł awarii;
- 4) koncentracji mieszkalnictwa i obsługi mieszkańców;
- 5) rozwoju powiązań funkcjonalnych (komunikacyjnych).

Tabela 17. Zasady prowadzenia polityki wzmacniania odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowania struktur wspierających zdolności obronne państwa

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Rozbudowy i modernizacji źródeł wytwarzania energii.	Budowa nowych i przebudowa istniejących źródeł wytwarzania energii. Wskazanie terenów realizacji nowoczesnych, innowacyjnych i proekologicznych technik wytwarzania energii i ciepła. Zwiększanie udziału energii wytwarzanej w skojarzeniu.
2.	Zwiększania efektywności produkcji energii elektrycznej i ciepłej.	Modernizacja instalacji wytwarzania ciepła użytkowego i technologiczne. Wskazanie terenów rozwoju centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło. Dywersyfikacja dostaw i wytwarzania energii i ciepła – zmiana struktury paliwowej.
3.	Zwiększania efektywności przesyłu i zaopatrzenia.	Wskazanie terenów rozwoju nowych i modernizowanych sieci przesyłowych (energii, ciepła, gazu) oraz alternatywnych dróg dostawy energii (CNG, LNG). Wdrażanie inteligentnych sieci i zarządzania przepływem energii (smart cities).
4.	Rozwoju energetyki odnawialnej, wykorzystującej naturalne potencjały regionu.	Wskazanie obszarów rozwoju bazujących na energii wód płynących, zapewniających funkcjonowanie procesów ekologicznych w ciekach wodnych. Wskazanie obszarów dostępu do biomasy rolniczej i leśnej. Wskazanie obszarów rozwoju energii z odpadów i osadów komunalnych. Wskazanie obszarów dostępu do energii geotermalnej i słonecznej oraz wiatru, uwzględniających obszary cenne/kluczowe dla ochrony przyrody, krajobrazu i dóbr kultury.
5.	Wspierania energetyki prosumenckiej (rozproszonej).	Wskazanie obszarów wspierania rozwoju mikro i małej energetyki rozproszonej.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
6.	Prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej, wykorzystującej instrumenty planowania przestrzennego.	Wskazanie obszarów szczególnego i potencjalnego zagrożenia powodzią, wynikających z map zagrożenia i map ryzyka powodziowego. Wskazanie obszarów zakazu, ograniczania i likwidacji zabudowy, za wyjątkiem służących celom ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej i turystyki, wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym dorzecza Odry. Uwzględnienie ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczu Odry oraz w regionach wodnych. Monitorowanie zamian przestrzennych i uzgadnianie lokalizacji wszelkich inwestycji, mogących wpływać na zwiększenie ryzyka powodziowego.
7.	Zwiększania przestrzeni dla rzeki i rozbudowy naturalnej retencji.	Wskazanie obszarów przewidzianych do kontrolowanego rozlewu wód powodziowych i zwiększenia rozstawu wałów przeciwpowodziowych, wskazanych w planie zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczu Odry oraz w regionach wodnych. Wskazanie obszarów zwiększenia zdolności buforowania ekosystemów naturalnych, w tym realizacji zalesień zgodnie z krajowym i lokalnymi planami zwiększania lesistości.
9.	Zwiększania retencji wód opadowych i roztopowych w miejscu powstawania.	Wskazanie obszarów budowy i modernizacji systemów zbierania, zatrzymywania i retencionowania wód opadowych i roztopowych, w tym rozbudowy zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych. Wyznaczanie terenów zatrzymywania i/lub zmniejszania dynamiki odpływu i zwiększania infiltracji w naturalne podłoże na terenach miejskich.
10.	Zmniejszania kolizyjności zagospodarowania przestrzeni.	Wskazanie obszarów budowy i przebudowy obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej (wałów przeciwpowodziowych). Wskazanie obszarów prowadzenia działań regulacyjnych w korytach wodnych. Wskazanie obszarów remontu i przebudowy budowli piętrzących wody (jazy i śluzy). Wskazanie obszarów realizacji kanałów ulgi.
11.	Zwiększania retencyjności i odporności na niekorzystne zjawiska klimatyczne (powodzie, susze).	Wskazanie obszarów technicznego zwiększenia dyspozycyjności wód (budowa zbiorników retencyjnych, polderów i suchych zbiorników zalewowych, zbiorników małej retencji). Wskazanie obszarów realizacji rozwiązań zwiększających retencję naturalną, w tym mikroretencji leśnej.
12.	Zarządzania bezpieczeństwem wywołanym zagrożeniami naturalnymi.	Monitoring, prognozowanie i wczesne ostrzeżenie o zagrożeniach naturalnych. Wdrażanie ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczu Odry i w regionach wodnych. Doposażenie służb w sprzęt ratunkowo-pomocniczy i łącznościowy.
13.	Minimalizacji skutków awarii przemysłowych i wzrostu bezpieczeństwa publicznego.	Wskazanie obszarów realizacji systemów i programów zapobiegania awariom i prowadzenia działań operacyjno-ratunkowych zakładów i ludności. Wskazanie bezpiecznych dla ludzi i środowiska dróg transportu materiałów niebezpiecznych. Wskazanie obszarów rozbudowy i modernizacji systemów energetycznych (energia, gaz), zwiększających bezpieczeństwo dostaw.
14.	Ochrony terenów zamkniętych, podnoszących zdolności obronne państwa.	Wskazanie obszarów zamkniętych służących obronności państwa i zapewnienie ich ochrony poprzez wyznaczone strefy ochronne terenów zamkniętych. Wskazanie i ochrona pozostałych terenów zamkniętych.

9.6.1. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego państwa i regionu

Polityką obejmuje się obszar całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów lokalizacji źródeł wytwarzania i przesyłania energii konwencjonalnej i odnawialnej.

Zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego państwa i regionu wspierane będzie poprzez:

- ***budowę i modernizację istniejących źródeł wytwarzania energii konwencjonalnej*** (systemowej):
 - rozbudowa Elektrowni „Opole” w Brzeziu i Elektrowni „Blachownia” w Kędzierzynie-Koźlu,
 - wprowadzenie nowoczesnych, innowacyjnych technologii wytwarzania energii dla potrzeb komunalnych i gospodarki, w tym opartych na kogeneracji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej;
 - zwiększenie efektywności energetycznej źródeł wytwarzania energii cieplnej dla celów komunalnych i przemysłowych:
 - ✓ modernizacja źródeł wytwarzania ciepła w Opolu, Kluczborku, Oleśnie, Brzegu, Grodkowie, Niemodlinie, Krapkowicach, Strzelcach Opolskich, Nysie, Kędzierzynie-Koźlu, Prudniku, Głubczycach, Namysłowie,
 - ✓ centralizacja źródeł wytwarzania i przesyłania ciepła, zmiana struktury źródeł wytwarzania ciepła i zmiana struktury paliwowej;
- ***zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii:***
 - wykorzystanie naturalnych uwarunkowań dla budowy obiektów małej energetyki wodnej na ciekach wodnych: Odry, Nysy Kłodzkiej, Osobłogi, Białej Głuchotąskiej, Małej Panwi, Ścinawie Nyskiej, Świdnej, Widawie, Stobrawie, Budkowiczance,
 - rozbudowa obiektów energetyki wodnej na zbiorniku wodnym w Otmuchowie,
 - budowa obiektów energetyki wiatrowej na obszarach predysponowanych do rozwoju energetyki wiatrowej na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej, Równiny Niemodlińskiej, Równiny Oleśnickiej, Równiny Namysłowskiej, Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych, kulturowych, środowiskowych, społecznych, infrastrukturalnych i przestrzennych,
 - budowa instalacji wykorzystujących energię z biomasy leśnej i rolniczej, w tym odpadowej, na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich, Równiny Grodkowskiej, Równiny Niemodlińskiej, Kotliny Raciborskiej, Równiny Opolskiej, Obniżenia Otmuchowskiego, Masywu Chełmu (biogazownie rolnicze),
 - budowa instalacji do wytwarzania biogazu z przetwarzania odpadów komunalnych oraz osadów z oczyszczalni ścieków,
 - budowa instalacji energetyki geotermalnej w środkowej i północnej części województwa w powiecie namysłowskim, kluczborskim, opolskim, oleskim, strzeleckim, brzeskim i krapkowickim,
 - budowa instalacji energetyki słonecznej na obszarze całego województwa,
 - wspieranie rozwoju obiektów energetyki prosumenckiej – mikro i małej energetyki rozproszonej;
- ***budowa, rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej, ciepłowniczej i gazowniczej:***
 - rozbudowa sieci przesyłowych najwyższych napięć, w tym 400 kV relacji Dobrzeń – Ząbkowice i Dobrzeń – Świebodzice,
 - rozbudowa sieci gazowniczej – budowa gazociągów strategicznych, w tym umożliwiających transport gazu LNG z Gazoportu Świnoujście;
- zapewnienie lokalnego dostępu do alternatywnych źródeł energii (gazowe, LNG, CNG).

9.6.2. Zwiększenie odporności przestrzeni na skutki zmian klimatycznych i poważnych awarii

Polityka obejmuje obszar całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów podatnych na występowanie zagrożeń naturalnych (doliny rzeczne, tereny leśne i rolne, obszary miejskie i wiejskie, tereny przemysłowe). Realizacja zadań związanych z podnoszeniem odporności przestrzeni na skutki zmian klimatycznych, w szczególności z zakresu zwiększania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zwiększania dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze musi uwzględniać ochronę wysokich walorów przyrodniczych na obszarach wrażliwych. Obszar współpracy w zakresie ochrony przeciwpowodziowej z uwagi na zlewniowy charakter zjawiska obejmować będzie układ transgraniczny z Republiką Czeską.

Zwiększanie odporności przestrzeni na skutki zmian klimatycznych i poważnych awarii wspierane będzie poprzez:

- prewencyjną ochronę przeciwpowodziową, zapobiegającą konfliktom i zagrożeniom przestrzennym:
 - uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP),
 - wdrożenie priorytetowych działań prewencyjnych i zarządczych, wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP),
 - monitoring działań przestrzennych na terenach zagrożenia zalewami,
 - ujednoczenie działań i zasad gospodarowania przestrzenią na obszarach dorzecza Odry, w regionach Górniej i Środkowej Odry oraz Warty;
- zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w drodze działań nietechnicznych:
 - zwiększenie terenów/przestrzeni otwartych dla zalewów powodziowych – suchych polderów, przestrzeni kontrolowanego zalewu,
 - spowolnienie odpływu wód wezbraniowych i opadowych – zwiększenie udziału terenów zielonej i niebieskiej infrastruktury, sprzyjających przetrzymaniu lub czasowemu wchłanianiu wód opadowych,
 - zwiększenie zdolności buforowania i retencjonowania ekosystemów naturalnych, w tym realizacja zalesień zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości, planów urzędniowych Lasów Państwowych, zmiany struktury przestrzennej użytkowania terenu;
- zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego w drodze niezbędnych działań technicznych:
 - kompleksowa modernizacja systemu ochrony od powodzi węzłów wodnych:
 - ✓ zlewnia Odry – Krapkowice, Brzeg,
 - ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – Paczków;
 - budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych:
 - ✓ zlewnia Odry (Przyodrze) – Dobrzeń Wielki (gm. Dobrzeń Wielki) – Stare Siołkowice gm. Popielów), Chorula (gm. Gogolin) – Kąty Opolskie (gm. Tarnów Opolski), Lasaki – Poborszów (gm. Reńska Wieś), Krapkowice (Otmęt),
 - ✓ Górna Odra – Roszowicki Las, Roszowice, Dzielnica (gm. Cisek), Bierawa (gm. Bierawa), Kędzierzyn-Koźle (osiedle Kuźniczki – Pogorzelec), Lubieszów (gm. Bierawa) – Kędzierzyn-Koźle,
 - ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – Skorogoszcz, Wronów (gm. Lewin Brzeski),
 - ✓ Kłodnica i Kanał Gliwicki – Kędzierzyn-Koźle,
 - ✓ zlewnia Stobrawy – Karłowice (gm. Popielów);
 - regulacje, remonty koryt, odtworzenie umocnień brzegowych, zabezpieczenie przed osuwaniem brzegów:
 - ✓ zlewnia Małej Panwi – Ciek Pruskowski (Łąka i Nowa Wieś gm. Zębowice),

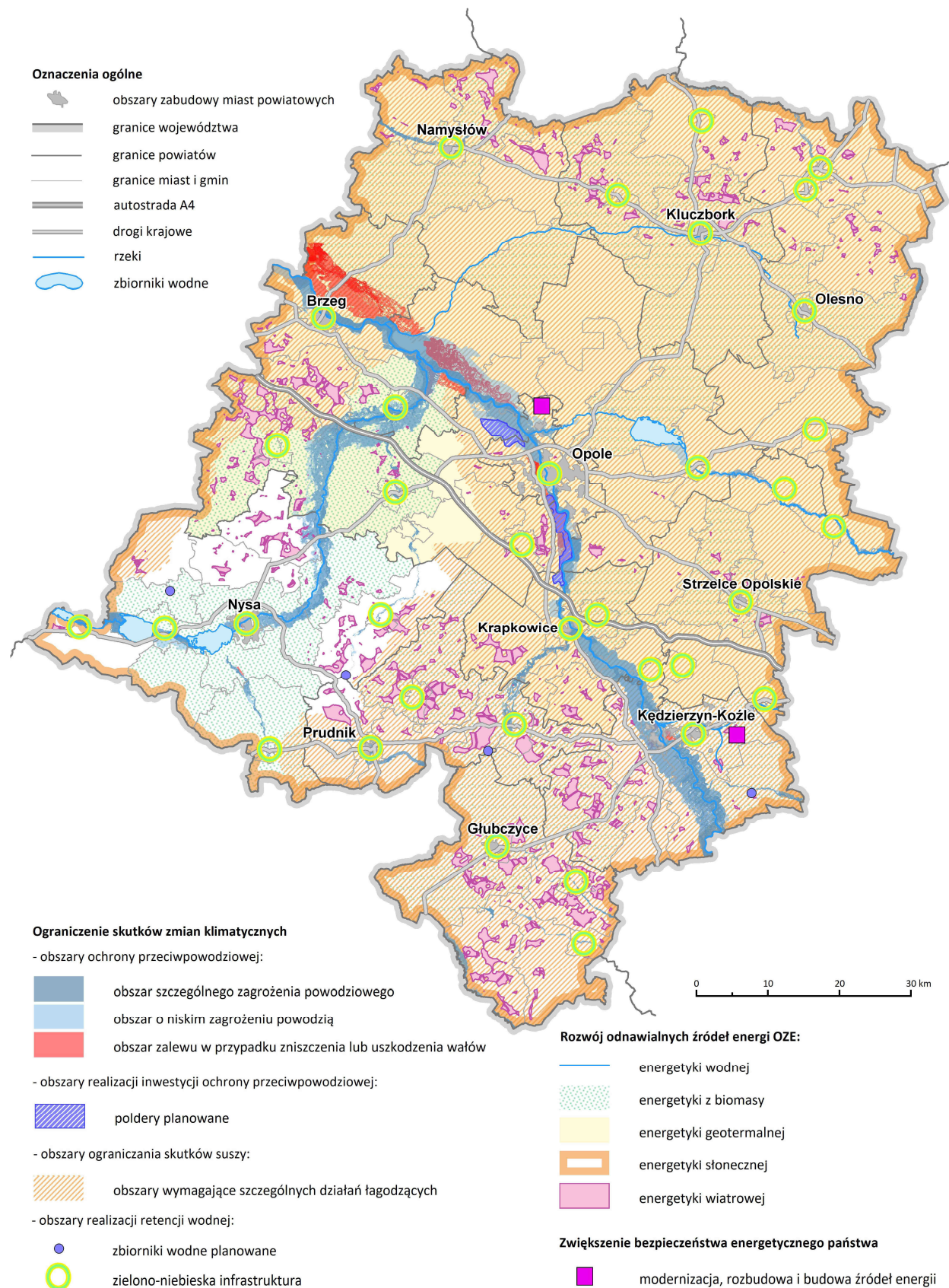
- ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – rz. Nysa Kłodzka (Skorogoszcz, Wronów gm. Lewin Brzeski), rz. Świdna (Dziewiętlice gm. Paczków),
- ✓ zlewnia Osobłogi – Ciek Graniczny (Trzebina gm. Lubrza),
- ✓ zlewnia Stobrawy – rz. Jażwinka (Bierdzańska Woda) Jełowa, Grabie, Kobylno gm. Łubniany, Bierdzany gm. Turawa), rz. Sobrawa (Wierzchy gm. Wołczyn), rz. Szyrobancka Woda (Wąsice, Wierzchy, Markotów Duży gm. Wołczyn),
- ✓ Górna Odra – rz. Odra (Cisek gm. Cisek),
- ✓ Kłodnica i Kanał Gliwicki – rz. Kłodnica (Kędzierzyn-Koźle);
- remonty i przebudowa budowli piętrzących – jazów i śluz:
 - ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – (obiekty piętrzące rzeki Nysy Kłodzkiej, Białej Głuchołaskiej), śluza na stopniu wodnym Januszkowice, Krapkowice i Opole,
 - ✓ zlewnia Odry (Przyodrze) – jaz Wróblin i jaz Zwanowice, jaz Januszkowice (gm. Krapkowice), jaz Krępa, jaz Groszowice, jaz Dobrzeń, hydrowęzeł Brzeg, jaz i śluza Ujście Nysy,
 - ✓ Kłodnica i Kanał Gliwicki – śluza na Kanale Gliwickim (Kędzierzyn-Koźle);
- budowa kanałów ulgi i rowów:
 - ✓ zlewnia Nysa Kłodzka – kanał obiegowy Zbiornika Nysa (Nysa),
 - ✓ zlewnia Odry (Przyodrze) – kanał ulgi (Krapkowice),
 - ✓ Górna Odra – kanał ulgi (gm. Cisek);
- budowa i przebudowa polderów i suchych zbiorników wodnych:
 - ✓ zlewnia Odry (Przyodrze) – Polder Żelazna (m. Opole i gm. Dąbrowa), Polder Winów ((Polder Dąbrówka) gm. Prószków),
 - ✓ Górna Odra – budowa wielofunkcyjnego zbiornika wodnego Kotlarnia (gm. Bierawa),
 - ✓ zlewnia Osobłogi – zbiornik Raclawice Śląskie na rzece Osobłoga (gm. Głogówek),
 - ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – zbiornik Ścinawa Nyska na rzece Ścinawa Niemodlińska (gm. Korfantów, Prudnik);
- zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze:
 - budowa zbiorników retencyjnych:
 - ✓ zlewnia Nysy Kłodzkiej – zbiornik Siedlec na rzece Cielnica (gm. Otmuchów) i Trzeboszowice na rzece Świdnej (gm. Paczków),
 - utrzymanie rezerw terenowych pod potencjalne zbiorniki małej retencji wód:
 - Jasiona na rzece Prudnik (gm. Prudnik), Boguchwałów na potoku Złotnik (gm. Baborów), Babice na rzece Psina (gm. Baborów), Biernatów na rzece Stradunia (gm. Głubczyce), Biała II na cieku Psiniec (gm. Biała), Brożec na rzece Swornica (gm. Walce), Jemielnica na rzece Świńska Woda (gm. Jemielnica), Mionów na rzece Młynówka (gm. Biała i Głogówek), Nasiedle na potoku Ostra (gm. Branice), Stary Paczków na potoku Tarnawka (gm. Paczków), Sułków na rzece Psina (gm. Baborów), Walce na rzece Stradunia (gm. Walce), Biała I na rzece Biała (gm. Biała), Boguchwałów – Wierzbno na potoku Złotnik (gm. Baborów), Brzeg na rzece Kościelna (m. Brzeg), Ciecuiłów na rowie melioracyjnym R-H (gm. Rudniki), Dobrzyń na rzece Kalnica (gm. Lubsza), Dzierżysław na rzece Morawka (gm. Kietrz), Jaryszów na potoku Jaryszówka (gm. Ujazd), Jaszów na rzece Stara Struga (gm. Grodków), Kamienna (gm. Namysłów), Kik (Grześlaki – Kik) na rzec Proсна (gm. Praszka i Gorzów Śląski), Kowalowice I na rzece Widawa (gm. Namysłów), Kowalowice II (gm. Namysłów), Kowalowice III na rzece Studnica (gm. Namysłów), Lewice na rowie R (gm. Branice), Łąki Kozielskie na rzece Łącka Woda (gm. Leśnica), Nowa Cerekiew na rzec Troja (gm. Kietrz), Olesno Walce na rzece Stobrawa (gm. Olesno), Pakosławice na rzece Korzkiew (gm. Pakosławice), Piaski – Gola (Gola – Wójcin) na rzece Proсна (gm. Byczyna oraz gm. Bolesławiec i Łubnice w woj. łódzkiej), Piastowice na rzece Kalnica (gm. Lubsza), Pijawka (gm. Namysłów), Rozkochów na rzece Swornica (gm. Walce), Smogorzów na cieku Jarząbek (gm. Namysłów), Smolice na rowie RH (gm. Pakosławice), Szydłowice na rowie KB (gm. Lubsza), Wronin na potoku Cisek (gm. Polska Cerekiew), Żaba (gm. Namysłów), które zostały ujęte w *Programie budowy*

zbiorników małej retencji w województwie opolskim oraz Posada – Gola (gm. Byczyna oraz gm. Bolesławiec w woj. łódzkim) ujęty w Programie budowy zbiorników małej retencji w województwie łódzkim;

- realizacja mikroretencji leśnej, w tym budowa śródleśnych zbiorników wodnych;
- retencja wód opadowych i roztopowych na terenach miejskich:
 - budowa i modernizacja systemów zbierania, zatrzymywania i retencjonowania wody opadowej,
 - rozbudowa zielonej³⁸ i niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych, w tym rozwój NDS (*natural drainage systems*), zielonych pasów, ogrodów wertykalnych, sieci lokalnych cieków wodnych, stawy na wody opadowe, podmokłości i inne ekosystemy, zależne od wód itp.,
 - zmniejszanie dynamiki odpływu wód poprzez zatrzymywanie wód w mikrozelewni, zwiększanie infiltracji wód w naturalne powierzchnie gruntowe, likwidacja uszczelnienia gruntu na obszarach miejskich;
- rozwój systemów identyfikacji zagrożeń i szybkiego ostrzegania:
 - wzmożona współpraca transgraniczna z Republiką Czeską w zakresie działań przeciwpowodziowych,
 - rozbudowa i tworzenie systemu prognozowania, kontroli i wczesnego ostrzegania oraz wspieranie lokalnych inicjatyw realizacji systemów ostrzegania, w tym radaru meteorologicznego na Górze Św. Anny,
 - wdrażanie planu zarządzania ryzykiem powodziowych (PZRP),
 - wyposażenie służb ochrony przeciwpożarowej, policji, spółek wodnych w sprzęt ratunkowo-pomocniczy i łącznościowy;
- wskazanie obszarów koncentracji instalacji o dużym i zwiększonym ryzyku poważnej awarii oraz wdrażanie programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym i systemom bezpieczeństwa, gwarantujących ochronę ludzi i środowiska:
 - opracowanie i uzgadnianie programów zapobiegania poważnym awariom z Państwową Strażą Pożarną oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Środowiska,
 - opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa ochrony i ludzi przez zakłady o dużym ryzyku,
 - opracowanie wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez zakłady o dużym ryzyku,
 - opracowanie zewnętrznych plan operacyjno-ratowniczych dla terenów narażonego na skutki awarii przemysłowej (Komendant Państwowej Straży Pożarnej).

³⁸ Sieć składająca się z obszarów naturalnych, terenów zielonych, zielonych dróg, gruntów rolnych i leśnych oraz innych elementów wpływających korzystnie na zdrowie i samopoczucie człowieka oraz ekosystemy, łącząca środowisko naturalne z terenami zurbanizowanymi.

Rys. 25. Wzmacnianie odporności na zagrożenia naturalne

Źródło: Opracowanie własne.

9.6.3. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Polityka kierowana jest do obszarów występowania obiektów, instalacji i ciągów komunikacyjnych, posiadających znaczenie dla obronności państwa.

Kształtowanie struktur istotnych dla obronności państwa wspierane będzie poprzez:

- ochronę terenów zamkniętych, w tym służących obronności:
 - utrzymanie obiektów i urządzeń związanych z obronnością,
 - utrzymanie ochronnego charakteru stref wokół ustanowionych terenów zamkniętych w gm. Krapkowice i gm. Namysłów),
 - utrzymanie i ochrona pozostałych terenów zamkniętych;
- dostosowanie linii kolejowych uznanych za obronne do wymaganych parametrów technicznych oraz obciążenia dróg i mostów (linia nr 132 Pyskowice – Wrocław Główny; nr 136 Kędzierzyn-Koźle – Opole Groszowice; nr 137 Katowice – Prudnik; nr 61 Kielce – Fosowskie; nr 143 Kalety – Wrocław Mikołajów; nr 144 Fosowskie – Opole Główny; nr 151 Kędzierzyn-Koźle – Chałupki – granica państwa; nr 199 Rudziniec Gliwicki – Kędzierzyn-Koźle KKA; nr 272 Kluczbork – Poznań Główny; nr 277 Opole Groszowice – Wrocław Brochów; nr 287 Opole Zachodnie – Komprachcice; nr 306 Krapkowice – Prudnik; nr 680 Kędzierzyn-Koźle KKD – Kłodnica; nr 681 Nowa Wieś – Stare Koźle).

9.7. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej

Głównym celem tej polityki jest zaopatrzenie gospodarki i mieszkańców w odpowiednią jakość wody i energii oraz zapewnienie dostępu do sprawnej i wydajnej infrastruktury służącej komunikacji i ochronie środowiska, z uwzględnieniem zachowania równowagi w środowisku regionu.

Do obszaru infrastruktury technicznej należy system energetyczny (elektroenergetyczny, gazowniczy, ciepłowniczy), wodno-kanalizacyjny (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków, ujęcia wody), telekomunikacyjny.

Infrastruktura techniczna stanowi bazę, która wyznacza możliwości kreowania rozwoju oraz dzisiejszego i przyszłego poziomu życia mieszkańców.

Realizacja celu głównego polegać będzie m.in. na zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego, poprzez poprawę pewności zasilania (modernizację istniejących źródeł energii), wzrost niezawodności i jakości dostaw energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła, wdrażanie idei oszczędności energii oraz wspieranie ekologicznych systemów ogrzewania i wzrostu wykorzystania źródeł energii odnawialnej.

W celu zapewnienia niezawodności dostaw energii niezbędna jest dywersyfikacja źródeł oraz kierunków zasilania systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazu ziemnego i paliw płynnych. Realizacja zadań gospodarki wodno-ściekowej przyczyni się do poprawy jakości wody pitnej oraz stanu środowiska. Stałe podnoszenie poziomu wyposażenia w infrastrukturę, zwłaszcza sieć kanalizacyjną oraz systemy oczyszczania ścieków komunalnych są wyzwaniem dla dobrze rozwiniętego i stabilnego regionu. Działania inwestycyjne polegające na modernizacji, budowie i rozbudowie istniejącej infrastruktury technicznej stanowią kluczowy element zrównoważonej gospodarki ściekowej.

Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej będzie polegał przede wszystkim na znacznym zwiększeniu zasięgu obsługi oraz przepustowości sieci na potrzeby szerokopasmowego dostępu do internetu, pozyskaniu nowych technologii oraz pobudzenie innowacyjności.

Pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną odbywać się będzie poprzez modernizację i rozbudowę sieci energetycznych, gazowych i ciepłowniczych, sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków. Stworzy to przyjazne warunki dla aktywizacji gospodarczej całego regionu.

W rozwoju infrastruktury technicznej konieczne jest wdrażanie nowoczesnych technologii oraz stosowanie najwyższej klasy materiałów do budowy sieci i powiązanych urządzeń. Wysoki standard poziomu technicznego sieci, struktura materiałowa oraz wydajność urządzeń i instalacji zapewnią będą ciągłość i niezawodność funkcjonowania infrastruktury.

Aspekty technologiczne infrastruktury przyczyniają się również do zredukowania zanieczyszczeń oraz poprawy środowiska przyrodniczego.

Nierozzerwalnym działaniem w ramach rozwoju infrastruktury energetyki jest wsparcie niskoemisyjnej/niskowęglowej gospodarki, ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej, a także szersze wykorzystanie czystych odnawialnych źródeł energii.

Tabela 18. Zasady prowadzenia polityki rozwoju infrastruktury technicznej

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Likwidacja barier infrastrukturalnych umożliwiającą dobrą dostępność do sieci przesyłowych oraz rozwój gospodarczy regionu.	Rozbudowa sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia w celu wyprowadzenia dodatkowej energii z Elektrowni „Opole” oraz uzbrojenia terenów inwestycyjnych i wprowadzenia do sieci dodatkowej energii z OZE. Rozbudowa sieci gazowej wysokiego ciśnienia w celu wyposażenia terenów inwestycyjnych w paliwo gazowe oraz gazyfikacji terenów pozbawionych paliwa gazowego (obszary wiejskie i duża część powiatu oleskiego). Rozbudowa sieci ciepłowniczej w celu centralizacji systemów ciepłowniczych i likwidacji źródeł niskiej emisji.
2.	Podniesienie efektywności źródeł wytwarzania energii wraz z ograniczeniem ich wpływu na środowisko naturalne, w tym wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym regionu.	Rozbudowa konwencjonalnych źródeł energii elektrycznej dla zabezpieczenia rosnących potrzeb energetycznych regionu i jego rozwoju gospodarczego. Budowa i rozbudowa źródeł energii odnawialnej.
3.	Kształtowanie systemu energetycznego w harmonii z otoczeniem.	Planowanie rozwiązań z uwzględnieniem wymogów ochrony krajobrazu i środowiska, w tym w szczególności w zakresie przebiegu napowietrznych sieci elektroenergetycznych i lokalizacji farm wiatrowych.
4.	Prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej w układzie aglomeracji.	Wdrażanie art. 5.2. dyrektywy 91/271/EWG, czyli realizacja inwestycji polegających na dopasowaniu wydajności oczyszczalni ścieków do generowanego zanieczyszczenia, osiągnięcia standardu oczyszczania oraz kompletnym wyposażeniu aglomeracji w systemy kanalizacyjne.
5.	Zapewnienie wszystkim mieszkańcom regionu wody pitnej dobrej jakości.	Budowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowej. Poprawa parametrów technicznych przesyłowych sieci oraz urządzeń infrastruktury wodnej.
6.	Zapewnienie wszystkim mieszkańcom regionu dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz komunalnych oczyszczalni ścieków. Utrzymanie stałych parametrów technicznych sieci przesyłowych i oczyszczalni ścieków oraz powiązanych urządzeń technicznych.
7.	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej.	Analizowanie systemowego rozwiązania oczyszczania ścieków biorąc pod uwagę następujące kryteria: - kryterium ekologiczne – nadrzędne (efektywność oczyszczania ścieków), - kryterium przyrodniczo-środowiskowe (wpływ na środowisko naturalne, estetyka), - kryterium ekonomiczne (koszty inwestycyjne i eksploatacyjne), - kryterium niezawodnościowe (niezawodność działania urządzeń), - kryterium techniczne (nowoczesność rozwiązania, prostota i łatwość obsługi).
8.	Obejmowanie systemami kanalizacyjnymi zwartych obszarów zabudowy.	Budowa sieci kanalizacyjnych na terenach o gęstości zaludnienia adekwatnej od stopnia opłacalności przewidzianej inwestycji.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
9.	Obejmowanie systemami kanalizacyjnymi obszarów wymagających szczególnej ochrony przyrody i strategicznych dla zaopatrzenia w wodę.	Budowa systemów kanalizacyjnych na terenach objętych formą ochrony przyrody oraz w miejscach ochronnych części wód podziemnych i powierzchniowych.
10.	Prowadzenie systemów indywidualnych odprowadzania ścieków na terenach słabo zaludnionych.	Adaptacja istniejącego sposobu dostarczania ścieków komunalnych do oczyszczalni w przypadku zidentyfikowania, iż budowa nowej sieci kanalizacyjnej jest pod względem ekonomicznym nieopłacalna. Budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach gdzie nie funkcjonuje inny sposób oczyszczania ścieków komunalnych.
11.	Ograniczenie lub eliminacja ognisk zanieczyszczeń oraz wprowadzania nieczyszczonych ścieków do wód lub gruntu.	Budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych. Dążenie do całkowitego oddzielenia wód deszczowych od ścieków bytowych oraz eliminacja systemów ogólnospławnych.
12.	Oszczędne gospodarowanie zasobami wodnymi.	Unikanie przeciążeń hydraulicznych systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków. Zwiększanie retencji wód deszczowych, wprowadzenie dostosowanych do lokalnych uwarunkowań systemów łączących sprawność techniczną z walorami estetycznymi, krajobrazowymi i niskimi kosztami utrzymania. Efektywne wykorzystanie instrumentów zarządzania wodami (planowanie w gospodarce wodami, pozwolenia wodnoprawne, opłaty ekologiczne, kataster wodny).

9.7.1. Rozwój systemu energetycznego

Głównym celem polityki elektroenergetycznej jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu i jego wzrostu gospodarczego, poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej w zakresie:

- modernizacji i rozbudowy istniejących źródeł energii elektrycznej,
- przebudowy i rozbudowy sieci przesyłowych i dystrybucyjnych,
- rozwoju energetyki odnawialnej.

Działania polityki przestrzennej rozwoju infrastruktury energetycznej realizowane będą poprzez:

- rozbudowę i modernizację systemów przesyłu oraz dystrybucji energii,
- rozbudowę sieci istniejących,
- rozbudowę strategicznej Elektrowni „Opole”,
- zwiększenie udziału wykorzystania energii odnawialnej,
- rozbudowę i modernizację istniejących elektrociepłowni i ciepłowni, z przystosowaniem do wykorzystywania paliw niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii,
- rozbudowę i modernizację istniejących oraz budowę nowych rozproszonych źródeł energii wykorzystujących zasoby energii odnawialnej i niekonwencjonalnej lub paliwa niskoemisyjne.

Kierunkiem działania dla poprawy lepszej struktury elektroenergetycznych sieci przesyłowych najwyższych napięć pozwalającej na zwiększenie niezawodności zaopatrzenia regionu w energię elektryczną oraz istotne zwiększenie zdolności transformacji mocy z sieci przesyłowej najwyższych napięć 400 kV i 220 kV do sieci dystrybucyjnych wysokiego napięcia 110 kV będzie:

- rozbudowa istniejących stacji Dobrzeń i Blachownia,
- rozbudowa, przebudowa i modernizacja elementów systemu przesyłowego o znaczeniu regionalnym.

Rozbudowa konwencjonalnych źródeł energii elektrycznej

Dla zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania na energię elektryczną w 2014 r. została rozpoczęta rozbudowa Elektrowni „Opole” o dwa dodatkowe bloki energetyczne. Po zrealizowaniu inwestycji moc elektrowni wzrośnie z 1500 do 2160 MW.

Drugim znaczącym źródłem wytwórczym energii elektrycznej planowanym do rozbudowy jest Elektrownia „Blachownia” w Kędzierzynie-Koźlu. Obiekt ten obecnie po zmianach kapitałowych należy do spółki TAMEH Holding (Tauron ArcelorMittal Energy Holding) i będzie głównie dostarczał energię elektryczną odbiorcom przemysłowym.

Modernizacja powyższych obiektów polepszy już i tak korzystny bilans energetyczny województwa opolskiego, co dodatkowo korzystnie wpłynie na jego walory inwestycyjne. Jednocześnie planuje się szersze wykorzystanie energii cieplnej powstałej przy produkcji energii elektrycznej w celu zasilania w ciepło odbiorców miejscowości zlokalizowanych w sąsiedztwie elektrowni, a docelowo po wybudowaniu odpowiedniej infrastruktury przesyłowej w Opolu.

Ważna z punktu widzenia ochrony środowiska jest ciągła modernizacja pozostałych istniejących obiektów produkcji energii – głównie elektrowni przemysłowych, pod kątem zwiększenia ich efektywności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń, co znacznie zmniejszy konflikty środowiskowe.

Przebudowa i rozbudowa sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć

Planowana rozbudowa istniejących dużych źródeł energii elektrycznej w postaci elektrowni systemowych wymagać będzie rozbudowy przesyłowych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć 400 kV i 220 kV oraz stacji elektroenergetycznych. Kluczowe znaczenie w systemie przesyłu energii elektrycznej ma stacja Dobrzeń, która służy przede wszystkim do wyprowadzania mocy z Elektrowni „Opole” oraz zasilania sieci 110 kV.

W zakresie rozbudowy sieci przesyłowych priorytetowo planuje się:

- budowę stacji GPZ 400/110 kV na trasie dwutorowej linii 400 kV relacji Dobrzeń – Wrocław, Dobrzeń – Pasikowice (wzdłuż autostrady A4), w celu zasilania stref aktywności gospodarczej w zachodniej części województwa (realizacja inwestycji uzależniona jest od pojawienia się dużego zapotrzebowania na energię elektryczną),
- przebudowę istniejącej linii 400 kV w relacji Pasikowice – Dobrzeń – Trębaczew – Joachimów,
- budowę dwutorowej linii 400 kV relacji Ząbkowice – Dobrzeń, Dobrzeń – Świebodzice,
- rozbudowę stacji elektroenergetycznej 220/110 kV Blachownia wraz z wprowadzeniem linii 220 kV relacji Kędzierzyn – Groszowice,
- modernizację stacji elektroenergetycznej 400/110 kV Dobrzeń,
- modernizację stacji elektroenergetycznej 220/110 kV Kędzierzyn,
- rozbudowę stacji elektroenergetycznej 220/110/30/15 kV Groszowice.

Pozostałe planowane zadania dotyczą:

- modernizacji linii 220 kV Blachownia – Łagisza,
- ewentualnej przebudowy istniejących linii 220 kV na linii 400 kV, względnie na linii wielonapięciowe i wielotorowe, w relacjach:
 - Groszowice (Opole) – Ząbkowice Śl. (w przypadku zaniechania planów realizacji budowy linii 400 kV relacji Ząbkowice – Dobrzeń),
 - Kędzierzyn – Wielopole,
 - Kędzierzyn – Groszowice,
 - Blachownia – Wielopole.

Dopuszcza się realizację przedsięwzięć niewymienionych powyżej, w przypadku pojawienia się uwarunkowań wymagających wzmocnienia dostaw bądź wyprowadzenia energii do innych obszarów województwa lub regionów sąsiednich.

Projektowane linie elektroenergetyczne w granicach obszarów chronionych (Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody) należy prowadzić, w miarę posiadanych możliwości, w systemie kablowym.

Przebudowa i rozbudowa sieci dystrybucyjnej wysokiego napięcia

Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu w dużej mierze zależy od stanu i jakości dystrybucyjnej sieci przesyłowej. Najistotniejszymi elementami tej sieci są linie wysokiego napięcia 110 kV, które poprzez GPZ-y oraz linie średniego i niskiego napięcia zasilają w energię elektryczną odbiorców przemysłowych i komunalnych. Dla poprawy sprawności istniejącej sieci elektroenergetycznej 110 kV oraz zasilania nowych odbiorców – w tym istniejących i planowanych terenów inwestycyjnych, przewiduje się w pierwszej kolejności:

- budowę jednotorowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Tułowice – Hajduki, w celu zapewnienia możliwości przyłączenia do sieci farm wiatrowych oraz zwiększenia pewności zasilania odbiorców w południowej i zachodniej części województwa opolskiego, zwłaszcza na terenie miasta Nysy oraz na terenie Starachowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Tułowicach;
- budowa jednotorowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Namysłów – Oleśnica, w celu powiązania sieci 110 kV Oddziału Opole i Oddziału Wrocław. Linia zwiększy pewność zasilania odbiorców z terenu miasta Namysłów;
- przyłączenie istniejącej rozdzielni sieciowej 15 kV RS Gorzów Śląski do sieci 110 kV w m. Gorzów Śląski. W ramach zadania planuje się budowę dwutorowej linii 110 kV i rozdzielni 110 kV;
- modernizację istniejących linii elektroenergetycznych 110 kV relacji:
 - Prudnik – Głubczyce,
 - Pokój – Namysłów,
 - Groszowice – Ozimek,
 - Chemik – Polska Cerekiew,
 - Hajduki – Zdieszowice / Hajduki – Ceglana,
 - Blachownia – Ceglana / Blachownia – Chemik,
 - Blachownia – Łabędy / Blachownia – Huta Łabędy,
 - Blachownia – Kędzierzyn,
 - Hajduki – Grodków,
 - Grodków – Gracze,
 - Kluczbork – Wołczyn,
 - Wołczyn – Namysłów,
 - Dobrodzień – Zawadzkie (w związku z planowanym przyłączeniem FW Rozkochów do sieci 110 kV),
 - Kuniów – Bierdzany;
- budowę stacji WN/SN Olszowa wraz z powiązaniem z siecią WN i SN dla zasilania terenów Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Gminie Ujazd;
- budowę stacji elektroenergetycznej 220/110/SN Blachownia wraz z powiązaniem z siecią WN i SN na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle;
- budowę stacji WN/SN GPZ Karczów, wraz z liniami zasilającymi 110 kV relacji Dobrzeń – Karczów 1 / Karczów 2 (linia dwutorowa), w celu zasilania terenów Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy w Karczowie;
- budowę stacji WN/SN GPZ Radzikowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV;
- budowę stacji WN/SN GPZ Biała;
- budowę stacji WN/SN GPZ Prądy wraz z liniami zasilającymi 110 kV;
- budowę stacji WN/SN GPZ Otmuchów wraz z liniami zasilającymi 110 kV;
- budowę stacji WN/SN GPZ Warmętowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV;
- budowę stacji WN/SN GPZ Namysłów II wraz z liniami zasilającymi 110 kV;

- rozbudowę stacji 220/110/6 kV Kędzierzyn;
- rozbudowę stacji 220/110/30/15 kV Groszowice;
- rozbudowę i modernizację istniejących stacji WN/SN: GPZ Koźle, GPZ Zdieszowice, GPZ Sudecka, GPZ Zawadzkie, GPZ Grudzicka, GPZ Siołkowice, GPZ Tułowice, GPZ Groszowice Cementownia, GPZ Borki, GPZ Grodków, GPZ Krupski Młyn, GPZ Gracze, GPZ Dobrodzień, GPZ Olesno, w celu poprawy stanu technicznego.

Dopuszcza się realizację przedsięwzięć niewymienionych powyżej, w przypadku pojawienia się uwarunkowań wymagających wzmocnienia dostaw, w szczególności dla zasilania terenów specjalnych stref aktywności gospodarczej bądź wyprowadzenia energii do innych obszarów województwa lub regionów sąsiednich.

Projektowane linie elektroenergetyczne w granicach obszarów chronionych (Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody) należy prowadzić, w miarę posiadanych możliwości, w systemie kablowym.

W obszarach miejskich – silnie zurbanizowanych należy przewidzieć docelową przebudowę sieci przesyłowych wysokich napięć w celu optymalizacji wykorzystania do celów rozwojowych terenów miejskich.

9.7.2. Rozwój systemu gazowniczego

Głównym celem polityki energetyki gazowej jest zabezpieczenie niezawodności i jakości dostaw paliwa gazowego oraz wzrost ilości odbiorców indywidualnych i przemysłowych podłączanych do sieci, poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury gazowej w zakresie:

- przebudowy i rozbudowy sieci gazowej wysokiego ciśnienia,
- gazyfikacji obszarów pozbawionych sieci gazowej.

Wzmocnienie systemu zaopatrzenia w paliwo gazowe województwa opolskiego opartego na sieciach przesyłowych wymagać będzie ukierunkowania działań na:

- przebudowę i rozbudowę sieci gazowej wysokiego ciśnienia,
- gazyfikację obszarów pozbawionych sieci gazowej.

Przebudowa i rozbudowa sieci gazowej wysokiego ciśnienia

W obszarze województwa opolskiego planowana jest budowa gazociągów strategicznych (wzdłuż gazociągów istniejących), które stanowią będą fragment zachodniego i południowego odcinka korytarza gazowego Północ – Południe, tj.:

- budowa gazociągu DN 1000 Tworóg – Kędzierzyn,
- budowa gazociągu DN 1000 Zdieszowice – Kędzierzyn,
- budowa gazociągu DN 1000 Zdieszowice – Wrocław, (odcinek Zdieszowice – Brzeg) na terenie województwa opolskiego,
- budowa gazociągu DN 1000 Kędzierzyn – granica RP (Polska – Czechy),
- budowa tłoczni Kędzierzyn,
- budowa systemowej SRP Brzeg,
- budowa systemowej SRP Żerkowice,
- budowa systemowej SRP Przywory 1,
- budowa systemowej SRP Przywory 2,
- budowa systemowej SRP Obrowiec,
- budowa systemowej SRP Grodków,
- budowa systemowej SRP Nysa,
- przebudowa systemowej SRP Lewin Brzeski,
- przebudowa SRP Grodków Warszawska,
- przebudowa SRP Grodków Żeromskiego,
- przebudowa SRP Skarbimierz,

- modernizacja SRP I st. Prudnik Towarowa,

W ramach działań modernizacyjnych planowane są poniższe zadania:

- przebudowa gazociągu Obrowiec – Racibórz odcinek Obrowiec – rzeka Odra,
- przebudowa gazociągu Kędzierzyn – Zdieszowice, odg. Do Strzelec Opolskich,
- przebudowa gazociągu DN 200/150 relacji Lewin Brzeski – Paczków na odcinku Hanuszów – Otmuchów
- przebudowa gazociągu Zdieszowice – Tworzeń na odcinku Zdieszowice - Olszowa, umożliwiającego przesył gazu koksowniczego ze Zdieszowic do Dąbrowy Górniczej,
- rozbudowa gazociągu DN 500 Komorzno – Tworóg (nitka I),
- rozbudowa gazociągu DN 500 Komorzno – Tworóg (nitka II).

Dodatkowo w celu zgazyfikowania północno-wschodniej części województwa opolskiego planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Bąków – Biadacz – Praszka – Krzepice (woj. śląskie), wraz z budową stacji redukcyjno-pomiarowych w miejscowościach: Praszka, Radłów, Rudniki.

Niezależnie od wskazanych powyżej zadań inwestycyjnych, w miarę zaistniałych potrzeb planuje się budowę nowych oraz modernizację istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia i obiektów gazowych systemu przesyłowego.

Gazyfikacja obszarów pozbawionych sieci gazowej

W dalszym ciągu na terenie województwa opolskiego występują znaczne obszary pozbawione sieci gazowej. W celu zapewnienia dostępu do sieci gazowej wszystkim ośrodkom miejskim na obszarze województwa, planuje się sukcesywną gazyfikację pozostałych czterech miast, tj.: Biała, Dobrodzień, Leśnica i Ujazd. Większy problem stanowi brak sieci gazowej na obszarach wiejskich województwa opolskiego. Dla poprawy tego stanu docelowo planuje się:

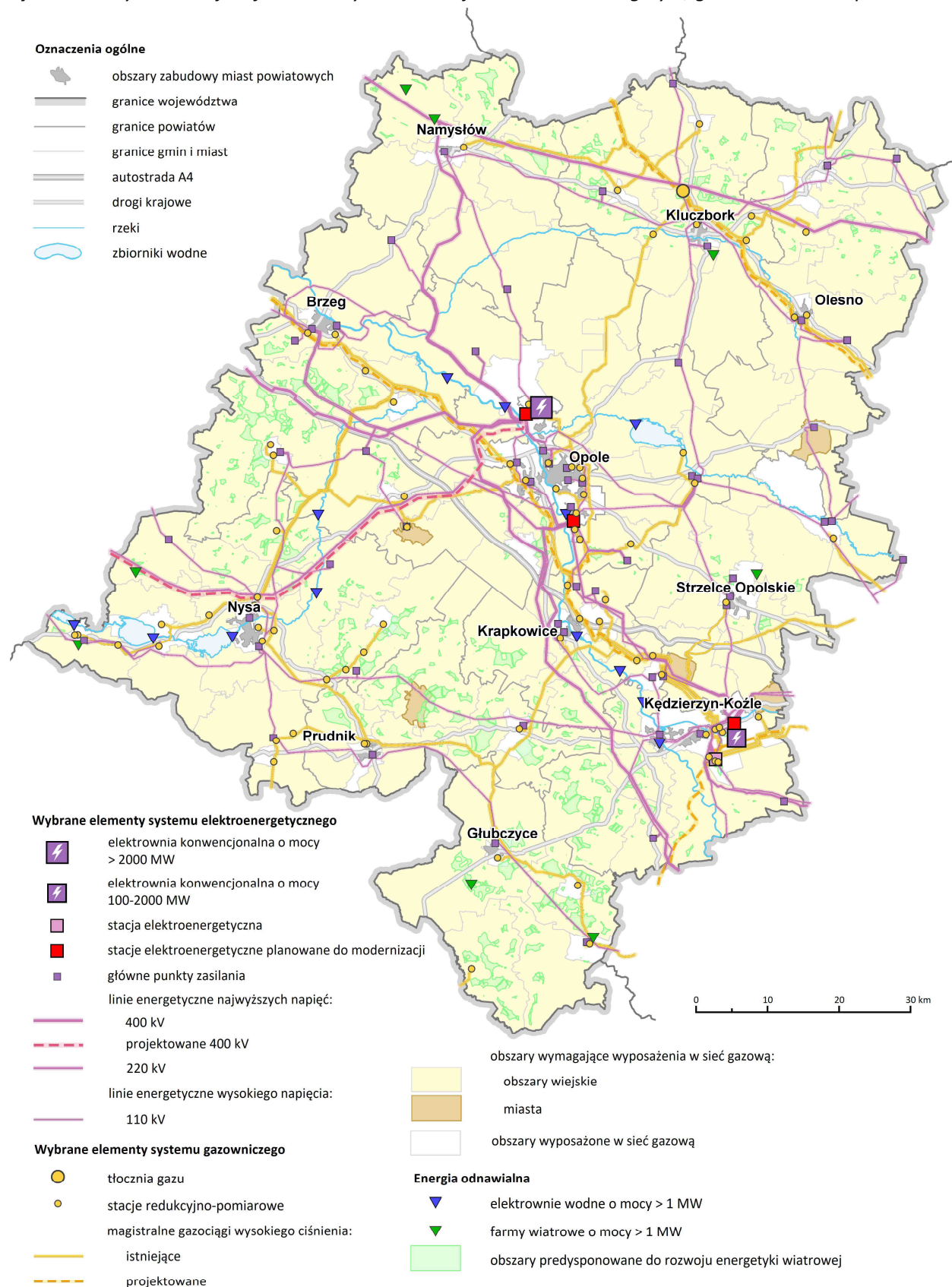
- gazyfikację wszystkich gmin wiejskich celem uzyskania jednakowych standardów zaopatrzenia w gaz na całym obszarze województwa opolskiego, w tym:
 - ✓ gazyfikację gmin, przez obszar których przebiega istniejąca sieć gazowa. Są to: gm. Baborów, Bierawa, Branice, Byczyna, Chrzastowice, Dąbrowa, Domaszowice, Głogówek, Głubczyce, Głuchołazy, Gogolin, Gorzów Śląski, Grodków, Izbicko, Kietrz, Kluczbork, Komprachcice, Korfantów, Krapkowice, Lasowice Wielkie, Leśnica, Lewin Brzeski, Lubrza, Łubniany, Murów, Namysłów, Niemodlin, Nysa, Olesno, Opole, Olszanka, Otmuchów, Ozimek, Paczków, Pakosławice, Praszka, Prószków, Prudnik, Skarbimierz, Skoroszyce, Strzelce Opolskie, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa, Ujazd, Wołczyn, Zawadzkie, Zdieszowice;
 - ✓ gazyfikację gmin, przez obszar których nie przebiega sieć gazowa. Są to: gm. Biała, Cisek, Dobrodzień, Jemielnica, Kamiennik, Kolonowskie, Lubsza, Łambinowice, Pawłowiczki, Pokój, Polska Cerekiew, Popielów, Radłów, Reńska Wieś, Rudniki, Strzeleczyki, Świerczów, Walce, Wilków, Zębówice.

Powyższe zamierzenia są uzależnione od uzyskania pozytywnych wskaźników ekonomicznej opłacalności inwestycji.

9.7.3. Rozwój systemu ciepłowniczego

Istniejące systemy ciepłownicze zlokalizowane są w większych ośrodkach miejskich województwa. Są to obiekty oparte na węglu kamiennym, posiadające jeszcze znaczne rezerwy mocy, pozwalające na podłączenie do sieci ciepłowniczej dodatkowych odbiorców, Wymagają one jednak modernizacji w celu osiągnięcia wyższej sprawności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W wyniku rozbudowy systemów ciepłowniczych sukcesywnie będą eliminowane źródła niskich emisji zanieczyszczeń – lokalnych ciepłowni osiedlowych i kotłowni przydomowych.

Rys. 26. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej – w zakresie energetyki, gazownictwa i ciepłownictwa

Źródło: Opracowanie własne.

Główne kierunki działań w zakresie rozwoju systemów ciepłowniczych obejmować będą:

- wyposażenie istniejących kotłowni systemowych w urządzenia o wyższej sprawności energetycznej oraz w główne układy odpylania, spełniające docelowe normy emisji zanieczyszczeń,
- rozbudowę sieci ciepłowniczej wykorzystującej źródło ciepła z istniejącej Elektrowni „Opole” i Elektrowni „Blachownia” w Kędzierzynie-Koźlu, będące efektem ubocznym z procesu produkcji energii elektrycznej,
- rozbudowę sieci ciepłowniczej w celu podłączenia do sieci kolejnych odbiorców.

Z uwagi na rosnące wymogi ekologiczne zakłada się generalnie we wszystkich układach osadniczych i obszarach zainwestowania stopniową wymianę stosowanych paliw konwencjonalnych (węgiel) na paliwa bardziej ekologiczne (gaz).

9.7.4. Wzrost produkcji energii odnawialnej

Wzrost produkcji i wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa opolskiego wymagać będzie ukierunkowania działań na:

- rozwój energetyki wodnej,
- rozwój energetyki wiatrowej,
- rozwój energetyki biomasy i biogazu,
- rozwój energetyki słonecznej i geotermalnej.

Rozwój energetyki wodnej

W obszarze województwa istnieją dogodne warunki dla lokalizacji Małych Elektrowni Wodnych (MEW), które lokalizowane są na istniejących stopniach wodnych rzeki Odry i Nysy Kłodzkiej. W zakresie rozwoju energetyki wodnej planuje się:

- budowę elektrowni wodnych na rzece Odrze na jazach: Kąty, Opole, Kanał Ulgi w Opolu, Wróblin, Chróścice, Ujście Nysy, Zwanowice, Brzeg (Wyspa Jeżynowa),
- rozbudowę istniejącej elektrowni wodnej na rzece Odrze na jazu Rogów,
- budowę elektrowni wodnych na rzece Nysa Kłodzka na jazach: Nysa I, Nysa II, Lewin Brzeski, Kopice (wraz z budową jazu), Głębocko (wraz z budową jazu),
- budowę Małej Elektrowni Wodnej na rzece Biała Głuchołaska na jazu w m. Biała Nyska.

Niezależnie od wymienionych powyżej zamierzeń planuje się sukcesywną adaptację i rozbudowę istniejących elektrowni wodnych, zlokalizowanych głównie na rzece Odrze, Nysie Kłodzkiej, Osobłódze i Małej Panwi.

Rozwój energetyki wiatrowej

Rozwój energetyki wiatrowej w województwie prowadzony będzie przy wykorzystaniu istniejących elektrowni wiatrowych zgrupowanych w obrębie 9 farm wiatrowych (łącznie 65 elektrowni) oraz w oparciu o potencjalne lokalizacje, wykorzystujące obszary posiadające predyspozycje dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Określone w planie obszary potencjalne spełniają warunki określone w *Ustawie o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* (Dz. U. z 2016, poz. 961) oraz uwzględniają uwarunkowania wskazane w specjalistycznym opracowaniu regionalnym³⁹. Obszary te, oprócz ustawowych ograniczeń lokalizacyjnych dla elektrowni wiatrowych i zabudowy mieszkalnej oraz mieszanej z funkcją mieszkalną (tzw. reguła odległościowa w odniesieniu do granic parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów Natura 2000, leśnych kompleksów promocyjnych), uwzględniają również dodatkowe uwarunkowania o charakterze środowiskowym, przyrodniczym, kulturowym, krajobrazowym, technicznym i przeciwpowodziowym, dodatkowo ograniczającym obszary możliwe do lokalizacji elektrowni.

³⁹ Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim. UMWO Opole, 2017 r.

W związku z powyższym plan zagospodarowania przestrzennego województwa ustala lokalizację istniejących elektrowni wiatrowych, w otoczeniu których obowiązują całkowite ograniczenia dla lokalizacji zabudowy mieszkalnej i mieszanej, z funkcją mieszkalną w odległości do 10 wysokości całkowitych elektrowni, za wyjątkiem terenów przewidzianych dla lokalizacji w/w zabudowy w obowiązujących w dniu wejścia w życie przepisów ustawy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Jednocześnie obszary posiadające predyspozycje dla lokalizacji elektrowni wiatrowych wskazuje się jako możliwe dla realizacji instalacji zgodnie z warunkami przestrzenno-funkcjonalnymi i techniczno-technologicznymi, określonymi w opracowaniu regionalnym *Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim*. Obszary te umożliwiają lokalizację elektrowni wiatrowych na obszarze o maksymalnej powierzchni ok. 31 tys. ha, w obrębie 51 gmin, o łącznej mocy energetycznej od ok. 4400 do ok. 6900 MW.

Obszary o najlepszych warunkach dla rozwoju energetyki wiatrowej występują w południowej (powiaty: głubczycki, prudnicki, nyski), środkowo-zachodniej (powiat brzeski) i północnej (powiaty: namysłowski, kluczborski, oleski) części województwa opolskiego.

Szczegółowa lokalizacja nowych elektrowni wiatrowych prowadzona na poziomie lokalnym wymagać będzie uszczegółowienia i weryfikacji obszarów wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa i dokumentacji specjalistycznej do:

- uwarunkowań wynikających ze skali opracowania gminnych dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego),
- uwarunkowań na etapie lokalizacji i realizacji konkretnych inwestycji.

Rozwój energetyki biomasy i biogazu

Województwo opolskie posiada duży potencjał produkcji energii z biomasy, głównie z uwagi na swój rolniczy charakter, gdzie aż ok. 62% powierzchni województwa stanowią użytki rolne, a ok. 27% powierzchni to obszary leśne. Znaczny potencjał w pozyskaniu energii odnawialnej tkwi w produkcji biogazu przy wykorzystaniu odpadów z produkcji rolnej, w tym z hodowli zwierząt oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Dodatkowymi źródłami biogazu są istniejące oczyszczalnie ścieków i składowiska odpadów komunalnych. Na skalę przemysłową dla celów energetycznych prowadzone są również uprawy roślin oleistych, głównie rzepaku, który jest wykorzystywany przy produkcji estrów metylowych, stanowiących składnik oleju napędowego.

W przypadku upraw energetycznych praktycznie cały obszar województwa (z wyłączeniem zwartych kompleksów leśnych i obszarów chronionych) nadaje się na ich uprawę, niemniej najdogodniejsze warunki występują na terenie powiatu brzeskiego, nyskiego, kluczborskiego, oleskiego, strzeleckiego, kędzierzyńskiego i głubczyckiego.

Główne kierunki działań w zakresie szerszego wykorzystania potencjału energii biomasy obejmować będą:

- spalanie biomasy w produkcji ciepła technologicznego oraz dla potrzeb bytowych, poprzez budowę elektrociepłowni oraz kotłowni,
- zakładanie upraw roślin energetycznych,
- budowę instalacji do produkcji biogazu na bazie oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów komunalnych,
- budowę biogazowni rolniczych.

Energia słoneczna i geotermalna

W województwie opolskim energia solarna i geotermalna ma znaczenie marginalne i występuje w niewielkim zakresie, mimo możliwości praktycznego jej wykorzystania, tj. teoretycznego średniego usłonecznienia na poziomie 1600 godzin na rok i dużych zasobów energii geotermalnej. Dotychczasowe jej

wykorzystanie ukierunkowane jest głównie na instalację kolektorów słonecznych na potrzeby bytowe (ogrzewanie wody) i budowę pomp ciepła do celów grzewczych.

Główne kierunki działań w zakresie szerszego wykorzystania potencjału energii słonecznej i geotermalnej obejmować będą:

- zastąpienie lokalnych kotłowni przez układy z pompą ciepła,
- promowanie instalacji kolektorów słonecznych dla celów grzewczych, znacznie zmniejszających ilości zużycia konwencjonalnych nośników energii (prąd, gaz, węgiel) w gospodarstwach domowych.

9.7.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Dobrze rozwinięty region ma za zadanie wyposażenie swoich mieszkańców w niezbędną do jego funkcjonowania infrastrukturę. Usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków zapewniają odpowiedni standard życia oraz warunki sanitarne ludności. Kluczowym problem dla zapewnienia bezpieczeństwa wody do celów użytkowych jest niezadowalający stan techniczny, wiek i struktura materiałowa infrastruktury wodociągowej przesyłowej oraz zbyt niska wydajność stacji uzdatniania wody.

Głównymi problemami infrastruktury kanalizacyjnej jest wysoki stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych, konieczność ochrony głównych zbiorników wód podziemnych (w szczególności zbiornika GZWP 333 Opole – Zawadzkie) oraz zlewni wodociągowej Zbiornika Turawskiego. Pomimo intensywnych prac związanych z podnoszeniem poziomu wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną, która w ostatnich latach znacząco poprawiła poziom dostępu mieszkańców do sieci, w dalszym ciągu planowany jest jej rozwój zwłaszcza na terenach wiejskich.

Priorytety gospodarki ściekowej realizowane są przez Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (V Aktualizacja KPOŚK z 31.07.2017 r. wraz z załącznikami oraz Aktualizacja Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG z 08.09.2017 r.). Warunkami koniecznymi do wypełnienia zapisów dyrektywy 91/271/EWG jest realizacja inwestycji polegających na dopasowaniu wydajności oczyszczalni ścieków do generowanego zanieczyszczenia, osiągnięcia standardu oczyszczania oraz kompletnym wyposażeniu aglomeracji w systemy kanalizacyjne. Działania inwestycyjne przewidziane w KPOŚK dotyczą pięciu kategorii:

1. Budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych,
2. Budowy nowych oczyszczalni,
3. Modernizacji oczyszczalni ścieków, w tym modernizacji gospodarki osadowej,
4. Rozbudowy oczyszczalni ścieków,
5. Rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

Inwestycje KPOŚK poprawiają bilans ścieków oczyszczonych i nieczyszczonych w województwie opolskim. Efekty związane z realizacją polityki rozwoju infrastruktury to przede wszystkim korzyści ekologiczne w postaci ilości usuniętych zanieczyszczeń i eliminacji uciążliwości źródeł emisji tych zanieczyszczeń. Ilość ścieków odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni ścieków i tam oczyszczanych wpływa na poprawę stanu środowiska.

Celem polityki rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej jest zrównoważona gospodarka ściekowa. Jest ona nastawiona na odzysk zawartych w ściekach substancji nawozowych oraz wody, dzięki czemu nie przyczynia się do degradacji środowiska naturalnego. Prowadzenie „zielonej” polityki pozwoli na taki rozwój społeczno-gospodarczy, który harmonizuje się ze środowiskiem. Dbłość o ochronę terenów cennych przyrodniczo oraz poprawa jakości życia mieszkańców jest wyznacznikiem w dążeniu do zaspokajania potrzeb bytowych społeczeństwa regionu.

Głównymi celami polityki rozwoju infrastruktury technicznej są podstawowe potrzeby mieszkańców regionu w zakresie:

- zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla celów użytkowych,
- poprawy stanu środowiska poprzez zrównoważony rozwój infrastruktury wodno-ściekowej.

Polityka realizowana jest poprzez kierunkowe działania w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków, tj.:

- poprawę stanu technicznego urządzeń infrastruktury wodnej poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę ujęć wody, stacji uzdatniania wód oraz sieci wodociągowej,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach wodno-ściekowych poprzez:
 - dostosowanie oczyszczalni ścieków do wymagań art. 5.2 dyrektywy 91/271/EWG – dodatkowo w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów,
 - budowę, rozbudowę i przebudowę sieci kanalizacyjnej oraz modernizację oczyszczalni ścieków dla aglomeracji powyżej 150 000 mieszkańców,
 - budowę, rozbudowę i przebudowę sieci kanalizacyjnej oraz modernizację oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców od 15 000 do 100 000,
 - budowę, rozbudowę i przebudowę sieci kanalizacyjnej oraz modernizację oczyszczalni ścieków jednostek osadniczych o skupionej zabudowie w aglomeracje wodno-ściekowe o równoważnej liczbie mieszkańców od 2 000 do 15 000,
- budowę nowych oczyszczalni ścieków dla aglomeracji poniżej 15 000 RLM,
- budowę sieci kanalizacyjnych na terenach niewyposażonych,
- sanitację terenów o zabudowie rozproszonej o gęstości zaludnienia uniemożliwiającej wyznaczenie aglomeracji ściekowych (przydomowe oczyszczalnie ścieków lub wywożenie ścieków przy zapewnieniu ich oczyszczenia),
- budowę systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych.

Kierunki polityki przestrzennej wskazują obszary realizacji działań zaspokajających potrzeby ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, zwiększenia pewności obsługi urządzeń komunalnych oraz ochrony terenów wrażliwych na zanieczyszczenia, strategicznych dla województwa. Obszary realizacji polityki przestrzennej koncentrują się na terenach występowania aglomeracji wodno-ściekowych jak i na terenach pozostałych o rozproszonej zabudowie.

Działania w zakresie zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla celów użytkowych realizowane będą poprzez poprawę stanu technicznego sieci przesyłowych na obszarach, które wymagają modernizacji, przebudowy bądź rozbudowy, lub na których dostęp do wody jest ograniczony z powodu zbyt małej wydajności urządzeń technicznych poboru wody lub jej uzdatniania.

Obszary koncentracji działań w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę obejmują:

- Obszary budowy, rozbudowy i przebudowy ujęć wody:
 - w zakresie budowy – gminy Głuchołazy, Murów,
 - w zakresie przebudowy – gminy Izbicko, Głuchołazy, Prudnik;
- Obszary budowy, rozbudowy i przebudowy sieci zaopatrzenia w wodę:
 - w zakresie budowy – gminy Prószków, Izbicko, Prudnik, Głuchołazy, Leśnica, Walce, Kietrz, Grodków Kędzierzyn-Koźle, Reńska Wieś,
 - w zakresie przebudowy – gminy Prószków, Dąbrowa, Tarnów Opolski, Gorzów Śląski, Zębowice, Kolonowskie, Prudnik, Dobrodzień, Strzelce Opolskie, Opole, Zawadzkie,
 - w zakresie rozbudowy – gminy Prószków, Murów, Bierawa, Kietrz, Prudnik, Zawadzkie;
- Obszary budowy, rozbudowy i przebudowy urządzeń uzdatniania wody:
 - w zakresie budowy – gmina Niemodlin, Bierawa,

- w zakresie przebudowy – gminy Izbicko, Prudnik, Leśnica, Ujazd, Zawadzkie, Opole, Olszanka,
- w zakresie rozbudowy – gmina Olesno, Głuchołazy, Niemodlin, Domaszowice, Kolonowskie, Kietrz, Bierawa, Ozimek, Cisek.

Obszary działań ochronnych obejmują strategiczne dla województwa opolskiego struktury przyrodniczo-przestrzenne. Charakteryzują się one występowaniem najcenniejszych i najzasobniejszych struktur wód podziemnych i zlewni ochronnych wód powierzchniowych, warunkujących zaopatrzenie w wodę znacznej części województwa, w szczególności GZWP 333 Opole-Zawadzkie oraz zlewnię ochronną Nysy Kłodzkiej.

Poprawa standardów wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną oraz powszechna ochrona zasobów wód powierzchniowych, podziemnych i gleb prowadzona będzie na całym obszarze województwa.

Obszary koncentracji działań w zakresie rozwoju systemów gospodarki ściekowej obejmują:

- Obszary dostosowania oczyszczalni ścieków do wymagań art. 5.2 dyrektywy 91/271/EWG w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów – aglomeracje Opole, Nysa, Kędzierzyn-Koźle, Prudnik, Namysłów, Strzelce Opolskie, Turawa, Kietrz, Głogówek, Wołczyn, Lewin Brzeski, Zawadzkie, Olesno, Gogolin, Pawłowiczki, Popielów-Karłowice, Murów, Tarnów Opolski, Prószków, Dobrodzień, Baborów, Ujazd, Biała, Mąkoszyce, Dobrzeń Wielki;
- Obszar budowy, rozbudowy i przebudowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji oczyszczalni ścieków dla aglomeracji powyżej 150 000 RLM – aglomeracja Opole;
- Obszary budowy, rozbudowy i przebudowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji oczyszczalni ścieków dla aglomeracji o RLM od 15 000 do 100 000:
 - w zakresie budowy – aglomeracje Nysa, Kędzierzyn-Koźle, Krapkowice, Prudnik, Namysłów, Zdzeszowice, Kluczbork, Strzelce Opolskie, Ozimek, Turawa, Grodków,
 - w zakresie przebudowy – aglomeracje Kędzierzyn-Koźle, Brzeg, Prudnik, Turawa,
 - w zakresie rozbudowy – aglomeracje Nysa, Brzeg, Prudnik,
 - w zakresie modernizacji oczyszczalni – aglomeracje Nysa, Kędzierzyn-Koźle, Brzeg, Namysłów, Zdzeszowice, Strzelce Opolskie, Ozimek, Grodków;
- Obszary budowy, rozbudowy i przebudowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji oczyszczalni ścieków dla aglomeracji o RLM od 2 000 do 15 000:
 - w zakresie budowy – aglomeracje Kietrz, Głogówek, Wołczyn, Niemodlin, Lewin Brzeski, Zawadzkie, Paczków, Grodków, Olesno, Popielów-Karłowice, Tarnów Opolski, Prószków, Branice, Trzebiszyn, Polska Cerekiew, Biała, Mąkoszyce, Dobrzeń Wielki,
 - w zakresie przebudowy – aglomeracje Gogolin, Prószków, Dobrodzień,
 - w zakresie rozbudowy – aglomeracja Gogolin, Pokój, Zawadzkie,
 - w zakresie modernizacji oczyszczalni – aglomeracje Głogówek, Wołczyn, Niemodlin, Paczków, Grodków, Olesno, Gogolin, Zawadzkie, Pawłowiczki, Prószków, Trzebiszyn, Skoroszyce, Kolonowskie, Dobrodzień, Ujazd, Biała, Praszka, Pokój;
- Obszary budowy nowych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach poniżej 15 000 RLM – aglomeracje Korfantów, Dobrzeń Wielki;
- Obszary budowy sieci kanalizacyjnych na terenach niewyposażonych – gminy Krapkowice, Wołczyn, Dobrodzień, Pakosławice, Lubrza, Zębówice, Chrzastowice;
- Obszary sanacji terenów o zabudowie rozproszonej o gęstości zaludnienia uniemożliwiającej wyznaczenie aglomeracji ściekowych – przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie gmin: Niemodlin, Dąbrowa, Olesno, Krapkowice, Wołczyn, Dobrodzień, Otmuchów;

- Obszary budowy systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych – gminy Opole, Nysa, Brzeg, Prudnik, Namysłów, Kietrz, Olesno, Kędzierzyn-Koźle, Zdzeszowice, Dobrodzień, Strzelce Opolskie.

Zgodnie z Aktualizacją Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG opracowanego na podstawie AKPOŚK 2017 aglomeracje zostały podzielone na IV priorytety ważności inwestycji oraz pilności zapewnienia środków. Podział aglomeracji w województwie opolskim wg kryteriów wygląda następująco:

- **Priorytet P1** (Opole, Nysa).

Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych.

Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą oraz w wyniku weryfikacji wielkości RLM i po zrealizowaniu planowych inwestycji, uzyskują pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.

- **Priorytet P2** (Kędzierzyn-Koźle, Brzeg, Prudnik, Namysłów, Strzelce Opolskie, Turawa, Głogówek, Zawadzkie, Grodków, Pawłowiczki, Murów, Kolonowskie, Baborów, Skoroszyce).

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

Planują jednak dalsze prace zmierzające do utrzymania oraz poprawy jakości i stanu środowiska.

- **Priorytet P3** (Kluczbork, Kietrz, Wołczyn, Niemodlin, Paczków, Olesno, Gogolin, Biała, Ujazd, Dobrzeń Wielki, Branice, Pokój).

Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych – do dnia 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

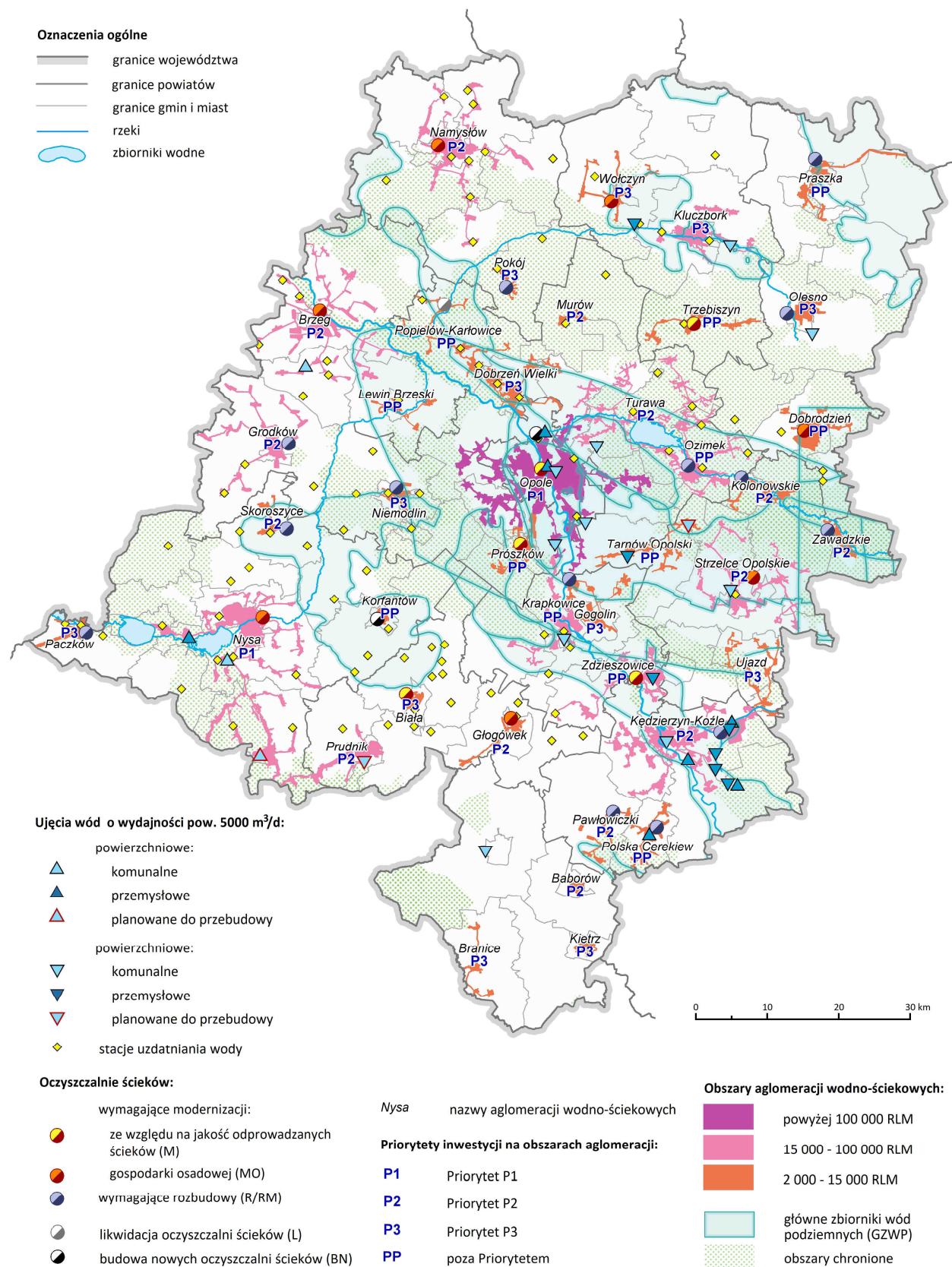
- 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
- 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000;

- **Aglomeracje poza Priorytetem PP** (Krapkowice, Zdzeszowice, Lewin Brzeski, Korfantów, Tarnów Opolski, Ozimek, Praszka, Popielów-Karłowice, Prószków, Dobrodzień, Trzebiszyn, Polska Cerekiew).

Aglomeracje, które nie spełniają warunków dyrektywy Rady 91/271/EWG, ale planują podejmowanie działań inwestycyjnych zbliżających je do wypełnienia wymogów dyrektywy.

Zagadnienia gospodarki wodno-ściekowej w województwie opolskim przedstawiono na Rys. nr 27 „Polityka rozwoju infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej”.

Rys. 27. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Źródło: Opracowanie własne.

9.7.6. Rozwój systemu telekomunikacyjnego

Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej wypełnia lukę niezbędną do osiągnięcia zasadniczego celu rozwoju spójności gospodarczej. Rozwój sieci telekomunikacyjnych i informatycznych wpływa na spójność społeczno-gospodarczą i terytorialną pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, wewnątrz regionu a obszarami przygranicznymi, zapewnienia powiązania funkcjonalne między najważniejszymi ośrodkami miejskimi, zmniejsza marginalizację niektórych obszarów, w szczególności peryferyjnych oraz pozwala na pokonywanie ograniczeń związanych z oddaleniem od centrów rozwoju.

Celem rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej jest zwiększenie zasięgu obsługi oraz przepustowości sieci telekomunikacyjnych, szczególnie na potrzeby szerokopasmowego dostępu do internetu na obszarze całego województwa, wdrożenie technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce i pobudzenie innowacyjności.

Główny cel realizowany będzie poprzez rozwój i modernizację infrastruktury telekomunikacyjnej w regionie, w szczególności na terenach wiejskich. Niezbędne działania to przede wszystkim:

- systematyczny rozwój magistralnych sieci internetowych opartych na liniach światłowodowych o dużej przepustowości, w celu dalszego wspierania rozwoju innowacyjnej gospodarki opartej na e-usługach, takich jak: e-administracja, e-biznes, e-kultura i e-edukacja. Docelowo planuje się aby dostęp do infrastruktury światłowodowej posiadały wszystkie miasta i siedziby gmin,
- rozwój infrastruktury informatycznej poprzez rozbudowę i modernizację sieci telekomunikacyjnych (w szczególności na obszarach wiejskich), w celu budowy gospodarki opartej na wiedzy i społeczeństwa informacyjnego,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej bezprzewodowej (droga radiowa, transmisja satelitarna oraz inne systemy łączności bezprzewodowej nowych generacji), w celu poprawy jakości usług mobilnych i dostępu do nich.

9.7.7. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na obszarze województwa opolskiego prowadzona jest na podstawie *Planu Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028*, przyjętego przez Sejmik Województwa uchwałą nr XXVII/306/2017 z 28 marca 2017 r.

Ustalenia *Planu* zapewniają zgodność przyjętych rozwiązań z *Krajowym planem gospodarki odpadami 2022*, przyjętym Uchwałą Rady Ministrów nr 88 z 01.07.2016 r. (M.P. z 2016, poz. 784) oraz obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami.

Cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i ulegającymi biodegradacji, sformułowane w PGO obejmują:

- 1) Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- 2) Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w strumieniu odpadów zbieranych (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
- 3) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów i zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zbieranych,
- 4) Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- 5) Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu (szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru i tektury) odpadów komunalnych,
- 6) Zmniejszanie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
- 7) Objęcie zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców.

Cele w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi i odpadami innymi niż niebezpieczne ukie-
runkowane będą na:

- 1) Zapobieganie i zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów,
- 2) Uzyskanie zakładanych poziomów odzysku i recyklingu dla poszczególnych grup odpadów,
- 3) Ograniczenie możliwości składowania odpadów.

Nowoczesna gospodarka oparta na wieloszczeblowym systemie segregacji, odzysku i unieszkodliwiania odpadów jest jednym z czynników wpływających nie tylko na rozwój gospodarczy i podniesienie standardów cywilizacyjnych, ale też na bezpieczeństwo ekologiczne regionu. Natomiast ograniczenie poziomu wytwarzania i maksymalizacja różnych form odzysku materiałowego i energetycznego jest wymogiem rozwoju regionu i społeczności lokalnych.

Polityka przestrzenna na obszarze województwa prowadzona będzie w kierunku racjonalizacji i zwiększania efektywności gospodarki odpadami poprzez wskazane niżej działania:

- 1) wyznaczenie regionów gospodarki odpadami komunalnymi wraz z zasięgami ich obsługi:
 - północnego, obejmującego 18 gmin województwa opolskiego,
 - centralnego, obejmującego 13 gmin województwa opolskiego,
 - południowo-wschodniego, obejmującego 21 gmin województwa opolskiego oraz jedną gminę z województwa śląskiego (gm. Pietrowice Wielkie),
 - południowo-zachodniego, obejmującego 15 gmin województwa opolskiego i 4 gminy województwa dolnośląskiego (Stronie Śląskie, Łądek Zdrój, Złoty Stok, Kamieniec Ząbkowicki),
 - włączenie 3 gmin (Brzeg, Skarbimierz, Lubsza) do wschodniego regionu gospodarki odpadami województwa dolnośląskiego,
 - włączenie gminy Bierawa do południowo-zachodniego regionu gospodarki odpadami województwa śląskiego;

- 2) optymalizację funkcjonowania i eksploatację regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych RIPOK:

Region północny - instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Gotartowie,
- instalacje przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów w Gotartowie,
- składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Gotartowie i Ziemielowicach;

Region centralny - instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Opolu,
- instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia) w Opolu,
- składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Opolu i Gogolinie;

Region pd.-wsch. - instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Dzierżysławiu (gm. Kietrz) i w Kędzierzynie-Koźlu,
- instalacje przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownie) w Dzierżysławiu, gm. Kietrz i w Kędzierzynie-Koźlu,
- składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dzierżysławiu, Kędzierzynie-Koźlu, Szymiszowie i Kielczy;

Region pd.-zach. - instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Domaszkowicach,
- instalacje przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów w Domaszkowicach, gm. Nysa,
- składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Domaszkowicach, gm. Nysa.

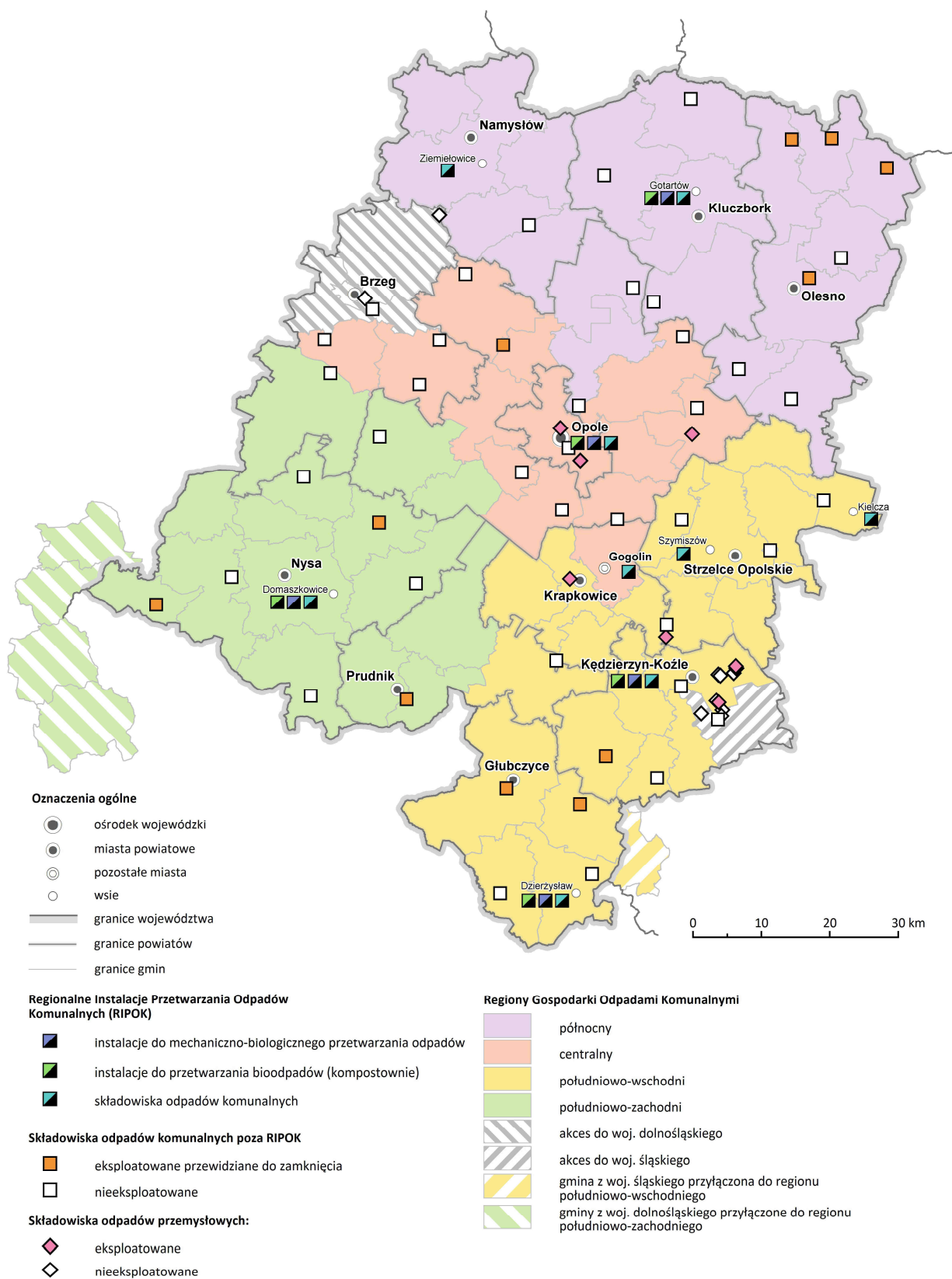
- 3) budowę, rozbudowę i modernizację stacjonarnych, ogólnodostępnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych – wg potrzeb lokalnych, przynajmniej jeden na gminę, zapewniających odbiór selektywny co najmniej następujących grup odpadów: zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, farb, rozpuszczalników, mebli i odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlano-remontowych;
- 4) poprawę stanu gospodarki odpadami:
- zamknięcie i docelowa rekultywacja aktualnie czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (komunalne), których modernizacja nie jest możliwa ze względów technicznych lub ekonomicznych w Baborowie, Chrościcach, Głubczycach, Kowalach, Krzyżanowicach, Okopach, Pawłowiczkach, Prudniku, Rudnikach, Świerczach, Ujeźdźcu;
 - rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (komunalne) we Wronowie, Obórkach, Ciężkowicach, Radłowie, Jemielnicy, Fałkowicach, Starych Budkowicach, Chróście Nyskiej, Gołkowicach, Rozkochowie, Grabówce;
 - optymalizację funkcjonalną zagospodarowania odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne:
 - odzysk surowcowo-energetyczny w instalacjach zawodowych (instalacje wytwarzania paliw alternatywnych, instalacje odzysku energetycznego),
 - składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (składowiska odpadów przemysłowych) ZAK S.A. Kędzierzyn-Koźle, Elektrowni „Blachownia” (2), Metsa Tissue Poland S.A. w Krapkowicach, ArcelorMittal Poland S.A. w Zdieszowicach, Huty „Małapanew” Sp. z o.o. w Ozimku, Elektrowni „Opole” w Opolu i ECO Opole.

Schemat organizacyjny regionalnego systemu gospodarki odpadami wraz z podziałem na regiony gospodarki odpadami, rozmieszczeniem instalacji regionalnych w zakresie przetwarzania i składowania przedstawiono na schemacie (rys. 28).

Tabela 19. Zasady prowadzenia polityki wzmacniania infrastruktury technicznej – gospodarka odpadami

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Kompleksowego i systemowego zarządzania odpadami w regionie.	Wyznaczenie regionów gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z aktualnym PGO. Wskazanie obszarów realizacji regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych – zgodnie z aktualnym PGO. Wskazanie obszarów realizacji punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
2.	Minimalizacji wytwarzania i maksymalizacji odzysku odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne.	Wskazanie instalacji prowadzących odzysk surowcowo-energetyczny. Wskazanie terenów i instalacji składowania odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne.
3.	Likwidacji i ograniczania zagrożeń środowiskowych.	Wskazanie eksploatowanych składowisk odpadów komunalnych przewidzianych do zamknięcia i rekultywacji. Wskazanie nieużytkowanych składowisk odpadów komunalnych wymagających zakończenia rekultywacji technicznej i biologicznej oraz ich rewitalizacji.
4.	Współpracy międzyregionalnej.	Wskazanie obszarów prowadzenia wspólnych, ponadregionalnych działań inwestycyjno-zarządczych.

Rys. 28. System gospodarki odpadami w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028. ATMOTERM Opole, 2016 r.

9.8. Polityka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich

Obszary wiejskie w województwie opolskim obejmują prawie 92% jego powierzchni i są zamieszkiwane przez 48% ludności regionu.

Głównym celem tej polityki jest poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie działalności gospodarczej poprzez racjonalne wykorzystanie istniejących zasobów i walorów obszarów wiejskich. Polityka ta wykorzystuje zatem działania i zadania innych polityk przestrzennych *Planu*.

Działania polityki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich województwa muszą uwzględnić potrzebę:

- 1) zrównoważonego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- 2) poprawy warunków i jakości życia mieszkańców wsi, poprzez wzmocnienie wyposażenia wsi;
- 3) rozbudowy potencjału produkcyjnego w oparciu o lokalną bazę surowców;
- 4) zachowania dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarów wiejskich oraz ich wykorzystania w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego wsi;
- 5) powstrzymania chaotycznego charakteru przekształceń przestrzeni wiejskiej.

Adresatami polityki są obszary wiejskie całego województwa, z uwzględnieniem zróżnicowania potencjału wewnętrznego tych obszarów:

- obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych – będących pod wpływem oddziaływania dużych ośrodków miejskich⁴⁰,
- obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych⁴¹.

Tabela 20. Zasady prowadzenia polityki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Dopuszczenie rozwoju wszelkich form działalności usługowej i przemysłowej, zwłaszcza takich, które nie zagrażają środowisku przyrodniczemu.	Tworzenie planów rozwoju wsi z elastyczną różnorodnością funkcjonalną terenów. Planowanie przekształceń funkcjonalnych w dostosowaniu do predyspozycji użytkowych obszarów i obiektów.
2.	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.	Obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów z zachowanymi wartościami dziedzictwa kulturowo-krajobrazowego. Renowacja zabudowy historycznej i zasobów kulturowych dla wsparcia różnych form turystyki i rekreacji. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych dla wzmocnienia funkcji społecznych wsi.
3.	Koncentracja terenów zurbanizowanych.	Planowanie terenów nowej zabudowy w oparciu o istniejące struktury osadnicze dysponujące zapleczem usług i wyposażeniem w infrastrukturę.
4.	Racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzeni poprzez intensyfikację zagospodarowania istniejącego.	Rewitalizacja terenów zdegradowanych, wykorzystywanie istniejących rezerw terenowych.
5.	Wzmacnianie ciągłości i spójności struktur przyrodniczych.	Obejmowanie ochroną cennych struktur przyrodniczych i łączących je lokalnych korytarzy ekologicznych. Ochrona i wzmacnianie obszarów rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej <i>HNV</i> oraz obszarów leśnych o wysokich walorach przyrodniczych <i>HCVF</i> .

⁴⁰ Okolice Brzegu (gm. Skarbimierz) i część gmin położonych w obszarze funkcjonalnym Opola (gm. Dobrzeń Wielki, Turawa, Ozimek, Chrząstowice, Dąbrowa, Tarnów Opolski, Prószków),

⁴¹ Pozostałe gminy wiejskie i obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich.

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
6.	Porządkowanie i kształtowanie struktur funkcjonalnych w kierunku rozdzielania sfer mieszkaniowych i rekreacyjno-wypoczynkowych od sfer produkcji i usług.	Powszechne stosowanie procedur lokalizacyjnych w oparciu o plany miejscowe.

W ramach polityki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich *Plan* ustala kierunki działań w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym:

9.8.1. Zrównoważone kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez:

- ochronę gleb najwyższych klas bonitacyjnych dla celów produkcji rolnej, w szczególności w południowej, zachodniej i północnej części województwa, w których syntetyczny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej > 75 pkt (powiat: głubczycki, prudnicki, nyski, brzeski, namysłowski (bez gm. Pokój), kluczborski (bez gm. Lasowice Wielkie), oleski (gm. Gorzów Śląski i Rudniki), kędzierzyńsko-kozielski (na zachód od Odry), strzelecki (gm. Leśnica i Ujazd), opolski (gm. Prószków) oraz m. Opole);
- ograniczenie erozji gleb, zwłaszcza na obszarach: powiatu głubczyckiego, strzeleckiego (gm. Ujazd i Leśnica, Strzelce Opolskie), krapkowickiego (gm. Zdieszowice), nyskiego (gm. Kamiennik, Głuchołazy, Otmuchów), kędzierzyńsko-kozielski (gm. Polska Cerekiew, Cisek);
- przeciwdziałania skutkom suszy oraz zwiększenie zasobów wód powierzchniowych – budowa zbiorników i urządzeń służących małej retencji, głównie w zlewniach: Psiny, Troi, Opawy, Osobłogi, Straduni, Małej Panwi, Stobrawy, Ścinawy Niemodlińskiej, Widawy, Smortawy, Nysy Kłodzkiej;
- ograniczenie melioracji, ochrona i zwiększenie obszarów wysokich wód i roślinności charakterystycznej dla tych środowisk.

9.8.2. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców wsi, poprzez wzmocnienie wyposażenia infrastrukturalnego i dostępności komunikacyjnej wsi, poprzez:

- rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków;
- przebudowę i budowę linii energetycznych ś/n i n/n;
- gazyfikację obszarów wiejskich, w szczególności gmin znajdujących się w zasięgu istniejących gazociągów: gm. Baborów, Bierawa, Branice, Byczyna, Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Domaszowice, Głogówek, Głubczyce, Głuchołazy, Gogolin, Gorzów Śląski, Grodków, Izbicko, Kietrz, Kluczbork, Komprachcice, Korfantów, Krapkowice, Lasowice Wielkie, Leśnica, Lewin Brzeski, Lubrza, Łubniany, Murów, Namysłów, Niemodlin, Nysa, Olesno, Opole, Olszanka, Otmuchów, Ozimek, Paczków, Pakosławice, Prószków, Praszka, Prudnik, Skarbimierz, Skoroszyce, Strzelce Opolskie, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa, Ujazd, Wołczyn, Zawadzkie, Zdieszowice;
- rozwój energetyki w oparciu o odnawialne źródła energii, w tym w szczególności energetyki wiatrowej, słonecznej oraz biomasy (biogazownie);
- poprawę dostępności transportowej obszarów wiejskich – przebudowa istniejącej sieci drogowej – budowa obejść wsi, budowa dróg prowadzących do terenów zabudowanych i inwestycyjnych, oraz modernizacja sieci dróg – remonty, odnowa nawierzchni;
- wzmocnienie funkcji usług bytowych – zwiększenie poziomu jakości i dostępności do usług medycznych, edukacji, kultury, rekreacji i sportu.

9.8.3. Rozbudowa potencjału produkcyjnego w oparciu o lokalną bazę surowców, poprzez:

- utrzymanie i rozwój najbardziej efektywnych kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej, w tym:
 - pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa, pszenżyta, mieszanek zbożowych, kukurydzy na ziarno w powiatach: nyskim, głubczyckim, opolskim, oleskim i brzeskim,
 - buraka cukrowego, w szczególności w południowej części województwa,
 - rzepaku i rzepiku zwłaszcza w podregionie nyskim,
 - mleczarstwa i przetwórstwa mleka, zwłaszcza w rejonie: Olesna, Głubczyc, Namysłowa, Grodkowa, Brzegu, Prudnika, Paczkowa, Opola,
 - produkcji bydła, w szczególności w powiatach: strzeleckim, głubczyckim, oleskim, kędzierzyńsko-kozielskim, krapkowickim i prudnickim,
 - trzody chlewnej, w szczególności w powiatach: prudnickim, krapkowickim, oleskim, kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim,
 - hodowli ryb w gminie Murów, Namysłów, Niemodlin, Ozimek, Pokój, Świerczów, Tułowice, Byczyna, Lubsza;
- wykorzystanie lokalnej bazy surowcowej do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego;
- produkcja tradycyjnych i regionalnych produktów;
- rozwój hodowli i przetwórstwa ryb śródlądowych;
- wykorzystanie odpadów i produktów ubocznych rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego dla celów energetyki odnawialnej (biogazownie).

9.8.4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarów wiejskich oraz ich wykorzystanie w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego wsi, poprzez:

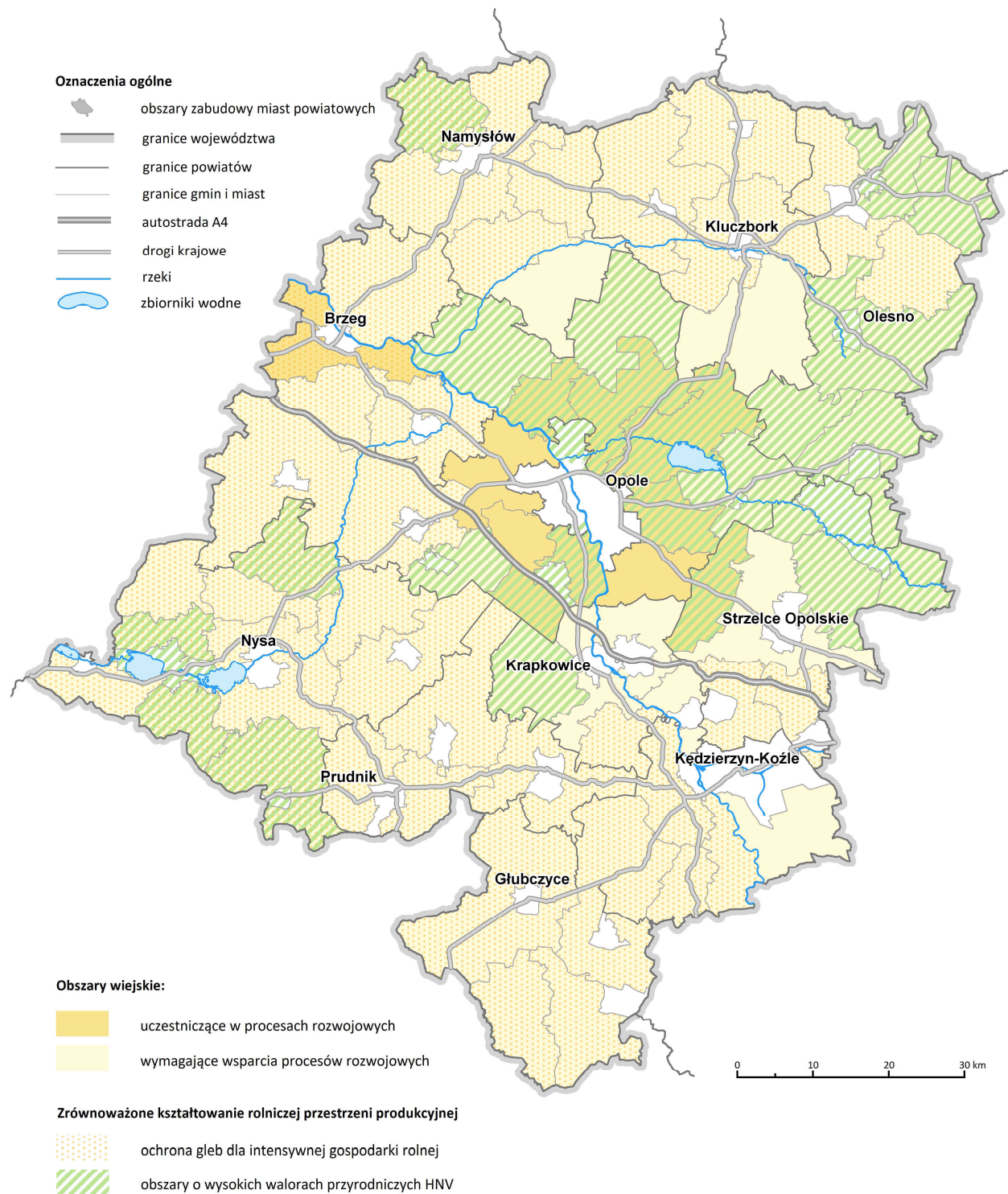
- ochronę zabytkowych układów ruralistycznych, w szczególności wpisanych do rejestru zabytków wsi: Grobniki (gm. Głubczyce), Jemielnica (gm. Jemielnica), Pilszcz (gm. Kietrz) i Ścinawa Nyska (gm. Korfantów) oraz charakterystycznych dla regionu elementów architektury wiejskiej, odznaczającej się ukształtowanym jeszcze w I poł. XIX wieku spójnym stylem, w którym budynki najczęściej:
 - usytuowane są szczytem do drogi,
 - zrealizowane są na planie prostokąta, jako podłużny, jednokondygnacyjny dom mieszkalny połączony z budynkiem gospodarczym,
 - mają dach dwuspadowy, z reguły bez wystających okapów, z połaciami o kącie nachylenia 35 – 50°, kryty dachówką karpiówką,
 - są składnikiem charakterystycznej zabudowy zagrodowej, o regularnym kształcie wąskiego, znacznie wydłużonego prostokąta, z odpowiednio usytuowanymi budynkami inwentarskimi i gospodarczymi (dom mieszkalny połączony z budynkiem gospodarczym pod jednym, wspólnym dachem, naprzeciw niego, równolegle, usytuowany spichlerz – później „wycug” – albo budynek gospodarczy i prostopadle zlokalizowana stodoła, zamykająca zagrodę od strony pól),
 - są licowane, w zależności od dostępnego surowca i zamożności gospodarzy, nietynkowaną cegłą czerwoną (szczególnie północne, północno-wschodnie i centralne rejony województwa), tynkiem malowanym na biało lub murowane, z dodatkiem kamienia wapiennego (w okolicy Góry Św. Anny), kamienia polnego czy rudy darniowej,
- rozwój agroturystyki oraz innych usług turystycznych,
- rozwój rolnictwa ekologicznego, m.in. na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych (HNV) w szczególności w rejonie środkowo-wschodniej Opolszczyzny.

9.8.5. Powstrzymanie chaotycznego charakteru przekształceń przestrzeni wiejskiej, poprzez:

- ograniczenie presji urbanizacyjnej (suburbanizacji) i przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy wiejskiej;
- kreowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej wsi;
- rewitalizację obszarów zdegradowanych;

- promowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych z uwzględnieniem tożsamości kulturowej obszarów wiejskich;
- ochronę krajobrazu terenów otwartych – racjonalne przeznaczenie terenu pod budowę farm wiatrowych, ograniczenie lokalizacji reklam wielkopowierzchniowych.

Rys. 29. Polityka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich

Źródło: Opracowanie własne.

9.9. Polityka poprawy ładu przestrzennego

Ład przestrzenny jest głównym celem zagospodarowania przestrzennego. Jest także nieodzownym atrybutem rozwoju zrównoważonego.

Potrzeba kształtowania zagospodarowania przestrzennego w sposób zapewniający ład przestrzenny wynika wprost ze znaczenia, jakie przestrzeń uporządkowana, harmonijna i spójna ma dla procesów rozwojowych, w tym dla jakości życia obywateli i społeczności oraz poczucia tożsamości regionalnej.

Na poziomie regionalnym ład przestrzenny oznacza taką organizację struktury przestrzennej, która zapewnia racjonalność procesów przestrzennych, sprawność procesów społeczno-gospodarczych oraz wysoką jakość przestrzeni dla mieszkańców.

W polityce przestrzennej ład przestrzenny wyraża zatem funkcjonalność, logikę, czytelność i jasność struktur przestrzennych oraz zharmonizowanie – tak wzajemne, jak i z przyrodą – oraz wysoką użyteczność i efektywność⁴².

Przejawami braku ładu przestrzennego w skali regionalnej są głównie:

- niedostosowanie sposobów użytkowania i zagospodarowania do wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych – wywołujące konflikty przestrzenne (rozdział 2.2.);
- rozpraszanie i rozlewnie się zabudowy na terenach podmiejskich – skutkujące m.in. nadmiernym wzrostem kosztów realizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, nadmiernym wzrostem potrzeb transportowych związanych z dojazdami do usług i miejsc pracy, uszczuplaniem zasobów gruntów rolnych;
- niewystarczająca funkcjonalność i atrakcyjność przestrzeni publicznych;
- niezagospodarowane tereny przemysłowe, powojenne, pokolejowe;
- zdegradowane osiedla mieszkaniowe.

Władza publiczna na poziomie samorządu województwa, odpowiedzialna za kształtowanie i prowadzenie własnej polityki przestrzennej, musi uwzględniać wymagania ładu przestrzennego, jako podstawy wszelkich swoich działań.

W związku z tym polityka poprawy ładu przestrzennego w województwie powinna być ukierunkowana na:

- 1) ochronę interesu publicznego, poprzez m.in. troskę o przestrzeń publiczną i przeciwdziałanie jej zawłaszczaniu, ochronę środowiska, zapobieganie nieracjonalnemu wykorzystaniu zasobów środowiska i marnotrawieniu przestrzeni;
- 2) wzmocnienie znaczenia planowania przestrzennego, poprzez m.in. nadanie większej rangi działaniom interwencyjnym dla przedsięwzięć posiadających umocowanie i uzasadnienie w dokumentach planistycznych;
- 3) promocję dobrych praktyk w zakresie zagospodarowania przestrzennego, poprzez organizację konkursów urbanistycznych;
- 4) aktywizację partycypacji obywatelskiej w procedurach planistycznych, poprzez prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych.

⁴² KPZK 2030, s. 164

Tabela 21. Zasady prowadzenia polityki poprawy ładu przestrzennego

Lp.	Zasada	Opis działań zgodnych z zasadą
1.	Ochrony interesu publicznego.	Szeroki udział społeczeństwa i organizacji społecznych w procesie tworzenia dokumentów planistycznych. Powszechne stosowanie instrumentów planistycznych dla kształtowania zagospodarowania, w tym: - opracowywanie planów miejscowych i planów rewitalizacji dla obszarów przestrzeni publicznych; - stanowienie prawa miejscowego dla zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie poszanowania wartości wspólnych (społecznych) w zagospodarowaniu.
2.	Wzmocnienie znaczenia planowania przestrzennego.	Nadanie większej rangi działaniom interwencyjnym dla przedsięwzięć posiadających umocowanie i uzasadnienie w dokumentach planistycznych.
3.	Promocja dobrych praktyk w zakresie zagospodarowania przestrzennego.	Organizacja konkursów urbanistycznych. Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych.
4.	Aktywizacja partycypacji obywatelskiej w procedurach planistycznych i w tworzeniu przyjaznego środowiska życia dla mieszkańców.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych. Włączanie przedstawicieli społeczeństwa w proces przygotowania i realizacji projektów i programów rozwojowych i rewitalizacyjnych.

X. POLITYKI PRZESTRZENNE W OBSZARACH FUNKCJONALNYCH

Zgodnie z obowiązującą w Polsce doktryną prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego (KPZK 2030) istotą tej polityki jest potrzeba rozwiązywania problemów występujących w ramach obszarów funkcjonalnych, ponieważ tylko taki sposób podejścia, poprzez uchwycenie specyfiki i złożonych zależności tych obszarów, umożliwi osiągnięcie wysokiej efektywności podejmowanych działań.

Stosownie do art. 39 pkt. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 778, z późn. zm.) plan zagospodarowania przestrzennego województwa określa granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym.

Sposób wyznaczenia obszarów funkcjonalnych, w tym o znaczeniu ponadregionalnym i ich granice opisano w rozdziale IV.

10.1. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Dla polityki przestrzennej kraju szczególne znaczenie mają obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym. Ich specyfika i rola, jaką zajmują w procesach rozwojowych państwa, związanych z zagospodarowaniem przestrzennym powodują, że obszary te zostały zdefiniowane ustawowo (art. 49b *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*):

- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW);
- wiejski obszar funkcjonalny (WOF);
- górski obszar funkcjonalny (GOF);
- przygraniczny obszar funkcjonalny (POF).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego formułuje wobec ww. obszarów politykę przestrzenną, w tym dla MOF OW ustalenia w formie *Planu MOF OW*.

10.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Opola

Zgodnie z art. 39 ust. 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego stanowi część składową planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Do chwili sporządzenia projektu niniejszego planu, nie został określony w drodze rozporządzenia właściwego ministra ds. rozwoju regionalnego, wymagany zakres projektu planu zagospodarowania przestrzennego (art. 40 ustawy). Mając na uwadze powyższe przyjęto, że plan zagospodarowania przestrzennego MOF OW będzie nawiązywał do zakresu rzeczowego wskazanego w art. 39 ust. 3, 4 i 5 ustawy, przy zastosowaniu większej skali opracowania (1:50 000).

1) Cel i zakres problemowy opracowania

Generalnym celem planu zagospodarowania przestrzennego MOF OW jest ustalenie kierunków rozwoju przestrzennego dla obszaru o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju i regionu, który z uwagi na złożoność relacji funkcjonalnych między miastem wojewódzkim a jego najbliższym otoczeniem – liczne powiązania infrastrukturalne, więzi gospodarcze, społeczne, historyczne, kulturowe i środowiskowe, wymaga rozwiązywania istniejących i przewidywanych problemów oraz planowania rozwoju w ramach wspólnego układu przestrzennego.

Przyjęte w planie ustalenia są pochodną uwarunkowań rozwoju, wynikających z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- celów polityki przestrzennej poszczególnych jednostek terytorialnych obszaru,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Problematyka planu wynika z zapisów *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (art. 39) – obejmuje określenie:

- elementów sieci osadniczej i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych;
- systemu obszarów chronionych,
- rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- granic terenów zamkniętych
- obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin, oraz zasad ich zagospodarowania.

2) Zadania Planu

Plan określa model zagospodarowania przestrzennego MOF OW, w tym cele, kierunki, zasady i działania polityki przestrzennej.

Plan stanowić będzie podstawę dla koordynowania planowania rozwoju przestrzennego poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego na obszarze MOF OW.

3) Zakres przestrzenny i czasowy planu

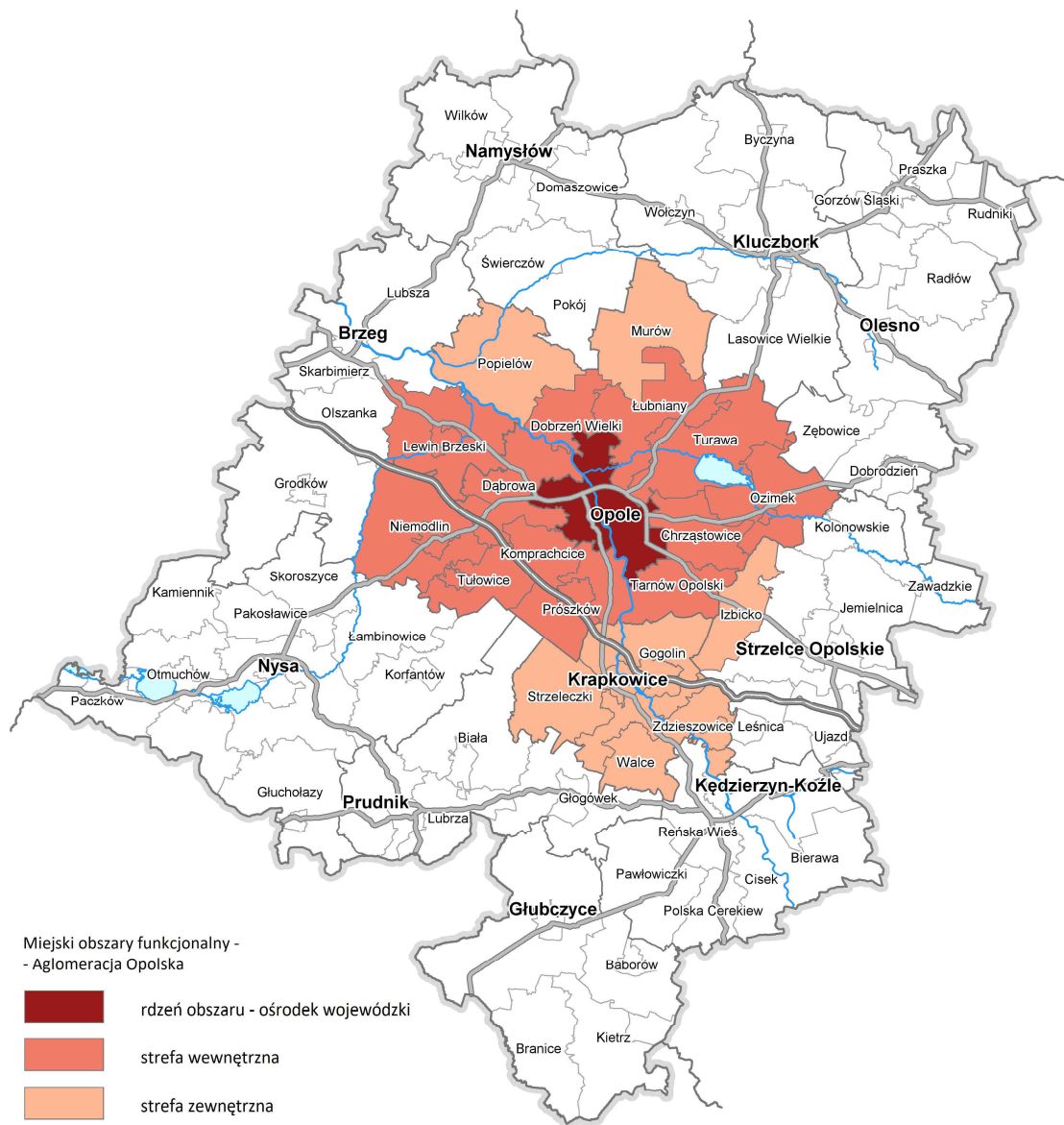
Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – miasta Opola, został zdelimitowany w oparciu o metodologię MRR zmodyfikowaną w regionie o aspekt planistyczny. W efekcie granice MOF miasta Opola obejmują: miasto Opole – rdzeń obszaru oraz 12 gmin najbliższego otoczenia: Chrzęstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Lewin Brzeski, Łubniany, Murów, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Tarnów Opolski, Tułowice i Turawa. Tak wyznaczone granice MOF Opola uznano jako zasięg minimalny MOF, który rozszerzono w wyniku uwzględnienia szczególnych powiązań funkcjonalnych z ośmioma kolejnymi jednostkami, silnie zurbanizowanymi, silnie i wielostronnie powiązanymi funkcjonalnie z rdzeniem aglomeracji – Opolem: dojazdami, powiązaniem komunikacyjnymi (autostrada i jej węzły), strefą dostępu komunikacyjnego, odznaczające się wysokim i utrwalonym poziomem zurbanizowania wsi, uprzemysłowieniem i funkcjami pozarolniczymi przewyższającymi poziom krajowy, migracjami zagranicznymi zastępującymi ruchy wahadłowe do centrum – zaniżającymi wiele bieżących wskaźników charakteryzujących siłę powiązań funkcjonalnych⁴³ oraz aspektów planistycznych wynikających z zapisów regionalnych planów i strategii. W rezultacie granice obszaru pokrywają się z obszarem Aglomeracji Opolskiej⁴⁴. Decydującą rolę dla takiego podejścia ma znaczenie wspólnej polityki rozwoju wyrażone dla Aglomeracji Opolskiej w dokumentach regionalnych, jak: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego z 2010 r.*, *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020* oraz *Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*.

⁴³ Krystian Heffner, Opinia naukowa nt dokumentu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. *Kryteria delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich (MOF OW)*, w szczególności MOF miasta Opola, Katowice 2013 r., s. 13.

⁴⁴ Aglomeracja Opolska powstała we wrześniu 2012 roku na mocy *Porozumienia w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej* z woli 20 samorządów gminnych skupionych na obszarze funkcjonalnym Opola. 16 października 2013 roku powołane zostało Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska. W marcu 2014 roku do grona stowarzyszonych samorządów dołączyła gmina Tułowice, stając się jego 21 członkiem. Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska kontynuuje działania zainicjowane w 2012 roku przez gminy, które wówczas przystąpiły do *Porozumienia w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej*.

Plan zagospodarowania przestrzennego MOF miasta Opola obejmuje zatem Aglomerację Opolską - zwarty układ przestrzenny, oparty na rdzeniu – mieście Opolu i powiązanej z nim funkcjonalnie strefie wewnętrznej oraz zewnętrznej (Rys. 30).

Rys. 30. Granice Aglomeracji Opolskiej – miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego

Źródło: Opracowanie własne.

Strefę wewnętrzną zdelimitowano w oparciu o dokument Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt.: *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, przy zastosowaniu nieznacznej modyfikacji, uwzględniającej regionalne uwarunkowania. Modyfikacja polegała na włączeniu do strefy gminy Ozimek, bowiem na podstawie analizy wskaźników zastosowanych do delimitacji MOF OW stwierdzono, że gmina Ozimek spełnia połowę przyjętych progów wskaźnikowych (3 na 6 wymaganych), przy czym kolejne dwa wskaźniki (liczba zameldowań z Opola do gminy Ozimek na 1000 mieszkańców oraz liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) są bardzo zbliżone do wymaganego progu, a w przypadku wskaźników: udziału pracujących w zawodach pozarolniczych oraz gęstości zaludnienia wyraźnie przewyższa średnią wojewódzką. Ponadto gmina Ozimek posiada zbliżone uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne (fizjograficzne, gospodarcze i społeczne) co gminy sąsiednie (Turawa, Chrzastowice) bezpośrednio graniczące z Opolem i co ważne – wspólne cele rozwojowe.

Z kolei strefę zewnętrzną tworzą pozostałe, peryferyjne gminy powiatu opolskiego: Murów i Popielów oraz gminy powiatu krapkowickiego: Gogolin, Krapkowice, Strzeleczy, Walce, Zdieszowice, a także gmina powiatu strzeleckiego: Izbicko, które pomimo niespełnienia kryteriów wskaźnikowych, o których mowa w dokumencie MRR, objęte są wspólnymi celami rozwojowymi dla obszaru całej Aglomeracji Opolskiej zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*.

Plan miejskiego obszaru funkcjonalnego miasta Opola obejmuje terytorium 21 gmin o łącznej powierzchni 2369 km², które wyraziły wolę podejmowania wspólnych działań zapisanych w *Strategii Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*. Łącznie obszar ten zamieszkuje ponad 337 tys. mieszkańców. Plan miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego nie ma wyznaczonego horyzontu czasowego. Niemniej formułowane propozycje rozwiązań wykraczają poza perspektywę 2020 roku.

4) Cechy opracowania

Plan zagospodarowania przestrzennego MOF OW, tak jak i plan województwa nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza wyłącznych uprawnień gmin w zakresie podejmowania decyzji o przeznaczeniu i sposobie zagospodarowania terenów. Związki *Planu zagospodarowania przestrzennego MOF OW* z planami miejscowymi realizowane są drogą uzgadniania i negocjowania rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz uzgadniania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin z ustaleniami *Planu MOF OW*.

5) Główne uwarunkowania rozwoju przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Opola – Aglomeracji Opolskiej

Centralną część województwa zajmuje zwarty przestrzennie kompleks terytorialny obejmujący miasto Opole i powiązane z nim funkcjonalnie (ekonomicznie, społecznie, komunikacyjnie, infrastrukturalnie, środowiskowo) miasta i wsie, posiadający wspólne systemy (organizacyjne i techniczne) oraz wspólne cele rozwojowe, odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa. Centrum układu stanowi Opole – stolica województwa oraz dwie strefy: wewnętrzną i zewnętrzną. Aglomeracja Opolska liczy 335,3 tys. mieszkańców, przy średniej gęstości zaludnienia 141,5 os./km². Mieszkańcy Aglomeracji stanowią 33,7% ludności województwa opolskiego. Aglomeracja, jako jeden z 18 miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w Polsce, stanowi istotny element struktury osadniczej Polski.

Podstawowymi cechami i zjawiskami przestrzennymi w obszarze Aglomeracji Opolskiej - warunkującymi możliwości rozwoju przestrzennego obszaru są:

- zróżnicowanie obszaru pod względem zagospodarowania przestrzennego. Oprócz obszarów intensywnie zagospodarowanych, zurbanizowanych i uprzemysłowionych (7,3% powierzchni AO) znaczne połacie to tereny zagospodarowane ekstensywnie: rolnicze, leśne, wodne i rekreacyjne (92,1%).
- złożony koncentryczno-pasmowy układ przestrzenny Aglomeracji, w którym koncentryczną strukturę przestrzenną miasta Opola z centralnym obszarem śródmiejskim, otoczonym strefą miejską i zewnętrzną strefą podmiejską, uzupełniają obszary koncentracji zróżnicowanej funkcjonalnie zabudowy (mieszaniowej, usługowej, przemysłowej) rozmieszczone wzdłuż pasm promieniście rozchodzących się systemów szlaków komunikacyjnych.
- niedostateczny poziom rozwoju funkcji metropolitalnych (brak instytucji reprezentujących struktury zarządzania międzynarodowych korporacji gospodarczych; brak struktur kierownictwa instytucji finansowych (banki) i głównych regulatorów rynków kapitałowych (giełdy); przewaga powiązań społeczno-gospodarczych z własnym regionem niż ze światem zewnętrznym;
- brak lub słabe wykształcenie przestrzennych cech metropolitalnych Opola (brak wyraźnie wykształconego zespołu biurowców – siedzib instytucji reprezentujących struktury zarządzania

międzynarodowych i krajowych korporacji gospodarczych; brak wyraźnie wykształconych ulic handlowych, przy których swe siedziby mają prestiżowe i ekskluzywne sklepy; słabo wykształcone centrum komunikacyjno-komercyjne na trakcie Dworzec Kolejowy – Dworzec Autobusowy – ul. Krakowska; Zespół budynków organów samorządowych i rządowych tworzących centrum władzy politycznej jest rozproszony w obrębie obszaru śródmiejskiego, a nawet poza nim).

- koncentracja funkcji metropolitalnych w obszarze rdzeniowym Aglomeracji, z których najważniejsze to: naukowa (uczelnie, instytuty naukowo-badawcze); kulturalna (teatry, filharmonia, muzea, galerie, studia radiowe i telewizyjne, imprezy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym); administracyjna (urzędy i instytucje o zasięgu regionalnym i krajowym).
- położenie obszaru Aglomeracji Opolskiej w znacznej części w obrębie rozległej struktury przestrzennej, jaką stanowi dolina Odry, ograniczająca możliwości wykorzystywania terenów doliny na inne cele niż ochronne i jednocześnie stanowiąca istotną barierę komunikacyjną (jedynie 7 mostów drogowych na odcinku 70 km).
- postępująca depopulacja obszaru (zmniejszenie potencjału ludnościowego w latach 2005-2015 o 15,4 tys. osób, tj. o 4,6%) i starzenie się społeczności lokalnej (wzrost udziału grupy ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2005-2015 z 15,5% do 20,2%).
- wyludnianie się na rdzenia Aglomeracji na tereny gmin otaczających Opole. Oznacza to, że w tych gminach zachodzi proces suburbanizacji, związany z rozprzestrzenianiem się zabudowy mieszkaniowej i tworzeniem strefy podmiejskiej Opola. W największym stopniu zjawiska te dotyczą gmin: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany i Turawa⁴⁵.
- korzystne uwarunkowania do lokalizacji działalności gospodarczej – szczególnie przemysłu (zasoby surowcowe dla przemysłu materiałów budowlanych, zróżnicowana struktura przemysłu, działające przedsiębiorstwa).
- zróżnicowany potencjał rozwoju turystyki. Obok gmin i całych obszarów dysponujących znacznymi walorami i rozwiniętą, dobrze funkcjonującą bazą dla turystów (gm. Turawa, gm. Ozimek), istnieją tereny niemal pozbawione tych cech.
- zróżnicowany potencjał przyrodniczy (większa lesistość północnej, wschodniej i południowo-zachodniej części Aglomeracji, koncentracja form obszarowej ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej na peryferiach AO, wykorzystywanej i możliwej do wykorzystania dla celów poznawczo-edukacyjnych i turystyczno-rekreacyjnych).
- wysoka koncentracja zagrożeń środowiskowych (powodzie w dolinie Odry i jej dopływów: Małej Panwi, Osobłogi i Nysy Kłodzkiej; obniżona jakość środowiska (zanieczyszczenia powietrza, wód, gleby, hałas, intensywna eksploatacja surowców dla przemysłu cementowego i wapienniczego); nie w pełni uregulowana gospodarka wodno-ściekowa w obszarze struktur wodonośnych GZWP 333).
- korzystne położenie AO w układzie krajowych i europejskich sieci transportowych (w III Paneuropejskim Korytarzu Transportowym, z dostępem do szlaku żeglugowego na Odrze, które jednak nie jest dostatecznie wykorzystywane z uwagi na niedostatek infrastruktury transportowej (brak czytelnego powiązania rdzenia Aglomeracji z autostradą A4, wieloletnie zaniedbania inwestycyjne na rzece Odrze).
- relatywnie gęsta sieć drogowa. Gęstość dróg utwardzonych wszystkich kategorii wynosi 114,97 km na 100 km². Największa gęstość występuje na terenie Opola, gdzie wynosi blisko 350 km na 100 km², najmniejsza zaś jest w gminie Murów, gdzie wynosi 48,41 km w przeliczeniu na 100 km².⁴⁶
- wysokie natężenie ruchu na drogach. Wśród wszystkich ciągów drogowych największym natężeniem ruchu charakteryzują się: autostrada A4, drogi krajowe nr 45 i 46 oraz drogi wojewódzkie nr 414 i 454. Najbardziej wzmożony ruch komunikacyjny występuje na odcinkach dróg w okolicach Opola, gdzie wzrost natężenia ruchu wynosi ok. 30-35%⁴⁷.

⁴⁵ Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020.

⁴⁶ jw.

⁴⁷ Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020.

- dobrze rozwinięta sieć kolejowa (7 linii z ruchem pasażerskim) z dużym węzłem kolejowym w Opolu. Dziennie z linii kolejowych w Aglomeracji Opolskiej i jej najbliższym otoczeniu korzysta niemal 20 tys. osób. Ten środek transportu szczególnie korzystny jest dla mieszkańców gmin usytuowanych peryferyjnie, czyli gmin: Zdieszowice, Lewin Brzeski oraz Ozimek. Kluczowe jest w tym względzie centralne usytuowanie Opola oraz fakt, że kolej doprowadzona jest dośrodkowo. Najbardziej atrakcyjne dla pasażerów są linie nr 132 i 136, na których pociągi kursują z największą częstotliwością⁴⁸.
- zróżnicowane powiązania funkcjonalne, związane z codziennymi dojazdami ludności do pracy do Opola – silniejsze z kierunku zachodniego, a słabsze z kierunku południowego i wschodniego, co jest uwarunkowane głównie zróżnicowaniem funkcji gospodarczych tych obszarów (większym uprzemysłowieniem gmin południowo-wschodniej części Aglomeracji).
- dogodna dostępność czasowa Opola, zwłaszcza dla mieszkańców strefy wewnętrznej AO w transporcie drogowym i kolejowym, mieszcząca się w izochronie do 30 min dojazdu samochodem i koleją do centrum miasta.
Zdecydowanie najłagodniejsze warunki związane z dostępnością czasową do centrum Aglomeracji występują na południowych i północnych krańcach AO w gminach: Walce i Murów. Gmina Walce wykazuje najłagodniejsze warunki związane z dostępnością czasową do centrum Aglomeracji. Oznacza to braki w infrastrukturze transportowej, bądź zaniechania związane z rozwiązaniami organizacyjnymi (rozkłady jazdy)⁴⁹.
- zbyt niski udział dojazdów do pracy transportem zbiorowym (ograniczony zasięg autobusowej komunikacji miejskiej, niewielka częstotliwość kursów, nieodpowiedni standard techniczny taboru, brak rozwiązań zapewniających prymat komunikacji zbiorowej nad transportem indywidualnym).
- duża koncentracja sieci przesyłowych infrastruktury technicznej, zwłaszcza linii energetycznych wysokich napięć w rejonie Dobrzecza Wielkiego w związku z wyprowadzeniem mocy z Elektrowni „Opole”.
- braki w zakresie infrastruktury technicznej (sieciowej), zwłaszcza kanalizacji sanitarnej i gazowej.
Dwanaście gmin z obszaru AO znajduje się w przedziale powyżej 70% ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej, 7 gmin pozostaje w przedziale powyżej 50%, natomiast w 2 gminach większa część ich mieszkańców nie jest objęta dostępem do sieci (Murów i Strzeleccki), przy czym problem szczególnie widoczny jest w gminie Strzeleccki (15,6%)⁵⁰.
W zakresie stopnia obsługi ludności gmin przez komunalne oczyszczalnie ścieków sytuacja w Aglomeracji Opolskiej jest bardzo zróżnicowana. Poza gminami o najwyższych wartościach udziału ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie (Opole, Dobrzeń Wielki i Krapkowice) występują także gminy, gdzie te wartości są niskie (Murów i Strzeleccki).
Znaczne nasycenie sieci wodociągowej oraz niewielkie nasycenie sieci kanalizacyjnej oznacza potencjalne zagrożenia środowiskowe. Największe dysproporcje między dostępnością do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej występują w gminach peryferyjnych aglomeracji (Murów i Strzeleccki). W przypadku sieci gazowej, poza Opolem i Zdieszowicami, dostępność tej sieci jest znacznie ograniczona.
Wskaźniki korzystających z mediów sieciowych wskazują, że największy niedostatek w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną (sieciową) ma miejsce w gminach rolniczych i leśnych, najbardziej oddalonych od rdzenia aglomeracji.
- zróżnicowany stopień pokrycia obszaru AO obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego – od 100% w gminie peryferyjnej, słabo zurbanizowanej (Popielów) do jedynie 1,22% w gminie Dąbrowa, która z uwagi na silną presję suburbanizacyjną powinna w szczególności kształtować zagospodarowanie w oparciu o plany miejscowe.

⁴⁸ jw.

⁴⁹ jw.

⁵⁰ jw. Dane BDL uaktualnione do 2015 r.

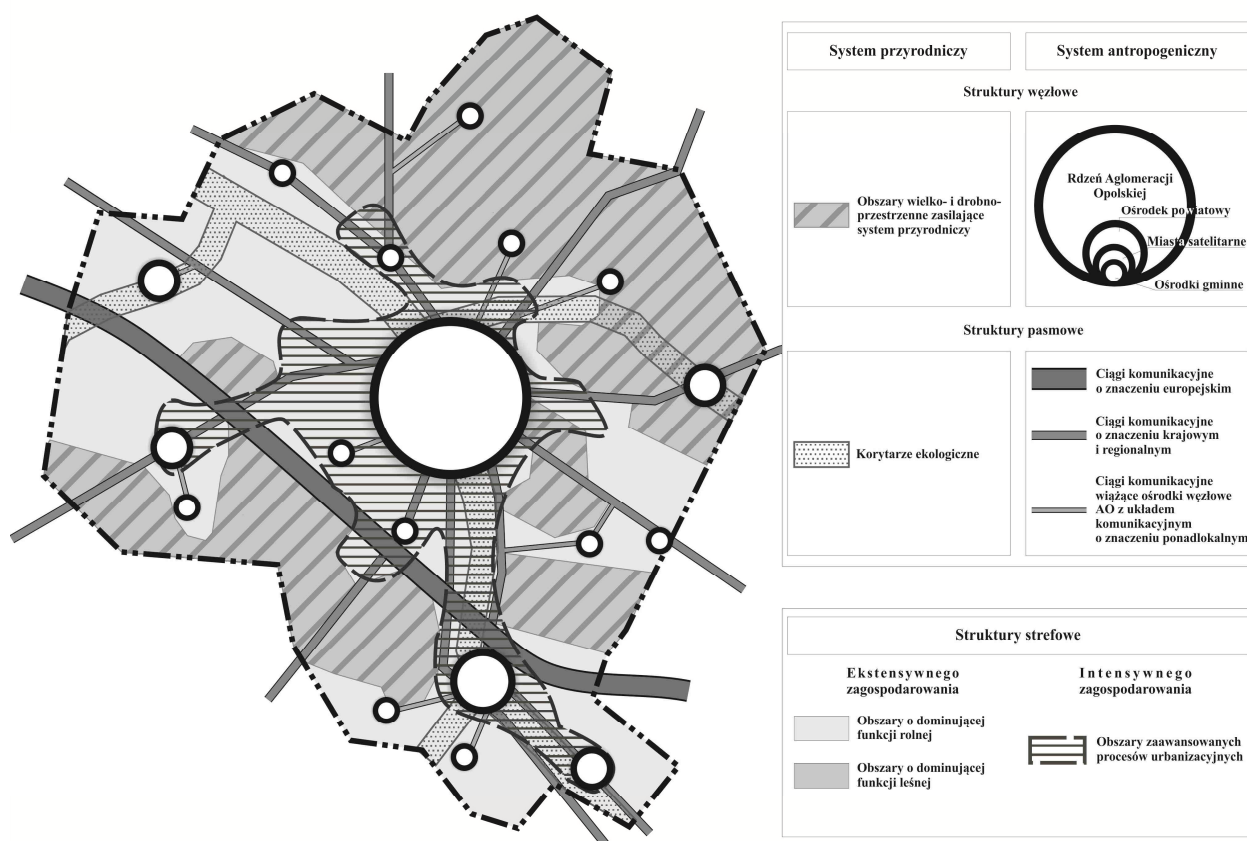
6) Struktura funkcjonalno-przestrzenna MOF OW – Aglomeracji Opolskiej

Występujące w obszarze Aglomeracji Opolskiej uwarunkowania, wynikające z cech środowiska przyrodniczego, stanu zainwestowania, wyzwań rozwojowych i założonych strategicznych celów rozwoju regionu, wyznaczają sposoby zorganizowania głównych elementów struktury przestrzennej tej części województwa.

Zaproponowany w *Planie* układ wyraża dążenie do kształtowania harmonijnej, spójnej przestrzennej struktury, zapewniającej zrównoważony i trwały rozwój obszaru Aglomeracji Opolskiej i całego województwa, zachowującej ciągłość zewnętrznych powiązań funkcjonalnych, wykorzystującej swe szanse rozwojowe wynikające z pozycji Opola jako krajowego ośrodka rozwoju, posiadanego potencjału społeczno-gospodarczego, dogodnego położenia w krajowym systemie transportowym oraz zorganizowanej współpracy jednostek samorządu terytorialnego w ramach Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Układ funkcjonalno-przestrzenny AO oparty jest na modelu aglomeracji monocentrycznej, w którym centralne miejsce zajmuje duży ośrodek miejski o znaczeniu krajowym, wokół którego rozmieszczone są miasta satelitarne i zurbanizowane wsie, pełniące w znacznej mierze funkcje dzielnic mieszkaniowych (sypialnie) i przemysłowych. Jego głównymi składowymi są elementy regionalnej struktury: węzły, strefowe i pasmowe.

Rys. 31. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Opolskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Struktury węzłowe

W ramach tej grupy wydzielono elementy systemu przyrodniczego i antropogenicznego.

Węzłowe struktury przyrodnicze obejmują struktury wielko- i drobnoprzestrzenne, zasilające system przyrodniczy województwa i obszaru Aglomeracji Opolskiej, zapewniające zachowanie równowagi i różnorodności biologicznej oraz wzmacniające relacje przyrodnicze pomiędzy elementami systemu, w tym:

- obszary węzłowe o znaczeniu ponadregionalnym – fragmenty Stobrawskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”, obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Grądy Odrzańskie, Zbiornik Turawski oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (w tym mające znaczenie dla Wspólnoty) Łęg Zdzieszowicki, Żywocickie Łęgi, Kamień Śląski, Góra Św. Anny, Bory Niemodlińskie, łąki w okolicach Chrzastowic, łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą, Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej, rezerваты przyrody;
- obszary węzłowe o znaczeniu regionalnym – Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”, Obszar Chronionego Krajobrazu „Grodziec”, Obszar Chronionego Krajobrazu „Łęg Zdzieszowicki”;
- drobnoprzestrzenne obszary węzłowe o znaczeniu lokalnym – rezerваты przyrody: Jaśkowice, Prądy, Przysiecz, Złote Bagna, Srebrne Źródło, Staw Nowokuźnicki, Kamień Śląski, Lesisko, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Nysy, Grądy Odrzańskie, Lewin Brzeski, Stawy Niemodlińskie, Lipno, użytki ekologiczne: Leśniczówka, Ptakowice, Rdestnica, Riparia, Stawki nad Nysą, Staw pod Pomnikiem, Torfowiska koło Buszyc, Antoniów, Dzicze Bagno, Gęsi Staw, Płaszczyna, Suchy Dół, Torfowisko Dębska Kuźnia, Wodopój, Żurawie Bagno, stanowiska dokumentacyjne: Trias, Koniak, Piaski.

Węzłowe struktury systemu antropogenicznego to z kolei ośrodki osadnicze, koncentrujące potencjał społeczno-gospodarczy i funkcje wykraczające zasięgiem oddziaływania poza ich granice administracyjne, w tym:

- Miasto Opole – rdzeń Aglomeracji Opolskiej, koncentrujące funkcje o znaczeniu regionalnym i krajowym, w szczególności w zakresie nauki, badań i rozwoju, otoczenia biznesu, administracji, kultury i sztuki, ochrony zdrowia;
- Miasto Krapkowice – ośrodek usługowo-przemysłowy o znaczeniu ponadlokalnym, istotny dla obsługi mieszkańców południowej części AO, zapewniające dostęp do usług ponadlokalnych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury, administracji, bezpieczeństwa publicznego, wymiaru sprawiedliwości, sportu i handlu;
- Miasta satelitarne: Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdzieszowice – wspomagające rdzeń układu w zakresie zaspokajania potrzeb podstawowych mieszkańców AO.
- Ośrodki gminne (Chrzastowice, Dąbrowa Niemodlińska, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Komprachcice, Łubniany, Strzeleczyki, Tułowice, Turawa, Tarnów Opolski, Walce) zaspokajające elementarne potrzeby mieszkańców w zakresie m.in. codziennych zakupów, naprawy sprzętu codziennego użytku, edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, podstawowej opieki zdrowotnej, opieki społecznej, zaspokajania potrzeb religijnych, kulturalnych najniższego poziomu.

Struktury pasmowe

Pasmowe struktury przyrodnicze obejmują korytarze ekologiczne, stanowiące naturalne ciągi powiązań i migracji przyrody, zapewniające trwałość i stabilność procesów przyrodniczych pomiędzy obszarami zasilania przyrodniczego (obszarami węzłowymi), w tym:

- korytarze dolinne – o charakterze łąkowym i łąkowo-leśnym, położone w dolinach rzecznych i terenach przywodnych, wchodzące w skład Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL oraz regionalnych i lokalnych systemów przyrodniczych Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Ścinawy

Niemodlińskiej, Białej, Straduni, Brynicy, Budkowiczanki, Stobrawy, Potoku Prószkowskiego, Jemielnicy, Osobłogi;

- korytarze lądowe – o charakterze leśnym i leśno-łąkowym, zapewniające migrację dużych ssaków (wilk, ryś, łoś, jeleń) – tzw. korytarz południowo-centralny.

Pasmowe struktury systemu antropogenicznego obejmują najważniejsze ciągi komunikacyjne łączące elementy węzłowe systemu osadniczego regionu i kraju, w tym drogowe z autostradą A4, drogami krajowymi (nr 45, 46, 94), drogami wojewódzkimi (nr 414, 423, 435, 454, 459); kolejowe (linie nr 132, 136, 144, 277, 287, 301).

Struktury strefowe

W modelu generalnie wyróżniono obszary ekstensywnego i skoncentrowanego zagospodarowania – zdominowane funkcjami rolniczymi, leśnymi, rekreacyjno-wypoczynkowymi (obszar zielonego pierścienia Aglomeracji) bądź zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi (obszar śródmiejski, miejski i podmiejski rdzenia Aglomeracji; obszary koncentracji procesów urbanizacyjnych w pozostałym obszarze MOF OW, w tym: zabudowy mieszkaniowej i usługowej, jednorodzinnej, wiejskiej, przemysłowo-składowej i rekreacyjno-wypoczynkowej).

Obszar zielonego pierścienia Aglomeracji Opolskiej obejmuje tereny otwarte położone pomiędzy granicami miasta, a przylegającymi obszarami funkcjonalnymi (na ogół w odległości 5-10 km), stanowiące mozaikę terenów otwartych (lasy, użytki zielone, doliny rzeczne), zabudowy podmiejskiej i wiejskiej, pozostające w styczności lub mające kontynuację w bezpośrednim sąsiedztwie wyznaczonego pierścienia. Obszar zielonego pierścienia obejmuje zarówno struktury przyrodnicze (węzłowe obszary przyrodnicze, korytarze ekologiczne i doliny rzeczne z ekosystemami wodnymi i od wód zależnymi, zwarte kompleksy leśne Borów Niemodlińskich i Lasów Stobrawsko-Turawskich), jak i antropogeniczne (mozaika drobnoskalowych krajobrazów upraw polowych oraz terenów zabudowy podmiejskiej i wiejskiej), o zróżnicowanym stanie zachowania zespołów osadniczych. Zielony pierścień stanowi strefę czynnej ochrony fizjonomii krajobrazu naturalnego i kulturowego, w której głównym kierunkiem działania jest zachowanie, wzbogacenie i rewitalizacja krajobrazu osadniczego wsi opolskiej i strefy podmiejskiej Opola, jak i funkcji rozwojowych AO. Doliny rzeczne i tereny leśne, znajdujące się na obrzeżu obszarów zurbanizowanych, bądź wnikające w kierunku jednostek osadniczych stanowią główne kierunki zasilania ekologicznego i klimatycznego miasta. W obrębie pierścienia adaptuje się istniejącą zabudowę oraz dopuszcza się dalszy, zrównoważony rozwój funkcjonalno-przestrzenny, ustalony w dokumentach planistycznych jednostek AO. Cenne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym elementy strukturalne wskazuje się do kontynuacji ochrony (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody), pozostałe przyrodnicze obszary funkcjonalne do ochrony planistycznej, z zapewnieniem w dokumentach planistycznych integracji z systemem przyrodniczym miast, utrzymania funkcji krajobrazowej, estetycznej i rekreacyjnej.

W granicach Aglomeracji Opolskiej występuje zielony pierścień miasta Opole oraz fragmenty zielonych pierścieni ośrodków subregionalnych Brzegu i Kędzierzyna-Koźle, a w bezpośredniej bliskości Kluczborka.

Obszar śródmiejski Opola obejmuje ściśle centrum miasta Opola, zlokalizowane w centralnej części Aglomeracji. Obszar ten stanowią najstarsze części miasta – Rynek i Pasieka oraz tereny sąsiednie, ograniczone Odrą, liniami kolejowymi i ulicą Nysy Łużyckiej, a także niewielki obszar w rejonie ulicy Struga. Obszar śródmiejski wyróżnia się w przestrzeni miasta ze względu na wyraziste granice, wiodący charakter zabudowy, w tym liczne zabytki oraz obiekty usługowe (m.in. handlu, gastronomii, administracji, kultury i nauki). Usługi zlokalizowane w tej strefie charakteryzują się unikalnością, często nawet w skali regionu i kraju (np. teatry, galerie sztuki, kino, amfiteatr). Ponadto w strefie tej zlokalizowana jest w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz, w niewielkim zakresie, jednorodzinna.

W obszarze tym występuje koncentracja funkcji metropolitalnych, z których najważniejsze to: kulturalna (teatry, filharmonia, muzea, galerie, studia radiowe i telewizyjne, imprezy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym); administracyjna (urzędy i instytucje o zasięgu regionalnym i krajowym); naukowa

(uczelnie, instytuty naukowo-badawcze); społeczna (stowarzyszenia, organizacje non-profit, akcje społeczne i edukacyjne) i symboliczna.

Głównymi problemami obszaru śródmiejskiego Opolą są:

- niedostatek funkcji metropolitalnych, w szczególności usług wyższego rzędu w zakresie kultury, sztuki, rozrywki i administracji,
- ograniczona dostępność, zwłaszcza z kierunku zachodniego (bariera komunikacyjna na rzece Odrze), ale także od strony północnej, wschodniej i południowej (torów kolejowych i dwupasmowej ulicy Nysy Łużyckiej, Bohaterów Monte Cassino, Plebiscytowej),
- niewydolność rozwiązań komunikacyjnych (brak rozwiązań ograniczających ruch samochodowy i wyprowadzających go poza obszar śródmiejski, a także niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek/szlaków rowerowych, znaczne braki w infrastrukturze dla pieszych – braki w zaspokojeniu potrzeb komunikacji na poziomie pieszym, rowerowym i samochodowym),
- ograniczona funkcjonalność węzła komunikacji publicznej w rejonie Dworca Głównego PKP i PKS,
- brak zespołów prestiżowej zabudowy handlowo-usługowej i przestrzeni publicznych przyciągających mieszkańców i turystów, ożywiających centralną część miasta,
- wykorzystanie i zagospodarowanie terenów kolejowych i przemysłowych,
- występowanie zabudowy o niskim standardzie użytkowym i niskich walorach architektonicznych (zespoły garaży, zabudowa gospodarcza wzdłuż ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza linii kolejowych, znaczna część zabudowy mieszkalnej wymaga remontu, wnętrza podwórek i kwartałów wymagają zagospodarowania, remontu lub rewitalizacji),
- niezagospodarowane ubytki w zabudowie pierzejowej (miejsca na zabudowę plombową), np. skrzyżowanie ul. 1-go Maja i Katowickiej, skrzyżowanie ul. 1-go Maja i Duboisa, kwartał pomiędzy ul. Reymonta, 1-go Maja i Duboisa,
- chaos estetyczny w przestrzeni śródmiejskiej, zwłaszcza w zakresie nośników reklamowych i identyfikacji wizualnej usług,
- niedostateczna ilość terenów zielonych, które stanowiłyby zarówno obszary rekreacji dla mieszkańców i turystów, jak i naturalne „zielone płuca” miasta (stary, niszczący drzewostan jest nie dość efektywnie zastępowany).

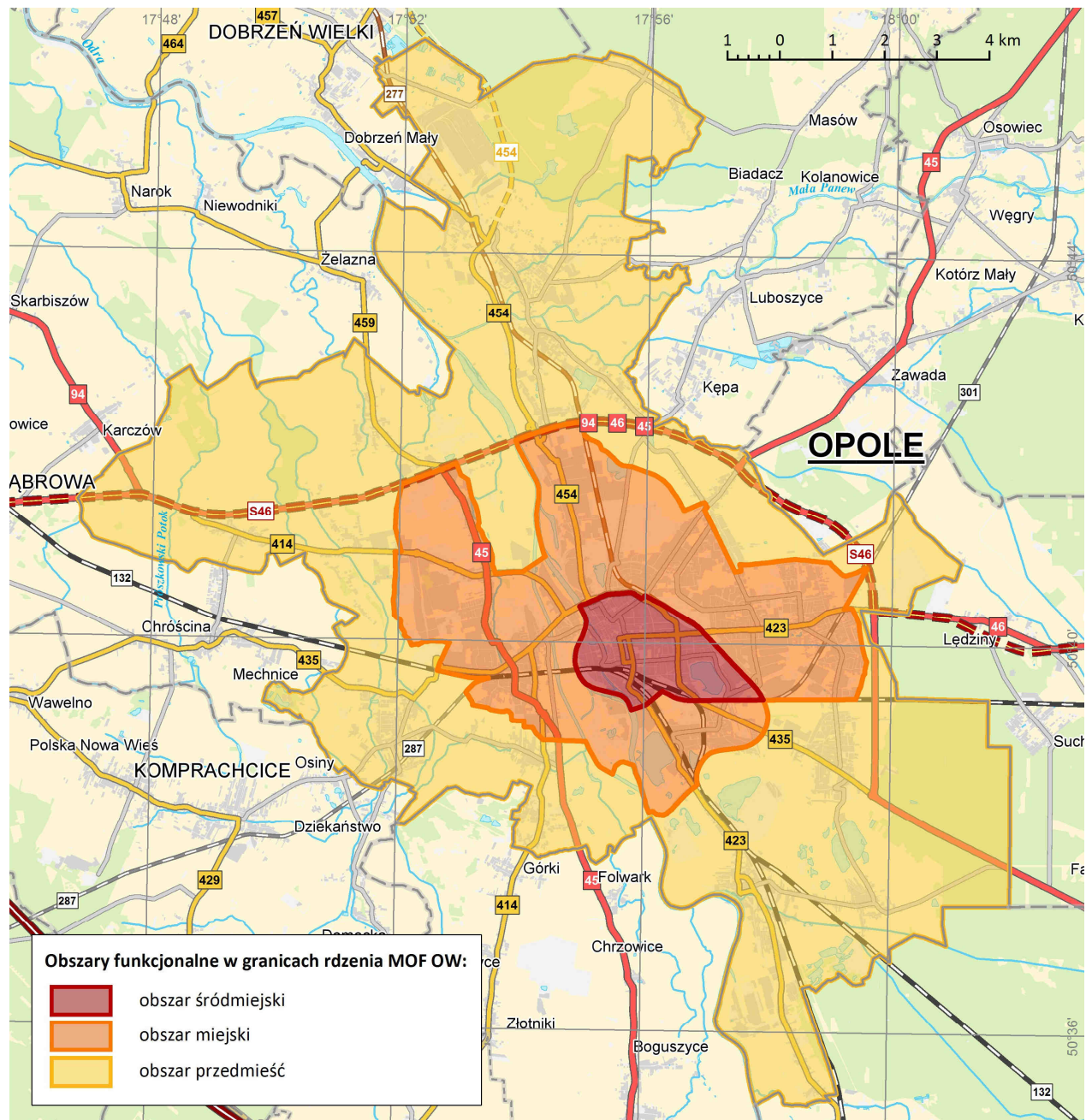
Główne cele i kierunki przekształceń obszaru śródmiejskiego Opolą powinny skupić się na:

- zachowaniu i ochronie elementów historycznego układu urbanistycznego,
- ograniczaniu komunikacji samochodowej, przede wszystkim ruchu tranzytowego,
- utworzeniu gęstej sieci bezpiecznych dróg rowerowych,
- zagospodarowaniu obszaru zielenią urządzoną (parki, skwery, zieleńce),
- remontach, zagospodarowaniu i rewitalizacji zaniedbanych obszarów zabudowy,
- intensywnym zagospodarowaniu śródmiejskiego centrum komunikacyjno-komercyjnego, zwiększeniu dostępności i powiązań węzłów komunikacji zbiorowej (dworce, przystanki) z centrum komercyjnym (ulice handlowe), zgodnie z zasadami ładu przestrzennego,
- dążeniu do wyznaczenia obszaru o cechach metropolitalnych i koncentracji reprezentacyjnych funkcji/siedzib w obrębie obszaru,
- wsparciu rozwoju funkcji metropolitalnych miasta w obszarze usług rynkowych i nierynkowych.

Obszar miejski Opolą obejmuje tereny zurbanizowane na zewnątrz strefy śródmiejskiej. Obszar tworzą dzielnice zabudowy mieszkaniowo-usługowo-przemysłowej (Przedmieście Odrzańskie, Zaodrże, ZWM, Malinka, Kolonia Goławicka, Nowa Wieś Królewska, Grudzice, Szczepanowice, Półwieś, Zakrzów). Cechą charakterystyczną tego obszaru jest zróżnicowanie typu zabudowy wynikające z charakteru poszczególnych dzielnic rozwijającego się na przestrzeni stuleci miasta. Dzielnice mieszkaniowe zdominowane są zabudową wielorodzinną realizowaną głównie w drugiej połowie XX wieku. W okresie industrializacji powojennej kraju osiedla zabudowy wielorodzinnej powstały zarówno na prawo-, jak i lewobrzeżnej części Opolą (Osiedle Chabry, Dambonia, Koszyka-Prószkowska, ZWM, Malinka). Zabudowa jednorodzinna, przedwojenna i powojenna, dominuje z kolei w dzielnicach, które jeszcze

w latach 1899-1975 były odrębnymi jednostkami osadniczymi (Bierkowice, Wójtowa Wieś, Wróblin, Grudzice, Kolonia Goślawicka, Nowa Wieś Królewska, Szczepanowice, Półwieś, Zakrzów). Oprócz zabudowy mieszkaniowej i usługowej, znaczną część obszaru miejskiego stanowiącą zwartą i ciągłą strefę wokół obszaru śródmiejskiego zajmują tereny przemysłowo-składowe i rekreacyjne, w tym tereny ogrodów działkowych (Kolejarz, Pod Odrą, Kopciuszek, Stokrotka, Działkowiec Opolski). Złożoność funkcjonalną obszaru miejskiego podkreśla także znaczący udział zabudowy usługowej, głównie w zakresie zdrowia (szpitale, specjalistyczne usługi medyczne), nauki (uczelnie wyższe, kampusy), instytucje otoczenia biznesu (centra wystawienniczo-kongresowe), duże centra handlowe.

Rys. 32. Obszary funkcjonalne w granicach rdzenia MOF OW

Źródło: Opracowanie własne.

Głównymi problemami rozwojowymi obszaru miejskiego są:

- 1) liczne bariery przestrzenne w postaci dużej ilości terenów zamkniętych – kolejowych,
- 2) ograniczona podaż terenów rozwojowych w związku z dotychczasowym zainwestowaniem obszaru oraz występującymi uwarunkowaniami fizjograficznymi,
- 3) znaczny udział terenów przemysłowych, poeksploatacyjnych,
- 4) niewydolny układ komunikacyjny, w tym niewystarczająca ilość mostów łączących lewo i prawobrzeżną część miasta,
- 5) niski standard i walory krajobrazowe terenów zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej w dzielnicy Zakrzów, Nowa Wieś Królewska.

Głównym celem przekształceń obszaru miejskiego uznaje się:

- 1) intensyfikację zagospodarowania poprzez uzupełnianie luk w zabudowie, rewitalizację terenów zdegradowanych, w tym wykorzystanie terenów kolejowych dla rozwoju układu ulicznego, usług publicznych i komercyjnych,
- 2) rewitalizację terenów poeksploatacyjnych w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców,
- 3) poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru, w szczególności w oparciu o transport publiczny,
- 4) uporządkowanie terenów ogrodów działkowych, w tym umożliwiające wykorzystanie ich atrakcyjnej lokalizacji pod rozwój funkcji miastotwórczych.

Obszar przedmieść obejmuje peryferyjne dzielnice Opola, które do czasu włączenia ich w granice administracyjne rozwijającego się miasta pełniły funkcje wsi przymiejskich, osiedli typu miejskiego lub osad leśnych. Jednostki te powstały głównie wzdłuż szlaków komunikacyjnych prowadzących do historycznych bram Opola lub w ich pobliżu (Bierkowice, Wrzoski, Sławice, Chmielowice, Żerkowice, Wójtowa Wieś, Winów, Zakrzów, Czarnowąsy, Borki, Brzezcie, Świerkle, Krzanowice, Gośławice, Groszowice, Grotowice, Malina).

Cechą charakterystyczną obszarów przedmieść jest zdecydowanie luźniejsza zabudowa, niska jej intensywność (dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna), często zachowane cechy zabudowy wiejskiej (zagrodowej), duży udział terenów otwartych (użytków rolnych i leśnych), przemieszanie funkcji mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych, zwłaszcza w północnej i południowej części Opola oraz silne przekształcenia powierzchni w wyniku prowadzonej eksploatacji margli i kruszyw naturalnych.

Znaczna część mieszkańców obszarów przedmieść pracuje w śródmieściu i obszarze miejskim Opola.

Na północy w rejonie Borki – Brzezcie oraz na południu w obrębie Grotowic funkcjonują 2 rozległe strefy przemysłowe, na których zlokalizowane są duże zakłady produkcyjne (m.in. Elektrownia „Opole” na północy oraz FAMET S.A. w dzielnicy przemysłowej Metalchem na południu). Strefy te są istotnymi generatorami ruchów wahałowych związanych z dojazdami do pracy nie tylko mieszkańców Opola.

Głównymi problemami rozwojowymi obszaru przedmieść Opola są:

- 1) ograniczona dostępności komunikacyjna z dzielnic peryferyjnych do śródmieścia Opola (ograniczona przepustowość istniejącego układu drogowego, zbyt mała liczba przepraw mostowych między prawo a lewobrzeżną częścią Opola, częstotliwość kursów komunikacji zbiorowej),
- 2) liczne ograniczenia fizjograficzne (dolina Odry, dolina Małej Panwi, dolinki dopływów Odry – stanowiące obszar zagrożenia zalewem powodziowym, oraz kompleks leśny Las Grudzicki, wyrobiska czynne i poeksploatacyjne),
- 3) znaczny udział terenów przemysłowych, poeksploatacyjnych,
- 4) kolizje wywoływane koegzystencją funkcji produkcji rolnej, w tym zwierzęcej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej,
- 5) standard i walory krajobrazowe terenów zabudowy zdegradowanej (przemysłowej i mieszkaniowej) w dzielnicy Groszowice, Grotowice, Malina, Zakrzów.

Głównym celem przekształceń obszaru przedmieść uznaje się:

- 1) poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru, w szczególności w oparciu o efektywny transport publiczny,
- 2) przebudowę i rozbudowę układu komunikacyjnego, w tym poprawiającą powiązanie między prawą a lewobrzeżną częścią miasta, budowę systemu centrów przesiadkowych, budowę spójnego systemu ścieżek rowerowych,
- 3) rozbudowę infrastruktury przeciwpowodziowej,
- 4) rewitalizację terenów poeksploatacyjnych w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców oraz terenów poprzemysłowych w kierunku kreowania nowych funkcji gospodarczych i społecznych,
- 5) zachowanie ciągłości istniejących struktur przyrodniczych,
- 6) poprawę warunków zamieszkania, w tym dostępności do infrastruktury społecznej poprzez realizację dzielnicowych centrów usług.

Poza rdzeniem MOF Opola, w strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszaru, wyróżniono:

Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej, tj. tereny zurbanizowane obejmujące w Krapkowicach i pozostałych miastach satelitarnych (Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdzeszowice) historyczne ich centra i tereny śródmiejskie oraz w niektórych miejscowościach wiejskich tereny zdominowane zabudową służącą funkcjom pozarolniczym lub ze znacznym ich udziałem, w tym mieszkaniowym i usługowym (sakralne, publiczne, komercyjne, rekreacyjne). Najczęściej są to tereny skoncentrowane w centralnych częściach jednostek osadniczych, przy głównych ciągach komunikacyjnych. Wyróżnikiem tych obszarów jest zwartość zabudowy, jednorodność zabudowy staromiejskiej, większa różnorodność zabudowy dzielnic śródmiejskich (obszary mieszkaniowe przeplatają się tu z terenami przemysłowo-składowymi, kompleksami ogrodów i parków), koncentracja usług, wysoka wartość historyczna układów urbanistycznych i ruralistycznych, koncentracja obiektów posiadających walory zabytkowe i architektoniczne. Przeważającym typem zabudowy mieszkaniowej (w miastach) jest zabudowa wielorodzinna. Obszary te poza funkcjami podstawowymi (mieszkaniową i usługową) pełnią wiele innych: komunikacyjną, reprezentacyjną, administracyjną.

Istotnym problemem obszarów mieszkaniowo-usługowych jest degradacja obszarów, w tym, w aspekcie społecznym, gospodarczym i technicznym – wynikająca z wieloletnich zaniedbań inwestycyjnych, modernizacyjnych i programowych.

Zasadniczym wyzwaniem dla tych obszarów jest wzmocnienie ich funkcji centrotwórczych, zahamowanie postępującej degradacji technicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Obszar zabudowy jednorodzinnej obejmuje tereny, których dominującą funkcją jest funkcja mieszkaniowa niskiej intensywności. Zazwyczaj uzupełniającymi funkcjami towarzyszącymi są usługi komercyjne dla mieszkańców (handel, gastronomia, rzemiosło), rzadziej usługi publiczne (edukacja, zdrowie, opieka społeczna, kultura), tereny zieleni urządzonej, tereny sportowo-rekreacyjne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej (stacje transformatorowe, przepompownie ścieków, itp.). Suburbanizacja i dokonujące się przeobrażenia w rolnictwie spowodowały, że tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie są związane tylko z obszarami miejskimi. Znaczny udział tej zabudowy występuje w strefie podmiejskiej Opola, zwłaszcza w miejscowościach, które z dniem 1 stycznia 2017 r. zostały włączone w granice administracyjne miasta, tj.: Winów, Chmielowice, Czarnowąsy, Krzanowice oraz w miejscowościach: Zawada, Suchy Bór, Chrzastowice, Dębska Kuźnia, a także w gminach ze znacznym udziałem funkcji przemysłowych (Dobrzeń Wielki, Gogolin, Krapkowice, Tułowice, Ozimek). Istniejące i projektowane w dokumentach planistycznych (studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) tereny z dominującą funkcją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zajmują powierzchnię ok. 8847 ha, tj. 3,73% powierzchni Aglomeracji Opolskiej.

Głównymi problemami rozwojowymi obszarów zabudowy jednorodzinnej są:

- 1) nadpodaż terenów mieszkaniowych ustalonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wielu gmin z obszaru AO, nieznajdująca uzasadnienia w procesach demograficznych i spodziewanych potrzebach rozwojowych,
- 2) braki planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów z dużą presją inwestycyjną (gm. Dąbrowa, Komprachcice),
- 3) niepełna dostępność mediów (gaz sieciowy).

Głównym celem działań związanych kształtowaniem obszarów zabudowy jednorodzinnej uznaje się:

- wyznaczanie terenów nowej zabudowy jednorodzinnej w dostosowaniu do realnych potrzeb rozwojowych Aglomeracji Opolskiej – ograniczenie ilości wyznaczonych terenów mieszkaniowych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin,
- prowadzenie działań inwestycyjnych w oparciu o plany miejscowe (objęcie planami miejscowymi obszarów rozwojowych w granicach zielonego pierścienia wokół Opola),
- preferowanie rozwoju terenów zabudowy jednorodzinnej jako kontynuację istniejących osiedli, z dostępem do istniejącej infrastruktury transportowej i technicznej,
- zapewnienie i utrzymanie wysokiego standardu zamieszkania,
- wzbogacanie o drobne funkcje usługowe (oświatowe, handlowe, sportu),
- eliminacja działalności gospodarczej uciążliwej dla funkcji mieszkaniowej,
- uzupełnienie obszarów o strefy zieleni o charakterze ozdobnym i rekreacyjno-wypoczynkowym,
- uwzględnianie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie.

Obszar zabudowy wiejskiej.

W granicach Aglomeracji Opolskiej obszary wiejskie stanowią aż 91,79% jej powierzchni. Sieć osadniczą tego poziomu tworzą 253 sołectwa. Zróżnicowane uwarunkowania fizjograficzne w obrębie obszaru Aglomeracji Opolskiej powodują, że wsie rozmieszczone są nierównomiernie – większa ich gęstość występuje w dolinach rzecznych i na południowy zachód od Opola. Cechą charakterystyczną dla obszaru wiejskiego w ramach AO jest większy stopień koncentracji osadnictwa niż w pozostałych obszarach regionu. Tu sołectwa średnie i duże występują zdecydowanie częściej niż w innych subregionach. Jest to głównie związane z wyższym poziomem uprzemysłowienia tej części województwa, co przekłada się na zmianę funkcji miejscowości wiejskich z rolnej na mieszkaniową, wpływ ma także większa powierzchnia zajęta przez obszary leśne, co dodatkowo wymuszało koncentrację sieci osadniczej.

W wielu jednostkach wiejskich, zwłaszcza w strefie zewnętrznej MOF Opola dominującym typem zabudowy jest zabudowa wiejska, związana z wiodącą funkcją rolniczą obszaru, obejmująca historycznie ukształtowane układy osadnicze, z których wiele zachowało jeszcze swój kształt z okresu założenia. Jej charakterystycznymi elementami jest zabudowa zagrodowa gospodarstw rolnych, ogrodniczych i hodowlanych – usytuowana w sposób zwarty wzdłuż jednej lub kilku dróg, obejmująca budynki i budowle, w tym: budynki mieszkalne jedno- lub dwurodzinne, budynki mieszkalno-inwentarskie, budynki inwentarskie, gospodarcze, garaże, wiaty na sprzęt i maszyny rolnicze, budowle rolnicze, obiekty i urządzenia obsługi rolnictwa oraz ogrody i sady przydomowe z urządzeniami rekreacyjnymi.

Charakterystyczną cechą podopolskiej zabudowy zagrodowej jest jej regularny zwarty podział na wydłużone działki, krótszym bokiem przylegające do drogi; budynki kryte dachami dwuspadowymi, najczęściej sytuowanymi szczytowo w stosunku do drogi, tworzące dość regularne pierzeje ulic. Budynki mają zazwyczaj jedną lub dwie kondygnacje, czasem użytkowe poddasze. Często uzupełnieniem zabudowy wiejskiej są obiekty kultu religijnego (kościół), usług publicznych (świetlice, domy kultury, szkoły), sklepy, obiekty obsługi rolnictwa. Ważnymi elementami większości układów przestrzennych wsi są dominanty w formie wież kościołów, pałaców lub dzwonnicy, wskazujące swoim położeniem najważniejsze miejsca wsi. W centrum wsi lub przy rozwidleniu dróg znajduje się często budynek o funkcjach publicznych (szkoła, świetlica, zajazd itp.), o bryle wyróżniającej się wśród pozostałej zabudowy.

Typowa zabudowa zagrody zorganizowana jest wg schematu lokalizowania zabudowań wzdłuż krawędzi bocznych i tylnej (na planie litery „L” lub „U”). Najpowszechniej występuje długi budynek stojący wzdłuż

krawędzi działki., gdzie z przodu znajduje się część mieszkalna, za nią pomieszczenia inwentarskie dochodzące do stodoły ustawionej kalenicowo na końcu zagrody. Ważnym elementem zagrody jest ogród warzywny umieszczany w miarę możliwości z przodu zabudowy, a w przypadku jej braku – z tyłu oraz sad lokalizowany najczęściej za stodołami. Wśród typowej zabudowy zagrodowej występują także folwarki, często połączone z założeniem pałacowo-parkowym, o różnej stylistyce, nienawiązującej do pozostałej zabudowy wiejskiej i pełniące często rolę dominant.

Głównymi problemami rozwojowymi obszarów zabudowy wiejskiej są:

- konieczność godzenia przekształceń funkcjonalnych związanych z malejącym udziałem funkcji produkcji rolniczej,
- degradacja zabudowy – wynikająca m.in. z wieloletnich zaniedbań inwestycyjnych i modernizacyjnych,
- niepełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w szczególności w zakresie gospodarki ściekowej,
- ograniczony dostęp do usług publicznych.

Zasadniczym wyzwaniem dla tych obszarów jest:

- dopuszczenie przekształceń zabudowy rolniczej do nowych funkcji, z zachowaniem charakterystycznych cech układów ruralistycznych oraz wartości architektonicznych obiektów świadczących o bogatym dziedzictwie kulturowym obszaru,
- zahamowanie postępującej degradacji poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych,
- sukcesywne kanalizowanie obszarów zabudowanych.

Obszar zabudowy rekreacyjnej.

Obszar zabudowy rekreacyjnej, stanowią tereny o niskiej intensywności zabudowy zlokalizowane w szczególności na obrzeżach miejscowości wiejskich, ale także na peryferiach miast za wyjątkiem obiektów sportowych. Charakterystycznym rodzajem zabudowy rekreacyjnej jest zabudowa letniskowa, która koncentruje się we wschodniej (gminy Turawa i Ozimek) i południowo-zachodniej (gminy Niemodlin i Lewin Brzeski) części AO. Wynika to z występowania na tych obszarach korzystnych warunków przyrodniczo-krajobrazowych (Lasy Stobrawsko-Turawskie i Bory Niemodlińskie) oraz zbiorników wodnych wokół których rozwinęło się zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne. W przypadku pozostałych rodzajów obszarów zabudowy rekreacyjnej, na które składają się obiekty sportu i rekreacji trudno jest wskazać ich koncentrację z powodu znacznego rozproszenia tych obszarów – praktycznie występują w każdej miejscowości. Wydaje się, że w niewielkim stopniu wykorzystany jest potencjał dla rozwoju zabudowy rekreacyjnej w północnej części AO (gminy Murów i Łubniany) w obszarze Stobrawskiego Parku Krajobrazowego, pomimo występowania dogodnych warunków dla lokalizacji zabudowy letniskowej.

Istotnym problemem obszarów zabudowy rekreacyjnej jest ich rozproszenie, co utrudnia wyposażenie ich w potrzebną infrastrukturę i efektywne prowadzenie polityk ich rozwoju, a często tam gdzie występuje ich koncentracja obserwuje się ich degradację wynikającą z zaniedbań inwestycyjnych.

Zasadniczo kierunki działań w celu poprawy wyposażenia AO w obszary zabudowy rekreacyjnej powinny skupić się na wyposażeniu tych obszarów w potrzebną infrastrukturę sieciową – głównie kanalizację oraz zahamowanie ich degradacji technicznej (obiekty zbiorowego wypoczynku, drogi dojazdowe, punkty oświetlenia ulicznego, obiekty i boiska sportowe).

Głównymi problemami rozwojowymi obszarów zabudowy rekreacyjnej są:

- degradacja zabudowy – wynikająca m.in. z wieloletnich zaniedbań inwestycyjnych i modernizacyjnych,
- braki w wyposażeniu zabudowy letniskowej w infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację,
- duże rozproszenie zabudowy,
- ograniczony dostęp do infrastruktury komunikacyjnej.

Głównym celem przekształceń obszaru rekreacji uznaje się:

- intensyfikację zagospodarowania poprzez koncentrację zabudowy, przy wykorzystaniu istniejących uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych;
- wykorzystanie istniejących korzystnych warunków przyrodniczo-krajobrazowych do lokalizacji i koncentracji zabudowy rekreacyjnej;
- rewitalizację terenów poeksploatacyjnych i powyrobiskowych w kierunku zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców;
- poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów koncentracji zabudowy rekreacyjnej, w szczególności w oparciu o transport publiczny;
- uporządkowanie terenów ogrodów działkowych, w tym umożliwiające wykorzystanie ich atrakcyjnej lokalizacji pod rozwój funkcji miastotwórczych;

Obszar zabudowy przemysłowo-składowej

Charakterystycznym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Opolskiej są liczne tereny zabudowy przemysłowo-składowej (istniejącej i projektowanej), zajmujące w AO ok. 3,6% jej powierzchni. Tereny zabudowy przemysłowo-składowej świadczą o istotnym znaczeniu funkcji przemysłowej w rozwoju obszaru aglomeracji. Tradycje przemysłowe obszaru AO związane są z przemysłem cementowo-wapienniczym, materiałów budowlanych, energetycznym, metalowym, maszynowym, spożywczym, chemicznym.

W ramach obszaru zabudowy przemysłowo-składowej mieszczą się tereny przemysłowe, magazynowo-składowe, baz sprzętowych i budowlanych, osiedla zabudowy fabrycznej oraz tereny eksploatacji surowców mineralnych.

Szczególne koncentracje rozległych terenów przemysłowo-składowych występuje w obszarze miejskim i podmiejskim Opola (Metalchem, Zakrzów, Wschodnia dzielnica przemysłowa, Półwieś, Borki, Brzezie) oraz gmin silnie uprzemysłowionych (Zdzieszowice, Krapkowice, Gogolin), a także gmin położonych w paśmie autostrady A4 (Lewin Brzeski, Niemodlin, Dąbrowa, Prószków).

Głównymi wyzwaniami rozwojowymi dla zabudowy przemysłowo-składowej jest:

- wykorzystanie dogodnej, węzłowej lokalizacji AO w systemie układów transportowych;
- zapewnienie sprawnej, bezkolizyjnej obsługi transportowej;
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną;
- ożywienie funkcji transportowej rzeki Odry;
- intensyfikacja wykorzystania terenów poprzemysłowych (*brownfields*), w tym rozwój parków przemysłowych;
- rozwój specjalnych stref ekonomicznych.

7) Wyzwania rozwoju przestrzennego MOF OW – Aglomeracji Opolskiej

Główne wyzwania związane z wykorzystaniem przestrzeni Aglomeracji Opolskiej wynikają ze zidentyfikowanych najważniejszych problemów rozwojowych tego obszaru (niedostatek funkcji metropolitalnych, depopulacja i starzenie się społeczeństwa, suburbanizacja strefy podmiejskiej, niekontrolowany rozwój zabudowy mieszkaniowej na obszarach nieposiadających planów miejscowych, niedostatek infrastruktury transportowej wiążącej strefę podmiejską z centrum i Aglomerację z otoczeniem zewnętrznym oraz niedostatek infrastruktury komunalnej, zagrożenia środowiskowe, w tym związane z nagromadzeniem znacznego majątku na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, występowanie obszarów o obniżonej jakości środowiska i obszarów silnych przekształceń powierzchni ziemi).

Powyższe problemy powodują, że polityka rozwoju przestrzennego obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Opolskiej powinna szukać rozwiązań, które służyć będą:

- 1) wzmocnieniu konkurencyjności AO;
- 2) koncentracji osadnictwa i zwiększeniu nasycenia usług (lepsze wykorzystanie infrastruktury publicznej przez większą liczbę mieszkańców);
- 3) rewitalizacji terenów zdegradowanych (śródmiejskich, przemysłowych, kolejowych, powojkowych);
- 4) zwiększeniu pokrycia obszarów AO planami miejscowymi;
- 5) budowie nowego węzła autostradowego wiążącego centrum aglomeracji z autostradą A4;
- 6) realizacji pierścieniowego układu obwodowego centrum aglomeracji;
- 7) usprawnieniu powiązań komunikacyjnych między prawo- i lewobrzeżnymi obszarami AO;
- 8) powiązaniu głównych jednostek osadniczych AO z centrum aglomeracyjnym efektywnym systemem transportu zbiorowego;
- 9) budowie efektywnej sieci centrów przesiadkowych wiążących transport publiczny kolejowy i drogowy z wykorzystaniem istniejących obiektów dworcowych Opole Centrum, Opole Wschód i Opola Zachód;
- 10) poprawie funkcjonalności i dostępności obiektów infrastruktury transportu zbiorowego oraz integracji podsystemów transportu zbiorowego;
- 11) rozbudowie infrastruktury wodno-ściekowej, w szczególności na obszarach wrażliwych (GZPW 333);
- 12) zapewnieniu spójności systemu przyrodniczego AO z systemem przyrodniczym województwa;
- 13) racjonalizacji wykorzystania zasobów środowiska dla potrzeb sektora gospodarczego i komunalnego, rekreacji, wypoczynku i regeneracji sił człowieka;
- 14) prewencyjnemu zapobieganiu skutkom ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- 15) ograniczeniu negatywnego oddziaływania na klimat, w tym wdrażaniu nowoczesnych technologii wspierających niskoemisyjną /niskowęglową gospodarkę, poprawie efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie niskoemisyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, w tym bazujących na OZE.

8) Cele rozwoju przestrzennego MOF OW i zasady gospodarowania przestrzenią

Działania polityki przestrzennej w obszarze MOF OW – Aglomeracji Opolskiej są odpowiedzią na wyzwania rozwojowe obszaru i powinny uwzględniać poniższe cele:

- Wzmocnienie potencjału aglomeracji, w szczególności funkcji metropolitalnych Opola.
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych między jednostkami systemu osadniczego.
- Wzmocnienie odporności przestrzeni aglomeracji na zagrożenia naturalne i energetyczne.
- Poprawa ładu przestrzennego.

Wszelkie działania podejmowane w ramach ww. celów podporządkowane muszą być naczelnej zasadzie zrównoważonego rozwoju i wynikającym z niej szczegółowym zasadom gospodarowania przestrzenią. Poza tymi uniwersalnymi zasadami opisanymi na str. 49-50, w ramach Aglomeracji Opolskiej należy kierować się także zasadą:

- 1) utrzymania integralności przestrzennej terenów otwartych, co oznacza ciągłość, trwałość i stabilność funkcjonalną systemu przyrodniczego, optymalny przebieg procesów klimatycznych i realizację funkcji żywicielskich;
- 2) kształtowania struktury przestrzennej AO przyjaznej dla rekreacji codziennej, wypoczynku i regeneracji sił mieszkańców;
- 3) prymatu działań prewencyjnych (zapobiegawczych) w planowaniu zagospodarowania obszarów narażonych na ekstremalne zjawiska pogodowe;
- 4) prymatu ruchu pieszego i rowerowego w ścisłym centrum Opola i miast satelitarnych;
- 5) prymatu transportu zbiorowego w codziennych dojazdach do centrum aglomeracji.

9) Kierunki polityki przestrzennej w MOF OW – Aglomeracji Opolskiej

Tabela 22. Kierunki i działania polityki przestrzennej

Cel rozwoju przestrzennego	Kierunki polityki przestrzennej	Obszar realizacji (element struktury MOF OW)	Działania, w tym służące wzmocnieniu lub utrzymaniu wiodących funkcji obszaru
1. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej Aglomeracji Opolskiej	1.1. Rozwój funkcji metropolitalnych Aglomeracji Opolskiej	- obszar śródmiejski i miejski Opola	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój infrastruktury społecznej najwyższego standardu i najwyższej rangi o znaczeniu krajowym i regionalnym, w tym z zakresu nauki i szkolnictwa wyższego, badań i rozwoju, kultury i sztuki, biznesu i finansów, lecznictwa, rozrywki, turystyki, rekreacji, sportu, mass mediów, polityki, administracji, ✓ rozwój instytucji współpracy międzynarodowej, ✓ wzmocnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych, w tym rewitalizacja historycznej zabudowy śródmiejskiej, ✓ rozwój współpracy gospodarczej na poziomie krajowym i międzynarodowym; ✓ wpieranie lokalizacji siedzib przedsiębiorstw i instytucji finansowych, ✓ tworzenie oferty wysokiej jakości miejsc pracy, ✓ zagospodarowanie centrum administracyjno-biznesowego, koncentrującego reprezentacyjne funkcje/siedziby instytucji i placówek, ✓ wspieranie rozwoju przestrzeni publicznych o wysokim standardzie funkcjonalno-użytkowym;
	1.2. Rozwój węzłowych funkcji komunikacyjnych	- obszar śródmiejski Opola	✓ budowa nowoczesnego węzła przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego i autobusowego w Opolu;
		- rdzeń AO	✓ organizacja systemu P&R;
	1.3. Poprawa dostępności transportowej w układzie wewnętrznym i zewnętrznym	- obszar całej AO	<ul style="list-style-type: none"> ✓ realizacja pełnego drogowego układu obwodowego miasta Opola; ✓ powiązanie obwodnicy południowej Opola z autostradą A4 w nowym węźle autostradowym między miejscowościami: Ochodze i Prószków; ✓ usprawnienie powiązania lewo i prawobrzeżnej części rdzenia aglomeracji poprzez realizację przepraw mostowych w dolinie Odry; ✓ realizacja trasy średnicowej na kierunku wschód – zachód; ✓ budowa drogi ekspresowej S46; ✓ budowa trasy północ – południe; ✓ zwiększenie przepustowości linii kolejowej nr 144 i nr 61 (Opole – Fosowskie – Lubliniec); ✓ modernizacje linii kolejowych i infrastruktury pasażerskiej.
	1.4. Wzmacnianie powiązań instytucjonalnych, społecznych i infrastrukturalnych	- obszar Aglomeracji, w szczególności obszary śródmiejskie i miejskie	✓ wykorzystanie instrumentów planowania i zagospodarowania przestrzennego do realizacji wspólnej polityki przestrzennej aglomeracji;
- obszary śródmiejskie i miejskie Opola oraz Ozimka, Krapkowic, Gogolina, Lewina Brzeskiego, Niemodlina		✓ wykorzystanie instrumentów planowania i zagospodarowania przestrzennego do realizacji wspólnej polityki przestrzennej aglomeracji;	
- Opole i pozostałe miasta aglomeracji opolskiej gm. Dobrzeń Wielki, Tar-		✓ restrukturyzacja i rewaloryzacja stref kluczowych do rozwoju aglomeracji;	

Cel rozwoju przestrzennego	Kierunki polityki przestrzennej	Obszar realizacji (element struktury MOF OW)	Działania, w tym służące wzmocnieniu lub utrzymaniu wiodących funkcji obszaru
		<p>nów Opolski, Turawa</p> <p>- gminy wiejskie i miejsko-wiejskie (część wiejska) aglomeracji opolskiej;</p> <p>- obszary śródmiejskie i miejskie</p> <p>- Aglomeracja Opolska</p>	<p>✓ racjonalizacja wykorzystania obszarów przyspieszonej urbanizacji;</p> <p>✓ wspieranie działań związanych z tworzeniem kreatywnej przestrzeni;</p> <p>✓ współpraca jst m.in. w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, zasilania w energię i ciepło, dostępu do sieci teletechnicznych, prowadzenia gospodarki odpadami, transportu zbiorowego, wspólnych inicjatywy oświatowych, kulturalnych i sportowych oraz spójnej promocji</p>
	1.5. Aktywizacja gospodarcza AO	- obszary miejskie i podmiejskie, - obszary przemysłowo-składowe, dobrze skomunikowane w AO	<p>✓ rozwój nowoczesnych kompleksów przemysłowo-usługowych (stref aktywizacji gospodarczej),</p> <p>✓ zróżnicowana struktura przemysłu, przemysł średniej techniki i długoletnia tradycja produkcji przemysłowej,</p> <p>✓ realizacja aglomeracyjnego centrum logistycznego,</p> <p>✓ wzmocnienie parków technologicznych,</p> <p>✓ tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości;</p>
	1.6. Kreowanie pozytywnego wizerunku aglomeracji	- obszary śródmiejskie i miejskie Opola, Ozimka, Krapkowic, Gogolina, Lewina Brzeskiego, Niemodlina, Prószkowa, Zdieszowic oraz tereny zdegradowane na obszarach wiejskich,	✓ rewitalizacja obszarów zdegradowanych i centrów zabytkowych miast;
		- obszary śródmiejskie i miejskie Opola, Ozimka, Krapkowic, Gogolina, Lewina Brzeskiego, Niemodlina, Prószkowa, Zdieszowic oraz centra wsi,	<p>✓ kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych o wysokim standardzie urbanistyczno-architektonicznym,</p> <p>✓ promowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych z uwzględnieniem tożsamości kulturowej regionu;</p>
		- obszary rekreacyjno-wypoczynkowe.	✓ wykorzystanie walorów rekreacyjno-wypoczynkowych, sportowych i naukowo-poznawczych m.in. Jezior Turawskich, rzeki Odry, doliny Małej Panwi, JuraParku;
2. Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych między jednostkami systemu osadniczego	2.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)	<p>- obszar całej AO,</p> <p>- obszary miejskie i zurbanizowane,</p> <p>- tereny kolejowe w AO;</p>	<p>✓ poprawa parametrów technicznych dróg, w szczególności łączących rdzeń aglomeracji z pozostałymi jednostkami systemu osadniczego;</p> <p>✓ budowa i modernizacja dróg lokalnych prowadzących do centrów miast i miejscowości, a także do istniejących i projektowanych terenów inwestycyjnych;</p> <p>✓ usuwanie niedoborów przepustowości infrastruktury kolejowej.</p>
	2.2. Rozbudowa sieciowych powiązań infrastrukturalnych dla zapewnienia rozwoju gospodarczego AO, w tym zagospodarowa-	<p>- obszary istniejącej i projektowanej aktywności gospodarczej,</p> <p>- obszary wiejskie zurbanizowane,</p>	<p>✓ rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych, w tym dostosowanie sieci do potrzeb nowych odbiorców i wytwórców OZE;</p> <p>✓ rozbudowa i modernizacja sieci gazowej, w tym głównie na obszarach wiejskich pozbawionych sieciowego</p>

Cel rozwoju przestrzennego	Kierunki polityki przestrzennej	Obszar realizacji (element struktury MOF OW)	Działania, w tym służące wzmocnieniu lub utrzymaniu wiodących funkcji obszaru
	nia terenów inwestycyjnych	- rdzeń, obszary miejskie;	paliwa gazowego; ✓ rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym przy wykorzystaniu wsparcia systemu przez Elektrownię Opole, ✓ budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
		2.3. Rozwój zintegrowanego transportu publicznego	- rdzeń, miejscowości na trasach linii kolejowych: Zdziezszowice – Opole – Lewin Brzeski; Tułowice – Opole – Jełowa; Ozimek – Opole; Tarnów Op. – Opole; Karłowice – Opole; - obszary wiejskie;
	2.4. Zwiększenie dostępności szlaków i infrastruktury rowerowej	- obszar miejski rdzenia AO, Krapkowice;	✓ budowa węzłów przesiadkowych;
		- miasta AO;	✓ rozwój systemu P&R;
		2.5. Rozwój powiązań systemu przyrodniczego	- rdzeń, jednostki osadnicze;
		- korytarze ekologiczne, - tereny otwarte;	✓ utrzymanie drożności funkcjonalno-przestrzennej systemu przyrodniczego miasta z otoczeniem (obszarów węzłowych i struktur pasmowych), ✓ ograniczenie presji inwestycyjnej w korytarzach ekologicznych Odry, Prószkowskiego Potoku, Chrząstawy/Maliny, ✓ utrzymanie systemu nawietrzania (klinów przewietrzania) obszarów miejskich, ✓ utrzymanie mozaikowatości krajobrazu i wiodącej funkcji przyrodniczej zielonego pierścienia Opola;
3. Wzmocnienie odporności przestrzeni aglomeracji na zagrożenia naturalne i energetyczne	3.1. Budowa i modernizacja źródeł wytwarzania energii dla celów komunalnych i przemysłowych	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO (Opole, Zdziezszowice, Dobrzeń Wielki, Niemodlin, Krapkowice);	✓ modernizacja i rozbudowa głównych źródeł wytwarzania energii systemowej, ✓ wprowadzanie technologii kogeneracji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej;
	3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej źródeł wytwarzania energii cieplnej	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO (Opole, Krapkowice, Niemodlin, tereny wiejskie);	✓ rozbudowa i modernizacja źródeł wytwarzania, ✓ centralizacja źródeł wytwarzania i przesyłania ciepła;
	3.3. Modernizacja i rozwój technologii innowacyjnych	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ modernizacja i rozwój nowoczesnych, niskoemisyjnych technologii produkcyjnych (BAT), ✓ rozwój innowacyjnych technologii produkcji;
	3.4. Zwiększenie efektywności wykorzystania i zarządzania energią	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ termomodernizacja energetyczna obiektów komunalnych, modernizacja oświetlenia ulicznego, budowa inteligentnych sieci, realizacja Smart Cities;
	3.5. Rozwój transportu publicznego i promowanie alterna-	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ unowocześnienie taboru, rozbudowa zintegrowanej infrastruktury transportu publicznego i systemu ścieżek rowerowych, węzłów przesiadkowych;

Cel rozwoju przestrzennego	Kierunki polityki przestrzennej	Obszar realizacji (element struktury MOF OW)	Działania, w tym służące wzmocnieniu lub utrzymaniu wiodących funkcji obszaru
	tywnych rodzajów transportu		
	3.6. Prewencyjna ochrona p.powodziowa	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ respektowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego;
	3.7. Podnoszenie bezpieczeństwa p.powodziowego (działania techniczne i nietechniczne)	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ zwiększanie terenów zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz zdolności buforowych ekosystemów naturalnych, ✓ budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych, umocnień brzegowych, koryt rzecznych, jazów, śluz i kanałów ulgi;
	3.8. Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ modernizacja i budowa polderów rzecznych, zbiorników małej retencji i mikro retencji leśnej;
	3.9. Retencja wód opadowych na terenach zurbanizowanych	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO;	✓ budowa i modernizacja systemów zbierania, zatrzymywania i retencionowania wód opadowych (w tym naturalnych systemów drenażowych, zielonych pasów, sieci lokalnych cieków wodnych, stawów wód opadowych);
	3.10. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii OZE	- rdzeń, strefa wewnętrzna i zewnętrzna AO.	✓ rozwój energetyki prosumenckiej, ✓ rozwój energetyki opartej na energii wiatru, słońca, wody i biomasy organicznej.
4. Poprawa ładu przestrzennego	4.1. Kształtowanie obszarów o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych	- obszary śródmiejskie;	✓ promocja dobrych praktyk w zakresie zagospodarowania przestrzennego, poprzez organizację konkursów urbanistycznych, ✓ wzmocnienie znaczenia planowania przestrzennego poprzez m.in. nadanie większej rangi działaniom interwencyjnym dla przedsięwzięć posiadających umocowanie i uzasadnienie w dokumentach planistycznych, ✓ aktywizacja partycypacji obywatelskiej w procedurach planistycznych, poprzez prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych;
	4.2. Rewitalizacja terenów o szczególnym nasileniu problemów społecznych, ekonomicznych i przestrzennych	- obszary śródmiejskie, - dzielnice mieszkaniowe, - tereny zdegradowane (przemysłowe, pokolejowe, powojenne);	✓ nadanie prymatu projektom rewitalizacyjnym o charakterze kompleksowym, ✓ zwiększenie znaczenia sfery gospodarczej w procesie rewitalizacji, ✓ aktywizacja partycypacji obywatelskiej w procedurach planistycznych, poprzez prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych;
	4.3. Ograniczanie rozpraszania zabudowy	- obszary terenów otwartych w obszarach podmiejskich i wiejskich;	✓ obejmowanie ochroną przed zabudową terenów otwartych, pełniących funkcje ekologiczne, w dokumentach planistycznych; ✓ obejmowanie ochroną przed zabudową terenów otwartych, w tym pełniących funkcje ekologiczne, w dokumentach planistycznych;
	4.4. Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne	- obszary śródmiejskie;	✓ obejmowanie centralnych części miast strefami spowolnionego ruchu (prymat ruchu pieszo-rowerowego na samochodowym oraz transportu publicznego nad indywidualnym), ✓ stosowanie rozwiązań eliminujących bariery architektoniczno-budowlane, ✓ wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza tereny mieszkaniowe;
	4.5. Kształtowanie powiązań przyrodniczych terenów zielonych ob-	- obszary śródmiejskie, - dzielnice mieszka-	✓ obejmowanie ochroną przed zabudową terenów pełniących funkcje korytarzy ekologicznych, w dokumentach planistycznych;

Cel rozwoju przestrzennego	Kierunki polityki przestrzennej	Obszar realizacji (element struktury MOF OW)	Działania, w tym służące wzmocnieniu lub utrzymaniu wiodących funkcji obszaru
	szarów miejskich z obszarami otwartymi w strefach podmiejskich i wiejskich	niowe;	
	4.6. Ochrona i rewitalizacja historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego	- obszary śródmiejskie, - obszary zabudowy wiejskiej.	✓ planowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych tylko w oparciu o plany miejscowe.

10.1.2. Wiejski obszar funkcjonalny

Wiejski obszar funkcjonalny to terytorium zdominowane funkcją rolniczą.

Specyfiką obszaru jest:

- 1) bardzo wysoki udział terenów otwartych, użytkowanych dla celów rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, gospodarki rybackiej, i jednocześnie pełniących ważne funkcje przyrodnicze;
- 2) znaczny udział terenów objętych reżimami ochronnymi ze względu na posiadane walory przyrodnicze i krajobrazowe;
- 3) niska gęstość zaludnienia;
- 4) niska intensywność zabudowy;
- 5) ograniczona dostępność do usług publicznych.

Z uwagi na zróżnicowany przebieg procesów rozwojowych, wynikający głównie z położenia względem biegunów wzrostu (ośrodków miejskich), wyróżnia się dwa typy obszarów wiejskich, zgodnie z typologią przyjętą w KPZK 2030:

- 1) uczestniczących w procesach rozwojowych,
- 2) wymagających wsparcia procesów rozwojowych.

1) Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych

Zgodnie z KPZK 2030, obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych to obszary biorące udział w postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi. Charakteryzują się one dobrą dostępnością komunikacyjną do tych ośrodków, w tym do usług wyższego rzędu, specjalizacją wynikającą z bliskości miast, znacznymi migracjami wahadłowymi (codzienne dojazdy do pracy w mieście), dobrym dostępem do usług podstawowych oraz stosunkowo dobrym potencjałem rolniczym i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa.

Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych dzięki położeniu w bezpośredniej strefie oddziaływania największych ośrodków miejskich mają bardzo istotne znaczenie dla rozwoju całego regionu i to one w pierwszej kolejności uczestniczą w procesach rozwojowych. Jednocześnie bliskość rynku pracy i dostępność usług w mieście powoduje, że w obszarach podmiejskich nasila się niekorzystne zjawisko suburbanizacji (rozlewania się zabudowy) oraz utrata pierwotnych funkcji wiejskich na rzecz funkcji mieszkaniowej – zaplecza bytowego dużego ośrodka miejskiego.

W województwie opolskim obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych obejmują gminy wokół Opola, tj.: Dąbrowa, Dobrzeń, Łubniany, Turawa, Chrzęstowice, Tarnów Opolski, Prószków i Komprachcice oraz gmina Skarbimierz sąsiadująca z miastem Brzeg.

Cele rozwoju przestrzennego obszaru:

- integracja funkcjonalna z miastem dla pełniejszego wykorzystania potencjału obszaru;

- ograniczenie niekontrolowanego rozlewania się zabudowy;
- zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom;
- rozwój wielofunkcyjny, w tym rozwój funkcji i infrastruktury turystyki i rekreacji;
- poprawa dostępności czasowej do miasta, w tym zintegrowanie transportu publicznego dla wsparcia mobilności mieszkańców;
- zachowanie zasobów przyrodniczych i kulturowych;
- rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: mieszkalnictwo z usługami, rolnictwo oparte na towarowych gospodarstwach rolnych z rozwiniętym systemem przetwórstwa rolnego, leśnictwo;
- uzupełniające: turystyka i rekreacja, wytwarzanie energii odnawialnej (siłownie wiatrowe, biomasa, biopaliwa), przemysł, naukowo-edukacyjne.

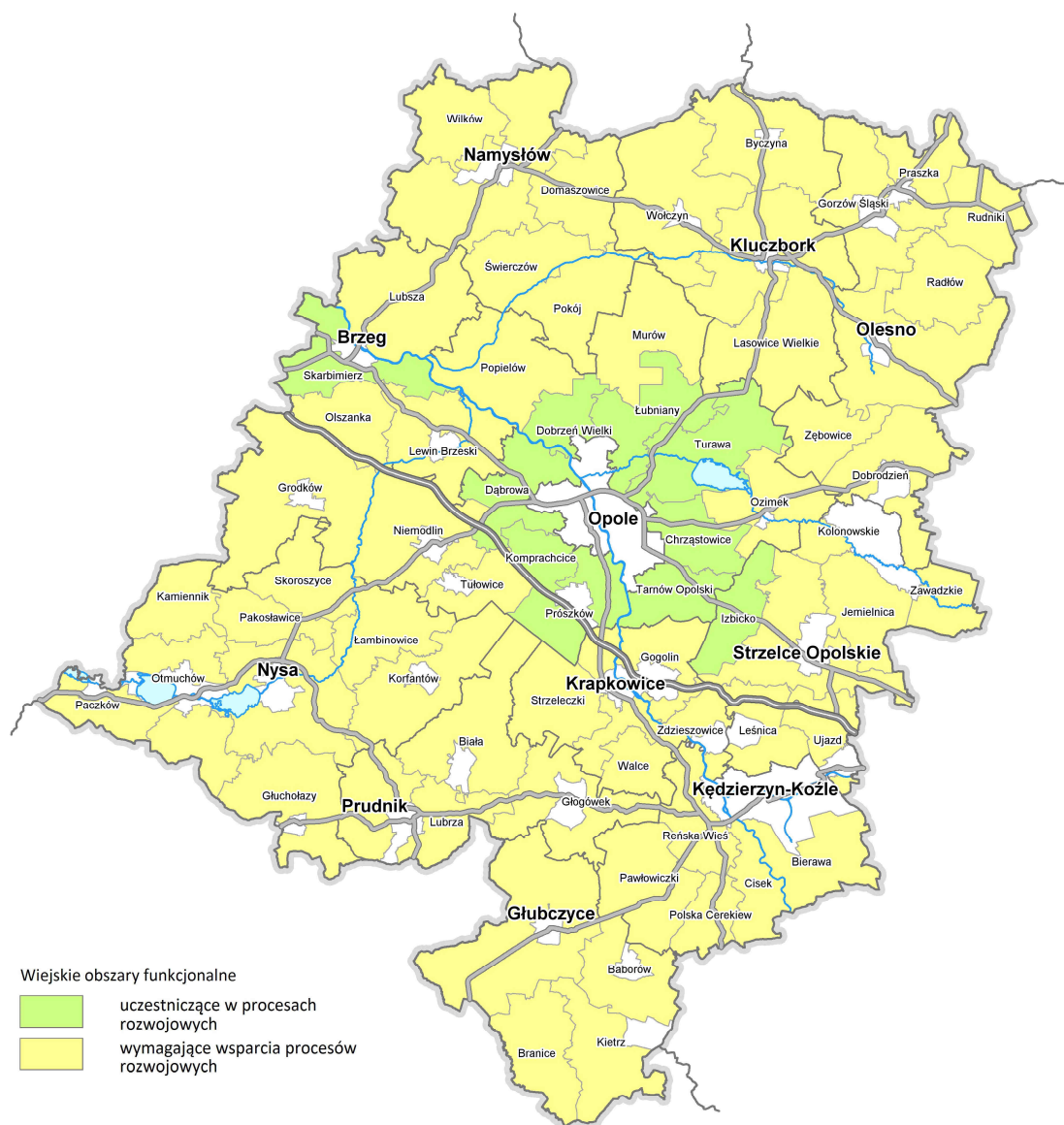
Kierunki zagospodarowania:

- ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb;
- rozwój ogrodnictwa, warzywnictwa, sadownictwa, w tym w oparciu o energię ciepłą wytwarzaną w Elektrowni Opole;
- intensyfikacja i rozwój stref aktywności gospodarczej (przemysłowo-usługowych) w Skarbimierzu oraz strefie Karczów – Wrzoski;
- rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, w tym budowa obwodnic na dogach dojazdowych do Opola, tj.: Zawady, Dobrzemia Wielkiego, Walidróg, Przywór, Boguszowa, Żłonic, Prószkowa, Skarbiszowa oraz do Brzegu, tj.: Brzegu, Lubszy i Kościerzyc wraz z rozbudową dróg dojazdowych do tych miast;
- rozwój transportu publicznego, w tym miejskiej komunikacji autobusowej oraz kolei aglomeracyjnej;
- rozwój infrastruktury technicznej, w tym energetyki odnawialnej dla zabezpieczenia podstawowych potrzeb ludności i wzrostu atrakcyjności gospodarczej tych obszarów;
- rozwój infrastruktury społecznej dla zaspokojenia bytowych (codziennych) potrzeb wzrastającej liczby ludności obszarów podmiejskich;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia ich do użytkowania, w tym ponownego wykorzystania gospodarczego;
- rozbudowa systemu ścieżek rowerowych zintegrowanych z siecią miejską;
- rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, w oparciu o zachowane zasoby przyrodniczo-kulturowo-krajobrazowe, w szczególności rejon jezior Turawskich i Borów Niemodlińskich.

Zasady zagospodarowania

- porządkowanie i kształtowanie struktur funkcjonalnych w kierunku rozdzielania sfer mieszkaniowych i rekreacyjno-wypoczynkowych od sfer produkcji i usług;
- koncentracja terenów zurbanizowanych w oparciu o istniejące struktury osadnicze dysponujące zapleczem usług i wyposażeniem w infrastrukturę;
- racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzeni poprzez intensyfikację zagospodarowania istniejącego (rewitalizacja terenów zdegradowanych, wykorzystywanie istniejących rezerw terenowych);
- wzmacnianie ciągłości i spójności struktur przyrodniczych, tworzących zielone pierścienie wokół Opola i Brzegu;
- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego (zachowanie oraz renowacja zabudowy historycznej i zasobów kulturowych) dla zachowania bioróżnorodności i ładu przestrzennego oraz wsparcia różnych form turystyki i rekreacji.

Rys. 33. Wiejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Opracowanie własne.

2) Obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Według KPZK 2030, obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych to obszary o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego, ośrodków subregionalnych i słabo rozwiniętej sieci małych i średniej wielkości miast. Obszary te w znikomym stopniu uczestniczą we współczesnych procesach rozwojowych i oferują niedochodowe miejsca pracy, głównie w rolnictwie i w sektorze publicznym, a także postępuje w nich degradacja środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Na podstawie kryteriów dominującej funkcji rolniczej, słabej dostępności ośrodka wojewódzkiego, niskiej dostępności podstawowych usług publicznych, położenia w sąsiedztwie ośrodków miejskich, które utraciły dawne funkcje gospodarcze oraz ogólnie niskiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego za obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych uznano wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie poza okolicami Brzegu (gm. Skarbimierz) i częścią gmin położonych w obszarze funkcjonalnym Opola (gm.: Dobrzeń Wielki, Turawa, Chrząstowice, Dąbrowa, Tarnów opolski, Prószków, Komprachcice, Łubniany). Położenie tych obszarów, często duża lesistość i występujące formy ochrony przyrody sprzyjają rozwojowi różnych

form turystyki i rekreacji. Jednak istniejąca, nieliczna baza turystyczna wymaga rozbudowy i poprawy standardu. W strukturze gospodarki obszaru dominuje rolnictwo przy niskim udziale sektorów pozarolniczych, w tym przemysłu. Taka struktura gospodarki sprzyja rozwojowi rolnictwa ekologicznego, energetyki odnawialnej i sektora drzewnego. Główne czynniki, które hamują rozwój gospodarczy tych obszarów, to: ich peryferyjne położenie, słaba dostępność komunikacyjna, sąsiedztwo małych miast o znikomej dynamice wzrostu, wysoki poziom bezrobocia i zaawansowane procesy depopulacyjne, które mają duży wpływ na poziom kapitału ludzkiego i społecznego.

Obszary wiejskie nie są jednorodne z uwagi na występujące zróżnicowanie skali problemów społecznych i ekonomicznych. Szczególne miejsce zajmują obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Badanie pn. *Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, 2016, wskazuje, że w województwie opolskim występują obszary, w których ma miejsce kumulacja problemów społecznych (starość demograficzna, migracja ludności, wykształcenie mieszkańców, poziom edukacji, ubóstwo dochodowe, aktywność społeczna, dostępność do usług). W grupie gmin o najbardziej widocznej skali problemów społecznych znajdują się peryferyjne gminy wiejskie: Kamiennik, Branice, Pawłowiczki, Cisek, Radłów, Wołczyn ale także powiązane funkcjonalnie ze swoimi obszarami wiejskimi małe miasta: Baborów, Gorzów Śląski, Otmuchów, Paczków, Wołczyn.

Zgodnie ze *Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*⁵¹, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, wskazane w powyższym badaniu, z uwagi na utratę swoich zdolności rozwojowych, wymagają podjęcia dodatkowych, specjalnych działań ze strony rządu i władz regionalnych, we współpracy z samorządami lokalnymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami. Dużą rolę do odegrania ma właściwe zapewnienie komplementarności funkcji realizowanych dla mieszkańców wsi, zlokalizowanych na obszarach wiejskich oraz w miastach – stanowiących ich centra obsługowe w zakresie wielu dóbr i usług na poziomie średnim i wyższym.

Rozwiązywanie problemów tych obszarów w wymiarze terytorialnym wymagać będzie przede wszystkim podejmowania działań dostarczających odpowiedniej jakości dóbr i usług, aktywizacji podmiotów publicznych, prywatnych i mieszkańców na rzecz rozwoju, w tym poprzez szersze wykorzystanie podejścia RLKS⁵².

Cele rozwoju przestrzennego obszaru:

- rozwój wielofunkcyjny, w tym rozwój rolnictwa wyspecjalizowanego i ekologicznego oraz funkcji turystyki i rekreacji,
- koncentracja usług publicznych w centrach gminnych,
- poprawa jakości życia mieszkańcom, poprzez rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej oraz dostępu do usług bytowych,
- zachowanie zasobów przyrodniczych i kulturowych,
- poprawa dostępności czasowej do ośrodków miejskich.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: rolnictwo; leśnictwo; rybactwo; mieszkalnictwo z usługami,
- uzupełniające: turystyka i rekreacja, wytwarzanie energii odnawialnej (siłownie wiatrowe, biomasa, biopaliwa), przemysł, w tym rolno-spożywczy, drzewny, naukowo-educacyjna.

Kierunki zagospodarowania:

- ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb;
- rozwój wyspecjalizowanego rolnictwa poprawiającego towarowość gospodarstw rolnych;

⁵¹ Strategiczny instrument zarządzania polityką rozwoju kraju, przyjęty Uchwałą nr 8 Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. (Monitor Polski. Rok: 2017. Pozycja: 260)

⁵² Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – instrument dofinansowania projektów związanych m.in. z: rozwojem przedsiębiorczości, zachowaniem lokalnego dziedzictwa, walką z wykluczeniem społecznym i rozwojem infrastruktury turystycznej

- rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, w tym budowa i rozbudowa dróg dojazdowych do miast subregionalnych i lokalnych ośrodków wzrostu;
- rozwój infrastruktury technicznej, w tym energetyki odnawialnej dla zabezpieczenia podstawowych potrzeb ludności i wzrostu atrakcyjności gospodarczej tych obszarów;
- rozwój infrastruktury społecznej dla zaspokojenia bytowych (codziennych) potrzeb ludności;
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia ich do użytkowania, w tym ponownego wykorzystania gospodarczego;
- rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych w oparciu o zachowane zasoby przyrodniczo-kulturowo-krajobrazowe, w szczególności w rejonie Gór Opawskich, Przedgórze Paczkowskiego wraz ze zbiornikami Nyskim i Otmuchowskim oraz potencjalnego Stobrawskiego Parku Krajobrazowego i Borów Niemodlińskich;
- poprawa jakości środowiska;
- poprawa funkcjonalności i estetyki terenów zabudowy wiejskiej.

Zasady zagospodarowania:

- racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzeni poprzez intensyfikację zagospodarowania istniejącego (rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych, wykorzystywanie istniejących rezerw terenowych);
- porządkowanie i kształtowanie struktur funkcjonalnych w kierunku rozdzielenia sfer produkcji rolniczej od funkcji mieszkaniowych i rekreacyjno-wypoczynkowych;
- koncentracja terenów zurbanizowanych w oparciu o istniejące struktury osadnicze dysponujące zapleczem usług i wyposażeniem w infrastrukturę;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej opartej na ochronie zasobów leśnych wraz z zalesianiem gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa oraz turystyki i rekreacji;
- wzmacnianie ciągłości i spójności struktur przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych;
- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego (zachowanie oraz renowacja zabudowy historycznej i zasobów kulturowych) dla wsparcia różnych form turystyki i rekreacji.
- wsparcia różnych form turystyki i rekreacji, w tym ekoturystyki i agroturystyki.

10.1.3. Górski obszar funkcjonalny

Obszar górski to obszar o odmiennych w stosunku do otoczenia zróżnicowanych warunkach fizyczno-geograficznych i klimatyczno-glebowych, który z uwagi na różnorodność ukształtowania terenu i krajobrazów kulturowo-przyrodniczych oraz zmienność typologiczną szaty roślinnej i świata zwierząt, cechuje się z jednej strony atrakcyjnością gospodarczą (w szczególności turystyczną), z drugiej strony stanowi kosztowną barierę rozwojową w odniesieniu do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. W województwie opolskim specyfika terenów górskich podkreślana jest dodatkowo przez peryferyjne, przygraniczne położenie.

Obszar górski w województwie opolskim, zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną wg J. Kondrackiego położony jest w obrębie makroregionu Sudetów Wschodnich i mezoregionie Gór Opawskich, charakteryzującym się występowaniem rzeźby terenu o cechach górskich (wysokość terenu ponad 500 m n.p.m., nachylenie stoków przekraczające 20° (> 36%). Obejmuje on część pięciu gmin położonych w południowej i południowo-zachodniej części województwa: Głuchołazy, Prudnik, Lubrza oraz Głubczyce i Branice o łącznej powierzchni ok. 668 km². Obszar zamieszkały jest przez ok. 60,6 tys. mieszkańców (2014 r.).

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i sposób użytkowania terenu, obszar górski jest miejscem występowania konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, wśród których za najistotniejszy uznaje się konflikt pomiędzy ochroną zasobów i walorów przyrodniczo-krajobrazowych

(Park Krajobrazowy Góry Opawskie, Obszar Chronionego Krajobrazu Mokre-Lewice) a presją na dalszą intensyfikację rozwoju gospodarczego, w szczególności funkcji turystyczno-wypoczynkowych i eksploatacji surowców mineralnych. Umiejętne i dostosowane do posiadanego potencjału oraz rzeczywistych potrzeb i możliwości wykorzystanie terenu, podnoszące jego konkurencyjność wobec otoczenia stanowi podstawowe wyzwanie i priorytet rozwoju.

Naczelnym celem rozwoju przestrzennego obszaru jest podniesienie jego znaczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, w szczególności w zakresie turystyki, rekreacji i wielokierunkowej współpracy transgranicznej.

Rys. 34. Górski obszar problemowy w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: turystyka i rekreacja, ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, ochrona przeciwpowodziowa, gospodarka leśna,
- uzupełniające: przemysł wydobywczy, rolnictwo, usługi zdrowotne.

Kierunki rozwoju:

- Wzmocnienie wykorzystania potencjału turystyczno- rekreacyjnego obszarów górskich.
- Wzmocnienie ośrodków lokalnych Prudnika i Głucholaz jako ważnych ośrodków współpracy transgranicznej.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej.
- Zwiększenie spójności przyrodniczej obszarów górskich.

Zasady zagospodarowania:

- dostosowania rozwoju turystyki i rekreacji do cech i chłonności przyrodniczej terenu,
- rozwoju zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów środowiskowych,
- zintegrowanej ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych (PK, OChK, Natura 2000),
- spójności przestrzennej obszarów przyrodniczych z terenami zewnętrznymi oraz przeciwdziałania fragmentacji przyrody,
- kształtowania zabudowy o wysokiej jakości rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych, w tym z wykorzystaniem lokalnych tradycji budowlanych,
- poprawiania standardów jakości środowiska i wyposażenia technicznego (w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, odpadowej, klimatu akustycznego i jakości powietrza),
- minimalizowania zagrożeń i rozwoju współpracy w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz monitoringu i działań ratunkowo-ochronnych,
- wzmacniania funkcji miejskich Prudnika i Głucholaz, w szczególności gospodarczych, zapewniających obsługę obszarów górskich i strefy przygranicznej,
- integracja Górskiego Obszaru Funkcjonalnego długodystansową, samochodową trasą turystyczną Via Montana z obszarem dolnośląskiej części Sudetów i wyznaczonym na ich bazie górskim obszarem funkcjonalnym.

10.1.4. Przygraniczny obszar funkcjonalny

Zasięg przygranicznego obszaru funkcjonalnego w województwie opolskim wyznacza zakres geograficzny programu współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT). W programie EWT „Republika Czeska – Polska” wsparciem objęte są 2 podregiony województwa opolskiego – nyski i opolski, tym samym przygraniczny obszar funkcjonalny pokrywa się z granicami województwa opolskiego.

Obszar ten, zlokalizowany na wewnętrznej granicy UE może korzystać z pozytywnych bodźców wynikających ze współpracy międzynarodowej.

W strukturze obszaru wyróżniono strefę wewnętrzną obejmującą powiaty bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską, tj. nyski, prudnicki i głubczycki oraz strefę zewnętrzną, którą stanowią pozostałe powiaty. Strefa wewnętrzna pełni szczególną rolę ponieważ są to obszary o utrudnionej dostępności do centrum regionu, dodatkowo zdominowane funkcją rolniczą, z barierami zagospodarowania wynikającymi z charakteru terenów górskich i podgórskich oraz uwarunkowań historycznych (granica państwowa), z niewykorzystaną szansą rozwoju funkcji turystycznych. Równocześnie jest to obszar dotknięty szczególnie niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi w skali regionu (w latach 2010-2014 ubyło 2 826 mieszkańców powiatu nyskiego, tj. 2%; 1 000 mieszkańców powiatu prudnickiego, tj. 1,7%; 1 259 mieszkańców powiatu głubczyckiego tj. 2,6% oraz gospodarczymi (wysoka stopa bezrobocia: 16,9% powiat nyski, powiat prudnicki 18%, powiat głubczycki 16,7%). Strefa wewnętrzna obszaru pogranicza zajmuje 2 469 km², co stanowi 26,2% powierzchni województwa. W obszarze tym mieszka ok. 244 tys. osób, tj. 24% ogółu mieszkańców regionu.

Głównymi ośrodkami rozwoju obszaru jest ośrodek subregionalny – miasto Nysa oraz miasta powiatowe: Prudnik i Głubczyce.

Obszary o najwyższej i wysokiej atrakcyjności turystycznej to Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, Otmuchowsko-Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu. Wśród powiązań transportowych obszaru najważniejszą rolę pełnią korytarze transportowe o znaczeniu krajowym (drogi krajowe nr 38, 40, 41). Powiązania kolejowe oparte są na liniach lokalnego znaczenia. Są to linie nr 333 i 334. Powiązanie infrastruktury technicznej zapewnia magistralny gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Głuchołazy – Zlaté Hory oraz relacji Krnov – Branice.

W strefie wewnętrznej obszaru przygranicznego zlokalizowana jest podstrefa Specjalnej Wałbrzyskiej Strefy Ekonomicznej w Nysie i Prudniku oraz funkcjonują dwa euroregiony Pradziad oraz Silesia.

Rys. 35. Przygraniczny obszar funkcjonalny w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Priorytet rozwojowy:

Najistotniejsze wyzwania rozwojowe dla strefy wewnętrznej to:

- poprawa skomunikowania z osią rozwoju województwa i Republiką Czeską;
- wykorzystanie potencjału endogenicznego dla rozwoju gospodarczego, w szczególności turystyki;
- ochrona i racjonalne kształtowanie zasobu przyrodniczo-krajobrazowego;
- zacieśnianie współpracy z partnerami czeskimi, w szczególności w zakresie gospodarki i infrastruktury, kultury i nauki, turystyki i sportu, rozwoju przestrzennego oraz ochrony środowiska.

Cele rozwoju przestrzennego obszaru:

- zwiększenie dostępności transportowej, w układzie zewnętrznym i wewnętrznym,
- wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju (głównych miast obszaru),
- wzmocnienie rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, w oparciu o istniejące zasoby i walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe,
- kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego,
- ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego,
- zachowanie dorobku kulturowego, w tym regionalnych cech budownictwa i architektury obszaru, przy jednoczesnej poprawie walorów funkcjonalnych i użytkowych tych zasobów.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: rolnictwo, leśnictwo, ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, turystyka i rekreacja, przemysł, mieszkalnictwo z usługami;
- uzupełniające: transport, przemysł wydobywczy, usługi zdrowotne.

Kierunki zagospodarowania:

- rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu ponadlokalnym, w tym budowa i rozbudowa dróg wiążących strefę wewnętrzną obszaru przygranicznego z Aglomeracją Opolską (drogi krajowe nr: 46, 45 i 38; drogi wojewódzkie nr: 411, 414, 416,) oraz z węzłami autostrady A4 (drogi krajowe nr 46 i 45; drogi wojewódzkie nr: 414 /poprzez DW 429 i DK 45/, 409 i 416 /poprzez DK 45/), w tym dróg łączących obszary o najtrudniejszej dostępności transportowej (południowa część powiatu głubczyckiego) z miastami i lokalnymi ośrodkami wzrostu;
- rewitalizacja miejskich obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia ich do ponownego wykorzystania gospodarczego;
- wzmocnianie funkcji usługowych i produkcyjnych ośrodków miejskich;
- ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb;
- ochrona zasobów i walorów krajobrazowych na obszarach cennych przyrodniczo;
- rozwój wyspecjalizowanego rolnictwa poprawiającego towarowość gospodarstw rolnych;
- rozwój infrastruktury technicznej, w tym energetyki odnawialnej dla zabezpieczenia podstawowych potrzeb ludności i wzrostu atrakcyjności gospodarczej tych obszarów;
- rozwój infrastruktury społecznej dla zaspokojenia bytowych (codziennych) potrzeb ludności;
- rozwój zagospodarowania turystycznego w oparciu o zachowane zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, w szczególności w rejonie Gór Opawskich, Przedgórze Paczkowskiego wraz ze zbiornikami Nyskim i Otmuchowskim;
- rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zwiększenie retencji naturalnej,
- poprawa funkcjonalności i estetyki terenów zabudowy miejskiej i wiejskiej.

Zasady zagospodarowania:

- racjonalne gospodarowanie zasobami przestrzeni poprzez intensyfikację zagospodarowania istniejącego (rekułtywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych, wykorzystywanie istniejących rezerw terenowych);
- porządkowanie i kształtowanie struktur funkcjonalnych w kierunku rozdzielania sfer mieszkaniowych i rekreacyjno-wypoczynkowych od stref produkcyjno-usługowych;
- koncentracja terenów zurbanizowanych w oparciu o istniejące struktury osadnicze dysponujące zapleczem usług i wyposażeniem w infrastrukturę;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej opartej na ochronie zasobów leśnych wraz z zalesianiem gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa oraz turystyki i rekreacji;
- wzmocnianie ciągłości i spójności struktur przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych;

- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego (zachowanie oraz renowacja zabudowy historycznej i zasobów kulturowych) dla wsparcia różnych form turystyki i rekreacji;
- dostosowania rozwoju turystyki i rekreacji do cech i chłonności przyrodniczej terenu,
- rozwoju zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów środowiskowych;
- zintegrowanej ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych (PK, OChK, Natura 2000);
- spójności przestrzennej obszarów przyrodniczych z terenami zewnętrznymi oraz przeciwdziałania fragmentacji przyrody;
- kształtowania zabudowy o wysokiej jakości rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych, w tym z wykorzystaniem lokalnych tradycji budowlanych;
- poprawiania standardów jakości środowiska i wyposażenia technicznego (w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, odpadowej, klimatu akustycznego i jakości powietrza),
- minimalizowania zagrożeń i rozwoju współpracy w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz monitoringu i działań ratunkowo-ochronnych.

10.2. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Niektóre obszary województwa, z uwagi na występujące w ich obrębie zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub konflikty przestrzenne, wymagają na poziomie regionu planowania rozwoju przestrzennego w układach uwzględniających istotne ich znaczenie w skali całego województwa.

Plan wyznacza poniższe obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym:

- w obrębie systemu osadniczego:
 - **miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych**
- ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej:
 - **ochrony gleb dla produkcji rolnej**
 - **narazone na niebezpieczeństwo powodzi**
 - **tereny zamknięte**
- ze względu na potrzebę kształtowania potencjału rozwojowego:
 - **przyrodnicze obszary funkcjonalne.**

10.2.1. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego wskazuje 4 miejskie obszary funkcjonalne związane z miastami pełniącymi ważną – subregionalną rolę, jako ośrodki koncentrujące funkcje społeczne i gospodarcze, a także zapewniające dostęp do usług publicznych istotnych z punktu widzenia mieszkańców otaczających terenów wiejskich (Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa).

Ze względu na występujące związki funkcjonalne między miastami subregionalnymi, a otaczającymi je gminami lub z uwagi na problemy wymagające kształtowania wspólnych rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, obszary te wskazane są do planowania rozwoju w układzie całościowym, w szczególności w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, gospodarki, ochrony środowiska oraz rozwoju terenów zurbanizowanych.

Granice obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w woj. opolskim obejmują:

- 1) **Brzeg oraz gm. Skarbimierz, gm. Lubsza, gm. Olszanka**
- 2) **Kędzierzyn-Koźle oraz gm. Bierawa, gm. Cisek, gm. Reńska Wieś, gm. Leśnica, gm. Ujazd**
- 3) **Kluczbork oraz obszar wiejski gminy Kluczbork**
- 4) **Nysa oraz obszar wiejski gminy Nysa, gm. Pakosławice.**

Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych nie są tożsame z funkcjonującymi w subregionach porozumieniami terytorialnymi.

W przypadku Kędzierzyna-Koźła zinstytucjonalizowana współpraca wykraczająca poza gminy bezpośredniego sąsiedztwa, prowadzona jest w ramach tzw. Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego (KKSOF). Oprócz gmin bezpośrednio graniczących z Kędzierzynom-Koźłem w skład KKSOF wchodzi gminy: Pawłowiczki i Polska Cerekiew oraz Strzelce Opolskie, Jemielnica i Zawadzkie, dostrzegające wspólne wzajemne powiązania i korzyści wynikające ze współpracy z ośrodkiem subregionalnym. Jak pokazało opracowanie pt. Delimitacja Granic Kędzierzyńsko-Kozielskiego Obszaru Funkcjonalnego (KKSOF)⁵³ cechą charakterystyczną KKSOF jest występowanie 2 centrów wzrostu, opartych na dwóch największych ośrodkach miejskich, tj. Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich.

W przypadku Nysy jest to Partnerstwo Nyskie, zrzeszające 14 gmin z powiatów nyskiego, prudnickiego i głubczyckiego.

Z kolei w subregionie brzeskim współpracują ze sobą miasto Brzeg, gm. Lubsza, gm. Olszanka, gm. Oława (gmina wiejska, woj. dolnośląskie), gmina Skarbimierz i powiat brzeski.

Natomiast w subregionie kluczborskim porozumienie Aglomeracja Kluczborska zrzesza 19 członków: powiat kluczborski, namysłowski i oleski oraz wszystkie 16 gmin z tych powiatów.

Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego:

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych jest kształtowanie spójnej i konkurencyjnej struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru, wzmacniającej atrakcyjność inwestycyjną, poprawiającą warunki zamieszkania, ułatwiającą dostęp do rynku pracy, dóbr i usług w subregionie.

Zasadniczym założeniem kształtowania konkurencyjnej struktury funkcjonalno-przestrzennej obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych jest rozwój wielofunkcyjny. Jego istotą jest wzmacnianie różnych obszarów działalności gospodarczej i społecznej oraz zapewnienie dogodnego dostępu do usług o znaczeniu ponadlokalnym.

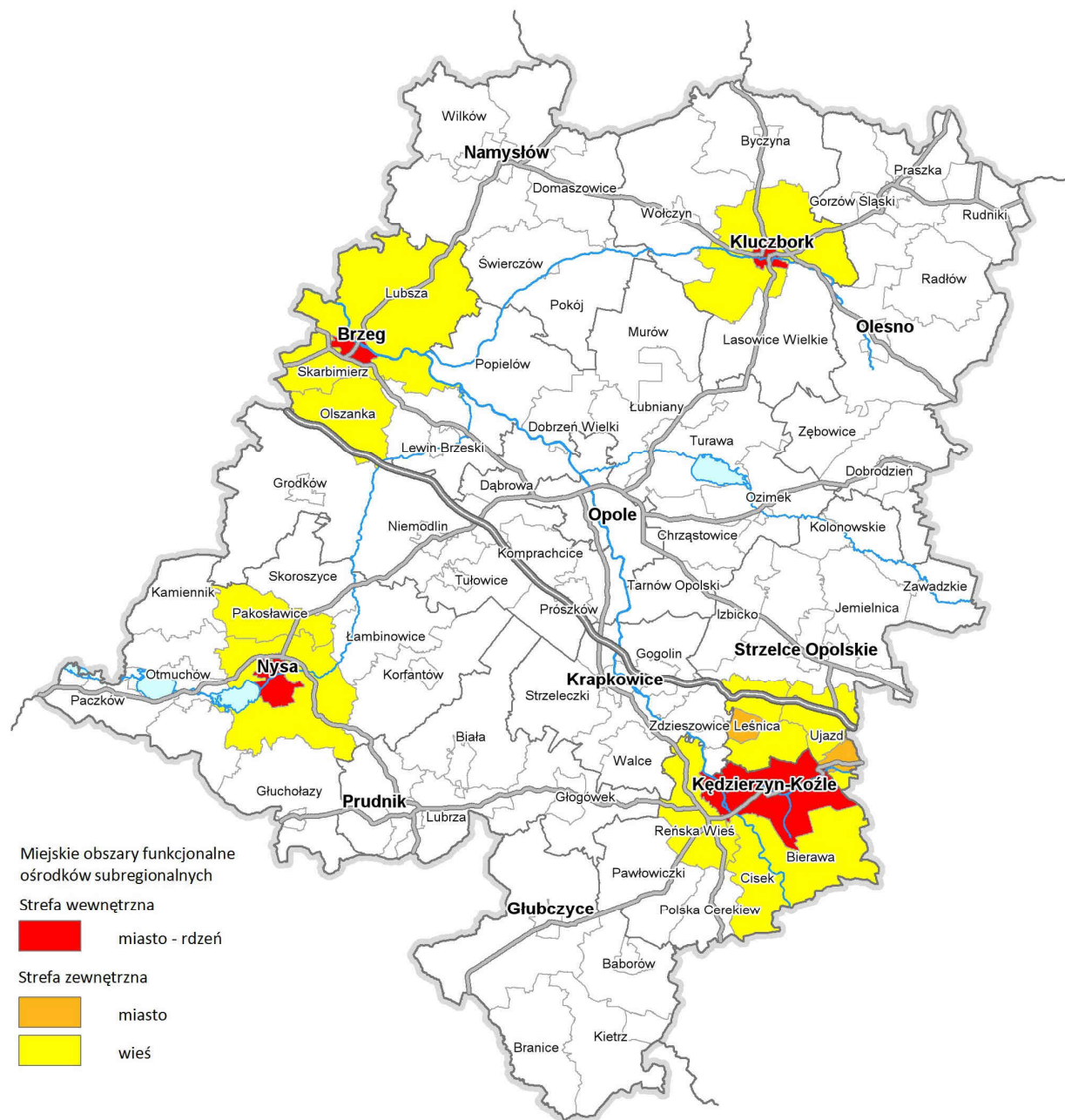
Podstawowymi funkcjami rozwojowymi obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych uznaje się:

- dla obszarów rdzeni: funkcję usługową, produkcyjną, mieszkaniową;
- dla obszarów podmiejskich: mieszkaniową, rolniczą, przyrodniczą.

Jako funkcje uzupełniające w strefie podmiejskiej uznaje się: rekreacyjno-wypoczynkową, usługową, produkcyjną.

⁵³ Str. 139 tamże

Rys. 36. Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Planując rozwój przestrzenny i podejmując działania służące realizacji celów tego rozwoju, należy uwzględnić poniższe zasady zagospodarowania przestrzennego:

- planowania rozwoju urbanizacji w nawiązaniu do ukształtowanych układów osadniczych, w sposób zapewniający bezkolizyjne ich funkcjonowanie;
- kształtowania zwartych obszarów zurbanizowanych;
- pierwszeństwa odnowy zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów pod zabudowę;
- dostosowania użytkowania (wykorzystania terenu) do predyspozycji funkcjonalnych obszaru;
- zachowania ciągłości systemów przyrodniczych, w tym powiązań systemu przyrodniczego miasta z terenami otwartymi strefy podmiejskiej;

- utrzymania integralności przestrzennej terenów otwartych o funkcjach rolniczych i przyrodniczych (głównie klimatycznych);
- koncentracji aktywności gospodarczych w obszarach o szczególnych predyspozycjach rozwojowych (dobrej dostępności transportowej i infrastrukturalnej);
- kształtowania zasobu przyrodniczego, krajobrazowego i rekreacyjnego – tzw. zielonych pierścieni (*green belts*) wokół głównych ośrodków miejskich regionu;
- planowania rozwoju zagospodarowania zapewniającego bezkolizyjne funkcjonowanie terenów mieszkaniowo-usługowych i powiązań systemu przyrodniczego miasta z podmiejskimi terenami otwartymi.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

W obszarach funkcjonalnych miejskich ośrodków subregionalnych należy uwzględnić:

- poprawę spójności terytorialnej obszarów poprzez poprawę połączeń komunikacyjnych (rozwój transportu publicznego) oraz modernizację i rozbudowę układu drogowego, w tym budowę nowej przeprawy mostowej na rzece Odrze w Brzegu;
- budowę drogowych układów obwodnicowych (Brzeg – budowa obwodnicy miasta w ciągu DK 39; Kędzierzyn-Koźle – budowa obwodnicy miasta w ciągu DK 40 /obwodnica północna/; Kluczbork – budowa obwodnicy miasta w ciągu DK 42; Nysa – budowa obwodnicy miasta w ciągu DK 46, 41);
- integrację i rozwój systemów gospodarki komunalnej;
- ograniczanie niskiej emisji, w tym sukcesywna likwidacja źródeł wytwarzania energii cieplnej dla celów komunalnych i przemysłowych, poprzez rozbudowę i zwiększenie efektywności energetycznej centralnych systemów ciepłowniczych oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii OZE;
- podnoszenie bezpieczeństwa powodziowego (działania techniczne i nietechniczne);
- ochronę i rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych;
- rewitalizację terenów o szczególnym nasileniu problemów społecznych, ekonomicznych i przestrzennych;
- kształtowanie powiązań przyrodniczych terenów zielonych obszarów miejskich z obszarami otwartymi w strefach podmiejskich.

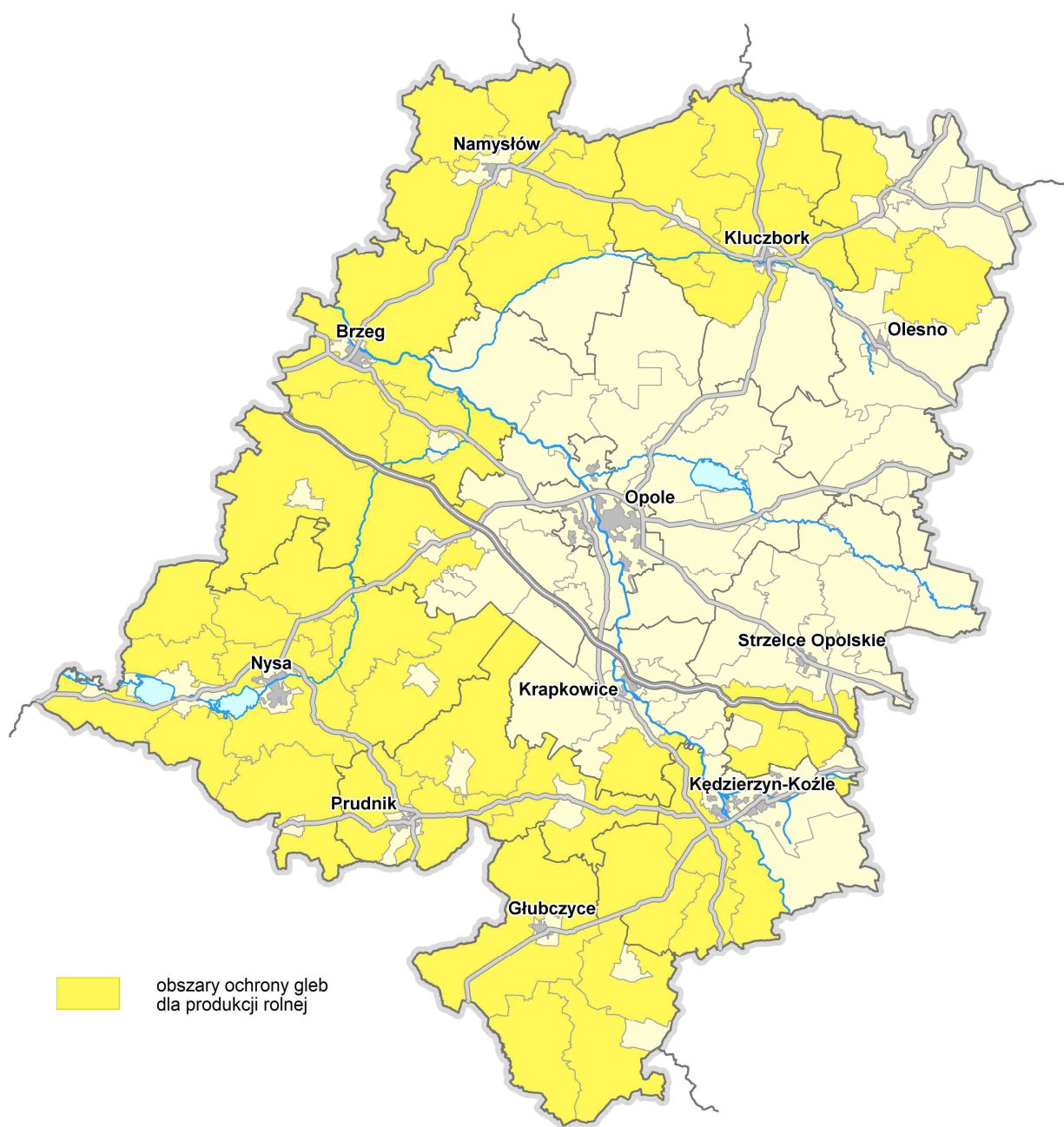
10.2.2. Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej

Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej obejmują tereny o najwyższej przydatności do prowadzenia gospodarki rolnej, mające kluczowe znaczenia dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego regionu, zachowania zależnych od ekstensywnego rolnictwa walorów przyrodniczych lub tradycyjnego krajobrazu rolniczego (HCV), utrzymania zielonych pierścieni w obszarach funkcjonalnych miast, lub utrzymania trwałych użytków zielonych dla przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych.

Obszary te charakteryzowane są przez syntetyczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej WRPP > 75 pkt (wg metodyki IUNG Puławy obejmują 41 gminy województwa), w większości obejmując gleby należące do I-III klasy bonitacyjnej. Koncentrują się one w północnej, zachodniej i południowej części województwa opolskiego, w obrębie mało zróżnicowanych morfologicznie terenach Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckiego.

Są to obszary o kluczowym dla gospodarki województwa naturalnym potencjale rozwojowym, opartym na najwyższych w kraju walorach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wymagające prowadzenia działań ochronnych, ograniczeń i wykluczeń funkcji kolizyjnych oraz kształtowania możliwości optymalnego wykorzystania potencjału. Jego optymalne wykorzystanie dla dalszego rozwoju gospodarczego jest kluczowym wyzwaniem rozwoju przestrzennego województwa, a ochrona potencjału przestrzeni rolniczej i bioróżnorodności terenów otwartych jest zasadniczym celem rozwoju.

Rys. 37. Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Kierunki rozwoju:

- Ochrona gleb o najwyższej wartości rolniczej przed przeznaczaniem na cele niezwiązane z gospodarką rolną.
- Przeciwdziałanie procesom degradacji warunków środowiskowo-siedliskowych obniżających zdolności produkcyjne oraz ochrona przed pogorszeniem właściwości fizycznych, chemicznych i edaficznych⁵⁴ gleb.
- Optymalizacja stosunków powietrzno-wodnych gleb oraz przeciwdziałanie skutkom susz.
- Rewitalizacja oraz rekultywacja terenów przekształconych antropogenicznie.
- Ochrona, odtwarzanie i rozbudowa obszarów rolnych o wysokich walorach przyrodniczych.

⁵⁴ Czynniki glebowe warunkujące wzrost i rozwój roślin uprawnych, np. struktura, zasobność w składniki pokarmowe, zawartość tlenu i wody, próchnicy, pH, ilość organizmów glebowych.

Zasady zagospodarowania:

- przeciwdziałania rozpraszania zabudowy na tereny otwarte;
- ograniczania przeznaczania gleb na cele niezwiązane z naturalnymi predyspozycjami;
- przeciwdziałania fragmentacji zwartych kompleksów glebowych;
- zwiększania terenów objętych rolnictwem ekologicznym i zintegrowanym;
- stabilizacji warunków wodnych, mikroklimatycznych i ekologicznych, w tym zachowania i odtwarzania gleb hydrogenicznych i obszarów wodno-błotnych;
- melioracji otwartych przestrzeni rolniczych, wzmacniających mozaikowość i bioróżnorodność środowiska terenów rolnych;
- przeciwdziałania obniżania lustra wód gruntowych (melioracje, wycinka lasów, eksploatacja kopalin, regulacje cieków wodnych);
- zapobiegania erozji gleb;
- melioracji i mikro melioracji przestrzeni rolniczej, przeciwdziałającej suszy rolniczej.
- ochrony, odtwarzania i rozbudowy obszarów rolnych o wysokich walorach przyrodniczych;
- rewitalizacji i rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych typu *brownfield*.
- wzmacniania funkcji korytarzy ekologicznych, ograniczających ich zainwestowania, sprzyjających migracji gatunków;
- ochrony i wzbogacania biologicznego terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej (HNV i zielone pierścienie).

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: rolnictwo i gospodarka rolna, przemysł rolno-spożywczy;
- uzupełniające: ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu, ochrona zasobów wodnych.

10.2.3. Obszary zagrożone powodzią

Obszary zagrożone powodzią to fragmenty przestrzeni, w obrębie których występują konflikty funkcjonalne pomiędzy skutkami okresowych wylewów cieków wodnych, a antropogenicznymi formami zagospodarowania terenu. Są one wypadkową zjawisk klimatycznych (wysokości i nierównomierności opadów, okresów nawalnych, dużych opadów przeplatających się z okresami suszy) oraz zmian użytkowania terenów związanych z: zabudowywaniem dolin rzecznych, regulowaniem cieków przyspieszającym tempo spływu wód, postępującym procesem urbanizacji terenów oraz szybkim przyrostem powierzchni o nieprzepuszczalnych nawierzchniach (m.in. drogi, parkingi, podwórka, powierzchnie magazynowe).

Obszary zagrożone powodzią to tereny w obrębie gmin położonych w dorzeczu Górnej i Środkowej Odry, w dolinach cieków: Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Widawy, Proсны, Łomnicy, Osobłogi, Bierawki, Kłodnicy, Psiny, Troi, Opawicy, Prudnika, Białej Głuchołaskiej. Obejmują tereny otwarte pozostające w użytkowaniu rolniczym, leśnym lub przyrodniczym oraz tereny zabudowane, o zróżnicowanej strukturze zainwestowania: mieszkaniowe, usługowe, administracyjne, komunikacji drogowej i kolejowej, infrastruktury technicznej.

Obszary zagrożone powodzią, zgodnie z art. 169 ust. 1 i 2 Ustawy z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (2017 r. poz. 1566, z późn. zm.) obejmują:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym:
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
 - obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ustawy prawo wodne, stanowiące działki ewidencyjne;

- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - wału przeciwpowodziowego,
 - budowli piętrzącej.

Obszary zagrożone powodzią wyznaczane są w ramach opracowania map zagrożenia powodzią (MZP) oraz map ryzyka powodziowego (MRP).

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na obszarze województwa opolskiego wyznaczono łącznie w 48 gminach (Baborów, Bierawa, Branice, Brzeg, Byczyna, Cisek, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Głogówek, Głubczyce, Głuchołazy, Gogolin, Gorzów Śląski, Grodków, Kędzierzyn-Koźle, Kietrz, Kolonowskie, Korfantów, Krapkowice, Lewin Brzeski, Lubrza, Lubsza, Łambinowice, Łubniany, Namysłów, Niemodlin, Nysa, Olesno, Olszanka, Opole, Otmuchów, Paczków, Popielów, Praszka, Prószków, Prudnik, Reńska Wieś, Skarbimierz, Skoroszyce, Strzeleczyki, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa, Ujazd, Walce, Wilków, Zawadzkie, Zdzieszowice).

Główne priorytety rozwoju na obszarach zagrożonych powodzią winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przestrzeni i społeczeństwa, ochroną i funkcjonalnością środowiska przyrodniczego oraz optymalnym rozwojem gospodarki.

Naczelnym celem rozwoju przestrzennego obszaru jest przeciwdziałanie skutkom powodzi i prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: ochrona przeciwpowodziowa, ochrona przyrody i krajobrazu, ochrona zasobów wodnych;
- uzupełniające: rolnictwo, leśnictwo, żegluga śródlądowa.

Kierunki rozwoju:

- Prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa.
- Podnoszenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
- Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych.
- Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych.

Zasady zagospodarowania:

- ograniczania sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego, w szczególności zabudowy mieszkaniowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa Wodnego;
- stopniowego ograniczania i przenoszenia istniejącej zabudowy;
- ograniczania terenów upraw rolnych, rozwój użytków zielonych z obszarów międzywala, zapewniającym przepływ wód powodziowych;
- uwalniania przestrzeni dla rzek;
- spowalniania odpływu wód;
- zwiększania naturalnych zdolności buforowania wód, zachowania i odtwarzania form przyrodniczych (korytarzy ekologicznych) oraz rozbudowy ekosystemów od wód zależnych;
- realizacji niezbędnych budowli i urządzeń wodnych, ograniczających zagrożenie powodziowe;
- warunkowości realizacji budowli i urządzeń wodnych, zwiększających sztuczny potencjał buforowania wody (zbiorniki wodne, poldery);
- upowszechniania rozproszonych form małej retencji i mikroretencji;
- zwiększania zdolności buforowych ekosystemów naturalnych (zalesienia);
- zwiększania obszarów retencji naturalnej i sztucznej oraz innych form retencji, ograniczających niedobory wody i łagodzenie skutków zmian klimatycznych;
- dążenia do przywracania funkcjonalności przyrodniczej zdegradowanym ekosystemom przywodnym (doliny rzeczne, tereny zalewowe i podmokłe);

- retencji wód opadowych i roztopowych w miejscu powstawania na terenach zurbanizowanych (tzw. zielono-niebieska infrastruktura).

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy odrębne w tym zakazy wynikające wprost z ustawy *Prawo wodne*.

Rys. 38. Obszary zagrożone powodzią w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

10.2.4. Tereny zamknięte

Tereny zamknięte stanowią zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa tereny, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. W województwie opolskim są to nieruchomości Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwa Infrastruktury i Transportu.

Podstawą prawną ustanowienia terenów zamkniętych MON jest decyzja 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2016 r., poz. 25, z późn. zm.).

Zgodnie z ww. decyzją w województwie opolskim zlokalizowane są 23 tereny zamknięte resortu obrony narodowej (tab. 23).

Tabela 23. Tereny zamknięte resortu obrony narodowej w województwie opolskim

Lp.	Numer kompleksu	Powiat	Miejscowość	Obręby i nr działek
1.	904	brzeski	Brzeg	II Centrum, AM 8, dz. 603/1.
2.	1262	brzeski	Pawłów	Kruszyna, AM 1, dz. 323, 315/3, 314/1, 317/1, 315/5, 313/1, 322/1, 316/1, 412, 413; Pawłów, AM 1, dz. 380.
3.	2216	brzeski	Brzeg	Południe, AM 10, dz. 198/2; AM 9 dz. 196/6, 196/7.
4.	2223	brzeski	Brzeg	Centrum, AM 8, dz. 599.
5.	2347	opolski	Komprachcice	Komprachcice, AM 8, dz. 1345/1.
6.	2348	opolski	Polska Nowa Wieś	Polska Nowa Wieś, AM 11, dz. 1392/10, 1392/33.
7.	2365	m. Opole	Opole	Półwieś, AM 27, dz. 1/5, część 1/7; AM 31, dz. 45/13, 45/15; Szczepanowice, AM 31, dz. 47, 48/1, 49/1, 50/1, 51/1.
8.	2544	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	Koźle, AM 9, dz. 1850/4.
9.	2706	m. Opole	Opole	Półwieś, AM 27, dz. część 1/7, 9/2, 9/6, część 8, 10; Szczepanowice, dz. 51/3.
10.	2707	m. Opole	Opole	Półwieś, AM 27, dz. 2, 4, 5, 6, 3/1, część 1/7, część 8.
11.	2713	m. Opole	Opole	Opole, AM 48, dz. 82; AM 53, dz. 16/4, 16/5.
12.	2716	m. Opole	Opole	Szczepanowice, AM 36, dz. 3/4, 3/6, 3/7, 3/9.
13.	2720	opolski	Winów	Wójtowa Wieś, AM 20, dz. 17/1; Górki, AM 1, dz. 78/1, 79/1, 81/1.
14.	2925	namysłowski	Jastrzębie	Jastrzębie, AM 3, dz. 121/15, 121/29, 121/30, 121/31, 121/32, 121/33, 121/34, 121/35, 121/36, 121/37, 121/41, 121/42, 121/39, 121/40.
15.	3418	nyski	Nysa	Śródmieście, AM 24, dz. 1/13.
16.	3729	krapkowicki	Krapkowice	Dobra, AM 2, dz. 126, 127/2, 127/4, 130/2, 130/4, 131/2, 131/4, 132/2, 132/4, 133/2, 133/4, 857/3, 857/4.
17.	3883	brzeski	Prędocin	Prędocin, AM 9, dz. 500, 503.
18.	3885	brzeski	Brzeg	Południe, AM 7, dz. 133/7, 133/8.
19.	5608	m. Opole	Opole	Szczepanowice, AM 34, dz. 19/2, 18/4, 20/4, 12/7.
20.	5634	m. Opole	Opole	Półwieś, AM 28, dz. 80/2, 81/1, 96/1, 97/1, 98/1.
21.	5635	brzeski	Brzeg	Południe, AM 8, dz. 157, 160.
22.	5984	brzeski	Pępice	Małujowice, AM 3, dz. 576; Pępice, AM 1, dz. 31, 32, 38, 39, 37/1, 13/1, 18/1, 22/1, 25/1, 27/1, 18/2, 30/5, 11/1.
23.	7899	kluczborski	Szumirad	Szumirad, AM 3, dz. 68/1, 69/2, 70/2, 71/2, 72/2, 73/2; AM 4, dz. 84, 85, 86, 87, 88, 83/2; AM 6, dz. 89, 90, 91, 92, 93, 94, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132,

Lp.	Numer kompleksu	Powiat	Miejscowość	Obreby i nr działek
		oleski	Szumirad	133, 95/5, 115/1, 116/1, 134/2, 135/2; AM 7, dz. 102, 103, 104, 105, 106, 122, 123, 124, 81/3, 82/2, 121/1, 140/1, 141/1, część 101/1; AM 8, dz. 146, 147, 148, 149, 150, 151, 142/1, 143/1, 144/1, 145/1, 152/1, 153/1, 154/1, 166/1, 167/1, 168/1, 169/1, 170/1, 171/1, 172/1, 173/1, 191/1. Radawie, AM 7, dz. 154, 152; AM 9, dz. 99, 98, 97, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 88, 89, 90, 91, 96, 95, 94, 93, 92, 119, 120, 121; AM 10, dz. 131, 130, 129, 128, 127, 126, 125, 124, 123, 122, 156, 157, 158, 159, 160, 133, 132, 155; AM 11, dz. 81, 85, 102, 101, 100, 109, 110, 111, 79, 82, 86, 87; Bierdzany, AM 7, dz. 95/3, 96/1, 97/1, 115/2, 116/1, część 117/1, część 98/1.
		opolski	Szumirad	Ligota Turawska, AM 7, dz. 155, 175, 176, 177, 134/2, 135/2, 136/3, 154/2, 156/2, 196/3, część 197/2; Zakrzów Turawski, AM 1, dz. 211, 218, część 223, 210, 209, 214, 213, 212, 215, 216, 217, 219, część 222, część 221, część 220, 229.

Lokalizację terenów zamkniętych MON i ustanowionych stref ochronnych określa mapa pt. *Polityka przestrzenna*.

Największe powierzchniowo tereny posiadające status terenu zamkniętego MON zlokalizowane m.in.:

- w powiecie namysłowskim, w gminie Namysłów (miejscowość Jastrzębie Śląskie),
- w powiecie brzeskim, w tym na terenie miasta Brzeg i gminy Skarbimierz w miejscowościach Pawłów, Skarbimierz, Pępice, Małujowice, Prędocin,
- w powiecie krapkowickim, w gminach Strzeleczy (miejscowość Dobra) i w mieście Krapkowiec,
- w powiecie opolskim, w gminach: Komprachcice (Polska Nowa Wieś i Komprachcice), Prószków (Winnów, Górki), Turawa (Ligota Turawska, Zakrzów Turawski),
- w mieście Opolu,
- w powiecie kluczborskim, w gminie Lasowice Wielkie (miejscowość Szumirad),
- w powiecie oleskim, w gminie Żębowice (miejscowość Radawie).

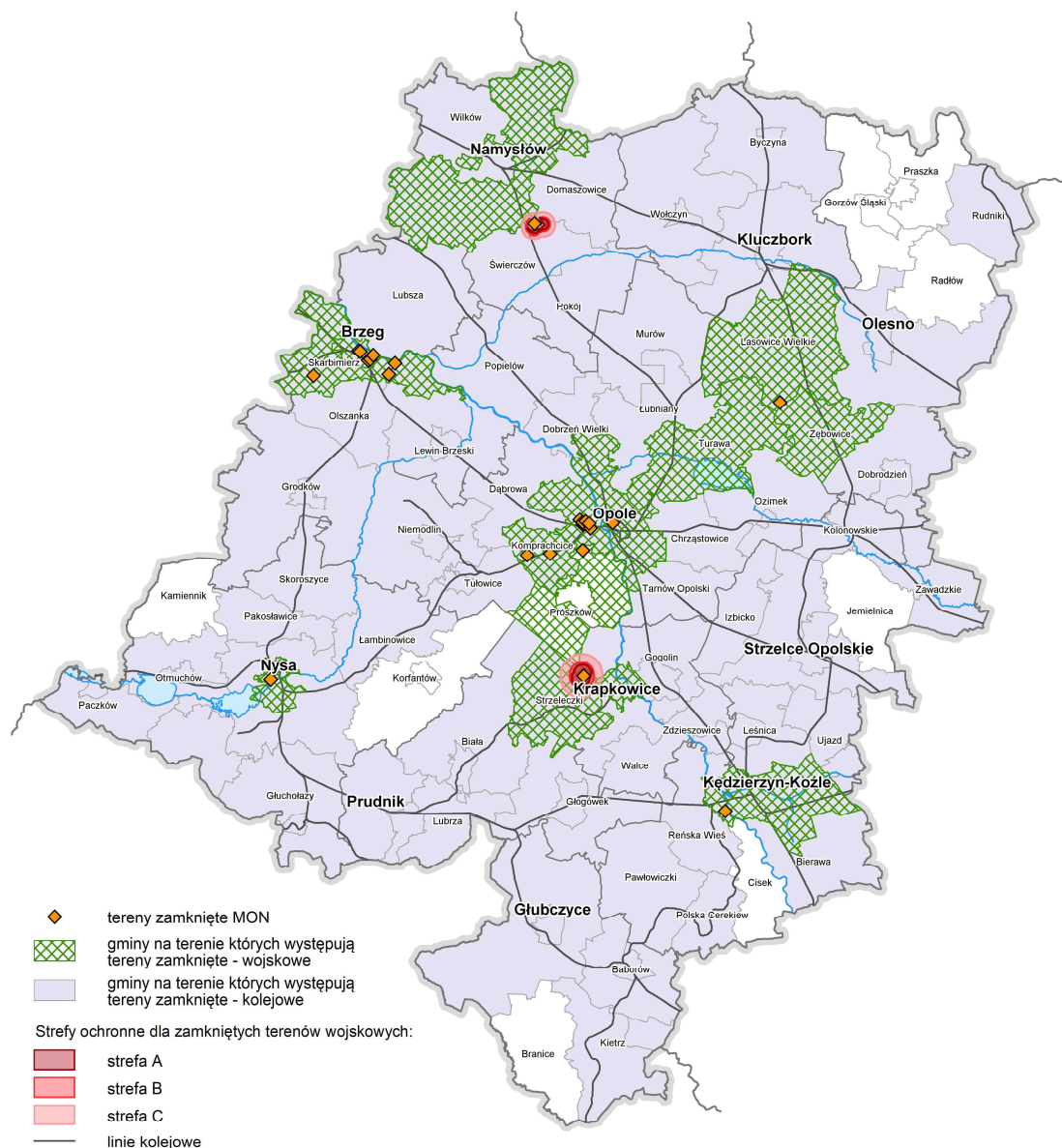
Strefy ochronne dla terenów zamkniętych MON zostały ustanowione dla kompleksów wojskowych nr 3729 Krapkowiec oraz nr 2925 Jastrzębie.

W strefach ochronnych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu, w tym:

- w strefie A – zakaz wprowadzania zabudowy rozproszonej oraz budowy obiektów, których odporność konstrukcji na obciążenia wyjątkowe jest mniejsza niż 35kPa;
- w strefie B – zakaz budowy autostrad i dróg o dużym natężeniu ruchu oraz wprowadzania zabudowy zwartej i obiektów, których odporność konstrukcji na obciążenia wyjątkowe jest mniejsza niż 5kPa;
- w strefie C – zakaz budowy obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takich jak miejsca kultu, szpitale, placówki oświatowo-wychowawcze, place i hale targowe, obiekty rekreacyjno-sportowe oraz innych obiektów budowlanych, których odporność konstrukcji na obciążenia wyjątkowe jest mniejsza od 3kPa.

Część terenów kolejowych także posiada status terenów zamkniętych na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dziennik Urzędowy Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 marca 2014 r., poz. 25), z późn. zm.

Rys. 39. Tereny zamknięte w województwie opolskim

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ww. Decyzją w województwie opolskim kolejowe tereny zamknięte występują w granicach 62 gmin i łącznie zajmują ok. 3020,85 ha, najczęściej w miastach: Kędzierzyn-Koźle, Opole i Kluczbork. W odróżnieniu dla terenów zamkniętych MON, dla kolejowych terenów zamkniętych nie stosuje się przepisów o wyznaczaniu stref ochronnych i określaniu ograniczeń w zagospodarowaniu i korzystaniu z tych terenów.

Celem wyznaczenia obszarów terenów zamkniętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania obiektów i kompleksów wojskowych, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych.

W związku z powyższym działania ukierunkowane na rozwój regionu muszą uwzględniać zachowanie funkcji podstawowych terenów zamkniętych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa z jednoczesnym ograniczeniem procesów urbanizacji w ustanowionych strefach ochronnych.

łącznie w województwie opolskim tereny zamknięte występują w granicach 63 gmin i zajmują powierzchnię ok. 7455 ha (0,8% powierzchni województwa).

10.2.5. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych to obszary o wysokim potencjale opartym na lokalnych zasobach i walorach, dla których konieczne jest stosowanie działań ochronnych, ograniczających lub/i wykluczających ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych.

Na ogół są to struktury przestrzenne, mające strategiczne znaczenie dla ochrony i kształtowania regionalnego systemu przyrodniczego, ochrony strategicznych zasobów wodnych oraz ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych w województwie, wymagających zahamowania degradacji przestrzeni przyrodniczo-krajobrazowej, utraty krajobrazów historycznych, zabytkowych zespołów urbanistycznych, ruralistycznych i architektonicznych oraz dziedzictwa archeologicznego.

Obszary rozwoju i wykorzystania naturalnych i kulturowych potencjałów rozwojowych obejmują:

- **obszary cenne przyrodniczo**, podlegające ochronie prawnej⁵⁵, pełniące funkcje obszarów węzłowych, zasilających system przyrodniczy, powiązane siecią korytarzy ekologicznych lub korytarzy migracyjnych oraz obszary proponowane do objęcia ochroną lub rozbudowy istniejących form ochrony przyrody;
- **obszary ochrony krajobrazów kulturowych**, obejmujące struktury przestrzenne o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, wymagające zahamowania degradacji przestrzeni przyrodniczo-krajobrazowej i utraty krajobrazów historycznych, w tym obszary ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego (pomniki historii, parki kulturowe), historyczne układy przestrzenne (układy urbanistyczne i ruralistyczne), obszary dziedzictwa kulturowego (miejsca pamięci, zespoły folwarczno-parkowe i parkowo-zabytkowe z parkami wiejskimi, miejskimi, zabytkami sakralnymi i budownictwem obronnym), obszary dziedzictwa archeologicznego, obszary słabo wykorzystanych walorów kulturowo-przyrodniczo-krajobrazowych w południowo-zachodniej oraz środkowo-wschodniej części województwa;
- **obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych**, obejmujące struktury przestrzenne zapewniające dostęp do wód powierzchniowych i podziemnych o określonych parametrach jakościowo-ilościowych (GZWP, zlewnie hydrograficzne, zlewnia zbiornika Turawskiego), podnoszące zdolności retencyjne wód powierzchniowych i łagodzące skutki zmian klimatycznych (retencja naturalna i sztuczna, ochrona i odtwarzanie ekosystemów zależnych od wód, buforowania wód opadowych w miejscu opadania), o dobrym stanie i potencjale wód w obrębie JCWP oraz JCWPd, chroniące ujęcia wodne i ich strefy ochronne, a także wody dla funkcji rekreacyjnych;
- **obszary występowania strategicznych złóż kopalin** (na obszarze województwa opolskiego złoża takie nie występują⁵⁶).

Umiejętne i dostosowane do posiadanych cech, potencjału zasobów naturalnych i kulturowych oraz potrzeb i możliwości wykorzystanie pro rozwojowe, zapewniające nie tylko konieczną ochronę ale

⁵⁵ Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 627) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne i stanowiska dokumentacyjne, stanowiska ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).

⁵⁶ Zgodnie z *KPZK 2030* do złóż strategicznych zaliczane są złoża surowców energetycznych – węgla kamiennego i brunatnego. W opracowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Planie działań służących realizacji KPZK 2030 wraz z harmonogramem jego realizacji” przyjęto, że sporządzenie wykazu złóż o znaczeniu strategicznym dla państwa z określeniem przestrzennego zasięgu ich zalegania nastąpi w II etapie realizacji planu, po wprowadzeniu zmian ustawowych gwarantujących ujednoczenie pojęć i definicji z zakresu planowania przestrzennego, budownictwa i urbanistyki występujących w różnych aktach prawnych.

również podnoszące jego konkurencyjność wobec otoczenia stanowi podstawowe wyzwanie i priorytet rozwoju.

Ze względu na uwarunkowania zasobowe, obszary wymagające programowania działań ochronnych są miejscem występowania licznych konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, wśród których za najistotniejszy uznaje się konflikt pomiędzy ochroną zasobów i walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz struktur wodnych z postępującą zabudową przemysłowo-usługowo-mieszkalną, korytarzami infrastruktury techniczno-komunikacyjnej oraz presją na dalszą intensyfikację rozwoju gospodarczego (w tym funkcji turystyczno-wypoczynkowych w obszarach górskich i przywodnych).

Naczelnym celem rozwoju przestrzennego obszaru jest ochrona i wykorzystanie potencjałów endogenicznych przyrody, krajobrazu, zasobów naturalnych i kulturowych dla zrównoważonego rozwoju.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe: ochrona przyrody, ochrona zasobów wodnych, ochrona zasobów i dziedzictwa kulturowego, ochrona środowiska, ochrona kopalin;
- uzupełniające: rolnictwo, leśnictwo, mieszkalnictwo, przemysł, usługi, naukowo-edukacyjna.

Kierunki rozwoju:

- Ochrona, wzmocnienie integralności i spójności obszarów przyrodniczych.
- Zachowanie, odtwarzanie i kształtowanie krajobrazów naturalnych i kulturowych.
- Ochrona zasobów i poprawa jakości wód dla celów użytkowych.

Zasady zagospodarowania:

Ochrona, wzmocnienie integralności i spójności obszarów przyrodniczych.

- zintegrowanej i kompleksowej ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych;
- obejmowania ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych;
- kształtowania korytarzy ekologicznych oraz zielonych pierścieni, wzmacniających integralność i spójność przestrzenną obszarów przyrodniczych (obszarów węzłowych) oraz przeciwdziałania fragmentacji przyrody;
- przywracania funkcjonalności przyrodniczej zdegradowanym ekosystemom przywodnym;
- poszerzania obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym, zwiększających bioróżnorodność obszarów rolnych i leśnych (HNV, HCVF);
- wykorzystywania potencjału lokalnych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego (turystyczno-rekreacyjnego);
- ograniczania presji urbanizacji na obszary cenne przyrodniczo.

Zachowanie, odtwarzanie i kształtowanie krajobrazów naturalnych i kulturowych.

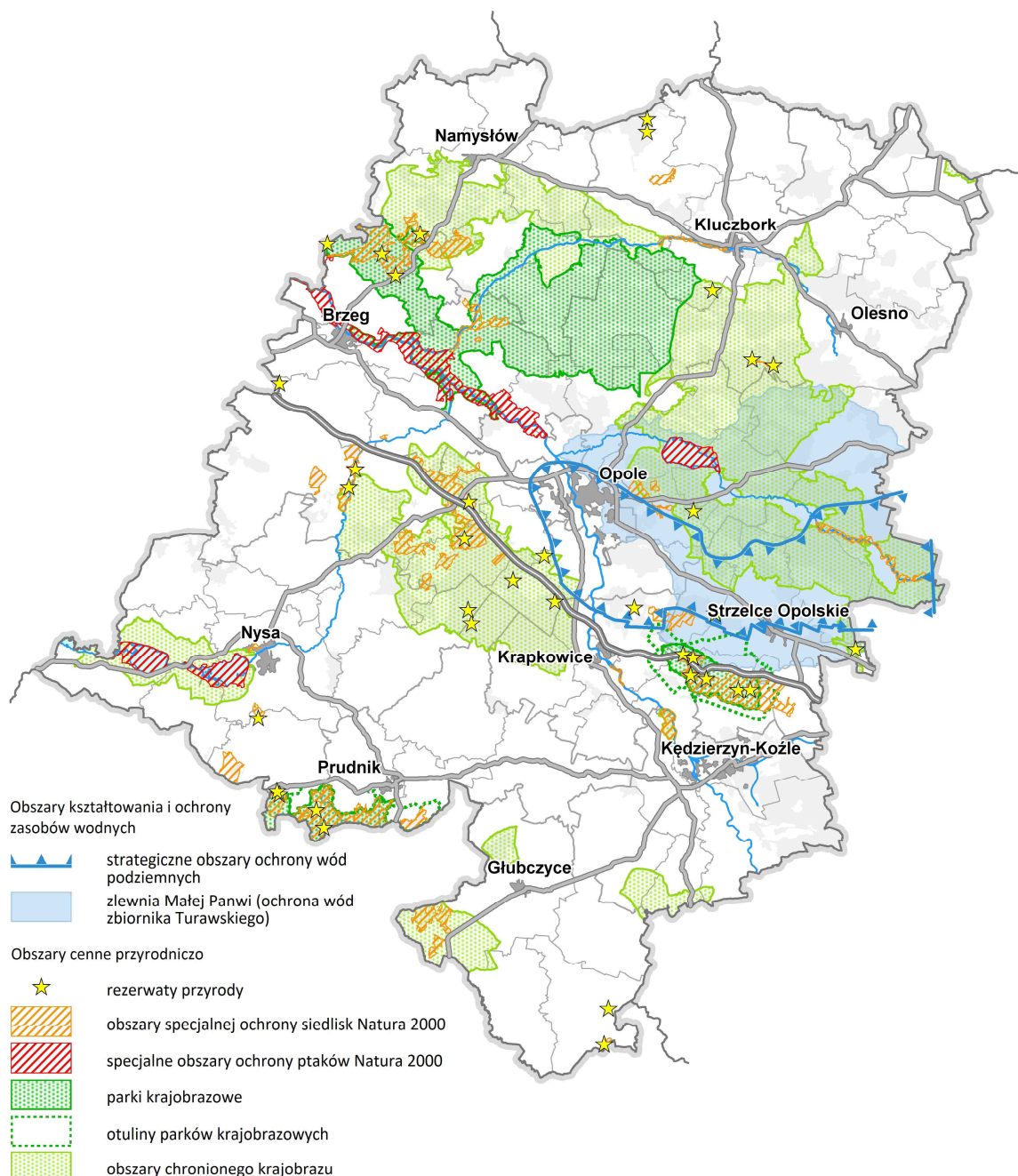
- zintegrowanej i kompleksowej ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych;
- wyznaczania i ochrony obszarów szczególnie ważnych dla zachowania tożsamości regionu, w tym krajobrazów cennych i kluczowych dla województwa;
- przeciwdziałania defragmentacji przyrody, w tym przed dominantami krajobrazowymi i infrastrukturą liniową;
- wskazania obszarów występowania kolizji funkcjonalno-przestrzennych, wymagających działań ochronnych, rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych;
- ochrony walorów krajobrazu na podstawie planów ochrony i planów zadań ochronnych.

Ochrona zasobów i poprawa jakości wód dla celów użytkowych.

- ochrony planistycznej zbiorników wodnych wraz z obszarami ich zasilania;
- prowadzenia gospodarki zasobami wodnymi w układach zlewniowych i w obrębie podziemnych zbiorników wodonośnych, na podstawie bilansu wodno-gospodarczego zlewni, z preferencją

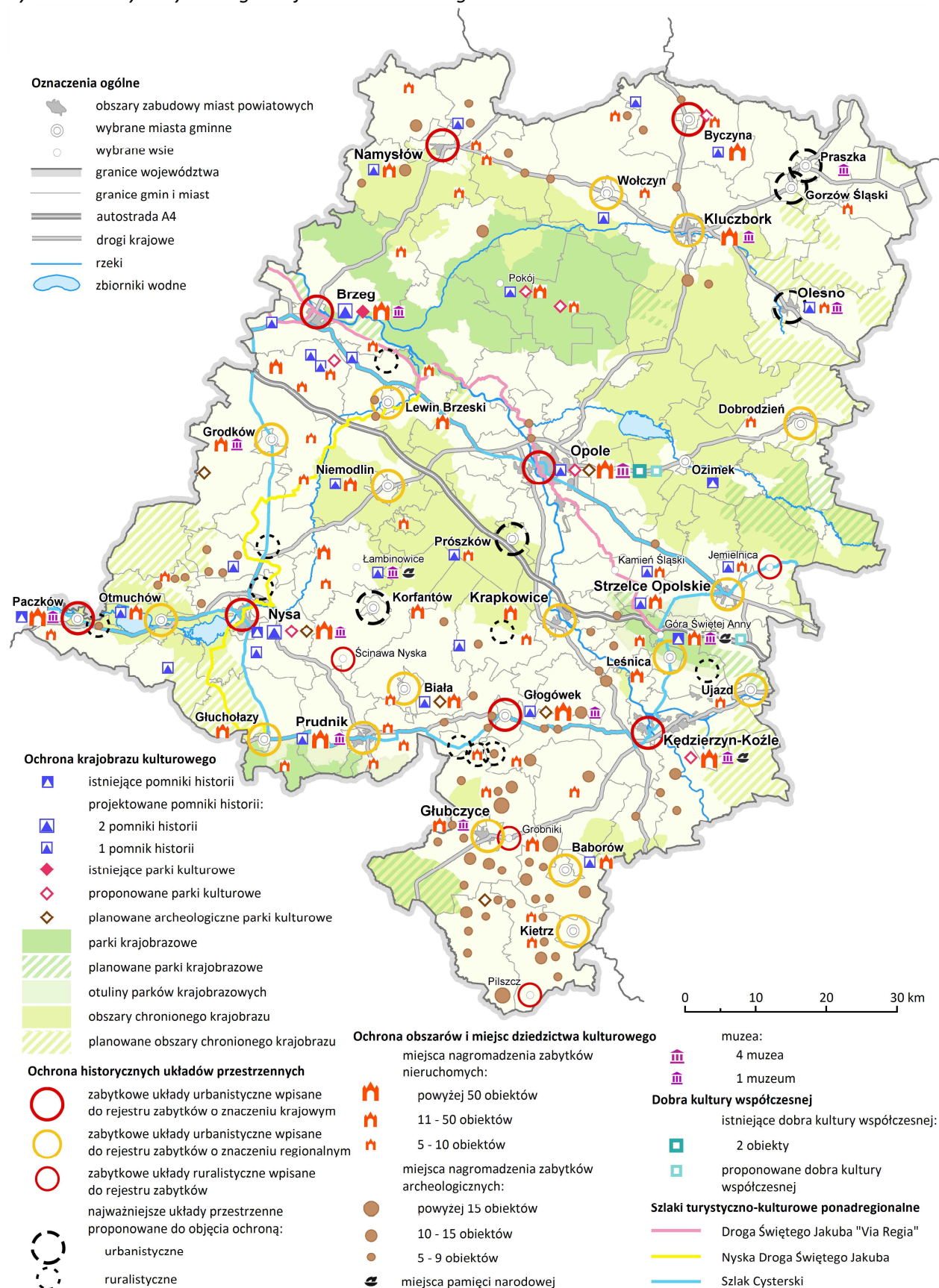
- dla celów komunalnych i przemysłowych;
- przywracania jakości wód w obrębie funkcjonujących aglomeracji wodno-kanalizacyjnych, jednolitych części wód i zlewni sanitacyjnych;
 - wyznaczenia stref ochrony ujęć wodnych i określania ich zasad użytkowania.

Rys. 40. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych – przyrodnicze obszary funkcjonalne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Identyfikacja Obszarów Funkcjonalnych (OF), Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), Obszarów Problemowych (OP) w województwie opolskim, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2012 r.

Rys. 41. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych – obszary zabytkowego krajobrazu kulturowego

Źródło: Opracowanie własne.

XI. REALIZACJA USTALEŃ PLANU

Realizacji polityki przestrzennej na poziomie regionu służy ogół działań władz publicznych ukierunkowanych na osiągnięcie stanu zagospodarowania ustalonego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Rolą samorządu województwa jest oddziaływanie na podmioty prowadzące własną politykę przestrzenną na każdym poziomie zarządzania publicznego (lokalnego, ponadlokalnego, regionalnego i krajowego), tak by możliwe było osiągnięcie zakładanego w planie województwa stanu.

Zgodnie z obowiązującym prawem w zakresie planowania przestrzennego, plan województwa jest realizowany poprzez realizację umieszczonych w nim inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

11.1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, **inwestycją celu publicznego** jest działanie o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Stosownie do art. 39 ust. 3 pkt 3 oraz ust. 5 ustawy, **w planie zagospodarowania przestrzennego województwa umieszcza się te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.**

Mając na uwadze powyższe, podstawę wprowadzenia zadań inwestycyjnych (inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym) do planu stanowią:

- dokumenty przyjęte przez Radę Ministrów:
 - *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 239 z dnia 13 grudnia 2011 r.),
 - *Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 105/2017 z dnia 12 lipca 2017 r.),
 - *Master plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 r.* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 277 z dnia 19 grudnia 2008 r.),
 - *Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 162/2015 z dnia 15 września 2015 r. z późn. zm.),
 - *Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów nr 220 z dnia 4 listopada 2014 r. Przyjęty przez ZWO Uchwałą 5718/2014 z dnia 13 listopada 2014 r. – podpisany 14.11.2014 r., wraz z *Aneksem nr 1* zatwierdzonym Uchwałą Rady Ministrów nr 99 z dnia 30 czerwca 2015 r. przyjętym przez ZWO Uchwałą nr 925/2015 z dnia 28 lipca 2015 r. oraz *Aneksem nr 2* zatwierdzonym Uchwałą Rady Ministrów nr 61 z dnia 5 maja 2017 r. przyjętym przez ZWO Uchwałą nr 3819/2017 z dnia 24 maja 2017 r.),
 - *Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* (Uchwała Rady Ministrów z dnia 08.01.2014 r.),
 - *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (dokument przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., Dz. U. z 2016 r., poz. 1938),
 - *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (dokument przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., Dz. U. z 2016 r., poz. 1967),

- *Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 /z perspektywą do 2030 r./* (dokument przyjęty Uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r.),
- *Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030* (dokument przyjęty Uchwałą Nr 79 Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2016 r.).
- dokumenty przyjęte przez właściwego ministra:
 - *Master Plan dla dyrektywy Rady 91/271/EWG* (dokument zatwierdzony przez kierownictwo resortu środowiska w dniu 15.05.2015 r.).
- dokumenty przyjęte przez Sejmik Województwa Opolskiego / Zarząd Województwa Opolskiego:
 - *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028* (Uchwała nr XXVII/306/2017 z 28 marca 2017 r.),
 - *Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020* (Uchwała Nr XXIII/265/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r.),
 - *Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych* (Uchwała nr XXXIV/417/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z 25.10.2013 r.),
 - *Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej ze szczególnym uwzględnieniem rejonu Kędzierzyna-Koźła i Zdieszowic – w zakresie benzenu* (Uchwała nr III/33/2015 Sejmiku Województwa Opolskiego z 27.01.2015 r.),
 - *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019* (Uchwała nr IV/60/2015 Sejmiku Województwa Opolskiego z 24.02.2015 r.),
 - *Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016–2019* (Uchwała nr XVIII/206/ 2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z 14 czerwca 2016 r.),
 - *Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022* (Uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XII/126/2015 z dnia 22 grudnia 2015 r.),
 - *Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Opolskiego na lata 2013-2018* (załącznik do Uchwały Nr XVI/176/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 kwietnia 2016 r.).

Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego nie wszystkie zadania w ramach ww. dokumentów posiadają cechy właściwe dla przedsięwzięć inwestycyjnych skutkujących zmianą sposobu zagospodarowania przestrzeni, w związku z tym nie zostały one uwzględnione w zamieszczonych poniżej wykazach inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

11.1.1. Komunikacja

Tabela 24. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Komunikacja

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
Drogi publiczne					
1.	Budowa drogi S11	POiŚ 2014-2020; Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023; Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Byczyna, Kluczbork, Olesno	GDDKiA	Faza planowania, przygotowanie do ogłoszenia postępowania przetargowego na dokumentację etapu STEŚ i KP.
2.	Budowa drogi S46	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Dąbrowa, Opole, Turawa, Chrzastowice, Ozimek, Dobrodzień	GDDKiA	Faza planowania
3.	Budowa obwodnicy Niemodlina w ciągu DK 46	Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023; Kontrakt terytorialny	Niemodlin, Dąbrowa	GDDKiA	W trakcie realizacji
4.	Budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźla w ciągu DK nr 40 (etap II)	Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023; Kontrakt terytorialny	Kędzierzyn-Koźle, Ujazd	GDDKiA	W trakcie przygotowania do realizacji – gotowość do ogłoszenia postępowania przetargowego na realizację w systemie Projektuj & Buduj. Brak ustalonego źródła finansowania.
5.	Budowa obwodnicy m. Myślina w ciągu DK 46	Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023; Kontrakt terytorialny	Dobrodzień	GDDKiA	Przygotowana do realizacji. Gotowość do ogłoszenia postępowania przetargowego na roboty. Brak ustalonego źródła finansowania.
6.	Budowa obwodnicy Olesna w ciągu DK S11	Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023	Olesno, Lasowice Wlk.	GDDKiA	W trakcie przygotowania do realizacji – etap STEŚ i KP. Uzyskanie Decyzji Środowiskowej w 2018 r.
7.	Budowa obwodnicy Praszki w ciągu DK 45	Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023	Praszka, Gorzów Śląski	GDDKiA	W trakcie przygotowania do realizacji – etap STEŚ i KP. Uzyskanie Decyzji Środowiskowej w 2018 r.
8.	Budowa obwodnicy miejscowości Dobrzeń Wielki	Kontrakt terytorialny	Dobrzeń Wielki	ZDW	W trakcie przygotowania do realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
9.	Budowa obwodnicy miejscowości Chorula – Malnia w ciągu DW 423	Budżet Województwa Opolskiego (zadania zgłoszone do dofinansowania w ramach RPO WO 2014-2020)	Gogolin	ZDW	W trakcie przygotowania do realizacji
10.	Budowa obwodnicy miejscowości Dobrodzień w ciągu DW 901	Budżet Województwa Opolskiego (zadania zgłoszone do dofinansowania w ramach RPO WO 2014-2020)	Dobrodzień	ZDW	W trakcie przygotowania do realizacji
11.	Budowa obejścia „Alei Lipowej”	Budżet Województwa Opolskiego (zadania zgłoszone do dofinansowania w ramach RPO WO 2014-2020)	Lubrza	ZDW	W trakcie przygotowania do realizacji
Drogi wodne					
12.	Modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej do minimum IV klasy żeglowności	Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030 ⁵⁷	Skarbimierz, Popielów, M. Opole, Dobrzeń Wielki, Gogolin, Krapkowice, Zdzieszowice, Kędzierzyn-Koźle, Reńska Wieś	RZGW	Faza planowania
13.	Modernizacja Kanału Gliwickiego do klasy żeglowności V (o ile będzie to uzasadnione, ponieważ przyszły Kanał Śląski będzie przebiegał lateralnie do istniejącego kanału)	Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030	Ujazd, Kędzierzyn-Koźle	RZGW	Faza planowania
14.	Budowa Kanału Odra – Dunaj	Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.); Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030	Kędzierzyn-Koźle	RZGW	Faza planowania
15.	Modernizacja Kanału Gliwickiego – szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych	POIŚ 2014-2020 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Ujazd, Kędzierzyn-Koźle	RZGW	Faza planowania
16.	Budowa jazu klapowego na stopniu wodnym Ujście Nysy	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Popielów	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2021 r.)
17.	Modernizacja jazu Wróblin (I etap)	Kontrakt terytorialny	M. Opole	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2021 r.)

⁵⁷ Dokument zakłada przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va w perspektywie długookresowej (do 2030 r.), w tym w perspektywie krótkoterminowej rozpoczęcie selektywnej przebudowy istniejących śluz na odcinku skanalizowanym Odry do parametrów klasy Va wraz z modernizacją awanportów tych śluz.

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
18.	Modernizacja jazu Zwanowice (I etap)	Kontrakt terytorialny	Skarbimierz, Popielów	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2021 r.)
19.	Modernizacja jazu Januskowice (I etap)	Kontrakt terytorialny	Reńska Wieś	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2021 r.)
20.	Modernizacja jazów (II etap): Krępna, Groszowice, Dobrzeń	Kontrakt terytorialny	M. Opole, Dobrzeń Wielki, Zdieszowice (obszar wiejski)	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2020 r.)
21.	Odbudowa śluzy na Kanale Kłodnickim w Kędzierzynie-Koźlu Odbudowa śluzy na Kanale Gliwickim w Kędzierzynie-Koźlu – ochrona przed wodami cofkowymi	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Kędzierzyn-Koźle	RZGW we Wrocławiu	Faza planowania
22.	Modernizacja 3 długich śluz pociągowych: Januskowice, Krapkowice i Opole oraz rewitalizacja śluz krótkich – przystosowanie Odry do III klasy drogi wodnej	Kontrakt terytorialny	Reńska Wieś, Krapkowice (miasto), M. Opole	RZGW we Wrocławiu	Planowane, (planowana data zakończenia 2020 r.)
Linie kolejowe					
23.	Modernizacja linii kolejowej E30/CE30 Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków	Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce; Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.; POIŚ 2014-2020: dla odcinka E 30 Kędzierzyn Koźle – Opole Zachodnie; Kontrakt terytorialny: dla odcinka E 30 Kędzierzyn-Koźle – Opole Zachodnie Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Skarbimierz, Brzeg, Olszanka, Lewin Brzeski, Dąbrowa, Komprachcice, Opole, Gogolin, Leśnica, Kędzierzyn-Koźle	PKP PLK	Na odcinku gr. województwa – Opole inwestycja zrealizowana / faza planowania
24.	Prace na linii kolejowej C-E 30 na odcinku Opole Groszowice – Jelcz – Wrocław Brochów	POIŚ 2014-2020; Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.; Kontrakt terytorialny Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Opole, Dobrzeń Wielki, Popielów, Lubsza	PKP PLK	Faza planowania
25.	Praca na linii kolejowej nr 143 na odcinku Kluczbork – Oleśnica – Wrocław	POIŚ 2014-2020; Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.;	Kluczbork, Wołczyn, Domaszowice, Namysłów	PKP PLK	Faza planowania

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	ciaw Mikołajów	Kontrakt terytorialny	słów, Wilków		
26.	Modernizacja linii kolejowej CE 59 na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Chałupki	Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce; Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.; Kontrakt terytorialny	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa	PKP PLK	Faza planowania
27.	Prace na liniach kolejowych nr 153, 199, 681, 682, 872 na odcinku Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.); Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.; POIŚ, nr KPK 1.111 Kontrakt terytorialny	Kędzierzyn-Koźle, Ujazd	PKP PLK	Faza planowania
28.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 287 Nysa – Opole	Kontrakt terytorialny	Opole, Komprachcice, Tułowice, Łambinowice, Nysa	PKP PLK	Faza planowania
29.	Rewitalizacja linii kolejowych nr 301 i nr 293 na odcinku Opole – Kluczbork	Kontrakt terytorialny	Opole, Turawa, Łubniany, Murów, Lasowice Wielkie, Kluczbork	PKP PLK	Faza planowania
30.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 288 Nysa – Brzeg	Kontrakt terytorialny	Nysa, Pakosławice, Skoroszyce, Grodków, Olszanka, Skarbimierz, Brzeg	PKP PLK	Faza planowania
31.	Modernizacja obiektu mostowego na linii nr 143 na st. Kluczbork w km 69,749	Środki krajowe, nr KPK 4.009	Kluczbork	PKP PLK	Faza planowania
32.	Poprawa bezpieczeństwa i likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych na linii nr 277 Opole – Groszowice – Wrocław Brochów wraz z łącznicami (przebudowa wiaduktu w km 6,420 wraz z rewitalizacją estakady i robotami towarzyszącymi w stacji Opole Wschodnie)	Środki krajowe, nr KPK 4.022	Opole	PKP PLK	Faza planowania
Obiekty i urządzenia transportu publicznego					
33.	Opolskie mobilne! – usprawnienie transportu zbiorowego regionu i aglomeracji opolskiej*	Kontrakt terytorialny	Obszar województwa, AO	Zarządcy infrastruktury transportowej / samorządy terytorialne	Faza planowania
34.	Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej	Kontrakt terytorialny; POIŚ 2014-2020	Opole, Kędzierzyn-Koźle	Zarządcy infrastruktury trans-	Faza planowania

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	mobilności miejskiej/ekologicznego transportu*			portowej / samorządy terytorialne	

* Przedsięwzięcie kierunkowe - nieposiadające na dzień uchwalenia PZPWO zdefiniowanych zadań inwestycyjnych

11.1.2. Infrastruktura techniczna

Tabela 25. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Infrastruktura techniczna

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
Energetyka					
1.	Rozbudowa stacji Dobrzeń	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Dobrzeń Wielki	PSE SA	W trakcie realizacji
2.	Rozbudowa stacji Blachownia	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Kędzierzyn-Koźle	PSE SA	Faza planowania
3.	Budowa linii energetycznej 400 kV Dobrzeń – Żąbkowice – Świebodzice	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Niemodlin, Łąbinowice, Skoroszyce, Pakosławice, Nysa, Otmuchów, Kamiennik	PSE SA	Faza planowania
4.	Rozbudowa stacji Groszowice	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Opole	PSE SA	W trakcie realizacji
Gazownictwo					
5.	Budowa Gazociągu Zdzeszowice – Wrocław	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; POiŚ 2014-2020; Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krapkowice, Zdzeszowice, Tarnów Opolski, Opole, Dąbrowa, Prószków, Leśnica, Olszanka, Skarbmierz i Lewin Brzeski	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM	W trakcie przygotowania do realizacji
6.	Budowa gazociągu Kędzierzyn-Koźle – Republika Czeska (Hať)	Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa, Polska Cerekiew, Cisek	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM	W trakcie realizacji
7.	Rozbudowa Gazociągu Odolanów – Tworzeń (Komorzno – Tworóg)	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;	Wołczyn, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Olesno	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM	Faza planowania

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
		POIŚ 2014-2020			
8.	Budowa Gazociągu Zdzeszowice – Kędzierzyn-Koźle – Tworóg: Odcinek Tworóg – Kędzierzyn-Koźle	POIŚ 2014-2020	Zdzeszowice, Leśnica, Kędzierzyn-Koźle, Bierawa	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM	W trakcie przygotowania do realizacji
Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków					
9.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej dla aglomeracji Opole - TRIAS OPOLSKI etap III, w tym modernizacja oczyszczalni ścieków w Opolu ze względu na jakość odprowadzanych ścieków	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Opole, Tarnów Opolski, Komprachcice, Dąbrowa, Łubniany, Chrząstowice, Prószków	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
10.	TRIAS OPOLSKI - ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 dla aglomeracji Opole i Tarnów Opolski - IV etap, w tym rozbudowa oczyszczalni ścieków w Opolu ze względu na przepustowość oraz modernizacja części obiektów	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Opole, Tarnów Opolski, Komprachcice, Dąbrowa, Łubniany, Chrząstowice, Prószków, Izbicko	Zadanie własne gminy	Termin zakończenia inwestycji koniec 2020 r.
11.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Centralnej Oczyszczalni Ścieków PCC Energetyka Blachownia Sp. z o.o. dla aglomeracji Kędzierzyn-Koźle ze względu na jakość odprowadzanych ścieków	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Reńska Wieś, Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Bierawa	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
12.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Krapkowicach dla aglomeracji Krapkowice ze względu na przepustowość oraz modernizacja części obiektów	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Krapkowice, Prószków, Gogolin, Strzelce	Zadanie własne gminy	Termin zakończenia inwestycji koniec 2020 r.
13.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Brzeg, w tym modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Brzegu	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Oława, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Brzeg, Skarbimierz	nie własne gminy	Termin zakończenia inwestycji koniec 2020 r.
14.	Rozwiązywanie problemów gospodarki ściekowej w powiecie namysłowskim, w tym rozbudowa oczyszczalni ścieków w Namysłowie ze względu na przepustowość oraz modernizacja części obiektów	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Namysłów, Domszowice, Świerczów, Wilków	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
15.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Namysłów, w tym modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Namysłowie	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Namysłów, Domszowice, Świerczów, Wilków	Zadanie własne gminy	Termin zakończenia inwestycji koniec 2020 r.
16.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Strzelce Opolskie, w tym modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Strzelce Opolskie, Jemielnica	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	w Strzelcach Opolskich				
17.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Zdzeszowicach dla aglomeracji Zdzeszowice ze względu na jakość odprowadzanych ścieków	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Zdzeszowice, Walce	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
18.	Modernizacja części osadowej oczyszczalni w Kotorzu Małym dla aglomeracji Turawa	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Turawa, Łubniany	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
19.	Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Dobrzeń Wielki	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Dobrzeń Wielki, Łubniany	Zadanie własne gminy	W trakcie realizacji
20.	Modernizacja polegająca na przebudowie i rozbudowie oczyszczalni ścieków Praszka w Przedmościu	Aktualizacja Master Planu dla dyrektywy Rady 91/271/EWG	Praszka, Gorzów Śląski, Rudniki	Zadanie własne gminy	Termin zakończenia inwestycji 2020 r.
Gospodarka odpadami					
Centralny Region Gospodarki Odpadami					
21.	Budowa instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (instalacje doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych - sortownie odpadów komunalnych w: - Opolu, - Dobrzeniu Wielkim, - Ozimku;	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Opole, Dobrzeń Wielki, Ozimek (Antoniów),	REMONDIS Opole, Prowod Dobrzeń Wielki, Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie	Realizacja 2017 r. Realizacja 2022 r. Realizacja 2018 r.
22.	Rozbudowa/modernizacja instalacji do produkcji paliw alternatywnych: - budowa instalacji podawania paliw alternatywnych	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Opole	Cementownia Odra	Realizacja 2019 r.
23.	Budowa instalacji suszarni paliw alternatywnych.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Chorula	Górażdże Cement S.A.	Realizacja 2018 r.
24.	Budowa biogazowni wykorzystującej selektywnie zebrane odpady komunalne do produkcji energii elektryczną.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Opole	Zakład Komunalny Opole	Realizacja 2018 r.
Południowo-Wschodni Region Gospodarki Odpadami					
25.	Rozbudowa/modernizacja instalacji RIPOK do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownia odpadów zielonych w: - Dzierżystawiu.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Dzierżystaw, gm. Kietrz	Naprzód Sp. z o.o.	Realizacja 2017 r.

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
26.	Rozbudowa/modernizacja instalacji RIPOK - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w: - Kędzierzynie-Koźlu, - Dzierżysławiu.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Kędzierzyn-Koźle; Dzierżysław, gm. Kietrz	Regionalne Centrum Zagospodarowania i Unieszkodliwiania Odpadów „Czysty Region” Sp. z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu, Naprzód Sp. z o.o.	Realizacja 2022 r. W trakcie realizacji (przewidywane zakończenie w X 2018 r.)
27.	Budowa instalacji doczyszczania selektywnie zabranych frakcji odpadów komunalnych – linia sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych w: - Baborowie, - Szymiszowie, - Ciężkowicach.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Baborów, Szczepanów, gm. Strzelce Opolskie; Ciężkowice, gm. Pawłowiczki	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Baborowie, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkanio-wych Sp. z o.o. w Strzelcach Opolskich, Remondis Gliwice Sp. z o.o.	Realizacja 2018 r. Realizacja 2018 r. Realizacja 2018 r.
28.	Rozbudowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych: - instalacja do fermentacji metanowej	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Kędzierzyn-Koźle	Regionalne Centrum Zagospodarowania i Unieszkodliwiania Odpadów „Czysty Region” Sp. z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu	Realizacja 2020 r.
Południowo-Zachodni Region Gospodarki Odpadami					
29.	Rozbudowa/modernizacja instalacji doczyszczania selektywnie zabranych frakcji odpadów komunalnych – linia sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Domaszkowice, gm. Nysa	Regionalne Centrum Gospodarki Odpadami – Nysa	Realizacja 2017 r.
30.	Rozbudowa/modernizacja instalacji RIPOK do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostownia odpadów zielonych	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Domaszkowice, gm. Nysa	Regionalne Centrum Gospodarki Odpadami – Nysa, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Ekom” Sp. z o.o.	Realizacja 2018 r.
31.	Rozbudowa/modernizacja instalacji RIPOK - składowisko odpadów innych niż niebez-	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opol-	Domaszkowice, gm. Nysa	Regionalne Centrum Go-spodarki	Realizacja 2019 r.

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	pieczne i obojętne	skiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028		Odpadami – Nysa, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Ekom” Sp. z o.o.	
32.	Budowa instalacji doczyszczania selektywnie zabranych odpadów komunalnych – linia sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Ujeździec, gm. Paczków	Regionalne Centrum Gospodarki Odpadami – Nysa	Realizacja 2018 r.
33.	Budowa instalacji do recyklingu (granulacji) odpadów tworzyw sztucznych w: - Domaszkowicach, - Kamienniku.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Domaszkowice, gm. Nysa; Kamiennik, gm. Kamiennik	RCGO Nysa, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „EKOM” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo RYDTRANS Sp. z o.o.	Realizacja 2027 r. Realizacja 2018 r.
Ciepłownictwo					
34.	Wsparcie działań z zakresu efektywności energetycznej zgodnie z podziałem interwencji pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi*	Kontrakt terytorialny	Obszar województwa	Samorządy terytorialne	Faza planowania
35.	Wsparcie selektywne przedsięwzięć dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych*	Kontrakt terytorialny	Obszar województwa	Samorządy terytorialne	Faza planowania

* Przedsięwzięcie kierunkowe - nieposiadające na dzień uchwalenia PZPWO zdefiniowanych zadań inwestycyjnych

11.1.3. Gospodarka wodna

Tabela 26. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Gospodarka wodna

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
Ochrona przeciwpowodziowa					
1.	Budowa, przebudowa i modernizacja wału przeciwpowodziowego rzeki Odry od m. Lubieszów do m. Kędzierzyn-Koźle. Zakres inwestycji przewidziany do realizacji w I cyklu – Budowa, rozbudowa wału przeciwpowodziowego	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO	Kędzierzyn-Koźle	RZGW w Gliwicach	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	go rzeki Odry przy miejskiej oczyszczalni ścieków w miejscowości Kędzierzyn-Koźle.	2016-2020			
2.	Przebudowa, rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Opawy w miejscowościach Bliszczycze, Branice-Zamek, Boboluszki, gm. Branice, pow. głubczycki. Środki dla obniżenia ryzyk powodziowych w zlewni górnego cieku rzeki Opawy. Środki na odcinku pod Krnovem ochrona terenu lewobrzeżnego – Rzeczpospolita Polska.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Branice	Republika Czeska	Planowane
3.	Polder Żelazna m. Opole. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miejscowości, Opole w gm. Opole i Sławice, Żelazna w gm. Dąbrowa, pow. opolski – poprzez przebudowę istniejącego Polderu Żelazna. Zakres: budowa nowego obwałowania o długości ok. 8,0 km; budowa przewałtu Sławice.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Opole	RZGW w Gliwicach	Planowane
4.	Poprawa stanu ochrony powodziowej poniżej km 11,60 rz. Nysy Kłodzkiej i na odcinku ujściowym w rejonie Skorogoszczy i Wronowa. Udrożnienie i przebudowa koryta rzeki Nysy Kłodzkiej od km 11+600 do km 4+900 wraz z obiektami zlokalizowanymi przy korycie rzeki; uporządkowanie koryta od km 4+900 do km 2+750; realizacja ulgi powodziowej na brzegu lewym rzeki w km 8+850; budowa i modernizacja lewobrzeżnych wałów (od km 11+600 do drogi Brzeg – Opole-prace modernizacyjne, od drogi Brzeg – Opole do Wronowa modernizacji wału dług. 3,32 km; od drogi Wronów wzduż drogi w stronę Odry - ściana p.powodziowa); budowa i modernizacja prawobrzeżnych wałów (od km 11+600 do kanału Raskiego, od km 9+800 do km 8+300-budowa nowego wału, od km 7+623 do km 5+100-modernizacja); budowa wałów ulgi (km 8+750 do pierwszego mostu ulgi na rzece - budowa wału ochronnego, od km 8+750 do km 7+800-budowa nowego wału, od km 7+800 do km 7+625 - budowa muru p.powodziowego; ubezpieczenie i udrożnienie mostów; przebudowa lub budowa przepustów wałowych i rowów.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Lewin Brzeski	RZGW we Wrocławiu	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
5.	Wał przeciwpowodziowy rzeki Mała Panew w km 43+600-44+400 o długości 0,8 km oraz wykonanie nowego odcinka wału o długości 0,2 km w km 44+400-44+600 w m. Kolonowskie budowa wału w km 43+600 ÷ 44+400, 44+400 ÷ 44+600	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Kolonowskie	RZGW w Gliwicach	Częściowo zrealizowane: odcinek wału w km 43+600-44+400 o długości 0,8 km został zrealizowany w 2017 r.
6.	Polder Winów m. Opole (Polder Dąbrówka).	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Opole i Prószków	RZGW w Gliwicach	Planowane
7.	Przebudowa wału prawostronnego rzeki Odry na odcinku Chorula – Kąty Opolskie gm. Gogolin i Tarnów. Opolski modernizacja istniejących wałów na dł. 4,5 km, budowa nowych wałów o dł. 4,9 km, wykonanie budowli wlotowej i wylotowej (śluz) do polderu.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Gogolin i Tarnów Opolski	RZGW w Gliwicach	Planowane
8.	Modernizacja prawostronnych wałów rzeki Odry od m. Dobrzeń Wielki do m. Stare Siołkowice wraz z przebudową wałów polderu Rybna – Stobrawa w gminie Popielów. Modernizacja wałów na dł. ok 15 km, wykonanie przestony przeciwfiltracyjnej o dł. ok 8 km	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Dobrzeń Wielki i Popielów	RZGW we Wrocławiu	Planowane
9.	Dobudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Odry o długości ok. 2,5 km m. Dobrzeń Wielki gm. Dobrzeń Wielki, pow. opolski (km rz. Odry 163+700 ÷ 166+800). Wykonanie dobudowy wału ziemnego na długości 2,5 km od połączenia z etapem I inwestycji pn. „Modernizacja i uzupełnienie prawostronnego obwałowania rzeki Odry na odcinku 160+200 do 163+700”, do połączenia z wysoko usytuowanym terenem. Przebieg wału planowany równoległe do linii wysokiego napięcia.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Dobrzeń Wielki	RZGW w Gliwicach	Planowane
10.	Zbiornik przeciwpowodziowy Racławice Śląskie na rzece Osobłódz gm. Głogówek. Budowa zbiornika suchego o powierzchni zalewu przy NPP: 94 ha, pojemność zbiornika 1 – 5 mln m ³ , rzędna NPP 195 m n.p.m., zapora czołowa o dł. 0,55 km i szerokości 8m, nachylenie skarp 1:2,5, max wysokość 11 m, wykonanie zapór	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Głogówek	RZGW w Gliwicach	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	bocznych o łącznej dł. 6,2 km.				
11.	Odbudowa ubezpieczeń koryta i skarp brzegowych rzeki Kłodnicy w km 15+500 - 20+000 w m. Ujazd oraz w km 22+900 - 28+000 w m. Rudziniec. (A_138_O)	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Kędzierzyn-Koźle, Ujazd	RZGW w Gliwicach	Planowane (planowana data zakończenia 2021 r.)
12.	Odcinkowe udrożnienie koryta, naprawa umocnień i zabudowa wyryw brzegowych rzeki Opawica w km 3+100 - 13+100 (odcinek graniczny). (A_209_O)	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Głubczyce	RZGW w Gliwicach	Planowane (planowana data zakończenia 2020 r.)
13.	Remonty umocnień i prace konserwacyjne na odcinkach i przekrojach granicznych potoków w ciągu granicy RP. (A_224_O)	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Kietrz	RZGW w Gliwicach	Planowane (planowana data zakończenia 2021 r.)
14.	Budowa cofkowych wałów przeciwpowodziowych rz. Dzielnicki wraz z Kanałem Ulgi w m. Roszowski Las, Roszowice, Dzielnica gm. Cisek. Budowa kanału ulgi o wymiarach szerokość dna B=4,00m, nachylenie skarp koryta n=1:2 wraz z budową syfonu, rowów odprowadzających wodę z utworzonego polderu i budowlą rozrządową, budowa wałów kanału ulgi o parametrach szerokość korony wałów B=3,0 m. (2_171_O)	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; POŚ WO 2016-2020	Cisek	RZGW w Gliwicach	Planowane
15.	Odbudowa urządzeń wodnych i zabudowy regulacyjnej dla skoncentrowania przepływów w korycie rzeki Odry wraz z odcinkowym udrożnieniem szlaku żeglugowego kl. Ia rz. Odry w km 51+200-98+100 na odcinku Racibórz – Śluza Kędzierzyn-Koźle	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Cisek	RZGW w Gliwicach	Planowane
16.	Przebudowa, modernizacja wałów rzeki Odry na odcinku od m. Lasaki gm. Kędzierzyn-Koźle do m. Poborszów gm. Reńska Wieś. Budowa wału o dł. ok. 2,2 km, modernizacja wału na dł. ok. 1,8 km.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry; Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Kędzierzyn-Koźle, Reńska Wieś	RZGW w Gliwicach	Planowane
17.	Budowa, przebudowa i modernizacja wału przeciwpowodziowego rzeki Odry od m. Lubieszów do	Plan zarządzania ryzykiem powo-	Bierawa	RZGW w Gliwicach	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	m. Kędzierzyn-Koźle – przebudowa wałów w gminie Bierawa. Przebudowa: wału Lubieszów dł. 0,7 km, wału Lubieszów dł. 8 km, wału Bierawa dł. 3,4 km, wału Brzeźce dł. 0,3 km, wału Kędzierzyn. Część działań realizowana w ramach inwestycji strategicznych.	dziowym dla obszaru dorzecza Odry; Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020			
18.	Modernizacja wałów w rejonie miasta Kędzierzyn-Koźle, osiedle Kuźniczki – Pogorzelec. Przebudowa wału o łącznej długości około 4 km.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Kędzierzyn-Koźle	RZGW w Gliwicach	Planowane
19.	Remont rzeki Kłodnicy Kędzierzynie-Koźlu. Remont rzeki Kłodnicy Kędzierzynie-Koźlu w km 2+300 – 6+700, w tym zabudowa wyrw brzegowych, remont zabudowy regulacyjnej ze stabilizacją erodowanego dna, remont jazu stałego.	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Kędzierzyn-Koźle	RZGW w Gliwicach	Planowane
20.	Zbiornik suchy Ścinawa Nyska na rzece Ścinawa Niemodlińska gm. Korfantów i Prudnik	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Korfantów, Prudnik	RZGW w Gliwicach; RZGW we Wrocławiu	Planowane
21.	Budowa zbiornika retencyjnego Siedlec z funkcją przeciwpowodziową na rzece Cielnica gm. Otmuchów	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Otmuchów	RZGW we Wrocławiu	Planowane
22.	Remont koryta rzeki Odry w km 82+150 – 82+700 wraz z odcinkowym remontem prawego brzegu rzeki w km 81+020 – 81+600, usuwanie szkód powodziowych	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Bierawa	RZGW w Gliwicach	Planowane
23.	Remont ubezpieczeń lewego brzegu rzeki Odry w km. 72+000-74+000 i 76+300-78+400 w m. Przewóz i Roszowski Las - usuwanie szkód powodziowych z 2010 r.	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Cisek	RZGW w Gliwicach	Planowane
24.	Odcinkowy remont koryta rzeki Opawicy w km 8+500 - 8+600 i 12+700 - 13+087 pomiędzy znakami granicznymi 98/6 i II/102 - 101/5.	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego	Głubczyce	RZGW w Gliwicach	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
		na lata 2016-2020			
25.	Remont lewobrzeżnych umocnień brzegowych rzeki Opawy w km 57+900 - 58+150 pomiędzy znakami granicznymi 84/4 - 84/6	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Branice	RZGW w Gliwicach	Planowane
26.	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego „Kotlarnia” na rzece Bierawce	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Bierawa	Kopalnia piasku „Kotlarnia” S.A.	Planowane
27.	Remont jazu nr 2 w km 2+250 na kanale ulgi zbiornika Otmuchów	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Otmuchów	RZGW we Wrocławiu	Planowane
28.	Remont jazu nr 3 w km 4+050 na kanale ulgi zbiornika Otmuchów	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Otmuchów	RZGW we Wrocławiu	Planowane
29.	Remont zbiorników będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – zb. Otmuchów	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Otmuchów	RZGW we Wrocławiu	Planowane
30.	Remont zbiorników będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – zb. Kozielno	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Paczków	RZGW we Wrocławiu	Planowane
31.	Remont zbiorników będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – zb. Turawa	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Turawa	RZGW w Gliwicach	Planowane
32.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego	Opole	RZGW w Gliwicach	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	– Remont głów śluzy małej „Wróblin” rz. Odra km 157,5, m. Opole – Wróblin	na lata 2016-2020			
33.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont ściany prawej (skarpowej) i lewej (pionowej) śluzy pociągowej „Wróblin” wraz z drogą dojazdową do i wzdłuż zaplecza oraz remont budowlany i instalacja centralnego sterowania śluzy, rz. Odra km 157,5, m. Opole – Wróblin	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Opole	RZGW w Gliwicach	Planowane
34.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont śluzy małej „Zawada” rz. Odra km 174,7	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Popielów	RZGW w Gliwicach	Planowane
35.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont ściany prawej (skarpowej) i lewej (pionowej) śluzy pociągowej „Zawada”, wraz z przebudową sterowni i instalacją centralnego sterowania śluzy, rz. Odra km 174,7	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Popielów	RZGW w Gliwicach	Planowane
36.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont śluzy małej „Brzeg” rz. Odra km 197,9	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Brzeg	RZGW we Wrocławiu	Planowane
37.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont GG, ściany prawej (ceglanej) i peronu śluzy pociągowej „Brzeg”, rz. Odra km 197,9	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Brzeg	RZGW we Wrocławiu	Planowane
38.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont jazu dolnego rz. Odra, m. Brzeg	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Brzeg	RZGW we Wrocławiu	Planowane
39.	Remont obiektów hydrotechnicznych będących w administracji	Program ochrony śro-	Głuchołazy	RZGW we Wrocławiu	Planowane

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
	RZGW we Wrocławiu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Odry – Remont zniszczonych opasek brzegowych, zniszczonych elementów stopni wodnych wraz z ubezpieczeniem brzegu oraz wykonanie podparć podmytych stopni wodnych na rz. Biała Głuchołaska	dowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020			
40.	Przebudowa jazu kaszycowego na rzece Mała Panew w km 66+690 w miejscowości Żędowice, gmina Zawadzkie na jaz ruchomy oraz wykonanie lewostronnych obwałowań na rzece Mała Panew obok przepływającej rzeki Kieleczki na przeciwko jazu nr 7 w miejscowości Żędowice oraz miejscowości Kolonowskie – Staniszcze Wielkie	Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2016-2020	Zawadzkie	RZGW w Gliwicach	Planowane

11.1.4. Dziedzictwo kulturowe

Tabela 27. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Dziedzictwo kulturowe

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
Dziedzictwo kulturowe					
1.	Renowacja alei lipowej z częściowym zagospodarowaniem terenu, gospodarką drzewostanem i szatą roślinną na terenie zespołu pałacowo-parkowego Moszna Zamek – etap I – Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022/ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu	Moszna (gm. Strzeleczy)	Województwo Opolskie	W trakcie realizacji
2.	Modernizacja obiektów kultury w celu poprawy dostępu do dóbr i usług oferowanych w dziedzinie muzyki, w szczególności w zakresie polskiej piosenki (Przebudowa i modernizacja Sali Kameralnej Narodowego Centrum Polskiej Piosenki w Opolu oraz utworzenie wystawy stałej oraz edukacyjnego studia nagrań w Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu)	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Opole	Narodowe Centrum Polskiej Piosenki w Opolu	Przygotowania do realizacji
3.	Nowa jakość Teatru – przebudowa i modernizacja Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu na cele kulturalne i edukacyjne	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Opole	Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu	Przygotowania do realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
4.	Renowacja gotyckiej Bazyliki św. Jakuba w Nysie w celu podniesienia walorów turystycznych i kulturowych	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Nysa	Parafia Rzymskokatolicka przy Bazylice św. Jakuba St. Apostoła i św. Agnieszki w Nysie	Przygotowania do realizacji
5.	Renowacja zabytkowego obwarowania miasta Byczyna	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Byczyna	Gmina Byczyna	Przygotowania do realizacji
6.	Opole – miasto 5 stolic, 4 kultur i 4 języków – renowacja i konserwacja gotyckiej Katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu z reliktmami murów romańskich, zabytkowym wyposażeniem świątyni i rewitalizacją otoczenia Katedry	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Opole	Parafia Katedralna w Opolu	Przygotowania do realizacji
7.	Ochrona dziedzictwa kulturowego Pomnika Historii Góra Św. Anny	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Góra Św. Anny	Powiat Strzelecki	Przygotowania do realizacji
8.	Gospodarka drzewostanem i szatą roślinną wraz z częściowym zagospodarowaniem terenu (strefa A, B, C, D, E, F i G) zespołu pałacowo-parkowego Moszna Zamek – 1 część II etapu – Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022	Moszna (gm. Strzelecki)	Województwo Opolskie	W trakcie realizacji
9.	ekoZamek Moszna – termomodernizacja budynku zamku przy ul. Zamkowej 1 w Mosznej – uzyskanie oszczędności energii cieplnej	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022	Moszna (gm. Strzelecki)	Województwo Opolskie	Przygotowania do realizacji
10.	Projekt „Śląsk bez granic III – zamki i pałace” – Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez stworzenie unikatowego transgranicznego szlaku turystycznego*	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022	Zamki i pałace województwa opolskiego	Województwo Opolskie	Planowane
11.	Monitoring oraz realizacja niezbędnych prac budowlanych w obiektach zabytkowych do których tytuł prawny ma Województwo Opolskie*	Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016–2019	Obiekty zabytkowe do których tytuł prawny ma Województwo Opolskie	Województwo Opolskie	W trakcie realizacji
12.	Kontynuacja dofinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków z budżetu samorządu Województwa Opolskiego*	Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016–2019	Zabytki województwa opolskiego	Województwo Opolskie	W trakcie realizacji

* Przedsięwzięcie kierunkowe - nieposiadające na dzień uchwalenia PZPWO zdefiniowanych zadań inwestycyjnych.

11.1.5. Infrastruktura społeczna

Tabela 28. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Infrastruktura społeczna

Lp.	Nazwa zadania	Program / dokument	Lokalizacja (gmina)	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Stan realizacji
Ochrona zdrowia					
1.	Budowa bazy Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego w Polskiej Nowej Wsi k/Opola	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2016-2022	Polska Nowa Wieś (gm. Komprachcice)	Województwo Opolskie	W trakcie realizacji
Edukacja					
2.	Kompleksowa termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce Szkoły artystyczne w Brzegu, Głubczycach, Głuchołazach, Kędzierzynie-Koźlu, Krapkowicach, Namysłowie, Nysie, Opolu, Prudniku	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Brzeg, Głubczyce, Głuchołazy, Kędzierzynie-Koźle, Krapkowice, Namysłów, Nysa, Opole, Prudnik	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wraz z Centrum Edukacji Artystycznej	W trakcie realizacji
Kultura					
3.	Modernizacja obiektów kultury w celu poprawy dostępu do dóbr i usług oferowanych w dziedzinie muzyki, w szczególności w zakresie polskiej piosenki – przebudowa i modernizacja Sali Kameralnej Narodowego Centrum Polskiej Piosenki w Opolu oraz utworzenie wystawy stałej oraz edukacyjnego studia nagrań w Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego	Opole	Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu	Przygotowania do realizacji
4.	Nowa jakość Teatru – przebudowa i modernizacja Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu na cele kulturalne i edukacyjne	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Opolskiego; Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Opolskiego na lata 2017-2022	Opole	Województwo Opolskie	Przygotowania do realizacji
Sport i rekreacja					
5.	Budowa kompleksu sportowego przy ul. Podgórznej w Prudniku	Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Opolskiego na lata 2013-2018	Prudnik	Gmina Prudnik	W trakcie realizacji

Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa – zgodnie z ich właściwościami, przedstawiono na mapie pt. **Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.**

Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego na ww. mapie określa przybliżoną lokalizację terenów planowanych przedsięwzięć i nie stanowi podstawy do ustalania linii rozgraniczających terenów tych inwestycji.

11.2. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

W celu wypełnienia funkcji koordynacyjnej i prewencyjnej planu województwa, w szczególności w zakresie wskazywania potrzeby utrzymywania w dokumentach planistycznych poziomu lokalnego rezerw terenowych pod inwestycje, które w chwili obecnej nie zyskały statusu zadań inwestycyjnych z zapewnionym finansowaniem i terminem realizacji – nieustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa – zgodnie z ich właściwościami, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazano postulowane (pożądane) z punktu widzenia rozwoju województwa opolskiego inwestycje, służące realizacji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które na dzień uchwalenia niniejszego planu nie spełniają wymogów art. 39 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Są jednak zamierzeniami, których realizacja wpisuje się w ustalone w planie cele, kierunki i działania służące rozwojowi przestrzennemu województwa w dłuższym horyzoncie czasowym.

Wykaz ww. inwestycji zawierają tabele nr 28 – 33, a ich rozmieszczenie ilustruje mapa pt. **Rozmieszczenie postulowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**.

Tabela 29. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – drogi publiczne

Lp.	Nr drogi	Miejscowość / Lokalizacja	Gmina
Obwodnice w ciągu dróg krajowych			
1.	38	Głubczyce	Głubczyce
2.	38	Grobniki	Głubczyce
3.	38	Pawłowiczki	Pawłowiczki
4.	39	Namysłów	Namysłów
5.	39	Rogalice	Lubsza
6.	39	Lubsza	Lubsza
7.	39	Brzeg (wraz z budową mostu na rzece Odrze)	Brzeg
8.	40	Głuchołazy	Głuchołazy
9.	40	Prudnik (północno-zachodnia)	Prudnik
10.	40	Głogówek	Głogówek
11.	40	Stare Kotkowice	Głogówek
12.	40	Biedzychowice	Głogówek
13.	40	Zwiastowice	Głogówek
14.	40	Twardawa	Głogówek
15.	40	Pokrzywnica – Większyce	Reńska Wieś
16.	41	Wierzbicice	Nysa
17.	41	Prudnik (III etap)	Prudnik
18.	41	Trzebina	Lubrza
19.	42	Gręboszów	Domaszowice
20.	42	Domaszowice	Domaszowice
21.	42	Wołczyn	Wołczyn
22.	43	Rudniki	Rudniki
23.	43	Jaworzno	Rudniki
24.	45	Jasienie	Lasowice Wielkie
25.	45	Zawada	Turawa
26.	45	Grotowice na odcinku Obwodnica Północna Miasta Opola – granica miasta	Opole
27.	45	Winów	Opole
28.	45	Chrzowice – Boguszyce – Żłinice	Prószków
29.	45	Stradunia – Mechnica	Walce, Reńska Wieś
30.	45	Komorno	Reńska Wieś
31.	45	Większyce	Reńska Wieś
32.	45	Reńska Wieś – Długomiłowice	Reńska Wieś
33.	45	Polska Cerekiew	Polska Cerekiew
34.	45	Biadacz	Kluczbork
35.	46	Ścibórz	Paczków
36.	46	Sidzina	Skoroszyce

Lp.	Nr drogi	Miejscowość / Lokalizacja	Gmina
37.	46	Lędziny	Chrząstowice
38.	46	Dębska Kuźnia	Chrząstowice
39.	46	Grodziec	Ozimek
40.	94	Łosiów	Lewin Brzeski
41.	94	Leśniczówka	Lewin Brzeski
42.	94	Buszyce	Lewin Brzeski
43.	94	Skorogoszcz	Lewin Brzeski
44.	94	Skarbiszów	Dąbrowa
45.	94	Walidrogi	Tarnów Opolski
46.	94	Nakło	Tarnów Opolski
47.	94	Izbicko	Izbicko
48.	94	Sucha	Strzelce Opolskie
49.	94	Strzelce Opolskie	Strzelce Opolskie
50.	94	Warmątowice – Błotnica Strzelecka	Strzelce Opolskie
51.	94	Płużnica Wielka	Strzelce Opolskie
Obwodnice w ciągu dróg wojewódzkich			
52.	378	Gnojna	Grodków
53.	378	Zielonkowice	Grodków
54.	382	Paczków	Paczków
55.	385	Kopice	Grodków
56.	385	Wierzba	Grodków
57.	396	Przeczków	Namysłów
58.	401	Kolnica	Grodków
59.	401	Nowa Wieś Mała	Grodków
60.	401	Stary Grodków	Skoroszyce
61.	401	Skoroszyce	Skoroszyce
62.	401	Krzyżowice	Olszanka
63.	401	Obórki	Olszanka
64.	401	Przylesie	Olszanka
65.	405	Tułowice	Tułowice
66.	406	Wierzbie	Łambinowice
67.	407	Rynarcice	Korfantów
68.	407	Kuropas	Korfantów
69.	407	Korfantów	Korfantów
70.	407	Stara Jamka	Korfantów
71.	407	Łącznik	Biała
72.	408	Kędzierzyn-Koźle	Kędzierzyn-Koźle
73.	409	Moszna	Strzeleczy
74.	409	Zielina – Kujawy	Strzeleczy
75.	409	Strzeleczy	Strzeleczy
76.	409	Dobra	Strzeleczy
77.	409	Krapkowice (wraz z budową mostu na rzece Odrze)	Krapkowice
78.	409	Gogolin (wraz z potencjalną budową wiaduktu na skrzyżowaniu z linią kolejową E-30 w Gogolinie)	Gogolin
79.	414	Winów – Górki – Chrząszczyce – Złotniki	Opole, Prószków
80.	414	Prószków	Prószków
81.	414	Przysiecz	Prószków
82.	416	Żywocice	Krapkowice
83.	416	Głogówek	Głogówek
84.	416	Tomice	Głogówek
85.	416	Szonów	Głogówek
86.	416	Klisino	Głubczyce
87.	416	Kietlice	Głubczyce
88.	416	Boguchwałów	Baborów
89.	416	Sucha Psina	Baborów
90.	416	Nowa Cerekwia	Kietrz
91.	416	Kietrz	Kietrz
92.	417	Klisino	Głubczyce

Lp.	Nr drogi	Miejscowość / Lokalizacja	Gmina
93.	417	Szonów	Głogówek
94.	417	Dobrosławice	Pawłowiczki
95.	417	Maciowakrze	Pawłowiczki
96.	419	Chruścielów	Kietrz
97.	419	Nasiedle	Kietrz
98.	419	Niekazanice	Branice
99.	419	Branice	Branice
100.	419	Nowa Cerekwia	Kietrz
101.	420	Dzierżystaw	Kietrz
102.	420	Pilszcz	Kietrz
103.	423	Grotowice	Opole
104.	423	Przywory	Tarnów Opolski
105.	423	Obrowiec	Gogolin
106.	423	Krępna	Zdzieszowice
107.	423	Rozwadza	Zdzieszowice
108.	423	Zdzieszowice	Zdzieszowice
109.	423	Januszkowice	Zdzieszowice
110.	423	Kędzierzyn-Koźle wraz z mostem na Kanale Gliwickim i wiaduktem nad linią kolejową nr 137	Kędzierzyn-Koźle
111.	425	Bierawa – Lubieszów – Dziergowice – Solarnia	Bierawa
112.	426	Strzelce Opolskie – Jemielnica – Piotrówka - Wierchlesie	Strzelce Opolskie
113.	451	Namysłów	Namysłów
114.	454	Kup	Dobrzeń Wielki
115.	454	Pokój – Zieleniec	Pokój
116.	457	Popielów – Stare Siołkowice – Chróście	Popielów, Dobrzeń Wielki
117.	457	Dobrzeń Wielki	Dobrzeń Wielki
118.	458	Michałów	Olszanka
119.	458	Jankowice Wielkie	Olszanka
120.	462	Olszanka	Olszanka
121.	462	Janów	Olszanka
122.	463	Bierdzany	Turawa
123.	463	Ligota Turawska	Turawa
124.	463	Kadłub Turawski	Turawa
125.	463	Dylaki	Ozimek
126.	487	Byczyna	Byczyna
127.	487	Olesno	Olesno
128.	494	Chudoba – Wędrynia	Lasowice Wielkie
129.	901	Zawadzkie – Żędowice – Kielcza	Zawadzkie
Obwodnice miasta Opola			
130.	Obwodnica Południowa (Piastowska) miasta Opola		
131.	Obwodnicy Wschodnia miasta Opola wraz z mostem na rzece Odrze na wysokości Groszowic		
Układ autostradowy i dróg ekspresowych			
132.	Trzeci pas ruchu na autostradzie A4		
133.	Węzeł „Ochodze” na autostradzie A4 wraz z budową drogi łączącej węzeł z projektowaną Obwodnicą Południową (Piastowską) Opola		
Drogi poza siecią dróg krajowych i wojewódzkich, istotne dla obsługi komunikacyjnej regionu i miast			
134.	Trasa Średnicowa Opola		
135.	Obwodnica Południowa – Zachodnia Kluczborka		
136.	Obwodnica Zachodnia Namysłowa (etap V)		
137.	Obwodnica Rogowska w Kędzierzynie-Koźlu (razem z budową mostu na rzece Odrze)		
138.	Obwodnica Południowo – Wschodnia Głuchołaz		

Tabela 30. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – linie kolejowe

Lp.	Nr linii i relacja	Zamierzenie inwestycyjne
1.	144 Tarnowskie Góry – Opole 61 Kielce – Fosowskie	Budowa drugiego toru
2.	301 Opole – Namysłów na odcinku Murów – Namysłów	modernizacja / rewitalizacja
3.	181 Herby Nowe – Wieluń – Kępno	modernizacja / rewitalizacja
4.	137 Katowice – Legnica na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Kamieniec Ząbkowicki	modernizacja / rewitalizacja
5.	297 Nowy Świątów – Głuchołazy Miasto	modernizacja / rewitalizacja
6.	333 Głuchołazy – Pokrzywna – granica państwa	modernizacja / rewitalizacja
7.	343 Głuchołazy – granica państwa – Mikulovice (Republika Czeska)	modernizacja / rewitalizacja
8.	175 Kłodnica – Strzelce Opolskie – Fosowskie – Kluczbork	modernizacja / rewitalizacja
9.	177 Racibórz – Baborów – Głubczyce	modernizacja / rewitalizacja
10.	294 Głubczyce – Raclawice Śląskie	modernizacja / rewitalizacja
11.	329 na odcinku Niemodlin – Szydłów	modernizacja / rewitalizacja

Tabela 31. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – drogi wodne

Lp.	Zamierzenie inwestycyjne
1.	Przebudowa jazów sektorowego na jaz kłapowy na stopniu wodnym Krapkowiec
2.	Przebudowa jazów sektorowego na jaz kłapowy na stopniu wodnym Kąty
3.	Przebudowa jazów sektorowego na jaz kłapowy na stopniu wodnym Zawada
4.	Przebudowa jazów sektorowego na jaz kłapowy na stopniu wodnym Brzeg
5.	Modernizacja śluzy Kłodnica na Kanale Gliwickim
6.	Modernizacja śluzy Sławięcice na Kanale Gliwickim
7.	Modernizacja śluzy Nowa Wieś na Kanale Gliwickim
8.	Modernizacja śluzy Wróblin na rzece Odrze
9.	Modernizacja śluzy Krępa na rzece Odrze
10.	Modernizacja śluzy Groszowice na rzece Odrze
11.	Modernizacja śluzy Zawada na rzece Odrze
12.	Modernizacja śluzy Kąty na rzece Odrze
13.	Modernizacja śluzy Zwanowice na rzece Odrze
14.	Przekształcenie istniejącej przeładowni przemysłowej w Choruli na port gminny ze składowiskami i magazynami
15.	Budowa portu w Dobrzeniu Małym
16.	Budowa portu rzeczno-jeziornego w rejonie wsi Pawłów
17.	Modernizacja przeładowni przyzakładowej Metalchem
18.	Modernizacja przeładowni przyzakładowej Kędzierzyn-Azoty
19.	Przekształcenie nabrzeża przeładunkowego w Krapkowicach na przeładownię miejską
20.	Modernizacja stoczni przy porcie w Koźlu
21.	Modernizacja warsztatów naprawczych w Januskowicach i Dobrzeniu
22.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Januskowice
23.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Krępna
24.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Krapkowiec
25.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Rogów Opolski
26.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Kąty
27.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Opole
28.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Wróblin
29.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Dobrzeń
30.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Zawada
31.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Zwanowice
32.	Modernizacja nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Brzeg

Tabela 32. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka wodna

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego	Lokalizacja (gmina)
1.	Zbiornik retencyjny Jasiona	Prudnik
2.	Zbiornik retencyjny Boguchwałów	Baborów
3.	Zbiornik retencyjny Stary Paczków	Paczków
4.	Zbiornik retencyjny Biała II	Biała
5.	Zbiornik retencyjny Mionów	Biała, Głogówek
6.	Zbiornik retencyjny Sułków	Baborów
7.	Zbiornik retencyjny Babice	Baborów
8.	Zbiornik retencyjny Bernatów	Głubczyce
9.	Zbiornik retencyjny Walce	Walce, Głogówek
10.	Zbiornik retencyjny Brożec	Walce
11.	Zbiornik retencyjny Jemielnica	Jemielnica
12.	Zbiornik retencyjny Nasiedle	Branice
13.	Zbiornik retencyjny Smolice	Pakośćawice
14.	Zbiornik retencyjny Pakośćawice	Pakośćawice
15.	Zbiornik retencyjny Lewice	Branice
16.	Zbiornik retencyjny Biała I	Biała
17.	Zbiornik retencyjny Jaszów	Grodków
18.	Zbiornik retencyjny Brzeg	Brzeg
19.	Zbiornik retencyjny Szydłowice	Lubsza
20.	Zbiornik retencyjny Dobrzyń	Lubsza
21.	Zbiornik retencyjny Pijawka	Namysłów
22.	Zbiornik retencyjny Żaba	Namysłów
23.	Zbiornik retencyjny Kamienna	Namysłów
24.	Zbiornik retencyjny Kowalowice I	Namysłów
25.	Zbiornik retencyjny Kowalowice II	Namysłów
26.	Zbiornik retencyjny Kowalowice III	Namysłów
27.	Zbiornik retencyjny Smogorzów	Namysłów
28.	Zbiornik retencyjny Nowa Cerekiew	Kietrz
29.	Zbiornik retencyjny Boguchwałów - Wierzbo	Baborów
30.	Zbiornik retencyjny Dzierżystaw	Kietrz
31.	Zbiornik retencyjny Posada - Gola	Byczyna; Boleśławiec (woj. łódzkie)
32.	Zbiornik retencyjny Wronin	Polska Cerekiew
33.	Zbiornik retencyjny Rozkochów	Walce
34.	Zbiornik retencyjny Łąki Koziełskie	Leśnica
35.	Zbiornik retencyjny Jaryszów	Ujazd
36.	Zbiornik retencyjny Olesno Walce	Olesno
37.	Zbiornik retencyjny Piaski - Gola (Gola - Wójcin)	Byczyna; Boleśławiec, Łubnice (woj. łódzkie)
38.	Zbiornik retencyjny Kik (Grześlaki - Kik)	Praszka, Gorzów Śląski
39.	Zbiornik retencyjny Ciecuiów	Rudniki
40.	Zbiornik retencyjny Trzeboszowice	Paczków
41.	Zbiornik retencyjny Piastowice	Lubsza
42.	Remont jazu Młynówka Namysłowska na rzece Młynówka Namysłowska w km 0+326 w m. Namysłów	Namysłów
43.	Regulacja cieku Jaźwinka (Bierdzańska Woda) w km 0+000-5+500 w m. Jełowa, Grabie, Kobyłno, Bierdzany	Łubniany, Turawa
44.	Odbudowa rzeki Stobrawy w km 43+550-43+750 wraz z budowlami hydrotechnicznymi w m. Wierzchy	Wółczyn
45.	Remont koryta rzeki cieku Pruskowskiego 2+000-7+300 m. Łąka i Nowa Wieś	Zębówice
46.	Modernizacja obwałowań rzeki Stobrawy od m. Karłowice do ujścia do Odry	Popielów
47.	Modernizacja odrzańskich wałów przeciwpowodziowych przy ujściu Kanału Gliwickiego w Koźlu - Kłodnica - Kędzierzyn	Kędzierzyn-Koźle
48.	Remont koryta rzeki Szzyrobancka Woda w km 7+600 – 12+170 wsi Wąsice, Wierzchy, Markotów Duży	Wółczyn
49.	Modernizacja systemu ochrony od powodzi Krapkowic w tym wykonanie kanału Ulgi	Krapkowice
50.	Modernizacja systemu ochrony od powodzi m. Brzegu	Brzeg

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego	Lokalizacja (gmina)
51.	Modernizacja systemu ochrony od powodzi m. Paczkowa	Paczków
52.	Kanał przerzutowy Odra – Odrzyca	Lubsza
53.	Dokończenie budowy wałów na terenie m. Opola w Groszowicach	Opole
54.	Rzeka Jemielnica w km 14+000 – 17+040 m. Chrząstowice oraz wykonanie prawostronnego obwałowania rzeki na długości ok. 0,5 km	Chrząstowice
55.	Rzeka Osobłoga, w m. Kórnica (ochrona przed powodzią)	Krapkowice
56.	Rzeka Miejsce (Młynówka), w. Miejsce Kłodnickie (ochrona przed powodzią)	Kędzierzyn-Koźle
57.	Rzeka Jemielnica, w m. Kadłub (ochrona przed powodzią)	Strzelce Opolskie
58.	Kanał Ulga Borycz, m. Krośnica – Borycz (ochrona przed powodzią)	Izbicko
59.	Rzeki Rudnia w m. Pisarzowice (ochrona przed powodzią)	Strzeleczy
60.	Rzeka Kamionka, m. Popielów (ochrona przed powodzią)	Popielów
61.	Rzeka Prudnik, m. Prudnik (ochrona przed powodzią)	Prudnik
62.	Rzeka Osobłoga, m. Rzepcze (ochrona przed powodzią)	Głogówek
63.	Rzeka Ścinawa Niemodlińska w m. Korfantów (ochrona przed powodzią)	Korfantów
64.	Rzeka Prudnik przebiegająca przez tereny zabudowane wsi Charbielin (ochrona przed powodzią)	Głuchołazy
65.	Rzeka Prószkówka w m. Przysiecz – Ligota Prószkowska (prace w korycie, ochrona przed powodzią)	Prószków
66.	Rzeka Widawa – Kowalowice, Smogorzów, Pawłowice Namysłowskie, Jakubowice, Idzikowice (prace w korycie, ochrona przed powodzią)	Namysłów, Wilków
67.	Rzeka Młynówka Namysłowska – miasto Namysłów, remont murów oporowych w km 2+150 ÷ 2+500, obustronnie, odmulenie koryta rzeki	Namysłów
68.	Remont koryta rz. Stobrawa w km 6+060 ÷ 12+450. Umocnienie w postaci narzutów kamiennych, ubezpieczenia w postaci faszyny, odmulenie i poszerzenie dna. Rzeka Stobrawa m. Karłowice	Popielów
69.	Regulacja koryta rzeki, umocnienie w postaci narzutu kamiennego, faszynady, miejscowo wykonanie ostróg / regulacja odcinkowo w zakresie km rzeki Osobłogi 18+618 ÷ 18+926 oraz 26+181 ÷ 34+104/. Rzeka Osobłoga m. Raclawice Śląskie, Dzierżysławice, Rzepcze	Głogówek
70.	Rzeka Ryjec w m. Sławice – Żelazna, dzielnica Bierkowice – Półwieś (prace w korycie, ochrona przed powodzią)	Dąbrowa, Opole
71.	Rzeka Malina w m. Opole i m. Zawada (prace w korycie, ochrona przed powodzią)	Opole, Turawa
72.	Rzeka Czarnka w m. Opole (prace w korycie, ochrona przed powodzią)	Opole
73.	Regulacja koryta rzeki Cisek w km 6+580 ÷ 19+250 w m. Zakrzów – Łaniec	Polska Cerekiew
74.	Budowa polderu Bierawa	Bierawa
75.	Polder Chróścice	Popielów
76.	Polder Rogów	Krapkowice
77.	Polder Żużela-Żywocice	Krapkowice
78.	Polder Stradunia-Żużela	Walce, Krapkowice
79.	Polder Obrowiec	Gogolin
80.	Budowa wału pierścieniowego chroniącego istniejące zabudowania na terenie wsi Stradunia	Walce
81.	Budowa wału przeciwpowodziowego wraz z zastawką na potoku Lineta od ul. Głubczyckiej do ul. Chrobrego	Kędzierzyn-Koźle

Tabela 33. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – **dziedzictwo kulturowe**

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego	Lokalizacja (gmina)
1.	Zachowanie dziedzictwa kulturalnego Kędzierzyna-Koźla poprzez renowację, rewaloryzację i przebudowę zabytkowego kompleksu zamkowego*	Kędzierzyn-Koźle
2.	Konserwacja zabytkowego zbioru Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu oraz renowacja murów zewnętrznych Zamku w Zespole Zamkowo-Parkowym w Rogowie Opolskim wraz z odprowadzeniem wód deszczowych*	Opole, Krapkowice
3.	Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jeńckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia*	Opole, Łambinowice
4.	Przebudowa budynku magazynu zabytków wraz z pracownią konserwatorską*	Opole

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego	Lokalizacja (gmina)
5.	Rewitalizacja Zamku w Głogówku (skrzydło południowe i wschodnie), wraz z wymianą stolarki okiennej i wzmocnieniem konstrukcji budynku*	Głogówek
6.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego miasta Paczków jako Pomnika Historii poprzez przebudowę Płyty Rynku*	Paczków
7.	Rewaloryzacja zabytkowego budynku Ratusza w Brzegu*	Brzeg
8.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Miasta Otmuchów poprzez remont konserwatorski Zamku Biskupiego w Otmuchowie*	Otmuchów
9.	Przebudowa i adaptacja zabytkowych obiektów pocysterskich w Jemielnicy na cele kulturalne*	Jemielnica
10.	Rewitalizacja zabytkowego parku i arboretum Pomologii	Prószków

* Zadania zgłoszone do dofinansowania w ramach RPO WO 2014-2020

Tabela 34. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – infrastruktura techniczna

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego
Elektroenergetyka	
1.	Przebudowa linii 400 kV relacji Pasikurowice – Dobrzeń – Trębaczew – Joachimów
2.	Modernizacja stacji elektroenergetycznej 220/110 kV Kędzierzyn
3.	Modernizacja linii 220 kV Blachownia – Łagisza
4.	Przebudowa linii 220 kV na linii 400 kV, względnie na linie wielonapięciową i wielotorową relacji Groszowice (Opole) – Ząbkowice Śl. (w przypadku zaniechania planów realizacji budowy linii 400 kV relacji Ząbkowice – Dobrzeń)
5.	Przebudowa linii 220 kV na linii 400 kV, względnie na linie wielonapięciową i wielotorową relacji Kędzierzyn – Wielopole
6.	Przebudowa linii 220 kV na linii 400 kV, względnie na linie wielonapięciową i wielotorową relacji Kędzierzyn – Groszowice
7.	Przebudowa linii 220 kV na linii 400 kV, względnie na linie wielonapięciową i wielotorową relacji Blachownia – Wielopole
8.	Budowa jednorodowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Tułowice – Hajduki
9.	Budowa jednorodowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Namysłów – Oleśnica
10.	Przyłączenie istniejącej rozdzielni sieciowej 15 kV RS Gorzów Śląski do sieci 110 kV w m. Gorzów Śląski. W ramach zadania planuje się budowę dwutorowej linii 110 kV i rozdzielni 110 kV
11.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Prudnik – Głubczyce
12.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Pokój – Namysłów
13.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Groszowice – Ozimek
14.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Chemik – Polska Cerekiew
15.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Hajduki – Zdieszowice / Hajduki – Ceglana
16.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Blachownia – Ceglana / Blachownia – Chemik
17.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Blachownia – Łabędy / Blachownia – Huta Łabędy
18.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Blachownia – Kędzierzyn
19.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Hajduki – Grodków
20.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Grodków – Gracze
21.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Kluczbork – Wołczyn
22.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Wołczyn – Namysłów
23.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Dobrodzień – Zawadzkie
24.	Modernizacja linii elektroenergetycznych 110 kV relacji Kuniów – Bierdzany
25.	Budowa stacji WN/SN Olszowa
26.	Budowa stacji elektroenergetycznej 220/110/SN Blachownia wraz z powiązaniem z siecią WN i SN na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle
27.	Budowa stacji WN/SN GPZ Karczów, wraz z liniami zasilającymi 110 kV relacji Dobrzeń – Karczów 1 / Karczów 2 (linia dwutorowa)
28.	Budowa stacji WN/SN GPZ Radzikowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV
29.	Budowa stacji WN/SN GPZ Biała
30.	Budowa stacji WN/SN GPZ Prądy wraz z liniami zasilającymi 110 kV
31.	Budowa stacji WN/SN GPZ Otmuchów wraz z liniami zasilającymi 110 kV
32.	Budowa stacji WN/SN GPZ Warmętowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV
33.	Budowa stacji WN/SN GPZ Namysłów II wraz z liniami zasilającymi 110 kV
34.	Modernizacja stacji GPZ Koźle

Lp.	Nazwa zamierzenia inwestycyjnego
35.	Modernizacja stacji GPZ Zdieszowice
36.	Modernizacja stacji GPZ Sudecka
37.	Modernizacja stacji GPZ Zawadzkie
38.	Modernizacja stacji GPZ Grudzicka
39.	Modernizacja stacji GPZ Siołkowice
40.	Modernizacja stacji GPZ Tułowice
41.	Modernizacja stacji GPZ Groszowice Cementownia
42.	Modernizacja stacji GPZ Borki
43.	Modernizacja stacji GPZ Grodków
44.	Modernizacja stacji GPZ Krupski Młyn
45.	Modernizacja stacji GPZ Gracze
46.	Modernizacja stacji GPZ Dobrodzień
47.	Modernizacja stacji GPZ Olesno
48.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Kąty
49.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Opole
50.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Kanał Ulgi w Opolu
51.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Wróblin
52.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Chróścice
53.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Ujście Nysy
54.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej Odrze na jazie Zwanowice
55.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Odrze na jazie Brzeg (Wyspa Jeżynowa)
56.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Nysa Kłodzka na jazie Nysa I
57.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Nysa Kłodzka na jazie Nysa II
58.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Nysa Kłodzka na jazie Lewin Brzeski
59.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej (wraz z budową jazu) na rzece Nysa Kłodzka w m. Kopice
60.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej (wraz z budową jazu) na rzece Nysa Kłodzka w m. Głębocko
61.	Budowa Małej Elektrowni Wodnej na rzece Biała Głuchołaska na jazie w m. Biała Nyska
62.	Rozbudowa istniejącej elektrowni wodnej na rzece Odrze na jazie Rogów
Gazownictwo	
63.	Budowa Gazociągu Zdieszowice – Kędzierzyn-Koźle – Tworóg: Odcinek Zdieszowice – Kędzierzyn-Koźle
64.	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Bąków – Biadacz – Praszka – Krzepice (woj. śląskie), wraz z budową stacji redukcyjno-pomiarowych w miejscowościach: Praszka, Radłów, Rudniki
65.	Budowa tłoczni Kędzierzyn
66.	Budowa systemowej SRP Brzeg
67.	Budowa systemowej SRP Żerkowice
68.	Budowa systemowej SRP Przywory 1
69.	Budowa systemowej SRP Przywory 2
70.	Budowa systemowej SRP Obrowiec
71.	Budowa systemowej SRP Grodków
72.	Budowa systemowej SRP Nysa
73.	Przebudowa gazociągu Obrowiec – Racibórz odcinek Obrowiec – rzeka Odra
74.	Przebudowa gazociągu DN 250 Hanuszów – Paczków
75.	Przebudowa gazociągu Kędzierzyn – Zdieszowice, odg. do Strzelec Opolskich
76.	Przebudowa gazociągu Zdieszowice – Tworzeń na odcinku Zdieszowice – Olszowa
77.	Przebudowa systemowej SRP Lewin Brzeski
78.	Przebudowa SRP Grodków Warszawska
79.	Przebudowa SRP Grodków Żeromskiego
80.	Modernizacja SRP Prudnik Towarowa

11.3. Zasady wdrażania ustaleń planu na poziomie lokalnym

Ustalenia planu województwa realizowane będą dzięki:

- 1) ustawowemu mechanizmowi uwzględniania ustaleń planu województwa w dokumentach planistycznych sporządzanych na poziomie lokalnym (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego), czemu służy procedura składania wniosków z planu województwa do studium i planu miejscowego oraz procedura opiniowania i uzgadniania przyjętych rozwiązań w dokumentach planistycznych sporządzonych na poziomie gminnym z ustaleniami planu województwa (studium) i z zadaniami samorządu województwa (plan miejscowy);
- 2) przekazywaniu wniosków z planu województwa do rządowych dokumentów strategicznych i planistycznych tworzonych przez centralne organy administracji rządowej, w szczególności odnoszących się do polityki przestrzennej państwa oraz wyrażaniu opinii na temat projektów tych dokumentów;
- 3) przekazywanie informacji z planu województwa do projektów planów zagospodarowania przestrzennego województw ościennych (w formie wniosków);
- 4) przekazywaniu wniosków z planu województwa do projektów strategicznych dokumentów z zakresu zagospodarowania przestrzennego tworzonych na poziomie międzynarodowym oraz wyrażaniu opinii na temat projektów tych dokumentów;
- 5) uwzględnianiu ustaleń planu województwa przy sporządzaniu przez samorząd województwa dokumentów strategicznych i programowych.

Zgodnie z przepisami, obowiązkiem organu gminy jest uwzględnić w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a w konsekwencji w miejscowym planie, obszary i uwarunkowania, o których mowa w art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Tym samym podstawą uzgodnienia projektu dokumentu planistycznego gminy będzie stwierdzenie zgodności (niesprzeczności) jego ustaleń z ustaleniami planu województwa w zakresie określenia:

- rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (rozd. 11.1. tekstu planu);
- granic i zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym (rozd. 10.1. tekstu planu);
- granic i zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym (rozd. 10.2. tekstu planu);
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla”.

XII. REKOMENDACJE

System planowania przestrzennego w Polsce opiera się na zasadzie komplementarności poziomów planowania. Dla skuteczności prowadzenia polityki przestrzennej na poziomach: krajowym, wojewódzkim i lokalnym, niezbędne jest uwzględnianie rozstrzygnięć właściwych dla poszczególnych szczebli planowania przestrzennego w dokumentach niższych poziomów. Jednocześnie dla zachowania spójności systemu niezbędny jest także przepływ informacji w obrębie tego samego poziomu i na poziom wyższy. Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego pozwalają sformułować szereg rekomendacji do dokumentów planistycznych tworzonych w ramach tego systemu.

12.1. Rekomendacje do polityki przestrzennej państwa

Priorytetowymi zagadnieniami rozwojowymi o charakterze ponadregionalnym – do uwzględnienia w dokumentach formułujących politykę przestrzenną państwa są:

1) w zakresie organizacji struktury przestrzennej kraju:

- a) obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Aglomeracji Opolskiej – kluczowej struktury rozwojowej regionu;
 - wiejski obszar funkcjonalny;
 - górski obszar funkcjonalny;
 - przygraniczny obszar funkcjonalny;
- b) pasmowe struktury przestrzenne o szczególnych preferencjach funkcjonalnych, w tym o zasięgu kontynentalnym:
 - międzynarodowy korytarz ekologiczny doliny rzeki Odry;
 - III Paneuropejski Korytarz Transportowy;oraz o zasięgu krajowym:
 - korytarz transportowy S11;
 - korytarz transportowy S46;
 - korytarze ekologiczne rzeki Nysy Kłodzkiej, rzeki Prosnicy;
 - korytarze migracyjne dużych ssaków Południowy i Południowo-Centralny.
- c) węzłowe struktury przestrzenne o szczególnych preferencjach funkcjonalnych:
 - Park Krajobrazowy Góra Św. Anny, Park Krajobrazowy Góry Opawskie, Stobrawski Park Krajobrazowy;
 - obszary Natura 2000 i obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

2) w zakresie systemu osadniczego kraju:

- a) **miasto Opole**, jako ugruntowane regionalne centrum decyzyjno-zarządzające w wymiarze krajowym;
- b) **miasta Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Nysa** – w krajowej sieci ośrodków subregionalnych.

3) w zakresie powiązań komunikacyjnych głównych jednostek osadniczych kraju oraz powiązań międzynarodowych:

- a) budowa dróg ekspresowych: S11 i S46;
- b) powiązanie projektowanej południowej drogi obwodowej miasta Opola z autostradą A4 w nowym węźle autostradowym (Ochodze),
- c) przebudowa dróg krajowych (międzyregionalnych) na kierunkach:
 - północ – południe (Ziemia Łódzka – Śląsk Opolski – Brama Morawska): droga nr 45;
 - wschód – zachód (Kotlina Kłodzka – Górny Śląsk): trasa sudecka (Nysa – Prudnik – Kędzierzyn-Koźle – Gliwice): ciąg dróg nr 40, 41, 46,

- d) przebudowa magistralnych linii kolejowych, w tym: E-C 30 i E-C 59 do prędkości transportowej 160 km/h dla transportu pasażerskiego i 120 km/h dla transportu towarowego,
- e) rozbudowa o drugi tor linii kolejowej znaczenia państwowego (Opole – Częstochowa) nr 144 i nr 61,
- f) rozwój i wzmocnienie uzupełniających międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych istotnych dla poprawy dostępności miast, regionów i kraju, w obszarach poza głównymi korytarzami infrastruktury transportowej, w tym w obszarze między Wrocławiem, Opolem, Częstochową, Bełchatowem, w szczególności między:
 - Wrocławiem a Częstochową przez Oleśnicę, Namysłów, Kluczbork, Olesno,
 - autostradą A4 a Bełchatowem przez Brzeg, Namysłów, Kępno;
- g) modernizacja Odrzańskiej Drogi Wodnej dla uzyskania docelowo parametrów drogi wodnej kl. IV;
- h) utrzymanie rezerwy terenowej dla budowy kanału Odra – Dunaj.

4) w zakresie powiązań infrastrukturalnych systemów krajowych:

- a) rozbudowa krajowego systemu energetycznego, w tym:
 - rozbudowa elektrowni konwencjonalnej „Opole”, jako krajowego źródła energii elektrycznej,
 - budowa stacji GPZ 400/110 kV na trasie dwutorowej linii 400 kV relacji Dobrzeń – Wrocław, Dobrzeń – Pasikowice (wzdłuż autostrady A4) oraz budowa dwutorowej linii 400 kV relacji Ząbkowice – Dobrzeń, Dobrzeń – Świebodzice,
 - przebudowa linii 400 kV relacji Pasikowice – Dobrzeń – Trębaczew – Joachimów na linie dwutorowe 400 kV z wykorzystaniem trasy istniejących linii,
 - rozbudowa stacji 220/100 kV Blachownia wraz z wprowadzeniem linii 220 kV Groszowice – Kędzierzyn,
 - modernizacja stacji elektroenergetycznej 400/110 kV Dobrzeń,
 - modernizacja stacji elektroenergetycznej 220/110 Kędzierzyn,
 - przebudowa istniejących linii 220 kV na linie 400 kV, względnie na linie wielonapięciowe i wielotorowe, w relacjach:
 - Groszowice (Opole) – Ząbkowice Śl. (w przypadku zaniechania planów realizacji budowy linii 400 kV relacji Ząbkowice – Dobrzeń),
 - Kędzierzyn – Wielopole,
 - Kędzierzyn – Groszowice,
 - Blachownia – Łągisza,
 - Blachownia – Wielopole.
- b) rozbudowa krajowej sieci gazowej, w tym budowa:
 - gazociągu DN 1000 PN 8,4 MPa Zdieszowice – Wrocław,
 - gazociągu DN 1000 PN 8,4 MPa Zdieszowice – Kędzierzyn,
 - gazociągu DN 1000 PN 8,4 MPa Tworóg – Kędzierzyn,
 - gazociągu Kędzierzyn-Koźle – Hat' (Czechy), wraz z budową tłoczni Kędzierzyn,
 - gazociągu DN 700 PN 8,4 MPa Odolanów – Tworóg (zadanie ujęte w KPZK 2030, ale nieobjęte planem inwestycyjnym Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.),
 - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Bąków – Biadacz – Praszka – Krzepice (woj. śląskie).

5) w zakresie ochrony przeciwpowodziowej:

- modernizacja zbiornika wodnego Nysa (II etap),
- poprawa ochrony przeciwpowodziowej na rzece Nysa Kłodzka w odcinku ujściowym (Skorogoszcz, Wronów),
- budowa zbiorników wodnych Raclawice Śląskie (rz. Osobłoga), Ścinawa Nyska (rz. Ścinawa Niemodlińska) i Siedlec (rz. Cielnica),
- budowa polderu Chorula – Kąty Opolskie, Winów (Opole-Dąbrówka),
- przebudowa polderu Żelazna.

6) w zakresie kształtowania i ochrony środowiska:

- a) elementy ponadregionalnego systemu przyrodniczego, w tym:
 - główne korytarze ekologiczne o znaczeniu europejskim (dolina Odry) i krajowym (Nysa Kłodzka i Prosna),
 - lądowe korytarze ekologiczne, zapewniające przemieszczanie się dużych ssaków (Południowy i Południowo-Centralny),
 - istniejące parki krajobrazowe „Góra Św. Anny”, „Góry Opawskie”, Stobrawski Park Krajobrazowy,
 - istniejące obszary chronionego krajobrazu (9) i rezerваты przyrody (36),
 - istniejące ostoje Natura 2000 oraz Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW),
 - park krajobrazowy Doliny Małej Panwi oraz powiększenia parków krajobrazowych „Góry Opawskie”, „Góra Św. Anny” i Stobrawskiego Parku Krajobrazowego,
 - proponowane obszary chronionego krajobrazu.
- b) obszary jakościowej ochrony wód powierzchniowych (jakościowe) – jednolite części wód podziemnych JCWP,
- c) obszary ochrony wód podziemnych – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, w szczególności strategiczny dla województwa zbiornik GZWP 333 Opole – Zawadzkie (JCWPd 116),
- d) obszary jakościowej ochrony wód podziemnych JCWPd,
- e) obszary ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej, najlepsze na terenie kraju (Płaskowyż Głubczycki w południowej i południowo-zachodniej części województwa, Wzgórza Strzebińskie w południowo-zachodniej części województwa, Masyw Chełmu w środkowo-wschodniej części województwa),
- f) rewitalizacja wód jeziora Turawskiego.

7) w zakresie kształtowania i ochrony środowiska kulturowego:

- a) pomniki historii:
 - „Góra Świętej Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy”,
 - „Nysa – zespół kościoła farnego pod wezwaniem św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy”,
 - „Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji”,
 - „Ozimek – żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew”,
 - „Brzeg – Zamek Piastów Śląskich z renesansową bramą i kaplicą zamkową pod wezwaniem św. Jadwigi – nekropolią Piastów”,
 - „Olesno – kościół odpustowy pod wezwaniem św. Anny”;
- b) Park Kulturowy „Książęce Miasto Brzeg”;
- c) proponowane pomniki historii i parki kulturowe:
 - Pocysterski zespół klasztorno-kościelny w Jemielnicy,
 - Zespół polichromii brzeskich na terenie gmin: Olszanka, Lewin Brzeski i Skarbimierz,
 - Byczyna – zespół urbanistyczny miasta,
 - Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach,
 - Twierdza Nysa,
 - Założenie urbanistyczno-parkowe w Pokoju,
 - Zespół pieców wapienniczych (Gogolin, Góraźdże, Ligota Dolna, Kamionek, Góra Św. Anny, Krapkowice),
 - Kościołki drewniane (w gminach: Turawa, Zębówce, Lasowice Wielkie, Olesno, Radłów, Gorzów Śląski, Praszka, Rudniki, Kluczbork, Murów, Wołczyn, Namysłów).

8) w zakresie formułowania polityki przestrzennej państwa adresowanej do obszarów o szczególnych zjawiskach w skali makroregionalnej:

- a) dolina Odry (ciągła, liniowa struktura przestrzenna o ponadregionalnym charakterze), gdzie występuje nakładanie się niekorzystnych zjawisk, procesów i konfliktów pomiędzy:
 - zagrożeniem powodziowym,

- funkcjami przyrodniczymi (korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej, Obszar Chronionego Krajobrazu „Łęg Zdieszowicki”, ostoja Natura 2000 Grądy Odrzańskie, projektowana ostoja Łęg Zdieszowicki),
 - eksploatacją surowców mineralnych i bogatą, perspektywiczną bazą surowcową.
- b) całe województwo, jako obszar kryzysu ludnościowego.

9) w zakresie turystyki i rekreacji

- a) istniejące i projektowane ponadregionalne szlaki turystyczne:
- „Drogi św. Jakuba Via Regia”, „Trakt św. Jakuba”,
 - „Szlak architektury drewnianej”,
 - „Szlak Cysterski”,
 - „Blue Velo – Odrzańska Trasa Rowerowa”,
 - turystyczny szlak żeglugowy rzeki Odry.

10) w zakresie infrastruktury społecznej

- a) rozwój istniejących wyższych uczelni.

12. 2. Rekomendacje do polityki przestrzennej sąsiednich regionów

1) Województwo dolnośląskie

1. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmocnienie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarze ostoi Natura 2000, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz korytarzy ekologicznych Odry, Nysy Kłodzkiej, Widawy, Przyleskiego Potoku.
2. Utworzenie spójnego systemu monitoringu i ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym Środkowej Odry i Nysy Kłodzkiej.
3. Budowa zbiornika przeciwpowodziowego w Kamieńcu Ząbkowickim oraz zbiornika Pawłowice na potoku Budzówka.
4. Ochrona zasobów wód powierzchniowych, wykorzystywanych dla potrzeb zaopatrzenia w wodę pitną aglomeracji wrocławskiej na obszarze zlewni Nysy Kłodzkiej i Oławy.
5. Ochrona zasobów przyrodniczych w obrębie zlewni rzeki Widawy, Nysy Kłodzkiej i Oławy.
6. Optymalizacja funkcjonowania ponadlokalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze działania rejonu środkowo-wschodniego EKOGOK (miasto i gmina Oława w woj. dolnośląskim, gm. Skarbmierz, Lubsza i m. Brzeg w woj. opolskim).
7. Zagospodarowanie turystyczne na obszarze istniejących i planowanych obszarów przyrodniczych oraz kulturowych, w tym w szczególności rozwoju systemu ścieżek i tras rowerowych, w tym zagospodarowanie trasy turystycznej „Via Montana”, „Drogi św. Jakuba Via Regia”, „Traktu św. Jakuba”, „Szlaku Cystersów”, „Blue Velo – Odrzańskiej Trasy Rowerowej” oraz szlaku żeglugowego Odry.
8. Budowa drogi S46 po nowym śladzie z ewentualnym wykorzystaniem istniejących odcinków drogi DK 46 tzw. „Szlaku Staropolskiego”.

2) Województwo śląskie

1. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmocnienie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarze ostoi Natura 2000, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz korytarzy ekologicznych Odry, Małej Panwi, Liswarty.
2. Utworzenie spójnego systemu monitoringu i ochrony przeciwpowodziowej w regionach wodnych Środkowej i Górnej Odry oraz Warty, w szczególności budowa zbiornika Racibórz w województwie śląskim.

3. Ochrona zasobów wodnych wykorzystywanych dla celów zaopatrzenia w wodę pitną na obszarach regionach wodnych Środkowej i Górnej Odry i Warty.
4. Ochrona zasobów wód powierzchniowych w zlewni rzeki Małej Panwi oraz podziemnych struktur wodonośnych, w szczególności GZWP 333 Opole – Zawadzkie, GZWP 335 Strzelce Opolskie – Krapkowice, GZWP 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka oraz GZWP 325 zbiornika Częstochowa, GZWP 328 Dolina kopalna Małej Panwi i GZWP 327 Zbiornik Myszków.
5. Zagospodarowanie turystyczne na obszarze istniejących i planowanych obszarów przyrodniczych i kulturowych, w tym w szczególności rozwoju systemu ścieżek i tras rowerowych oraz szlaków turystyki pieszej i wodnej, w tym zagospodarowanie „Drogi św. Jakuba Via Regia”, „Szlaku architektury drewnianej”, „Szlaku Cystersów” i „Blue Velo – Odrzańskiej Trasy Rowerowej”.
6. Budowa drogi S11 po nowym śladzie z ewentualnym wykorzystaniem istniejących odcinków drogi DK 11.
7. Budowa drogi S46 po nowym śladzie z ewentualnym wykorzystaniem istniejących odcinków drogi DK 46 tzw. „Szlaku Staropolskiego”.
8. Modernizacja linii kolejowej nr 61 relacji Fosowskie – Lubliniec w celu poprawy połączenia kolejowego między Opolem i Częstochową, a dalej z Warszawą.
9. Budowa kanału Odra – Dunaj.
10. Budowę gazociągu Kędzierzyn-Koźle – Hat' (Czechy).
11. Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Bąków – Biadacz – Praszka – Krzepice w celu zgazyfikowania północno-wschodniej części regionu.

3) Województwo łódzkie

1. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmacnianie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarze ostoi Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz korytarza ekologicznego rzeki Proсны, Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i Zespół przyrodniczo krajobrazowego Wzgórza Ożarowskie
2. Ochrona zasobów wodnych wykorzystywanych dla celów zaopatrzenia w wodę pitną na obszarze regionu wodnego Warty oraz podziemnych struktur wodonośnych (dolina kopalna Proсны GZWP 311 i zbiornik Częstochowa GZWP 325 w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego.
3. Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych i ochrona przeciwpowodziowa (budowa zbiorników małej retencji „Piaski – Gola” („Gola – Wójcin”), „Kik” („Grześlaki – Kik”), „Posada – Gola” i „Cieciutów”).
4. Zagospodarowanie turystyczne na obszarze istniejących i planowanych obszarów przyrodniczych i kulturowych, w tym w szczególności rozwoju systemu ścieżek i tras rowerowych na obszarze Górnej Proсны oraz „Szlaku architektury drewnianej”, a także szlaków samochodowych – „Szlaku Bursztynowego” i „Szlaku Romańskiego Proсны”.

4) Województwo wielkopolskie

1. Ochrona zasobów wód powierzchniowych i zwiększenie retencji wodnej na obszarze regionów wodnych Środkowej Odry i Warty.
2. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmacnianie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarze korytarzy ekologicznych i leśnego kompleksu promocyjnego Lasów Rychtańskich.
3. Zagospodarowanie turystyczne na obszarze istniejących i planowanych obszarów przyrodniczych i kulturowych, w tym w szczególności rozwój systemu ścieżek i tras rowerowych, szlaków turystyki pieszej i wodnej, w tym „Szlaku architektury drewnianej”.
4. Budowa drogi S11 po nowym śladzie z ewentualnym wykorzystaniem istniejących odcinków drogi DK 11.

5) Kraj ołomuniecki

1. Utworzenie spójnego systemu monitoringu i ochrony przeciwpowodziowej w zlewni Białej Głuchołaskiej, Złotego Potoku, Widnej, Świdnej, Raczyny, Opawy i Opawicy.
2. Ochrona zasobów i zwiększenie retencyjności wód powierzchniowych na obszarze zlewni Białej Głuchołaskiej i Złotego Potoku.
3. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmacnianie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarach przyrodniczych pogranicza (Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, korytarze ekologiczne Nysy Kłodzkiej, Białej Głuchołaskiej, Prudnika).
4. Zagospodarowanie i wzajemne wykorzystanie dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej i wodnej oraz lecznictwa obszaru pogranicza, w szczególności obszarów o najwyższej i wysokiej atrakcyjności turystycznej (Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, Otmuchowsko-Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu, Park Krajobrazowy „Jeseniki”).

6) Kraj śląsko-morawski

1. Utworzenie spójnego systemu monitoringu i ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym Górnej Odry (Odry, Opawy i Opawicy).
2. Ochrona zasobów i zwiększenie retencyjności wód powierzchniowych w regionie wodnym Górnej Odry (Odry, Opawy i Opawicy).
3. Ochrona istniejących zasobów, kształtowanie i wzmacnianie systemu przestrzennych powiązań przyrodniczych na obszarach przyrodniczych pogranicza (Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Głubczycki”, korytarze ekologiczne Osobłogi, Opawy, Opawicy).
4. Zagospodarowanie i wzajemne wykorzystanie turystyczne dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej obszaru pogranicza, w szczególności obszarów o najwyższej i wysokiej atrakcyjności turystycznej (Park Krajobrazowy „Góry Opawskie”, Park Krajobrazowy „Jeseniki”).

XIII. MONITORING REALIZACJI CELÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie. Zarząd województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Przyjęcie w planie województwa 6 celów rozwoju przestrzennego wyznacza zakres prowadzenia monitoringu realizacji planu, tj. w zakresie:

- 1) Podwyższenia konkurencyjności województwa poprzez wzmocnienie Aglomeracji Opolskiej z zachowaniem policentrycznej struktury systemu osadniczego.
- 2) Poprawy spójności terytorialnej województwa poprzez intensyfikację integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- 3) Poprawy dostępności terytorialnej województwa poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- 4) Kształtowania struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych.
- 5) Zwiększenia odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- 6) Przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego.

Przyjmuje się, że monitoring zmian w zagospodarowaniu i ocena stopnia realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym powinny być prowadzone w zakresie:

Celu 1 – Podwyższenia konkurencyjności województwa poprzez wzmocnienie Aglomeracji Opolskiej z zachowaniem policentrycznej struktury systemu osadniczego, tj:

- wzmocnienia potencjału Aglomeracji Opolskiej, w tym:
 - rynku pracy (struktura zatrudnienia, poziom bezrobocia),
 - zdrowia opieki medycznej i społecznej,
 - stanu zdrowia ludności,
- edukacji, w tym:
 - struktury wykształcenia,
 - dostępności szkół,
- przedsiębiorczości, w tym:
 - struktury gospodarki,
 - innowacyjności,
 - sieciowości gospodarki,
- dostępu do infrastruktury komunalnej i teleinformatycznej, w tym:
 - wodociągowej,
 - kanalizacyjnej,
 - gazowej,
 - internetu szerokopasmowego,

- trendów demograficznych, w tym:
 - migracji,
 - struktury wieku ludności,
 - liczby ludności,
- mieszkalnictwa, rekreacji i wypoczynku, w tym:
 - standardów zamieszkania.

Celu 2 – Poprawy spójności terytorialnej województwa poprzez intensyfikację integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, tj:

- niwelowania kontrastów, w tym:
 - gospodarczych,
 - demograficznych,
 - środowiskowych,
- poprawy dostępności, w tym:
 - drogowej,
 - kolejowej,
- poprawy dostępności do usług publicznych, w tym:
 - edukacyjnych,
 - ochrony zdrowia,
 - opieki społecznej,
 - kultury,
- rynku pracy, w tym:
 - dojazdów do pracy do ośrodków powiatowych.

Celu 3 – Poprawy dostępności terytorialnej województwa poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, tj.:

- rozwoju powiązań transportowych, w tym sieci:
 - dróg publicznych,
 - kolei,
 - dróg wodnych,
- rozwoju powiązań telekomunikacyjnych, w tym infrastruktury:
 - szerokopasmowego internetu.

Celu 4 – Kształtowania struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, tj.:

- ochrony, wzmacniania i uspojniania systemu przyrodniczego, w tym:
 - zasobu obszarów cennych przyrodniczo,
 - struktury obszarów chronionych,
- racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, w tym:
 - wodami podziemnymi i powierzchniowymi,
 - kopalinami,
 - użytkami rolnymi,
 - zasobami leśnymi,
- poprawy stanu środowiska, w tym:
 - jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - jakości powietrza,
 - emisji hałasu i poprawy klimatu akustycznego,
- niskoemisyjnej i efektywnej gospodarki, w tym:
 - udziału OZE w strukturze wytwarzania energii,
- ochrony krajobrazu, w tym:
 - struktury obszarów podlegających ochronie krajobrazowej,

Celu 5 – Zwiększenia odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa, tj.:

- poprawy bezpieczeństwa powodziowego, w tym:
 - długości obwałowań przeciwpowodziowych,
 - pojemności zbiorników przeciwpowodziowych,
- ochrony przed suszą, w tym:
 - pojemności zbiorników retencyjnych,
 - mikroretencji leśnej, łąkowej, na gruntach rolnych i pozostałych przestrzeni otwartych.
- zwiększania udziału OZE w strukturze wytwarzania energii,
 - energetyki wodnej,
 - energetyki wiatrowej,
 - energetyki solarnej i fotowoltaicznej,
 - geotermii,
 - biomasy.
- rozwoju sieciowej infrastruktury technicznej, w tym:
 - sieci elektroenergetycznych,
 - sieci gazowych,
 - sieci ciepłowniczych.

Celu 6 – Przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, tj.:

- stosowania instrumentów planistycznych w kształtowaniu zagospodarowania, w tym:
 - stopnia pokrycia obszaru województwa miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

SPIS RYSUNKÓW

1. Strefy funkcjonalne województwa opolskiego
2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego
3. Strefa funkcjonalna Opola – Aglomeracja Opolska (przed zmianą granic administracyjnych Opola z dniem 01.01.2017 r.)
4. Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych
5. Wiejskie obszary funkcjonalne
6. Obszary szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej
7. System obszarów przyrodniczych i tereny kształtowania i ochrony zasobów wodnych
8. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych
9. Obszary wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej
10. Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
11. Obszary przygraniczne w województwie opolskim
12. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej
13. Obszar depopulacji w województwie opolskim
14. Kierunki integracji polskiej przestrzeni w 2030 r. wg KPZK 2030
15. Model zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego – rozwój policentryczny
16. Wiodące funkcje obszarów
17. Rozwój powiązań funkcjonalnych między głównymi węzłami sieci osadniczej
18. Polityka poprawy integracji funkcjonalnej w subregionach
19. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa
20. Ochrona, wzmacnianie i uspojnianie systemu przyrodniczego województwa
21. Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi
22. Poprawa stanu środowiska, rozwój niskoemisyjnej i efektywnej gospodarki
23. Polityka kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa
24. Polityka opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej
25. Wzmacnianie odporności na zagrożenia naturalne
26. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej – w zakresie energetyki, gazownictwa i ciepłownictwa
27. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
28. System gospodarki odpadami w województwie opolskim
29. Polityka wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich
30. Granice Aglomeracji Opolskiej – miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego
31. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Opolskiej
32. Obszary funkcjonalne w granicach rdzenia MOF OW
33. Wiejskie obszary funkcjonalne
34. Górski obszar problemowy w województwie opolskim
35. Przygraniczny obszar funkcjonalny w województwie opolskim
36. Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych
37. Obszary ochrony gleb dla produkcji rolnej w województwie opolskim
38. Obszary zagrożone powodzią w województwie opolskim
39. Tereny zamknięte w województwie opolskim
40. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych – przyrodnicze obszary funkcjonalne
41. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych – obszary zabytkowego krajobrazu kulturowego

SPIS TABEL

1. Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy Aglomeracji Opolskiej w 2015 r.
2. Minimalne kryteria dla wyznaczenia granic MOF ośrodków subregionalnych
3. Gminy spełniające warunki przyjętych minimów wskaźników funkcjonalnych
4. Podstawowe dane charakteryzujące potencjał społeczno-gospodarczy miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w 2015 r.
5. Wskaźnik syntetyczny rozwoju 5 kapitałów
6. Kryteria delimitacji obszarów kształtowania potencjału rozwojowego wymagających programowania działań ochronnych
7. Wskaźniki pozwalające na wyznaczenie miast o najniższym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie opolskim
8. Wskaźniki pozwalające na wyznaczenie miast o najniższym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie opolskim
9. Wskaźniki i kryteria delimitacji obszarów o najniższym dostępie do usług publicznych
10. Działania służące realizacji strategicznego celu polityki przestrzennej województwa opolskiego
11. Polityki przestrzenne służące realizacji celów rozwojowych SRWO 2020
12. Zasady prowadzenia polityki podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa
13. Zasady prowadzenia polityki poprawy dostępności transportowej województwa
14. Zasady prowadzenia polityki kształtowania struktur przestrzennych podnoszących jakość środowiska
15. Zasady prowadzenia polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa
16. Zasady prowadzenia polityki opieki i ochrony nad zasobami dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej
17. Zasady prowadzenia polityki wzmocnienia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowania struktur wspierających zdolności obronne państwa
18. Zasady prowadzenia polityki rozwoju infrastruktury technicznej
19. Zasady prowadzenia polityki wzmocnienia infrastruktury technicznej – gospodarka odpadami
20. Zasady prowadzenia polityki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich
21. Zasady prowadzenia polityki poprawy ładu przestrzennego
22. Kierunki i działania polityki przestrzennej
23. Tereny zamknięte Ministerstwa Obrony Narodowej
24. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Komunikacja
25. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Infrastruktura techniczna
26. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Gospodarka wodna
27. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Dziedzictwo kulturowe
28. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością – Infrastruktura społeczna
29. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – drogi publiczne

30. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – linie kolejowe
31. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja – drogi wodne
32. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka wodna
33. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – dziedzictwo kulturowe
34. Postulowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – infrastruktura techniczna

SPIS MAP

1. Polityka przestrzenna (skala 1 : 100 000)
2. Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego – Polityka przestrzenna (skala 1 : 100 000)
3. Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (skala 1 : 200 000)
4. Rozmieszczenie postulowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (skala 1 : 200 000)
5. System przyrodniczy (skala 1 : 200 000)
6. Polityka rozwoju infrastruktury technicznej (skala 1 : 200 000)
7. Polityka poprawy dostępności transportowej województwa (skala 1 : 200 000)
8. Gospodarka wodna (skala 1 : 200 000)

WYKAZ BAZ DANYCH GIS

1. Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, Baza Danych obiektów ogólnogeograficznych - <http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/bdo250gis.html>.
2. Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, Państwowy Rejestr Granic - <http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/prng.html>.
3. Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚKZ), INSPIRE téma Územní správní jednotky - <http://geoportal.cuzk.cz>.
4. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody - <http://www.gdos.gov.pl/dane-i-metadane>.
5. European Environment Agency, Nationally designated areas (CDDA)- <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/nationally-designated-areas-national-cdda-12#tab-gis-data>.
6. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Mapa podziału hydrograficznego Polski.
7. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Plan Gospodarowania Wodami.
8. Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Centralna Baza Danych Geologicznych - <http://dm.pgi.gov.pl/>.
9. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, OWI (Opolskie w Internecie) - system informacji przestrzennej i portal informacyjno-promocyjny Województwa Opolskiego - <http://maps.opolskie.pl>.